Yttranden vid Region Stockholms budgetfullmäktigemöte den 19-20 november 2019

O r d f ö r a n d e n : God morgon, trevligt att träffas! Vi ska ha fullmäktigesammanträde i två dagar och se till att det finns förutsättningar att även från den 1 januari nästa år bedriva all den fantastiska verksamhet som Region Stockholm har. Det förutsätter ju att ni fattar beslut om de ekonomiska förutsättningarna. Ni har visst lite synpunkter på vad man ska göra med de ekonomiska förutsättningarna också. Det ska ni få prata med varandra om i två dagar.

De ämnen som ska diskuteras vid olika tidpunkter finns återgivet i de handlingar som ni har i surfplattan, så ni kan med glädje följa med där så att ni kan vara beredda vid rätt tillfälle.

Budgetfullmäktige har några speciella förutsättningar, och jag tänkte bara påminna om dem, även om de finns utskickade tillsammans med handlingarna. Det är *the same procedure as last year*.

Om man tröttnar på det här och inte vill vara med hela dagen och vill använda en ersättare alternativt att en ledamot kommer tillbaka när en ersättare tjänstgör så får ni ju gå och komma när ni vill men ni får bara byta tjänstgörande ledamot efter voteringen efter varje block. Om ni går tidigare så blir det en tom stol. Det är det som är lite speciellt under budgetfullmäktige.

I vanliga fall får man inte byta tjänstgörande ledamot under pågående ärende, men budgeten hanterar vi som om varje del av budgeten vore ett eget ärende. Skifte av tjänstgörande ledamot kan då ske när vi byter block men inte när vi byter underrubrik, till exempel färdtjänsten under rubriken trafik eller psykiatri under sjukvårdsrubriken. Det är hela trafikblocket respektive hela HSN-blocket som är ett tjänstgöringsblock.

I utskicket har ni fått ungefärliga tider på när de här skiftena kan ske. Tidsangivelserna är inget som ni blint kan förlita er på, skiftena kan bli både tidigare och senare. Om ni ska byta tjänstgörande ledamot så sker det på ert och er ersättares ansvar precis vid blockbyte. Om ersättaren inte är här så innebär det att ersättaren inte kommer att kunna tjänstgöra på det block som påbörjas, för man måste vara här precis vid skiftet.

I handlingarna har vi också skickat ut information om vilka underrubriker som ligger under de olika blocken. Debatten är alltså strukturerad på sådant sätt att man följer olika inriktningar under de olika debattblocken. Det betyder som regel att alla är aviserade i förväg. Om något parti vill göra en förändring i talarlistan så behöver man också förhålla sig till underrubrikerna.

Talartiden är också speciell under budgetfullmäktige. Varje parti har en total pott för talartiden, presidiet undantaget. Varje parti har alltså en talartid, vilket innebär att vi inte har någon begräsning av hur långa inläggen får vara. Däremot gäller fortfarande gängse replikregler. Om man begär replik så tas den tiden från partiets totala talartid och man har också två repliker à en minut per replikomgång. De reglerna är fortfarande begränsade men tiden tas från den totala potten.

Vid tre av tillfällena – den allmänpolitiska debatten, trafikdebatten och HSN – kommer vi att inleda med en särskild replikrunda mellan gruppledarna. Varje sektion kommer att börja med inledningsanföranden, men för dessa tre ämnesavsnitt kommer alla gruppledare först att hålla ett inledningsanförande. Därefter finns det möjlighet för respektive gruppledare att begära replik i samma ordning som man har talat. Det kommer vi att hantera genom att vi vid de tillfällena har en särskild replikhänvisning som kommer upp. Då finns det möjlighet för alla gruppledare att i tur och ordning begära replik på anförandet.

Jag tror att detta innebär att vi kommer att klara av det här alldeles galant.

Med detta förklarar jag sammanträdet öppnat.

§ 189 Budget 2020 för Region Stockholm

Allmänpolitisk debatt

Anförande nr 1
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Fru ordförande, fullmäktige, åhörare, kära länsbor! Med ansvar för framtiden, det är vår ledstjärna i den blågröna koalitionen. Vi är fem partier i majoriteten som tillsammans leder Europas mest konkurrenskraftiga och snabbast växande region. Vårt blågröna samarbete och den budget som vi nu föreslår fullmäktige att fatta beslut som möjliggör ordning och reda, stabilitet och långsiktighet.

Region Stockholm har alltsedan år 2007 redovisat starka ekonomiska resultat. Det gör oss unika i Sverige, vilket till och med den socialdemokratiska finansministern, kanske motvilligt men ändå, erkänner. Det har också gjort att vi har haft möjlighet att genomföra stora och historiska satsningar inom både sjukvården och kollektivtrafiken. Vi är den region i hela Europa som har bäst kollektivtrafik, vi är den region i Sverige där sjuka får vård i stället för att stå i en ringlande vårdkö.

Framtiden är ändå inte utan hot mot oss i det här länet. Sverige har en regering som inte förstår hur tillväxt skapas, som inte förmår att skydda våra invånare mot en växande kriminalitet och brottslighet. Sverige har dessutom en regering som direkt motarbetar Stockholms län.

Prognoserna framåt är tyvärr dystra. Skatteintäkterna utvecklas i allt långsammare takt.

Fru ordförande, samtidigt som vi debatterar och fattar beslut om vår budget här i region-fullmäktige, en budget som ska ge förutsättningar för vården och kollektivtrafiken för flera år framåt, så kommer Socialdemokraterna tillsammans med bland annat Sverigedemokraterna att i Sveriges riksdag driva igenom ett förändrat skatteutjämningsförslag. Det kommer att ske i morgon. I år betalar vi 1 miljard i skatteutjämning. Med det här förslaget kommer vi att från år 2023 att betala 4,2 miljarder kronor.

Kollegor, det nya utjämningssystemet slår med kirurgisk precision mot just Region Stockholm. Låt oss en stund reflektera över vad det innebär och vad det motsvarar i våra verksamheter. 4,2 miljarder är samma sak som lönerna för 6 000 sjuksköterskor, kostnaden för tre fjärdedelar av alla våra vårdcentraler i hela länet, 1 400 bussar eller driften av hela Danderyds sjukhus. Men tyvärr slutar inte eländet där.

Beslutet i riksdagen i morgon innebär en evig ökning av utjämningen så länge det här länet växer. För varje ny familj som flyttar till länet, för varje nytt barn som föds i Stockholms län kommer vi att förlora ytterligare pengar i skatteutjämningen. Den ekonomiska bedömningen är att vi år 2026 nettobetalar över 6 miljarder kronor till andra delar av Sverige.

Skatteutjämningen är inget annat än ett rent dråpslag mot Region Stockholm, mot våra invånare och mot de verksamheter som vi bedriver!

Fru ordförande, konjunkturen viker och regeringen den sviker. Det är därför tid för ansvar, ansvar för framtiden. Till dig som bor eller verkar i Stockholmsregionen vill jag säga att vi i den blågröna koalitionen inte tänker låta Socialdemokraternas beslut gå ut över er. Vi tänker inte höja Sveriges högsta regionskatt. Det är en stram budget som den blågröna majoriteten lägger på fullmäktiges bord, men med 13 år av god ekonomisk hushållning så har vi muskler att tillföra resurser även i svåra tider. Sjukvården får ytterligare 1,7 miljarder nästa år, kollektivtrafiken får 356 miljoner kronor mer.

Vi fortsätter arbetet med att ställa om vården så att fler sjuka kan söka vård på rätt plats, i rätt tid och med rätt kvalitet. Vi gör primärvården starkare och än mer tillgänglig i hela vårt län. Vi utvecklar närakuterna och vi öppnar fler geriatriska vårdplatser för våra äldre. Vårdens tyngdpunkt förskjuts mot den nära vården. Den omställningen är inte lätt, men den är rätt.

Ekonomiska resurser och medarbetare måste finnas där patienterna söker sin vård framöver. Jag har full förståelse för att den här omställningen skapar oro bland de anställda inom hälso- och sjukvården. Det är därför viktigt att vårdens ledare och vi politiker skapar trygghet i den pågående förändringen när nu patienterna söker vård på nya sätt.

Fru ordförande, jag kan också konstatera att vi saknar en regeringsduglig opposition här i salen. Här finns tre budgetförslag från oppositionen men inget är finansierat, och vi har en oppositionsledare som på fullt allvar på budgetdebattens första morgon föreslår att fullmäktige ska satsa mer pengar där patienterna inte är samtidigt som hon lägger stora besparingar på läkare, sjuksköterskor och undersköterskor där patienterna faktiskt söker sin vård. Hur detta ska ge annat än långa vårdköer och stora hål i Region Stockholms finanser får vi nog ägna de här två dagarna till att reda ut.

Vi kommer att hålla fast vid att det ska ges mer resurser till vården där den bedrivs, vid vikten av att hålla ordning och reda i regionens finanser, vid behovet av att minska kostnaderna för byråkrati och vikten av att prioritera våra kärnuppdrag. Kollegor, det är tid för ansvar. Jag yrkar bifall regionstyrelsens förslag till budget för år 2020!

Anförande nr 2
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Fru ordförande! Vi samlas här i dag och i morgon med det formella syftet att diskutera och fatta beslut om budgeten för Region Stockholm det kommande året. Jag tror och hoppas att vi också lyfter blicken bortom nästa år och utanför länsgränsen.

Stockholmsregionens framgång och utveckling förutsätter internationell konkurrenskraft, ekonomisk tillväxt och fler jobb. Det här är min första debatt i detta fullmäktige, och jag ser fram emot att diskutera Region Stockholms framtid. Jag tycker att vi ska våga se verkligheten som den är, att vi ska våga se varandras förtjänster och lyssna noga på varandras argument. Jag är nämligen övertygad om att vår region vinner på mer av samarbete över partigränser, professionsgränser och över kommun-, region och landsgränser.

Jag tror på Stockholmsregionen. Jag tror på vår potential, och jag vet att Stockholmsregionen är Sveriges tillväxtmotor. Här utvecklas innovationer i världsklass, här har vi välutbildad arbetskraft och företag som verkar i global konkurrens. Region Stockholms ekonomiska förutsättningar är överlägset bäst i landet. Vi har dessutom en förhållandevis välmående och ung befolkning, så förutsättningarna kunde knappast ha varit bättre.

Samtidigt är det något som skaver, och färska siffror visar att det för andra året i rad är fler inom landet som flyttar från än som flyttar till Stockholm. Det här visar att vi inte kan ta tillväxten i vår region för givet. Därför behövs det en politik för stärkt konkurrenskraft och tillväxt, en politik för bostadsbyggande, för investeringar i infrastruktur och klimatsmart kollektivtrafik, satsningar på *life science* och sjukvård i världsklass. En politik som bejakar ekonomisk tillväxt och hållbar utveckling är en politik som bejakar människors livsdrömmar.

Varför säger jag detta? Jo, det handlar om vår självbild och om att Region Stockholm behöver en politik med ännu högre ambitioner. När jag har lyssnat till debatterna här tidigare har jag förvånats över att de som styrt regionen i snart 13 år mest verkar nöjda och mest verkar vilja bevara status quo.

Varje gång brister i sjukvården har uppdagats har svaret varit att det är värre i krisande regioner som Jämtland eller Västerbotten i Norrland. Men vi ska komma ihåg att Stockholm är Nordens starkaste region med Sveriges överlägset bästa ekonomiska förutsättningar. Vi ska jämföra oss med dem som har det bättre än oss, som presterar bättre än vad vi gör – inte med dem som har det sämre. En trygg och tillgänglig sjukvård tillhör kärnan i den svenska välfärden och i en region som Stockholm finns inga ursäkter. Regionens invånare har rätt att förvänta sig det allra bästa.

Så är det inte i dag trots de goda ekonomiska förutsättningarna. Här finns sjukhus med Sveriges längsta köer på akutmottagningen. Här finns NKS som ska vara Sveriges ledande akutsjukhus men som kantas av problem, och vi har ett marknadssystem för specialistvård som medverkar till att Region Stockholms invånare gör betydligt fler läkarbesök per år än vad patienter gör i resten av landet, utan att de för den sakens skull mår bättre.

Vi har effektiva privata vårdföretag som verkar inom ett ineffektivt marknadssystem. Regionens marknadsexperiment i vården har inneburit en omprioritering av resurser från offentligt driven vård för patienter med förhållandevis stora behov till privat driven vård för patienter med jämförelsevis mindre behov.

Under ytan finns också mer strukturella problem. Kostnaderna i vården har överstigit budgeten under en följd av år. Den centrala byråkratin fortsätter att växa, och även om det numera finns ambitioner hos regionstyret att minska konsultberoendet så är denna kostnadspost fortfarande stor. När jag läser de blågrönas budgetförslag så saknar jag probleminsikten. Jag undrar hur de blågröna egentligen har lyssnat på personalens, patienternas och skattebetalarnas berättelser och perspektiv. Det samlade intrycket är nämligen att den M-ledda majoriteten vill lösa problemen med den politik som skapat just de problem som vi har.

Höga kostnader och alltför dåligt reglerade vårdvalsmarknader kan inte lösas genom fler dåligt reglerade vårdvalsmarknader. Vården i Region Stockholm kommer inte att bli mindre fragmentiserad och splittrad genom att man inför fler fragmentiserade vårdvalsmarknader. Sjukhus som inte ens i dag når upp till målet för väntetid till operation kommer inte att nå målen bättre om hundratals läkare och undersköterskor tvingas sluta på sitt arbete.

Tillgängligheten i primärvården kommer inte att öka om vårdcentralerna får mindre pengar för att ni tvingar dem att leverera mer vinst till regionens kassakista. Problemen på våra akutsjukhus kommer inte att lösas om vi inte orkar komma till rätta med de systemfel som finns i vården här och nu.

Här behövs därför probleminsikt och en inriktning som skapar en tryggare, enklare och mer tillgänglig sjukvård. Vi socialdemokrater lägger därför ett budgetförslag med en ny inriktning för Region Stockholm.

Men när verkligheten förändras måste också politikens prioriteringar anpassas. Vi har lyssnat på oron för hur massuppsägningarna av vårdpersonal kan slå mot patientsäkerheten bland annat på Karolinska. Vi har därför gjort förändringar i vårt budgetförslag och föreslår nu ett särskilt räddningspaket för sjukvården, en halv miljard kronor, för att behålla vårdpersonalen och säkerställa patientsäkerheten. Det är att ta ansvar på riktigt.

Vi vet dessutom att det behövs, utöver att ge sjukhusen goda förutsättningar för att bedriva vård, en stark och utbyggd nära vård. Vi ger därför resursförstärkningar till vårdcentralerna för att de ska kunna förkorta väntetiderna samt anställa fler allmänläkare, distriktssjuksköterskor och annan vårdpersonal.

Vi värnar också regionens egna vårdcentraler genom att säga nej till det moderatledda regionstyrets högst satta avkastningskrav, och vi lägger förslag för en tryggare förlossningsvård.

Vi vill driva en aktiv politik för att personalen ska vilja och orka arbeta kvar i sjukvården, och vi satsar på ett utbildningspaket med platser för ST- och AT-läkare och för specialistsjuksköterskor.

För att stärka kollektivtrafiken i en stockholmsregion som växer gör vi framtidssatsningar med allt från moderna superbussar till sommarlovskort för barn och unga. Färdtjänsten ska bli tryggare och mer tillgänglig.

Fru ordförande, jag är optimist med stark framtidstro, och jag hoppas att vi under de två kommande dagarna ska fatta kloka beslut. Jag och mitt parti kommer att återkomma många gånger med de förslag som behövs för att ge Stockholmsregionen en välbehövlig ny inriktning och en politik med högre ambitioner.

Stockholmsregionen behöver bli mer konkurrenskraftig, det måste bli ordning och reda i ekonomin och vi måste börja bygga en trygg och tillgänglig sjukvård för alla. Stockholmsregionen kan bättre.

Och om jag hade haft yrkanderätt så hade jag naturligtvis yrkat bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget och räddningspaketet för sjukvården.

Anförande nr 3
Regionrådet S e h l i n (V): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Stockholmsregionen, liksom Sverige och världen, står inför stora och nödvändiga beslut. Vi har mindre än tio år på oss att ställa om det här samhället till ett som inte använder och bygger på fossila bränslen. Vi har också några år på oss att vända den utveckling som vi ser med ökade klyftor och ökade skillnader och orättvisa i samhället. Vi här är Sveriges näst största parlament, och vi har ett jättestort ansvar i den här omställningen som är nödvändig och som krävs av oss.

Jag ser inte den borgerliga majoritetens budgetförslag som en lösning på de stora utmaningar som vi står inför. Vänsterpartiet har en vision om ett hållbart och ekologiskt samhälle, ett samhälle för alla, inte bara för de rika.

Vi stod här för ett år sedan efter valet och läste det som jag kallar för den borgerliga majoritetens manifest. Den forna Alliansen hade lockat över MP till sin sida och det skulle bli en ny start. Jag läste den budgettexten, det manifestet, med intresse. Jag ville se om MP hade lämnat några spår, och det fanns mer av hållbarhet och mer av social hållbarhet i det förslaget. Men tyvärr följde inte pengarna med till de visionerna. Det fanns en satsning på 4,1 miljarder kronor till vårdcentralerna, men utslaget på fyra år på alla vårdcentraler så var det inte så mycket pengar till var och en.

Nu, ett år senare, står vi här igen. Och nu har vi utfallet av er politik, det som ni har förverkligat det här året. Tyvärr är det här budgetförslaget ganska mycket som *copy–paste* från förra året. Det är ungefär samma skrivningar men ännu mindre pengar, med den stora skillnaden att allt nu är någon annans fel. Ni ägnar rad efter rad till att skylla på kostnadsutjämningen och på andra aktörer som är ansvariga för den situation som ni själva befinner er i.

Ni har styrt regionen i 13 år, i drygt ett år tillsammans med Miljöpartiet – men det är någon annans fel att det är som det är.

Ni ska minska den administrativa överbyggnaden, ni ska minska antalet konsulter, varje skattekrona ska användas så effektivt som möjligt. Vi har försökt ta reda på om det verkligen är så. Vi har försökt gräva oss ned i de här tabellerna. Vi har frågat tjänstemän, vi har frågat ekonomer i regionen om det har blivit så som ni vill.

Jag ska säga att det är väldigt svårt att se om det har blivit bättre eller sämre.

Ni har byggt upp en politisk organisation där ni kan gömma er bakom tjänstemän som har ansvaret. De tjänstemännen är så klart inte så villiga att serva oppositionen siffror. Därför har vi många gånger tvingats att gissa lite och höfta lite och tro vad det kan vara som har blivit av det här utfallet. Men vi kan säga att ni gömmer er också bakom den här tjänstemannaorganisationen, och ni tar inte ert politiska ansvar. Och när vi ser att det är som det är på Nya Karolinska Solna så är ert svar: Ni får hålla er till matsäcken, ni får hålla er till den kostym som vi har skapat.

När vi ser att människor protesterar här ute och demonstrerar för de här varslen så säger ni: Det är inte vårt beslut, det är en sjukhusdirektör som har fattat nödvändiga beslut utifrån den budget som vi har gett.

Ni smusslar med siffrorna, vi har ingen insyn. Det tycker vi är odemokratiskt. Vi ser inte hur de här siffrorna ska gå ihop.

När Irene säger att vi tre oppositionspartier har lagt budgetförslag som är inte finansierade så har hon fel. Jag skulle vilja säga: Irene, läs vårt budgetförslag! Vi har ett resultat på 47 miljoner i år. De närmaste åren kommer vi att ha ett resultat på 107 miljoner kronor. Vi höjer skatten med 30 öre, det vågar vi göra, och det är mer solidariskt än att höja avgiften inom kollektivtrafiken.

Ni höjer priset för SL-kortet till 930 kronor från den 3 januari. Vi sänker till 860 kronor från samma dag. Dessutom har vi en fullt finansierad satsning för att barn och unga ska kunna resa fritt med kollektivtrafiken hela året! Vi tror att en satsning på barn och unga gör att vi också i framtiden har personer som tror och vet att kollektivtrafiken är det bästa färdmedlet i regionen och som kanske har lite mindre tendens att ha egen bil och körkort. Och de efterfrågar en låg taxa, kanske till och med nolltaxa.

Vi tar det här steget med att sänka priset för SL-kortet som ett första steg på vägen till nolltaxa vilket är vår vision för år 2030. Det är mer solidariskt att finansiera SL-kortet och kollektivtrafiken med skatten än med avgifter.

Vi hade hoppats få lite hjälp från Miljöpartiet, men ni sitter i en majoritet som inte vill det. Vi tror att det är mer solidariskt att höja skatten än att höja avgifterna.

Vi vill också svänga det här skeppet. Nu är vi i regionen bara en beställare. Det syns i vården och det syns i kollektivtrafiken. Vi skulle vilja ta tillbaka driften och underhållet av kollektivtrafiken, och vi skulle också vilja ta tillbaka vården. Vi vill det eftersom vi ser de brister som en privatiserad vård och privatiserad kollektivtrafik har. Vi vill ta tillbaka i egen regi kollektivtrafiken och ta tillbaka vården i offentlig regi.

Vi har också någonting som vi kallar för tillitsstyrning. Vi tycker att det är framför allt de som arbetar inom vården och kollektivtrafiken som har de största kunskaperna och som klarar av att arbeta med både patienterna och resenärerna. Vi vill att de ska få mer att säga till om och att vi inte ska ha de stora kontrollapparater som vi har i dag.

Vi vill också satsa på klimatarbetet. Vi satsar 20 miljoner kronor mer på klimatarbetet än vad den styrande majoriteten gör. Vi gör inte som ni, som lägger allt fokus på klimatarbete på klimatkansliet. Vi säger att hela regionen måste ställa om och arbeta med klimatfrågan. Det går inte att lägga det arbetet på två tre personer under Tillväxt- och regionplaneförvaltningen, ett litet kansli.

Den största klimatnytta som vi kan göra här i regionen är att få fler att resa kollektivt. Tyvärr har vi i politiken avhänt oss möjligheten att faktiskt styra kollektivtrafiken. Precis på samma sätt som ni har gjort med vården, där ni bara säger till sjukhusen ”Håll budget!” har vi på kollektivtrafiksidan ingen insyn i hurdant läget är. Därför kan ni upphandla till extremt låga priser med extremt dåliga arbetsvillkor som följd.

Vi kan också hamna i det läget att vi via medierna får veta att våra tunnelbanesatsningar blir 9 miljarder kronor dyrare därför att vi inte visste, därför att vi har delegerat det ansvaret till någon annan. Det gör att ni i alla lägen kan säga ”Vi visste inte, vi hade inte insyn. Nu tar vi tar vi itu med det, nu kontrollerar vi det.” Men då är det för sent. 9 miljarder kronor är väldigt mycket pengar.

Ni står och säger att kostnadsutjämningen slår undan benen på hela regionen. Hur mycket slår inte 9 miljarder undan benen på regionen när man vill ha ordning och reda i ekonomin, som ni brukar säga.

Vi har ett fullt finansierat förslag, som sagt. Vi satsar på barn och unga, vi satsar på kollektivtrafiken, vi vill bygga ut den, vi vill att den ska finansieras solidariskt och vi vill att den ska drivas i egen regi.

Ni gör det dyrare att resa med kollektivtrafiken, fler kommer att bli tvungna att ta bilen – det i en tid då vi bara har några få år på oss att ställa om det här samhället.

Ni drar den här regionen åt fel håll, vi försöker att dra den åt rätt håll. Bifall Vänsterpartiets budgetreservation!

Anförande nr 4
Gabriel Kroon (SD): Ordförande, ledamöter och åhörare! Sjukvårdsköer, bilköer och bostadsköer. Hade jag beskrivit Region Stockholm med ett ord så hade det varit med ordet köer. Det finns i dag 11 000 personer som väntar på en behandling, varav 2 000 personer har väntat olagligt länge. Bilande stockholmare tillbringade i genomsnitt 30 minuter per dag i bilköer, eller hela 15 dygn per år. 630 000 personer stod i bostadskön med en genomsnittlig kötid på över tio år. Svenskarna är förvisso internationellt beryktade för att vara det köande folket men det måste vara nog nu. Köerna har växt okontrollerat och det är nu dags att avskaffa dem. Det ska vara slutköat.

Vårt budgetförslag ger tillgänglighet i sjukvården, framkomlighet i trafiken och möjlighet på bostadsmarknaden. Region Stockholm har i dag problem av en helt ny karaktär. Det handlar inte om kortsiktiga *quick fix* utan mer om de underliggande systemfelen som har blivit alltmer uppenbara. Låt mig ge ett exempel. Vi har personalbrist i sjukvården som aldrig tidigare skådats. Vi behöver läkare, sjuksköterskor och undersköterskor. Samtidigt har vi varslat just 600 läkare och undersköterskor i tron att de ska söka sig till någon annan vårdinrättning, men vi har inte ekonomin att återanställa dem, inte minst eftersom de andra sjukhusen har infört anställningsstopp. Vi behöver mer personal men avskedar samtidigt befintlig.

Det är ett fel i systemet som generationer av politiker i denna sal både från höger och från vänster har skapat. Våra kostnader har under de senaste åren legat på ohållbara nivåer, och med dagens utveckling av kostnaderna så går vi mot ett miljardunderskott om vi inte höjer avgifterna, höjer landstingsskatten eller drar ned på annan kärnverksamhet.

Från majoriteten har utjämningssystemet kritiserats, och det är rätt. Men utjämningssystemet har ju en framtida påverkan, för minst lika avgörande är även den demografiska förändringen, och från politiker hör jag oftare talas om att vi får fler äldre och att vi har rekordmånga seniorer. Men trots att dessa människor är de som har byggt upp vår välfärd som vi i dag kan leva i och åtnjuta så beskylls de för att leda till högre kostnader för det offentliga. Men samtidigt glöms en annan förklaring bort, nämligen befolkningsökningens sammansättning. Den årliga ökningen om 40 000 individer består alltså till mer än hälften av utrikesfödda varav många är anhöriginvandrare. Detta är en grupp med lägre sysselsättningsgrad, med högre arbetslöshetskvot och en grupp som därmed bidrar med färre skattekronor till vår gemensamma välfärd, sjukvård och kollektivtrafik.

Den andra gruppen av befolkningsökningen är nyfödda som utgör en kostnad för samhället åtminstone under deras första 18 år i livet. Samtidigt, samtidigt har inflyttningen till Region Stockholm av individer i arbetsför ålder från Sverige avstannat och till och med blivit negativ. Vi har alltså fått en nettoutflyttning till resten av Sverige. Inrikes födda svenskar vill helt enkelt inte bo i Region Stockholm. Om det beror på otryggheten, dålig sjukvård eller något annat låter jag vara osagt, men resultaten för vår regionala ekonomi är skrämmande. Vi får högre utgifter när vi ska försörja fler människor och vi får lägre skatteintäkter per capita än tidigare. Att vi har haft en ohållbar migrationspolitik är ingen hemlighet, och det är heller ingen hemlighet att det nu är vi som är regioner och kommuner som får bekosta denna, men politik handlar inte bara om att hitta problemen utan även att markera lösningarna.

I vårt budgetförslag går vi alltså fram med förslag som att utveckla sjukvården, kollektivtrafiken och vår regionala kultur. I sjukvården tar vi ett systemperspektiv med personalen som utgångspunkt. Vi genomför nödvändiga arbetsmiljösatsningar och säkerställer att pengar tas från inhyrd personal och ineffektiva kultursatsningar till den riktiga kärnverksamheten. I kollektivtrafiken går vi fram med en uppsjö av mobilitetssatsningar som alla utgör livskraftiga komplement till biläkandet.

Men detta innebär inte att vi förnekar bilen eller dess vikt för stockholmare, utan att vi ser att buss, bil och andra trafikslag kan leva i samexistens och alla behövs lika mycket. Ur ett regionalt perspektiv handlar det här om att inte bygga bort vägfiler till förmån för cykelbanor för att försämra framkomligheten för just bil och buss, utan framför allt att faktiskt ta taktpinnen och initiera ett mer aktivt arbete med den östliga förbindelsen som kraftigt skulle avlasta både kollektivtrafiken och bilåkandet.

Vår färdtjänstpolitik baseras på rättigheten att delta i samhället på lika villkor. Resenärerna ska behandlas med värdighet, och fall där funktionsnedsatta och äldre lämnas av på fel plats eller får stå och vänta i timmar ute i regnet får aldrig mer hända.

Vår kulturpolitik skapar gemenskap och inkludering. Vi ska inte ha diskriminerande mål som baseras på kön eller på mångfald. Alla människor är lika mycket värda och ska behandlas lika väl vid bidragsansökningar. Kulturpengarna måste följas upp effektivare, för varje krona som vi lägger på kultur är en krona som vi skulle ha kunnat lägga på sjukvården. Äldre ska bli en prioriterad grupp i kulturverksamheten där gemenskapen och föreningslivet är ett effektivt verktyg och det bästa botemedlet mot den höga psykiska ohälsan bland äldre.

I vårt budgetförslag tar vi ett regionalt helhetsperspektiv för medborgarnas bästa. Vi förkortar vårdkön för senioren Ingrid, vi förkortar bilkön för snickaren Micke och vi förkortar bostadskön för studenten Simon, men framför allt ser vi till att våra skattebetalares pengar för en gångs skull går till det som de är avsedda för och att de faktiskt får valuta för sina pengar.

Anförande nr 5
Regionrådet H e m m i n g (C): Fru ordförande! Om man ska bedöma oppositionens förmåga att hushålla med skattebetalarnas pengar utifrån deras förmåga att hushålla med sin talartid och hållandet av den tidsrestriktion på sex minuter som har ålagts oss, så kan vi konstatera att det nuvarande styret kanske har bättre förutsättningar än oppositionen.

En budgetdebatt så här i november inbjuder ju verkligen till dystert allvar och grå framtidsutsikter, och om man bara tittar på siffrorna i budgeten så finns det förstås skäl att vara stram med blomsterspråket. Det är ett ovanligt begränsat utrymme, och det förstärks av en allt mer åtskruvad skatteutjämning och ska läggas till det faktum att många verksamheter inom framför allt vården redan har stora budgetöverskridanden att ta igen.

För Centerpartiet är utgångspunkten i denna budgetdebatt trots detta optimistisk.

Vi lever i en region som förvisso har stora utmaningar med bostäder, trängsel, kompetensförsörjning och utanförskap men som ändå är den kanske mest framgångsrika regionen i världen och som har bättre förutsättningar att lösa problemen än vad man har någon annanstans. Ansvaret för att lösa våra utmaningar är delat på många händer, men det gör inte vårt ansvar mindre.

Fru ordförande, problem och tunga ekonomiska förutsättningar måste tas på stort allvar, men det är lika viktigt och ansvarspåkallande att faktiskt inte beskriva verkligheten som sämre än vad den är. Svartmålning föder pessimism, misstro och motsättningar. Låt oss ta ett gemensamt ansvar i den här debatten för att i stället föda framtidstro och handlingskraft genom en balanserad beskrivning av hur tillståndet faktiskt är.

I Sveriges största vårdapparat finns det verksamheter som skulle kunna fungera mycket bättre, men det ändrar inte det faktum att största delen av vår vård vid en bred jämförelse är i internationell toppklass. Det finns många medarbetare i vården i Stockholms län som får arbeta under en stress som inte är rimlig och hållbar, men det ändrar inte det faktum att både resurserna och personaltätheten är större här än i nästan alla andra landsting och alla andra länder. Jag och många med mig, som fått vänta med en äldre anhörig i timmar faktiskt på en akutmottagning, vet vilken oro och vånda som det kan innebära. Men de allra flesta delar också erfarenheten att den vård som man får när kön varit slut är av högsta kvalitet och många har också märkt att de nya närakuterna har mycket kortare väntan.

Budgetförslaget för år 2020 är ett budgetförslag för konsolidering och ekonomisk försiktighet och med få nya satsningar. Inom vården fullföljer vi den nödvändiga men svåra processen att stärka primärvården, att fullfölja utflyttningen av specialistsjukvård och att säkerställa att sjukhusen anpassar sig till sitt nya ansvar.

Centerpartiet anser att den här omställningen är sund och att det nu krävs uthållighet i både sjukhusens och politikens ledarskap för att frukterna av de här förändringarna ska kunna skördas. Valfrihet i vården är viktig, men bra vård och effektiv användning av skattepengarna är ännu viktigare. Därför fullföljer vi konsolideringen av vårdvalssystemen.

Vi lever allt längre, och det får ofta en lite dyster klang i debatten. Hur ska vi klara den här utmaningen? På den här punkten får vi faktiskt skärpa oss, för i grunden är ju det här det kanske största framsteg som mänskligheten har gjort. Men om vi ska få många hälsosamma år av de förlängda åren då räcker det inte med sjukvård, då måste vi också främja hälsosamma liv. Därför är jag väldigt glad över att budget 2020 innehåller uppdraget att utarbeta en ny och mer offensiv folkhälsopolicy. Att ökat cyklande och bättre nyttjande av våra gröna kilar och att ett särskilt fokus på miljonprogramsområdenas invånare bör vara en del i detta är några av Centerpartiets utgångspunkter.

Kollektivtrafiken är Stockholmsregionens blodomlopp, och när regionens befolkning växer så är det nödvändigt att kollektivtrafiken växer ännu snabbare om vi inte ska drabbas av trafikinfarkt. Även om man helt bortsåg från de allvarliga miljöproblemen med dagens biltrafik så kommer det inte att vara möjligt att bygga så många vägar att biltrafiken får plats om inte biltrafikens andel minskar. Biltrafiken tar alltför stora ytor i anspråk för att en sådan utveckling skulle vara önskvärd i en storstadsregion.

Därför är målet i RUFS, som också ligger i den här budgeten, att kollektivtrafik, gångtrafik och cykeltrafik ska stå för 70 procent av resorna år 2030 så viktigt. Därför är det så viktigt att fullfölja den historiska utbyggnaden av kollektivtrafiken som inleddes under alliansstyret och som det blågröna styret fullföljer och stärker. Vi måste bli bättre både på regional och på nationell nivå att inte begära extra allt i säkerhetskraven, så att vi inte tvingas spränga bergmassor i onödan som blir en kostnad för både skattebetalare och klimat.

Jag skulle vilja prata lite om vårt nya regionala tillväxtansvar, men jag ser att tiden är knapp. Jag kan bara konstatera att det är ett samarbetsansvar, det är ett delat ansvar mellan kommunerna och staten, och det ställer stora krav på oss här i salen att också vara beredda till samarbete med regering och med kommuner oavsett politisk färg, att undvika polarisering och att faktiskt hålla fokus på att nå resultat.

Jag vill avsluta med den viktigaste sakfrågan för vår framtid, klimatet. Ingen med ögon att se och läsa borde i dag kunna visa ifrån sig det tydliga vittnesbörd som torkkatastrofer, bränder, översvämningar och stormar vittnar om runt om i vår värld och just nu. Centerpartiet vill att Region Stockholm ska fortsätta att vara ledande på vägen mot ett samhälle utan negativ klimatpåverkan och precis som till dags dato visar att det är förenligt med välstånd och frihet.

Fru ordförande, genom grön liberalism kan Stockholms län förbli den bästa och mest fantastiska platsen i världen, och genom att göra Stockholmsregionen fantastisk kan vi bidra till att göra hela världen bättre. Centerpartiets ambition är en stockholmsregion som är miljövänlig, företagsam och öppen mot omvärlden. Här ska det vara lätt att leva utvecklande, lyckliga och hälsosamma liv! Hela länet ska leva. Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 6
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Varje människas frihet att forma sitt liv är målet för Liberalerna. Välfärdens, regionens främsta uppgift är att befria människor och göra det möjligt att använda sin frihet, att resa i länet, att hjälpa människor att ha hälsa och att på så vis också få frihet. Hälsa är frihet. Det är vårt ansvar.

Nu är det verkligen tid att ta ansvar, ansvar för framtiden, ansvar för stockholmarna och för våra viktiga verksamheter. Ansvar för hälso- och sjukvården, så att den fungerar för alla invånare och står stark för de människor som behöver den allra mest. Ansvar för hälsan så att fler kan få möjlighet att leva ett gott och långt liv, så att alla barn får chans till en frisk start i livet. Ansvar för kulturen som ska vara fri och fortsätta att utvecklas, sprudlande, glädjande och utmanande. Ansvar för kollektivtrafiken så att fler kan och vill resa klimatsmart och effektivt och så att fler, framför allt kvinnor, känner sig trygga att åka med kollektivtrafiken även under de mörka timmarna och årstiderna. Ansvar för regionens utveckling i ett Stockholm där vi välkomnar allt fler människor, nyfödda eller nyinflyttade från när och fjärran, ett Stockholm som hänger samman, där alla får chansen att bidra och hjälp och stöttning när livet bjuder på motgångar.

Ja, fullmäktige, det är också tid att ta ansvar även för ekonomin, för utan en hållbar ekonomi eroderar ju snabbt grunden för alla andra angelägna mål som vi har för våra verksamheter.

Vår region är en fantastisk plats att leva och verka och bo i. På senare tid har vi fått många kvitton på att det stämmer även när vi betraktas utifrån. Stockholm har utsetts till en av de konkurrenskraftigaste regionerna i Europa. Hälsa och innovation framhålls som särskilt viktiga faktorer. Stockholm rankas som Nordens bästa och en av världens främsta sjukhusstäder. Och vi anses ha världens näst bästa kollektivtrafik. Vi har sannerligen mycket att vara stolta över i vår region.

Men vi har också betydande samhällsutmaningar att möta. Många har det bra och mår bra, men långt ifrån alla. Segregationen är stark och tar människor till fånga och hindrar deras frihet. Det är också bland de människor som har sämst arbetsförhållanden eller kanske inget arbete alls, minst utbildning, lägst inkomster och som bor i de tuffaste områdena och är mest trångbodda som hälsan är som sämst. Att förbättra människors hälsa är att ta ansvar för framtiden och för människors frihet.

Vi har en konjunktur som gör att skatteintäkterna viker samtidigt som vi har en riksdag som vill lugga stockholmarna på ofantliga summor. Det kan till slut landa på över 4 miljarder per år i kostnadsutjämning, vilket kan översättas, precis som finansregionrådet var inne på, till ett helt Danderyds sjukhus eller tre av fyra vårdcentraler eller lönerna för 6 000 av 11 000 anställda sjuksköterskor i vår region.

I ett så här tufft läge gäller det att göra tydliga prioriteringar. Det gör vi. Vi prioriterar viktiga förbättringar i kollektivtrafiken och i sjukvården. Vi prioriterar en fortsatt omställning av vården som innebär att mer vård förs ut från de stora sjukhusen, kommer närmare och blir mer tillgängligt för stockholmarna i deras vardag. Vi prioriterar den nära vården. Vi prioriterar insatser för hälsa, inte minst för barn och unga, för att alla ska få en god start i livet.

Att göra dessa prioriteringar är också att ta ansvar för ekonomin. Om fler kan få hjälp av sin husläkare eller på en närakut, om fler kan resa kollektivt till jobbet eller våga att nattbussen hem i mörkret, om fler barn får en hälsosam uppväxt så bygger vi regionen starkare. Då stärks också samhällsväven, och då ökar friheten för varje enskild stockholmare.

Ordförande, jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 7
Regionrådet B o h l i n (KD): Ordförande, presidium, ledamöter och åhörare! *It was the best of times, it was the worst of times*. Så börjar Charles Dickens klassiker Sagan om två städer. Vi kommer nu under två dagar att debattera budgeten för år 2020 för Region Stockholm. Från koalitionens sida kommer vi att betona reformer, vi kommer att illustrera exempel på utvecklingen inom vården och trafiken, och vi kommer att prata om våra prioriteringar. Men från oppositionen kommer vi att få höra att vi lever i de värsta av tider, *the worst of times*.

Vi inleder nu budgetfullmäktige samtidigt som Sverige är på väg in i en lågkonjunktur. Läget i omvärlden är både politiskt och ekonomiskt mycket osäkert. Ovanpå detta rycker den socialdemokratiskt ledda regeringen bort miljardbelopp från Region Stockholm. Vi kommer under de närmaste åren att drabbas kraftigt av de kommunala utjämningssystemen, en ökning från 1 miljard till totalt 4,2 miljarder till år 2023. Det som händer nu är att regeringen stryper kommuner och regioner som har kraftig tillväxt. Jag menar att det är statens ansvar att se till att vi har lika förutsättningar över hela landet, men det nya förslaget till kostnadsutjämning motsvarar 6 000 av regionens 11 000 anställda sjuksköterskor.

I budgetförslaget för år 2020 gör vi tydliga prioriteringar för en starkare stockholmsregion och för att Stockholmsregionen ska nå visionen att vara en attraktiv, hållbar och växande region med frihet för invånarna att kunna forma sina egna liv och fatta egna avgörande beslut. Vi höjer inte skatten. Vi har redan hög skattesats och vi vill inte belasta regionens invånare mer.

Region Stockholm har redovisat överskott de senaste 13 åren. Det är ett gott betyg. Enligt SKL förväntas resultaten i regionerna kraftigt försämras. För år 2019 försämras verksamheternas resultat i 13 regioner, och resultatet blir negativt i hela 9 regioner.

Vi prioriterar en ekonomi i balans. Utan ordning och reda i ekonomin kan vi inte utveckla vården och inte bygga mer kollektivtrafik och inte satsa på kulturen. Nu ser vi oroande tecken i världsekonomin, handelskonflikter, Brexit och ökande politisk oro runt om i världen. Den svenska ekonomin avmattas efter flera år med stark BNP-tillväxt. Arbetslösheten ökar, och vi ser en inbromsning av tillväxten.

Från koalitionens sida är vi fast beslutna att alla nämnder och bolag måste effektivisera sina verksamheter, därför lägger vi effektiviseringskrav på våra centrala förvaltningar. Alla nämnder och bolag ska nu i redovisningen av sin verksamhetsplan för år 2020 visa hur effektiviseringar ska ske och genomföras under 2020 och åren därefter. Utgångspunkten ska vara att vi satsar på kärnverksamheten.

Att patienter inte dyker upp till operation är ett stort problem. En utredning ska därför föreslå hur avgifterna ska höjas för att minska antalet uteblivna besök. Det handlar om att effektivisera och planera vårdens verksamhet. Vi måste ha respekt för det gemensamma, vi måste ha respekt för läkarnas och vårdpersonalens tid.

Vi som regionpolitiker vill kunna planera verksamheten för vår region. Något som försvårar detta är de riktade statsbidragen. På den här punkten är jag lika kritisk mot tidigare alliansregeringar som mot den nuvarande S-regeringen. Den prioritering som staten gör kan ligga vid sidan av prioriteringar som vi i regionen redan har gjort. Jag menar att inriktningen måste vara generella anslag före öronmärkta statsbidrag.

När jag läser oppositionens budgetförslag så ser jag att Socialdemokraterna ska spara 400 miljoner på att lägga ned vårdval, nästan en halv miljard. Därför skulle jag vilja fråga er: Kan ni berätta vilka det är som inte ska få vård i vårdval? Är det de kvinnor som har valt sin gynekolog? Är det barnen och deras föräldrar som kommer till BVC? Eller är det den som är orolig för hudcancer som söker sig till vårdval hud? Är det de som inte ska få vård? Berätta gärna. Vi här inne vill veta, men jag tror framför allt att väljarna och patienterna där ute vill veta. Vilken vård är det som inte ska få bedrivas i Region Stockholm?

Socialdemokraterna, ni gör en stor sak av att ni tillför 50 miljoner extra till primärvården, men fördelat på över 200 vårdcentraler blir det inte ens en enda sjuksköterskeetjänst var.

Ni presenterar en budget där ni tror att nedmontering av vårdvalen skulle generera hundratals miljoner. Det är bakvänt. Ni ägnade hela förra mandatperioden åt att högljutt kritisera Karolinska sjukhuset. Ni använde affischer i valrörelsen med en bild på ett upp-och-ned-vänt sjukhus. Folk blev upprörda över det, såsom de som är anställda på Karolinska. Väljarna vill ha konkreta förslag och inte svartmålning. Ni har själva varit med om att fatta beslut om Nya Karolinska.

Ni Socialdemokrat har 40 platser i fullmäktige. Ni säger att ni vill styra regionen, men att budgetdebattens första morgon presentera ett förslag med en halv miljard extra till sjukhusen utan att visa hur ni ska finansiera det, det är respektlöst! Det är respektlöst mot oss andra politiker som inte kan se hur ni tänker finansiera det, och det är respektlöst mot väljarna.

Det märks att det snart blir jul, för Vänsterpartiets budgetförslag är en lång, lång önskelista. Jag kan se att min dotters önskelista bleknar i jämförelse med er. Ni ska införa en personalmiljard. Ni ska höja ingångslönerna för specialistsjuksköterskor och undersköterskor. Ni ska införa sex timmars arbetsdag med bibehållen lön. Jag kan fortsätta. Ni ska ge mer resurser till akutsjukhusen. Locum ska erbjuda fler personalbostäder. Studielån ska skrivas av för dem som har jobbat här länge. Jag undrar hur ni har tänkt då.

Jag kan se att en höjning av skatten med 30 öre inte räcker, Vänsterpartiet, till denna långa önskelista. Dessutom: ett av våra allra bäst fungerande sjukhus, S:t Görans, är hotat om Vänsterpartiet får som de vill.

Sverigedemokraterna föreslår att Region Stockholm ska avveckla hembesöksprogrammet, det så kallade Rinkebyprojektet. De tänker att de sparar 6 miljoner på detta förslag. Men det vore ingen besparing, utan i stället ett stort svek. Hembesöksprogrammet fungerar. Detta har utvärderats många gånger, och det ger resultat och förebygger ohälsa. Sverigedemokraterna flyttar kostnader för ohälsan från nu till framtiden, då det blir ökad ohälsa. De eliminerar förebyggande, preventiva åtgärder som är viktiga. Det går emot all evidens inom hälsovetenskapen.

”It was the best of times, it was the worst of times … it was the season of Light, it was the season of Darkness, it was the spring of hope, it was the winter of despair.” Kanske ligger sanningen någonstans här mitt emellan, för Region Stockholm saknar inte utmaningar. Men med denna budget lägger vi grunden för regionen att vara en attraktiv, hållbar och växande region med frihet för invånarna att fatta egna beslut och forma sina liv. Jag hoppas på två dagar av debatt där vi respekterar varandras olika åsikter och där vi också kan skilja på sak och person.

Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 8
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Fru ordförande, ledamöter, åhörare såväl här i salen som framför tv-bänken! Det finns många epitet som kan användas för att beskriva Stockholmsregionen: Europas miljövänligaste huvudstad, Europas mest konkurrenskraftiga region, en öppen region och en region i Europas och världens mitt, om än geografiskt lokaliserad i dess periferi. Miljöpartiets vision för Stockholmsregionen är tydlig. Stockholm ska bli världens första klimatneutrala storstadsregion, och den ska fortsätta att vara en öppen och välkomnande region.

Miljöpartiet gick in i denna majoritet, den blågröna majoriteten, i Stockholmsregionen med övertygelsen om att göra skillnad för människor i deras vardag. Den budget som vi nu presenterar är framtagen i ett tufft ekonomiskt läge. Trots det, mina vänner, genomför vi kanske historiska satsningar.

Vi anslår pengar för att kunna tidigarelägga Sverigeförhandlingens viktiga utbyggnader av kollektivtrafiken. Vi tillskjuter kollektivtrafiken närmare 1 ½ miljard de kommande tre åren. Jag är glad över att vi i denna sal dessutom med åtminstone ett av oppositionspartierna, Socialdemokraterna, kan ha en blocköverskridande enighet om hur kollektivtrafikens taxa ska vara med och finansiera denna utbyggnad. Vi anslår pengar för ökad framkomlighet. En särskild satsning genomförs nu för att utreda om vi kan inrätta Sveriges första BRT-linje i innerstadstrafik. Framkomlighetskommissionens arbete går in i en ny fas där vi fördjupar samarbetet med både Stockholms stad och Trafikverket. Vi trappar upp satsningen av rulltrappor och hissar i kollektivtrafiken, och vi förbättrar realtidsinformationen till våra resenärer.

Ja, mina vänner, listan kan göras längre, men det unika i åtminstone svensk kontext är att när andra regioner talar om både höjning av taxa och nedskärningar av utbudet av kollektivtrafik tvingas vi i och för sig att höja taxan, men vi gör det för att vi genomför stora satsningar på det som ska bli framtidens Stockholmsregion.

Miljöpartiet gick också in i denna majoritet för att ta ansvar för framtiden. Under den förra mandatperioden, då vi var i opposition, riktade vi skarp kritik mot hur verksamhetsmodellen värdebaserad vård togs fram och implementerades. Denna kritik har i sak inte ändrats, men dåtiden kan inte påverkas. Det som kan påverkas är framtiden.

Jag själv har i flera debatter, inte minst på sociala medier, fått anklagelser om att jag eller mitt parti deltar i en pågående slakt av välfärden och sjukvården i Stockholmsregionen. Låt mig, kära vänner, vara tydlig på den punkten: Någon sådan slakt pågår inte. Karolinska har i dag ett underskott på 1,6 miljarder. Det är väldigt mycket pengar. Mängden vård som har producerats på Karolinska har minskat med 20 procent sedan 2015. Samtidigt har personalen ökat med 1 procent. Det är inte hållbart eller möjligt att som politiker i denna sal, eller någon annanstans för den delen, ställa sig vid sidan av och låta det fortgå. Ett underskott på 1,6 miljarder fortlöpande och kanske växande in i framtiden kommer att gröpa ur alla möjligheter att utveckla Stockholmsregionen inom såväl andra sjukvårdsområden som kollektivtrafiken. Det kan inte vara en rimlig bedömning från vare sig majoritetens eller oppositionens ledamöter att vi ska ha ett underskott på 1,6 miljarder på ett av våra akutsjukhus, eller några underskott på våra akutsjukhus över huvud taget.

Sedan 2018 har många åtgärder vidtagits. Karolinska har fått en ny vd med ett tydligt uppdrag att ta tag i situationen, uppnå en ekonomi i balans och se till att utbudet av den producerade mängden vård på Karolinska ökar. Chefsled kapas, och en ny organisation med tydliga roller, mandat och budgetansvar skapas. Ett tydligt uppdrag till sjukhusledningen har givits om att alla chefer och alla läkare på Karolinska *ska* arbeta kliniskt i verksamheten.

År 2019 kommer att bli ett dystert år ekonomiskt sett på Karolinska, mina vänner. Jag har full respekt för den arbetssituation och de bördor som personalen behöver bära. Men det finns ingen annan väg framåt. Det är min fasta övertygelse att när vi möts här om ett år kommer läget att ha ljusnat, både för Karolinska och för de övriga sjukhusen. Vi måste som sagt göra detta för att kunna upprätthålla en vård av god kvalitet och i förlängningen faktiskt för att kunna bygga ut den nära och förebyggande vård som är nödvändig för att kunna förbättra folkhälsan och tillgängligheten till vården i vår region.
Avslutningsvis, mina vänner, vill jag säga att Miljöpartiet gick in i den här koalitionen med motivet att skapa en fungerande majoritet och förhindra att Sverigedemokraterna fick inflytande i denna församling. Sett utifrån utvecklingen under det senaste året i de kommuner runt om i landet där Sverigedemokraterna har fått ett aktivt inflytande känns vårt beslut mer riktigt och relevant än någonsin. Den dag, mina vänner, som Stockholm mister sin öppenhet mot omvärlden, sin tolerans mot människor, oavsett livsval, religion eller bakgrund, blir den dag då Stockholmsregionen mister sin själ.

Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 9
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Fru ordförande! Du skrev häromdagen, Irene, att varslet på Karolinska handlar om att ta ansvar och att de ekonomiska problemen i Region Stockholm handlar om skatteutjämningssystemet, som ännu inte har blivit verklighet. Detta skatteutjämningssystem är dessutom jag och mitt parti på regionalt plan också emot. Men du vet likaväl som jag att de ekonomiska problemen i regionen är ett resultat av er politik och inget annat. Det handlar om dåliga upphandlingar och dyra och krångliga vårdvalssystem. Detta är inte ett ansvarsfullt sätt att hantera skattepengarna. Varje skattekrona ska vägas på guldvåg.

Jag undrar: När ska du börja ta ansvar för hålen i Stockholmsregionens ekonomi?

Anförande nr 10
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Tack för frågan, Aida! Den budget som den blågröna koalitionen har lagt fram är ett sådant exempel. Det är ett exempel på stort ansvarstagande. Vi frigör och ger 1,7 miljarder mer till hälso- och sjukvården kommande år. Det är faktiskt mer än vad du lägger i ditt budgetförslag, i alla fall i det förslag som vi har sett. Det du talar om i talarstolen i dag har vi ju tyvärr ännu inte tagit del av. Men i det som jag har sett har ni lagt 25 miljoner mindre till hälso- och sjukvårdsnämnden.

Hur ser du att det kan bli mer vård för personer i detta län när du rycker undan mattan för den öppna vården utanför akutsjukhusen? Ska du tvinga in patienterna i akutsjukhusen igen, trots att vi i hela Sverige har varit överens om att det är den nära vården vi ska förstärka? Du kan väl inte mena allvar med att vi ska fortsätta att lägga ännu mer pengar på en verksamhet där man i dag bedriver 20 procent mindre vård? Borde inte både pengarna och personalen följa med dit där patienterna är?

Anförande nr 11
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Fru ordförande! Det är inte jag som är din fiende, Irene Svenonius. Det är verkligheten som är det. Socialdemokraterna vill bygga en trygg och tillgänglig sjukvård och en stark välfärd. Det handlar då om att stärka sjukhusen i regionen liksom personalen. Sjukhusen behöver bättre förutsättningar, inte sämre. Det är därför vi presenterar vårt räddningspaket för bland annat Karolinska, med tanke på det storvarsel som kommer att leda till att 600 läkare och undersköterskor ska sägas upp.

Jag frågar dig: Vilket ansvar har du för storvarslet – eller låt mig omformulera mig: rekordvarslet – på Karolinska?

Anförande nr 12
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Sjukvårdens resurser ska vara där patienterna är. Nog är detta en historisk dag, för fram till den punkt då du, Aida Hadzialic, klev in här har alla varit överens om att det är den nära vården som ska byggas ut. Det är ett omställningsarbete som pågår där sjukhusvård flyttas ut från sjukhusen eftersom det är bra för patienterna. Nu säger du något helt annat. Detta är unikt. Du vill alltså lägga ytterligare resurser dit där patienterna inte befinner sig? Hur långa kommer vårdköerna då att ringla sig när man inte längre kan få sin knäledsplastik i Nacka eller när man inte kan gå på mödravården i Nynäshamn eller Norrtälje? Vad är ditt alternativ?

Jag vill gärna se hur du finansierar dina 500 miljoner till fem olika sjukhus. Detta motsvarar för övrigt inte varslet på Karolinska. Hur många vill du egentligen varsla därifrån? Din budget borde också innebära varsel.

Anförande nr 13
Regionrådet S e h l i n (V): Vi har en budget som visar ett bättre resultat än ert – plus 47 miljoner. Läs gärna den!

När det gäller kostnadsutjämningen måste vi ändå tala om det som händer 2020, inte 2023. Då handlar det om 256 miljoner. Detta har ni ägnat extremt mycket tid och tecken i er budget åt. Det är dessa siffror det handlar om. Det vore bra om vi kunde använda oss av dem.

Anförande nr 14
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Bästa Anna! Ni finansierar er budget på ett sätt som gör det svårare för skattebetalarna att få ihop sin budget. Det är sanningen. Ni finansierar er budget med en skattehöjning, som dessutom är otillräcklig. Ni har nämligen lagt förslag i er budget som inte är finansierade.

Jag förstår att ni inte vill tala om skatteutjämningen. Nästa år handlar det om 700 miljoner. Sedan växer det fram till 2023 till 4,2 miljarder. År 2026 ligger det sannolikt på en bit över 6 miljarder. Detta påverkar naturligtvis den långsiktiga riktningen för hur vi kan satsa i den här regionen. Jag tycker att det är viktigt att vi talar om det här i salen. Detta är ju tyvärr verkligheten.

Anförande nr 15
Regionrådet S e h l i n (V): Vi talar gärna om skatteutjämningen, bara det är med rätt siffror. Kostnadsutjämningen är 256 miljoner detta år.

Anförande nr 16
G a b r i e l K r o o n (SD): Under de senaste åren har ni moderater i Region Stockholm försökt profilera er alltmer i lokala trygghetsfrågor. Det handlar om mer kameraövervakning, ett i praktiken genomfört tiggeriförbud i kollektivtrafiken och hårdare tag mot dem som utsätter vårdpersonal för hot och våld. Det är många bra frågor som även vi i Sverigedemokraterna står bakom och länge har drivit. Men ni har även fått ge upp ett antal viktiga frågor. Ni har låtit Miljöpartiet sätta agendan för regionens hela klimatpolitik. Ni har i klimatfärdplanen uttalat er positivt om flygskatten. Ni har låtit flyget nedgraderas, och bilen likaså. Ni har även gett upp det viktigaste vallöftet som ni hade vid förra valet, det vill säga det om en östlig förbindelse.

Politik handlar om att ge och ta, men min fråga till dig, Irene Svenonius, är: Tror du inte att ni har gett för mycket?

Anförande nr 17
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Jag är otroligt stolt över att leda en blågrön koalition som har en tydlig färdriktning för hur Stockholmsregionen ska bli allt bättre och hur vi ska prioritera framkomlighet genom att bygga ut kollektivtrafiken, vilket verkligen behövs i ett växande län. Detta är otroligt viktigt för Stockholmsregionen framöver. Vi blir över 30 000 nya invånare varje år. Jag tycker att det är viktigt att vi också är varsamma med miljön och naturen och att vi jobbar med klimatfrågor med det vi i region kan.

Samtidigt handlar det naturligtvis för mig också om att ställa krav vad gäller utsläppen från bilarna och flyget. Men det är viktigt att kunna röra sig och ha den frihet som det innebär att röra sig i detta län.

Jag tycker att det är beklagligt att ni i Sverigedemokraterna slår undan benen för hela det framtidsarbete som vi bedriver genom att ni ställer upp på Socialdemokraternas skatteutjämning i riksdagen.

Anförande nr 18
G a b r i e l K r o o n (SD): Jag vet inte vad skatteutjämning direkt har med klimatfrågorna att göra.

Du nämnde bilen. Ett problem i synnerhet är att ni har ett uttalat mål om att minska bilåkandet. Ni har alltså flyttat fokus från utsläppsfrågan till själva bilfrågan. Det är detta som är beklagligt.

Anförande nr 19
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Alla sätt att transportera sig på måste naturligtvis kunna fungera. Även bilen är viktig. Men den som inte behöver bilen i sin vardag måste ha en bra kollektivtrafik för framkomlighetens skull så att vi slipper de där köer som varken du eller jag gillar. Jag hoppas att du ställer upp på alla våra tankar om en växande kollektivtrafik och den utveckling som även behöver ske för bilarna.

Anförande nr 20
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Jag säger som det är: Konjunkturen viker, och regeringen sviker. Jag hade väldigt stora förhoppningar om att du, Aida Hadzialic, skulle vara mycket hårdare i din kritik mot skatteutjämningen. Jag hoppas att du förstår att det som jag nu visar i ett diagram på overhead är vad som kommer att bli vår verklighet. Vi kommer alltså att ha en evig ökning av skatteutjämningen i detta län. Det motsvarar 6 000 sjuksköterskor bara till 2023.

Men du har valt att tala om den rika Stockholmsregionen. Du har sagt att vi verkligen har råd med alla möjliga saker. Du verkar inte förstå att det också finns en ände på våra resurser. Du underbygger snarare regeringens dråpslag mot oss. Tycker du inte att du borde ta mer ansvar för att jaga din regering när det gäller skatteutjämningen?

Anförande nr 21
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Fru ordförande! Jag och Socialdemokraterna står bakom stockholmarna. Jag brukar alltid säga ”geografin framför partiet”. Det tänker jag även göra i detta sammanhang. Jag tror att jag har förekommit i varje stor dagstidning sedan jag tillträdde, och då har jag stått upp för Stockholmsregionen, även gentemot min egen regering och statsministern.

Däremot vet vi att skatteutjämningssystemet inte har fått effekt än. Problemen vi har inom sjukvården med rekordvarsel och ekonomin i Region Stockholm bottnar i din egen politik för regionen. Moderaterna har styrt i Region Stockholm i nära 13 år nu. Det är inte oppositionen som har ansvar för rekordvarsel och nedskärningar i sjukvården i regionen. Det har du och Moderaterna ansvar för, Irene Svenonius. Det är varken tjänstemännen där ute eller regeringen som ansvarar för sjukvården i Region Stockholm. Det gör Moderaterna tillsammans med den blågröna koalitionen.

Anförande nr 22
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Det som var tanken om att hela Sverige skulle leva har blivit Stockholms kamp för överlevnad. Jag noterar ditt ordval om det rika Stockholm och om Nordens rikaste region. Jag noterar också att du inte ställer upp bakom tanken att vårdens pengar ska finnas där vårdens patienter befinner sig, utan du vill fortsätta lägga in mer pengar där man bedriver 20 procent mindre vård. Jag är djupt oroad över det oansvariga sätt på vilket Socialdemokraterna lägger fram sin budget. Vi har ännu inte ens sett hur ni de facto ska finansiera detta. Jag väntar på det papperet så att vi senare i dag kan ta ställning till det.

Anförande nr 23
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Fru ordförande! För Socialdemokraterna är det oerhört viktigt att vårdens pengar går till sjukvården, att vi satsar på personalen men också att vi har ordning och reda i ekonomin och lägger en budget i balans, vilket vi gör. Nu har vi presenterat ett räddningspaket för sjukvården och sjukhusen i Region Stockholm, bland annat på grund av storvarslet på Karolinska. Anledningen till att vi gör det så här sent inpå är helt enkelt att detta rekordvarsel kom för inte så länge sedan. Vi har försökt att gå igenom de ekonomiska förutsättningarna och verkligen tänka till kring siffrorna, för vi vill lägga en budget som är i balans och ha ordning och reda i ekonomin. Men vi vill samtidigt visa att det finns en annan väg framåt. Man kan omprioritera. Man kan rädda kvar personalen på Karolinska. Vi behöver inte säga upp de 600 läkarna och undersköterskorna. Stockholmsregionen kan bättre.

Anförande nr 24
G a b r i e l K r o o n (SD): Jag vill föregå de debatter som kommer att ske i dag och i morgon och konstatera att Socialdemokraterna kommer att ge syrlig och ensidig kritik mot den blågröna majoriteten. Ni kommer att skylla alla misslyckanden i sjukvården, trafiken, regionalplaneringen och förmodligen allt annat som ni kan hitta på på dem. Vissa påpekanden kommer säkert att vara relevanta, men i många fall är det ni socialdemokrater som är medansvariga. Glöm inte att sjukvården utgår från två aktörer, nämligen staten och regionen! Vägprojekt och spårbunden

kollektivtrafik utgår från stat, region och kommun. Bostadsbyggande och regionalplanering utgår från stat, region och kommun. Aida Hadzialic och hennes partikollegor är och har sedan 2014 varit staten och bär åtminstone en del av medansvaret för alla de misslyckanden ni här i dag och i morgon kommer att kritisera.

Anförande nr 25
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Fru ordförande! Naturligtvis hänger all politik och de olika nivåerna inom ramen för demokratin i Sverige ihop, men i dag är vi här för att diskutera förutsättningarna i Sveriges näst största parlament. Det är närapå 20 år sedan Socialdemokraterna senast styrde i Region Stockholm. Jag är inte glad över det, utan önskar att det hade varit på ett annat sätt. Då hade sjukvården troligtvis varit starkare och stått bättre rustad. Men nu har borgerligheten med Moderaterna i spetsen styrt detta landsting, denna region, så länge.

Som du också vet, Gabriel Kroon, växer en koalition och allians mellan Moderaterna och Sverigedemokraterna på nationell nivå. Det innebär att ni tillsammans, vad det verkar, kommer att gå fram som någon form av enhet inför valet 2022. Saker och ting hänger ihop.

Anförande nr 26
G a b r i e l K r o o n (SD): Det stämmer att saker och ting hänger ihop. Det som också hänger ihop är att Socialdemokraterna har haft ansvaret genom sjukvårdsministern i regeringarna 2014 och 2018. Socialdemokraterna är medansvariga för den sjukvårdspolitik som bedrivs i Sverige i dag. Att skylla bort alla problem på Region Stockholm på samma sätt som du kritiserade Irene för förut vad gäller att hon skyller alla problem på tjänstemännen är fel och hypokratiskt. Vad ni framför allt måste göra, enligt mitt sätt att se det, är att ta dialogen med närmaste minister och tillse att det finns en gemensam insats för att få bukt med de sjukvårdsproblem som vi ser i Region Stockholm i dag.

Anförande nr 27
Regionrådet H e m m i n g (C): Liksom Irene Svenonius känner jag en viss besvikelse över bristen på stadighet i Socialdemokraternas ställningstagande när det gäller de strategiska förändringar av vården som vi är mitt inne i.

Jag tänkte ändå använda min replikmöjlighet till att lyfta upp det du, Aida, sade om bostadssituationen i vårt län. Du beskrev den som en av våra viktigaste prioriteringar och att det är viktigt att vi får bukt med den. Det är en uppfattning som vi i det blågröna styret fullt ut delar. Men det ni för fram i budgeten är att kommunernas bostadsbyggnadsmål ska bli bindande och att ett regionalt bostadsbyggnads- och hållbarhetskansli ska inrättas. Min bild är att kommunerna, med några undantag, faktiskt gör allt de kan och har bostadsmål och planer som motsvarar behoven. Problemet är att marknaden inte fungerar. Jag skulle vilja fråga dig om din syn på den nationella politiken. Hur skulle den behöva förändras för att vi ska kunna klara den tuffa situation som kommunerna uppenbarligen inte klarar av själva?

Anförande nr 28
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Fru ordförande! Som du vet, Gustav, samarbetar våra båda partier med varandra på nationell nivå. Jag hoppas att regeringen tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna nu ska kunna storsatsa på bostadsbyggandet. Det är min förhoppning. Jag hoppas på samma sätt att du och jag ska kunna samarbeta mer kring denna prioritering, både under nuvarande mandatperiod och förhoppningsvis även därefter.

Anförande nr 29
Regionrådet H e m m i n g (C): Jag tror absolut att en av våra viktigaste roller här i regionen är att vara en samarbetspart, både så att säga nedåt gentemot kommunerna, som har en väldigt central roll i bostadsbyggandet, och med den nationella nivån. Det är förstås också mycket viktigt att den

nationella nivån sträcker ut handen för samarbete och tar Stockholmsregionens utmaningar på allvar.

Jag vill därför ställa en fråga. Andelen infrastrukturmedel som kommer till regionen ligger nu på nedemot 15 procent av de samlade kostnaderna, trots att vi har 40 procent av befolkningsökningen, och vi vet vilken roll infrastrukturinvesteringar har för bostadsbyggandet. Kommer vi här i regionen att kunna räkna med att du och Socialdemokraterna kommer att backa upp det blågröna styrets arbete för att få upp dessa investeringar?

Anförande nr 30
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Fru ordförande! I korthet: Jag står bakom stockholmarna. Det tänker jag göra även gentemot min egen regering och mitt parti. På samma sätt hoppas jag att du gör det, Gustav, gentemot Centerpartiet. Ni är ju ändå en del av regeringsunderlaget i Sverige.

Anförande nr 31
Regionrådet H e m m i n g (C): Absolut, jag kan försäkra dig om att jag nästan varje dag gör det.

Anförande nr 32
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Fru ordförande! Framtidens hälso- och sjukvård och strävan mot den nära vården har varit en gemensam målbild för våra partier. Nu får vi nya besked i och med en ny ledare för oppositionen, som i all hast lägger fram förslag – eller förresten inte alls lägger fram förslag utan pratar om att vi kanske ska få se ett förslag här. Men om jag ändå tolkar tydligheten i det du säger, Aida, förhåller det sig så att ni nu vill backa bort från framtidens hälso- och sjukvård och föra tillbaka vården till sjukhusen. Det är de kvinnor som behöver gynekologisk öppenvård och de äldre som behöver geriatrik som tydligen ska betala för dessa populistiska förslag som kastas fram i all hast. Jag finner detta både cyniskt och oseriöst. Det är svårt att debattera förslag som du inte ens har orkat lägga fram på fullmäktiges bord när sammanträdet börjar.

Jag vill ha ett tydligt besked från dig. Har Socialdemokraterna övergivit framtidsplanen?

Anförande nr 33
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Fru ordförande! Socialdemokraterna stöder fortfarande omställningen till nära vård, men vi är rädda för de yxhugg som nu kommer mot sjukhusen i Region Stockholm. Vi tänker stå upp för sjukhusen och personalen.

Jag blir faktiskt lite bedrövad när jag hör orden om skämt och slarv när vi nu presenterar hur man kan finansiera förslag som gör att vi har kvar personalen på Karolinska och de andra sjukhusen. Det handlar om patienter som kan komma i kläm, och det handlar om läkare och undersköterskor som nu sägs upp. Detta är inget skämt, utan en verklighet. Sluta därför använda sådan terminologi!

Anförande nr 34
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Jag talade inte alls om skämt, utan om cynism och om ett oseriöst förslag. Det var mina ord, och dem står jag för. Vi har fortfarande inte sett förslagen här.

Du säger att ni ska föra tillbaka pengarna till vården. Men ni ska ju ta dem från öppenvården, där kroniskt sjuka människor finns. Det är de som ska betala för detta.

Sjukvården är under en stor omställning. Seriösa politiker klarar av att stå stadigt och vara ett stöd för en sådan utveckling, inte att så fort det blåser vika ned sig, gå bakåt eller slå i backen med full kraft. Vi behöver fullfölja omställningen. 260 000 öppenvårdsbesök har flyttat ut från sjukhusen. Men ni vill att allt ska vara sig likt inne på sjukhusen. Det är svårt att se hur ni ska få ekonomin att gå ihop på lite sikt. Det är framför allt svårt att se hur patienterna ska kunna få vård.

Anförande nr 35
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Fru ordförande! Som jag sade tidigare fick vi precis som alla andra reda på att rekordvarslet på Karolinska skulle komma för inte så länge sedan. Därför har vi arbetat väldigt snabbt för att lägga fram ett budgetförslag som är i ordning. I det visar vi att vi vill stoppa rekordvarslet på Karolinska. Vi hoppas naturligtvis att fler här i fullmäktigesalen vill ta detta ansvar för att rädda kvar läkarna och undersköterskorna men framför allt för att ta ansvar för patientsäkerheten.

Anförande nr 36
Regionrådet B o h l i n (KD): Ordförande, presidium, ledamöter! Jag har väldigt många frågor till dig, Aida. Det känns som om Socialdemokraternas budget är ett enda stort frågetecken. Du var ute i medierna i morse och presenterade ett förslag om en halv miljard till akutsjukhusen. Det finns dock inget förslag på vårt bord. Ingen av oss har fått se det eller hur ni ska finansiera det.

Jag vill upprepa min fråga som jag ställde i mitt inledningsanförande. Den gällde de 400 miljoner som ni säger att ni ska spara på vårdvalen. Jag undrar vart dessa patienter ska ta vägen. Tror ni, vilket jag inte kan föreställa mig, att dessa personers åkommor, sjukdomar och besvär plötsligt kommer att upphöra och att ni önskar att denna vård inte ska behöva ges? Man kan inte spara på vård när det finns ett uppenbart behov. Vart ska dessa patienter ta vägen? Det är min fråga.

Anförande nr 37
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Fru ordförande! Vi sparar inte på vården, utan vi satsar på den. Däremot omprioriterar vi för att skattekronorna ska användas mer ändamålsenligt. Vi tar pengar från dyra, krångliga vårdvalssystem, som även kritiseras från borgerligt håll och från experter. Vi vill bara se till att systemet funkar bättre så att vi på riktigt kan bygga en stark sjukvård.

Anförande nr 38
Regionrådet B o h l i n (KD): Jag konstaterar att ni alltså sätter systemet före patienterna. Jag uppfattar därmed att ni tänker låta den vård som i dag bedrivs i vårdval tryckas in i primärvården eller återgå till akutsjukhusen. Precis som min kollega Anna Starbrink sade kan heller inte jag se hur detta går ihop med framtidens hälso- och sjukvård. Ändå säger du att ni står upp för att flytta vården från akutsjukhusen till att ha en mer nära, god och tillgänglig vård, enligt det förslag som utredaren Anna Nergård har presenterat. Det går inte ihop, Aida.

Anförande nr 39
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Fru ordförande! Jag vill ju förändra dagens system, så jag kan på intet sätt vara försvarskramare här, tvärtom. Jag vill tillsammans med mina partivänner i Socialdemokraterna utveckla dagens system enligt den modell som Göran Stiernstedt har presenterat. Han är ju en av Sveriges främsta sjukvårdsexperter. Vi agerar utifrån vad professionen rekommenderar.

Anförande nr 40
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Fru ordförande! Jag tänkte ställa en fråga för att ge Socialdemokraterna och dig, Aida Hadzialic, möjlighet att med egna ord och på eget sätt förklara er politik. När jag läser er budget ser jag att ni till fullmäktige levererar förslag med ett resultat på 311 miljoner och har ett nyligen framlagt förslag på hyressänkningar, enligt egen uppgift på 500 miljoner. Som ni beskriver det görs det för att rädda Karolinska. Betyder det att vi här i salen ska tolka detta som att er budget går med minus 189 miljoner? Eller vad är summan på sista raden? Jag undrar också följande. 500 miljoner minus det underskott på 1,6 miljarder för Nya Karolinska – vilken är Socialdemokraternas politik för att lösa problemet med de återstående 1,1 miljarderna?

Anförande nr 41
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Fru ordförande! Låt mig ge ett väldigt kort svar. Vi lägger en budget i balans.

Anförande nr 42
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Det låter ju betryggande. Jag kan dock konstatera att som majoritetsrepresentant har jag lite svårt att för tillfället läsa ut det, men jag hoppas att det tydliggörs under debatten.

Anförande nr 43
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Fru ordförande! Som miljöpartist är det naturligtvis väldigt lätt att uppskatta er i Vänsterpartiet för att ni är så tydliga i er ambition om att lösa en av vår tids största utmaningar nämligen klimatutmaningen. Tyvärr måste jag i andra andetaget konstatera att ni verkar sakna samma ambition om att göra ert eget budgetförslag genomförbart.

Låt mig ge några exempel på detta. Ni i Vänsterpartiet säger att ni vill sänka SL-taxan med 30 kronor i år. Om ni inte vill höja den med 20 kronor nästa år och åren därefter saknas det först 130 miljoner kronor och sedan 260 miljoner kronor i ert budgetförslag. Ert förslag med avgiftsfri kollektivtrafik för dem under 18 år är bara finansierat till hälften, åtminstone enligt de underlag som vi har fått från trafikförvaltningen. Det kommer att kosta närmare 1 miljard i stället för en halv miljard. Att ta bort 250 miljoner kronor i minskade konsultarvoden innebär troligtvis att vi får avbryta utbyggnaden av tunnelbanan. Till sist har vi 209 miljoner från BCG. Tror ni att vi får in dessa pengar under året, även om det vore möjligt att stämma dem i domstol?

Anförande nr 44
Regionrådet S e h l i n (V): Det korta svaret är att vi har en fullt finansierad budget. De underlag som vi anger att vi har fått från trafikförvaltningen är de underlag som vi har fått. Det har varit lite svårt, men vi har försökt.

Vad gäller BCG hoppas vi i varje fall på att det går.

Anförande nr 45
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Låt oss ta ett annat, liknande exempel. Tvisten med Ansaldo, som ni säkert är medvetna om, har pågått och kommer att pågå i domstolsförhandlingar i tre år. Även om vi denna dag begär skiljedom i detta med BCG är det högst osannolikt att vi skulle få in dessa pengar så att de kunde bli finansieringskälla i vår budget. I övrigt tackar jag er för er väldigt tydliga bilaga som beskriver er finansiering. Jag tror tyvärr att ni får ta det en vända till och räkna om.

Anförande nr 46
Regionrådet S e h l i n (V): I så fall skulle vi gärna vilja ha bättre underlag från regionen. Då kanske vi kan ta det en vända till.

Som sagt vad gäller BCG: Om man inte ens försöker kan man inte få in pengarna.

Anförande nr 47
Regionrådet H e m m i n g (C): En av de tre köer som du, Gabriel Kroon, gör till huvudfokus för ditt och Sverigedemokraternas budgetförslag är bilköerna. Det enda ni verkar vilja göra för att minska bilköerna är att bygga nya vägar, ta bort cykelvägar och gärna sänka trängselskatten, vilket är lite paradoxalt. Jag undrar om ni verkligen på fullt allvar tror att det är rimligt och motiverat att bygga så många bilvägar som skulle krävas om man gav biltrafiken fritt spelrum rakt ut.

Anförande nr 48
Gabriel Kroon (SD): Alla har inte möjligheten eller viljan att åka kollektivtrafik. Det kan handla om snickare och annat yrkesfolk eller människor som bor långt ut i vår region som inte alltid har möjlighet att med kollektivtrafik ta sig dit de ska. Man ska kanske lämna barnen, åka till jobbet, handla mat och så vidare.

Vad forskningen visar är att den enskilt viktigaste åtgärden för att få kortare bilköer är en östlig förbindelse. Det gäller inte bara bilköer utan också bussköer och tillgängligheten för våra bussar så att de kommer fram smidigare på vägarna. Det handlar även om att se över och fundera på hur vi ska bygga cykelbanor. De behövs, men vi måste också se över nyttan. Varje cykelbana som vi bygger på en befintlig vägfil leder nämligen även till att bil och buss inte kan åka på den vägfilen. Detta leder i sin tur till att resten av vägarna i vår ändå ganska tättbefolkade region blir överbelastade, och det skapar köerna.

Anförande nr 49
Regionrådet Hemming (C): Utmaningen när man bygger nya bilvägar är den så kallade inducerade trafiken, det vill säga det faktum att man får en bättre tillgänglighet gör att biltrafik blir ännu mer attraktivt och att fler väljer att köra bil. Kommuner väljer då ofta att planera mer för externa köpcentrum och gles bebyggelse, vilket i sin tur genererar ännu mer biltrafik. Även om jag och Centerpartiet är varma anhängare av att vi ska ha en östlig förbindelse är vi också av den starka uppfattningen att det kräver en väldigt tydlig inriktning av samhällsplaneringen med betydande styrmedel för att säkerställa att vi inte får ökad biltrafik.

Jag tycker att det är förbluffande att Sverigedemokraterna i sina resonemang helt bortser från att det inte bara kan handla om fler vägar om man vill ha framkomlig trafik. Om man samtidigt sänker trängselskatten kommer det i förlängningen att leda till ökad trängsel, även om man bygger så många vägar man bara kan.

Anförande nr 50
Gabriel Kroon (SD): Mer biltrafik i sig behöver inte vara negativt. Bilen i sig är inte negativ, och en ökning av bilar är heller inte negativ. Det som är negativt är ju utsläppen. Där handlar det om att se över alternativ såsom elektrifiering.

Anförande nr 51
Regionrådet Bohlin (KD): Ordförande, presidium, ledamöter! Flera av oss har diskuterat förslaget om kostnadsutjämningen. Vi kan konstatera att Stockholmsregionen kommer fram till 2023 att förlora 4,2 miljarder på det nya förslaget. Jag skulle vilja veta, Gabriel Kroon, hur Sverigedemokraterna i Region Stockholm ställer sig till detta förslag. Jag tycker att det har varit väldigt tyst från er. Jag känner till er ståndpunkt på nationell nivå, men jag vill gärna höra om ni här tycker att detta är ett bra förslag. Hur ser ni på möjligheterna för oss att fortsätta att bedriva god vård, bygga ut kollektivtrafiken och satsa på kulturen när så mycket medel rycks undan från oss?

Anförande nr 52
Gabriel Kroon (SD): På remissen om utredningen om utjämningssystemet ställde sig Sverigedemokraterna i Region Stockholm tillsammans med den blågröna majoriteten, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna ensidigt på linjen att utjämningssystemet är dåligt för vår region och inte ska införas.

Anförande nr 53
Regionrådet Bohlin (KD): Jag undrar i så fall på vilket sätt du förhåller dig till ditt parti på nationell nivå. Vilka medel använder du för att kommunicera detta med tanke på deras ställningstagande i riksdagen?

Anförande nr 54
G a b r i e l K r o o n (SD): Det är väl samma medel som för alla andra, det vill säga genom en intern dialog där man lyfter fram sina regionala och lokala ståndpunkter.

Anförande nr 55
Regionrådet A l k u r d i (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Vi som sitter här i salen är folkvalda. Vi är folkrepresentanter för att säkra en god och jämlik vård för invånare i hela länet. Det handlar om sjukvård som har byggts upp av generationer före oss i solidaritet för att den ska fortsätta vara jämlik och god. När en effektiv och dyr marknadsstyrning av sjukvården har tillåtits breda ut sig mer och mer under Moderaternas 13 år vid makten väljer vi socialdemokrater en annan väg. Det är ett alternativ som förstår att god och jämlik vård inte kan vara annat än demokratiskt och lokalt förankrad.

I årets budgetförslag från den blågröna koalitionen ser man inte behovet av prioriteringar. Man ser inte att vi behöver säkra upp den goda och nära vården genom att inte skära ned på SLSO:s verksamhet. Man ser heller inte hur man skapar mer uppsplittrade vårdkedjor när man inför vårdval reumatologi. Den vård som i dag står för en god och nära vård och för en sammanhållen vård mellan sjukhus och den primära vården väljer man att splittra upp. Man väljer också att skära ned på vårdpersonalen och låta den betala för Moderaternas privatiseringsexperiment.

Detta säger vi nej till, för vi vill satsa på sjukhusen. Vi vill också satsa på vårdpersonalen som säkrar att vårdplatserna hålls öppna och att överbeläggningarna går ned. Just nu har Karolinska 110 procents överbeläggning. Hur många övertidstimmar har inte Kommunals medlemmar, undersköterskorna, och likaså läkarna och sjuksköterskorna? Vi vill satsa på den nära vården genom att ge mer resurser till våra egna vårdcentraler men också alla andra. Detta är att skapa en sammanhållen vård. Detta är att skapa en jämlik vård. Detta är också att ha respekt för tidigare generationer som faktiskt har byggt upp den här sjukvården, för att den ska vara god och jämlik, bortom privata sjukförsäkringar.

Med detta yrkar jag bifall till Socialdemokraternas budgetförslag och dess ändringspunkter.

Anförande nr 56
Regionrådet N ä s s é n (M): Herr ordförande, fullmäktige! Efter ett otroligt långt arbete med helt nya sjukhusavtal, som hälso- och sjukvårdsnämnden nyligen beslutade om, var Socialdemokraternas andraförslag till beslutet 1 procentenhet mer till sjukhusen. Vi alla här vill väldigt ha mycket saker och förbättring för våra medborgare i länet, men det är otroligt viktigt att vi är på det klara med vad som går att göra med 1 procentenhet mer i avtalen.

Anförande nr 57
Regionrådet A l k u r d i (S): Tobias Nässén bör veta att i ett sjukhusavtal som innefattar 20 miljarder är 1 procentenhet mer väldigt avgörande för att säkra att vårdpersonal kan stanna kvar på sjukhusen. Kom ihåg att Karolinska består av enkelrum och har ett högspecialiserat uppdrag! Detta kräver sin bemanning. Sjukhuset är inte tomt. Det är heller inte tomt på SÖS eller de andra akutsjukhusen. Det handlar om 1 procentenhet mer.

Vi har också lanserat ytterligare ett förslag för att säkra sjukvården på akutsjukhusen. Vi vill öronmärka dessa pengar för att kunna behålla vårdpersonalen. Det är dem vi satsar på.

Anförande nr 58
Regionrådet N ä s s é n (M): Sjukhusavtal omfattar som sagt 20 miljarder kronor för samtliga de sjukhus som ingår i detta avtalsarbete. Låt det vara tydligt för fullmäktige vad man kan och inte kan göra med 1 procentenhets skillnad! Vi skulle också kunna diskutera hur detta ska finansieras. Men 1 procentenhet var skillnaden när vi fattade beslutet om sjukhusavtalet.

Anförande nr 59
Regionrådet A l k u r d i (S): I dag har vi också lanserat ett räddningspaket som består av en halv miljard.

Anförande nr 60
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, ledamöter, åhörare! Det är en stram budget som ligger framför oss, och det återspeglas av att vi har ett behov av att kommande år vända på varje krona, göra prioriteringar, effektivisera och visa ekonomiskt ansvarstagande i vad som är en tid av bistrare verklighet. Detta är vad som står för dörren. I detta läge finns ett stort behov av uthållighet och långsiktighet i politiskt beslutsfattande. Man måste orka stå upp även när det blåser och kavla upp ärmarna när problem dyker upp. Man kan inte ta till fanflykt från överenskommelser eller för den delen från långsiktigt politiskt arbete så snart faran eller risk för fara visar sig vid horisonten.

Det finns en orsak till den bistra tiden. Det kan konstateras att vi tyvärr har en nationell politik och en regering som i mångt och mycket inte gör sitt för att lindra utvecklingen. Vi ser hur konjunkturen försvagas. Vi ser hur tillväxten och nyföretagandet i vårt land viker. Vi ser att sysselsättningen utvecklas svagt. Och vi ser skatteintäkterna minska i förhållande till prognoserna. Detta gäller i hela landet, men det gäller inte minst i en sådan viktig del av den samlade tillväxtutvecklingen som Stockholmsregionen står för i detta land.

Man kan i ett sådant sammanhang reagera lite olika. Endera ser man problemen och försöker sedan på olika sätt skapa grund för att bromsa den negativa utvecklingen och prioritera på ett sådant sätt som innebär att det går att hålla styrfart och kunna prioritera fortsatta satsningar. På detta vis görs i mycket också i den blågröna koalitionens budget. Det är en fortsatt väg framåt trots bistra tider.

Det finns dock de som tycker att det finns en annan väg framåt. Det är de som tycker att den bistra utvecklingen inte är nog för Stockholmsregionen, utan vill se om man kan addera ytterligare saker till detta. Så föds idén om en utvecklad skatteutjämning, som innebär 4,2 miljarder varje år från Stockholmsregionen. 4,2 miljarder som varje år tas från driften motsvarar driften av hela tunnelbanan och hälften av all pendeltågstrafik. Vi talar alltså om pengar som dras varje år. Det finns de som hävdar att detta inte skulle göra någon skillnad. Det är klart att det kommer att utgöra en enorm skillnad för våra möjligheter att drifta och verkliggöra viktiga investeringar och att kunna möta motgångar och bistrare tider.

Jag tycker att detta är allvarligt, och jag hoppas på att det finns en väldigt bred samling i regionen även fortsättningsvis när det gäller att agera och markera mot ett skatteutjämningsförslag som är orimligt och som kommer att slå mot skattebetalare men också i väldigt hög utsträckning mot patienter och resenärer i denna region. Ytterligare en sak kan konstateras, och det är att det inte är nog med den nationella politiken för att se att det finns de som inte tycker att utvecklingen är illa nog. Vi har ett antal oppositionspartier här i salen som det är intressant att nagelfara när vi nu möts på lika villkor. Vi har budgetförslag som ska läggas bredvid varandra, och alla ska gå att regeras på. Man ska också kunna mäta dem för att se vilken effekt de skulle få om de röstades igenom.

Franz Josef Strauss har en gång sagt att om man inför socialismen i Sahara följer tio år av handlingsförlamning och sedan väntar brist på sand. När jag läser igenom oppositionens budgetförslag kan jag konstatera att vi inte behöver vänta i tio år. Tvärtom väntar underskott och ofinansierade utgifter redan under år ett. Det kommer i sin tur att resultera i en resursbrist – ja, inte en brist på sand utan en resursbrist som kommer att resultera i nedskärningar, växande vårdköer och indragen trafik. Vi har sett detta förut här i regionen. Vi har sett hur det går till och vad som händer när man röstar igenom ofinansierade förslag. Vi har inte råd med detta. Vi har heller inte råd med politiska partier som inte orkar stå upp för långsiktigt fattade beslut och överenskommelser, må det vara när det gäller framtidens sjukvård eller viktiga infrastruktur- och trafikinvesteringar. Vi måste hålla ut och visa långsiktighet. Vi måste hålla i ekonomin. Det går inte att slarva eller lägga fram ofinansierade och dåliga budgetförslag. Någon får betala priset för det.

”Det är tid för ansvar” har varit den blågröna koalitionens mantra i inledningen av denna budgetdebatt. Dessa ord gäller. Det är viktigt att vi alla orkar stå upp för dem, även om populismen och den kortsiktiga rubriken må locka för stunden.

Anförande nr 61
J o n a s L i n d b e r g (V): Herr ordförande! Det är inte i Sahara som akutsjukhus går med underskott, utan det är i denna högst reella region med er tidigare budget som grund. Jag tycker att alla vi förtroendevalda här inne ska fundera över den berättelse vi har om utvecklingen i regionen. Hur sätter vi ord på de känslor och de tankar som en patient i vår region har när man får ligga på överbeläggningsplats på en överfull avdelning? Hur ingjuter vi hopp i alla de allmänläkare som i dag inte orkar jobba heltid i vår sönderstressade primärvård? Vad säger vi till alla dem som är djupt oroade över utvecklingen och över hur det ska gå i sjukvården? Och vad säger framför allt ni som bestämmer?

När jag läser er budget står ordet ”effektiviseringar” åtskilliga gånger. Jag tycker att ni borde vara mer ärliga och skriva ”besparingar”, för det är vad det handlar om. Om 600 undersköterskor och läkare hade gått ut i strejk på Nya Karolinska i dag med rådande läge med vårdplatsbrist hade ni nog ansett det vara samhällsfarligt. Att sparka folk blir nu plötsligt patientsäkert och en del av vårdens utveckling och förändring.

När det största vårdvarslet i svensk historia görs i denna växande region måste rimligtvis den politiska nivån ta sitt ansvar. Trots, Irene, att du vill avveckla dig själv och din politiska funktion och det ansvar du har över sjukvården för att ge den till försäkringsbolag kan du inte nu bete dig som om detta vore en realitet. När jag läser din pamflett – jag har skummat igenom den – undrar jag vilka politiska förebilder du har. Det känns som om du har tagit rygg på Bagdad-Bob. Det håller inte, skulle jag vilja säga, att ge sjukhusen en fullständigt orealistisk budget och sedan lämpa över omöjliga prioriteringar på dem. Det håller inte att säga att det inte är er roll att styra över sjukvården. När någonting går bra är det er förtjänst, men när något går dåligt är det någon annans ansvar och någon annan som ska hantera det.

Jag tycker att ni ska vara ärliga och säga att NKS varsel inte har ett smack med omställningen till nära vård att göra. Det bottnar i en fullständigt skandalös hantering av detta projekt från början till nu. Vi behöver både fler vårdplatser och en förstärkt primärvård. Dessa saker står inte emot varandra. Vi behöver öppna intensivakutens uppdrag så att fler patienter kan få vård där. Vi behöver öppna fler förlossningsplatser på Nya Karolinska. Detta säger också proffsen i vården.

Ni ondgör er över utjämningssystemets effekter. Men varför är det inte också ett bekymmer att ni har riggat ett system i regionen där privata vårdbolag årligen tar ut ungefär 2 miljarder i ren vinst? Är det rätt användning av våra skattemedel att belöna aktieägare med våra skattepengar när vi samtidigt avskedar 600 undersköterskor och läkare från Karolinska och när det finns stora problem inom sjukvården? Det tycker inte vi.

Bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 62
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Tack, Jonas, för att du har skummat igenom boken! Jag hoppas att du kan dela min kritik mot att det inte fungerar att vi över tid ska beställa vård på 21 olika sätt. Om du har läst boken ser du säkert att jag öppnar upp för att vi ska utreda och gemensamt och tvärpolitiskt diskutera om det ska vara från staten eller från ett system, som exempelvis i Nederländerna, där alla får vara med, som vi beställer vården. Men vi kan inte fortsätta som vi har gjort.

Här i Region Stockholm är det viktigt att hålla i omställningen. När vården flyttar ut och kommer närmare patienterna måste pengarna följa med. Jag hoppas verkligen att du, Jonas, fortfarande instämmer i detta. Ett annat sätt vore en ohållbar lösning. Du är emot vårdvalen, och det har du

alltid varit. Nu är Socialdemokraterna det mer än någonsin. Men vilka är det som inte ska få vård när ni plockar bort vårdvalen? Ska patienterna in på sjukhusen igen? Vad är din lösning?

Anförande nr 63
Jonas Lindberg (V): Om detta är en del av vårdens omställning var är då de kraftiga resursökningarna till den avancerade sjukvården i hemmet? Var i er budget finns de stora satsningarna på vårdcentralerna? Läkarföreningen i Stockholm har fullständigt sågat er så kallade satsning vid fotknölarna då den knappt följer den demografiska utvecklingen.

Jag skulle vilja säga att vi har ett kroniskt problem med vårdplatsbrist i denna region. Det nämner ni inte ens med ett ord i er budget. Ni låtsas som om det inte finns. Samtidigt talar ni om en förstärkt nära vård. Men ni använder förevändningen om en nära vård för att privatisera och driva ut så mycket vård som möjligt i vårdval. Det är helt olika saker. En sammanhållen nära sjukvård går att bygga ut utan vårdvalssystem, och det skulle fungera mycket bättre för att samverka och länka ihop vårdkedjor.

Anförande nr 64
Regionrådet Svenonius (M): Vi har en tydlig opposition i synen på hur människor ska få bestämma vilken läkare eller sjuksköterska – vilken vårdgivare – man vill gå till. Denna rätt att välja kommer vi alltid att stå upp för. Vi tillför 1,7 miljarder till vården, och vi prioriterar tydligt utbyggnaden av den nära vården med närakuter och geriatriska vårdplatser.

Vi ser nu att ASIH i dag är nästan lika många som vi har vårdplatser inne på sjukhusen, så att man ska få rätt hjälp på rätt plats. Det är den riktiga och viktiga utvecklingen framåt. Vi kan inte fortsätta att ösa pengar dit där vården har försvunnit. Med 20 procent har vård försvunnit från Karolinska Huddinge och Solna ut till andra vårdgivare. Då måste både pengar och personal följa med även om omställningen är jobbig. Jag har full respekt för det.

Anförande nr 65
Jonas Lindberg (V): Om man förstår sjukvårdens komplexitet då vet man också att färre men sjukare patienter ibland kan generera behov av dubbelt så mycket personal. Jag tycker att ni ska vara ödmjuka inför det och inte bara räkna huvuden, för det är det ni har gjort i den här så kallade omställningen. Jag skulle vilja säga att det är en slakt.

Anförande nr 66
Gabriel Kroon (SD): Fundamentet för demokratin är att politiker ska kunna göra sin röst hörd utan att behöva utstå hat. Jag blev därför besvärad när jag såg den bild som visas på skärmen, kommentaren på Vänsterpartiets eventsida för demonstrationen här utanför Landstingssalen. Höga företrädare för Vänsterpartiet, deras ordförande i Storstockholm och även Vänsterpartiet genom sin officiella kommunikation har lajkat, gillat, en bild där en regionpolitiker uppmanas att bli mobbad. Jag vill därför fråga Vänsterpartiet om ni tycker att sådant beteende är acceptabelt och om det gynnar det demokratiska klimat som vi verkar i.

Anförande nr 67
Daniel Forslund (L): Herr ordförande! I tider av ekonomiska svårigheter är behovet av utveckling som störst. Om vi ska kunna möta både verksamheternas och samhällets behov av stora utmaningar och förändringar när det gäller bemanning, väntetider, arbetsmiljö, klimatomställning, en ekonomi i balans krävs någonting annat än bara mer personal och mer pengar. Det är här vi behöver nya metoder. Vi behöver nya arbetsverktyg, nya arbetssätt och nya styrformer i vår organisation. Det är därför som forskning, utveckling, innovation och digitalisering är nyckelord i den blågröna budgeten för 2020.

Låt mig ge några exempel på detta. En utmaning är att öka produktiviteten, minska köerna och öka personalens nöjdhet samt patienternas nöjdhet med vården. Denna till synes helt omöjliga ekvation har en av länets största vårdcentraler, Ringen på Södermalm, löst tack vare en stor digital omställning och genom att möta patienterna med digital triagering, via en chatt. Tack vare det möter läkarna nu 30 procent fler patienter, arbetsmiljön har förbättrats för personalen på vårdcentralen och stressen har minskat samtidigt som väntrummet tömts på patienter som nu får vård i tid, precis som vi anger i vår vårdgaranti.

Ett annat exempel är att vi i vår egen primärvårdsapp på SLSO, Alltid öppet, nu kan erbjuda bättre kontaktmöjlighet för våra ungdomar. Det gör vi genom chatt och video på våra ungdomsmottagningar så att vi kan möta ungdomar med psykisk ohälsa eller i behov av annat stöd på deras villkor, på deras arena, och målgruppsanpassa vården på ett helt nytt sätt och därmed ta bort köerna även där.

Vi kan också ge alla våra patienter möjlighet att kontakta sin vårdcentral mellan kl. 7 på morgonen och kl. 21 på kvällen alla veckans dagar, detta tack vare samma applikation. Det är just detta som vi måste arbeta mer med.

Det finns otaliga fler exempel på hur vi jobbar med att använda innovation och digitalisering, och vi ser hur det gjort skillnad, förbättrat både vård och trafik liksom alla våra andra verksamheter, när våra medarbetare tillsammans med forskare, entreprenörer, företag kan arbeta för att utveckla vår verksamhet. Det är det som är receptet för framtidens vård, för framtidens trafik, för framtidens välfärd. Därför investerar vi i Region Stockholm nu stort i framtidens vårdinformationsmiljö, i vårt nya IT-system för sjukvården. Vi investerar i hälsodata för forskning och utveckling, för nya behandlingsmetoder. Vi investerar i innovationsfonden för medarbetardriven innovation där patienterna kan vara med och påverka framtidens sjukvård, och mycket mer. Bland annat satsar vi på life science-området, som är vår största tillväxtsektor i regionen.

Mina vänner! Nya behov hos våra medarbetare och hos våra medborgare kräver nya lösningar. Det ligger på oss som beslutsfattare att tänka nytt och komma med nya lösningar på dessa utmaningar, på dessa behov. Därför är utveckling och nytänkande den röda tråden i den blågröna budgeten.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 68
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Herr ordförande, ledamöter! Jag brukar oftast när jag står i den här talarstolen prata om kollektivtrafik, men när Socialdemokraterna i dag lanserar det som de kallar ett räddningspaket för vården i Region Stockholm känner jag att jag måste kommentera det. Det utspelet, mina vänner, är ren populism. Region Stockholm behöver inte räddas.

I budgeten som den blågröna koalitionen lägger fram handlar det inte om besparingar på vården. Tvärtom får vården ökade anslag. Primärvården, den närmaste vården, stärks enligt planen Framtidens hälso- och sjukvård. Mer vård kommer att ges nära patienterna och flyttas ut från akutsjukhusen. Karolinska universitetssjukhuset får ett vassare uppdrag som möjliggör för sjukhuset att erbjuda högspecialiserad vård i världsklass. Den resa som vården nu gör är nödvändig. Vården kommer att bli närmare, friare, tillgängligare och av ännu högre kvalitet.

Alla delar av regionens verksamheter måste ha en ekonomi i balans. Utan en sund ekonomisk hushållning kommer framtidens välfärd att sättas på spel. Genom politiskt och ekonomiskt ansvar säkrar vi välfärdens kärna.

Region Stockholm har utmaningar, men Stockholm är den bäst skötta regionen i hela Sverige. Vi har inte bara den bästa kollektivtrafiken utan också den bästa vården, de kortaste köerna, den bästa tillgängligheten.

Socialdemokraternas räddningspaket låter fint, men det är bara varmluft. När Socialdemokraterna styr ökar alltid köerna i vården. När Socialdemokraterna styr minskar alltid patienternas egenmakt och frihet. När Socialdemokraterna styr behöver vården räddas. Visst behöver Stockholm räddas, det behöver räddas från Socialdemokraterna.

Därför är jag tacksam över att vi kan stödja det blågröna alternativet, och jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 69
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! De senaste veckorna har tydligt visat det som vi socialdemokrater under lång tid varnat för, den ekonomiska kris som kommer av politisk fartblindhet, bristande ekonomisk styrning och skenande investeringar. Den moderatledda regionen har länge kantats av ekonomiska haverier som i slutändan drabbar patienter, resenärer, skattebetalare. Situationen blir ännu allvarligare när den politiska ledningen inte förstår sin roll och tar ansvar för den kris som nu rullas upp.

Låt mig ta trafiken som exempel. När vi här i fullmäktige för ett halvår sedan summerade 2018 tog jag upp den allvarliga kritik som revisorerna framförde i sin berättelse över trafiknämndens verksamhet 2018. Revisorernas kritik riktade sig till både trafiknämnden och regionstyrelsen, och de skrev:

Nämndens långsiktiga ekonomiska styrning för en ekonomi i balans är otillräcklig. Revisionen bedömer att landstingsstyrelsens övergripande styrning inte säkerställer kontrollen av vård- och trafikinvesteringar. Vi bedömer att landstingsstyrelsen inte säkerställt en god ekonomisk hushållning på sikt.

Revisorerna uttrycker särskilt sin oro över investeringar i tunnelbanan. Det avfärdade trafikregionrådet med att revisorerna fått saken om bakfoten och inte förstod. I SVT den 3 mars tillbakavisade han åter detta med att han tillsammans med sina kollegor har bra kostnadskontroll och att det inte ligger mycket i kritiken.

När vi socialdemokrater krävt underlag för en långsiktig ekonomisk bedömning har det konsekvent röstats ned av majoriteten. Nu visar det sig att den så viktiga utbyggnaden av tunnelbanan blir minst 9 miljarder dyrare. Utredningen som hemlighållits sedan före sommaren pekar på en rad fördyringar. Trafikregionrådet väljer återigen att lägga hela skulden på statliga regler och krav, däribland krav på en särskild servicetunnel. Transportstyrelsen tillbakavisar kritiken och menar att regionen själv bestämt detta. Det framgår också av den återrapportering av fördyringar som gjordes i nämnden i juni 2016. Där framgår att förvaltningen redan efter utredningar 2014 beslutade att bygga just en servicetunnel.

Upphandlingar, investeringar och ekonomisk styrning är inte en moderat paradgren. Genom åren har en rad fördyringar grävt stora hål i den driftsbudget som främst ska räcka för att köra tågen, bussarna och båtarna runt om i vår kollektivtrafik.

Spårväg City blev fördyrad. Roslagsbanans upprustning har fördyrats två gånger. Tvärbanan Kista, där tog pengarna slut och projektet försenades. Tvärbanan Solna blev dyr och investeringen i signalsystemet havererade. På Lidingöbanan havererade investeringen i signalsystemet, röda linjen likaså. Saltsjöbanan fick ingen tolvminuterstrafik för pengarna räckte inte.

Jag tror att Stockholmsregionens invånare förväntar sig att varje skattekrona används ansvarsfullt och att slöseri och ekonomisk vårdslöshet ska bekämpas. Efter de senaste veckornas exposé av dålig ekonomisk styrning tycker jag att det vore klädsamt om såväl ansvarigt trafikregionråd som finansregionrådet erkände sitt eget ansvar och fokuserade på att lösa det som man åsamkat i stället för att skylla på andra.

Ordförande! Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas förslag till budget, inklusive vårt ändringsyrkande för att rädda Karolinska från massuppsägningar.

Anförande nr 70
B e n j a m i n D o u s a (M): Herr ordförande! Jag ska erkänna att det känns speciellt att få uppleva politisk historia när den skrivs här i Region Stockholm, och har skrivits de senaste åren, av oss regionpolitiker. Då syftar jag inte på de historiskt stora investeringarna i kollektivtrafiken eller den historiskt utbredda valfriheten. Jag syftar inte ens på den rekordhöga straffbeskattningen av oss stockholmare på 4,2 miljarder som ska gå till Malmö.

Nej, jag syftar på de senaste åren av socialdemokraternas ”trumpifiering” av debatten och att nya lägstanivåer nås för varje år i den här församlingen. Man polisanmäler politiska motståndare, man tar avstånd från beslut som man själv varit med om att fatta och tonläget är högre än någonsin tidigare. Slagord som kriskommission och katastrof används. Om det är så dåligt, om det är katastrof och kris, varför skiljer sig er budget då från den blågröna budgeten med bara någon enstaka promille, Aida?

Jag skulle också vilja ha svar på hur vårdköerna kommer att bli kortare om man driver igenom besparingar på 400 miljoner kronor. Det kommer att leda till massuppsägningar av läkare och undersköterskor, som ett resultat av Socialdemokraternas politik.

Om man läser Aidas budget riktigt noggrant ser man att där dessutom döljer sig ganska stora budgethål. Det är ofinansierade trafikinvesteringar, ofinansierade nya närsjukhus och man verkar ha missat den lilla detaljen att vårdval har tolv månaders uppsägningstid.

Aida! Man skulle kunna tro att du gör anspråk på att leda ett ungdomsförbund, inte Region Stockholm. Kanske är det därför som allt färre vill samarbeta med Socialdemokraterna och de knappt har några vänner kvar. För att använda ”socialdemokratiska”: Ingen vill vara en del av den rödbruna röran. De enda kompisar man har kvar där borta på vänsterflanken är inte kompisar ens med varandra. Vänsterpartisterna verkar dessutom räkna med monopolpengar — allt till alla och någon annan där borta betalar.

Vänsterpartiets budgetförslag är en upplevelse i sig, får jag säga. Det tog inte lång tid att läsa, för det är ungefär lika mycket text som på vykortet jag skickade till mormor och morfar på min senaste semester.

Nej, alternativen för Region Stockholm har aldrig varit tydligare: 4 miljarder i lägre kostnader för Nya Karolinska Solna, halverad konsultanvändning och inga massuppsägningar i vårdvalen står mot en ofinansierad budget utan några vänner över huvud taget och, om man ska tro opinionsmätningarna, dessutom utan väljare.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 71
C a t a r i n a W a h l g r e n (V): Ordförande, fullmäktige! Hotet mot Region Stockholm kommer inte från Regeringskansliet. I stället för att säga något om det blågröna styret vill jag gå vidare och säga att avgörande för alla våra beslut måste vara att klimatarbetet ska få högsta prioritet och genomsyra alla områden. Lyssna på de miljontals ungdomar som strejkar för klimatet!

Vänsterpartiet vill dra i nödbromsen och införa klimatnödläge i Region Stockholm för att säkra Parisavtalet. Vi vill ge klimatkansliet ökade resurser för att ta fram koldioxidbudgetar för regionens alla verksamheter, och vi vill ha flygstopp för regionens politiker och tjänstepersoner vid inrikes resor söderut.

Vi vill också ta ett större ansvar för ökad jämlikhet för regionens invånare genom att undersöka möjligheten att skapa ett regionalt allmännyttigt bostadsbolag och kunna bygga fler klimatsmarta hyresrätter.

Vi satsar 20 miljoner extra på folkbildningen och stöder regionens folkhögskolor och studieförbund.

För att tillhandahålla nära service med god tillgänglighet och hög kvalitet i hela regionen krävs mer fantasi än vårdval och marknadslösningar. Rekordslakt sker inte bara på NKS utan även inom Tiohundra i Norrtälje.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 72
Samuel Klippfalk (KD): Ordförande, åhörare och ledamöter! Region Stockholm ska vara en region som har de enskilda invånarnas bästa för ögonen. Stockholmarnas behov, inte systemet, ska stå i centrum. Det gäller såväl regional utveckling som kollektivsatsningar och hälso- och sjukvård.

Stockholms län har en stor befolkningstillväxt och inom de närmaste åren en enorm ökning av andelen äldre, inte minst de allra äldsta, som behöver mycket vård. Det ställer stora krav på långsiktig planering och ordning och reda i ekonomin. Om vi alltid gör som vi gjort tidigare kommer vi att få samma resultat som vi alltid har fått, och det kan vi inte fortsätta med.

I budget 2020 görs tydliga prioriteringar för en starkare Stockholmsregion och för att nå Region Stockholms vision om att bli en attraktiv, hållbar och växande region. Vården ska vara tillgänglig och modern och organiseras utifrån patientens behov samt präglas av stor valfrihet. En god arbetsmiljö och hög vårdkvalitet är avgörande för att vi ska klara hälso- och sjukvården i Region Stockholm. Därför fortsätter vi att ställa om till framtidens hälso- och sjukvård.

Akutsjukhusen ska kunna koncentrera sig på de patienter som har störst behov av akut vård. Karolinska har fått det viktiga uppdraget att fokusera på den högspecialiserade vården och ska nu anpassa kostymen efter det. Det handlar om att rätt vård ska ges på rätt vårdnivå.

Därför är det glädjande att vi har en ökad digitalisering i primärvården där föräldrar lätt kan chatta till exempel med en läkare och ställa frågor om barnets prickar eller hosta. Det är positivt att fler kan få hjälp med sjukvårdsrådgivning via 1177, för att få rätt vård på rätt nivå. Allt fler får också hjälp på närakuterna. Ännu fler med vårdbehov kan bli omhändertagna på vårdcentralerna där husläkarna har sina arbetslag med till exempel sjuksköterska, psykolog, dietist och fysioterapeut. De ska lotsa den enskilda patienten när specialistvård behövs.

Sedan vi började med framtidens hälso- och sjukvård år 2011 har hälso- och sjukvårdsnämndens budget ökat från 43,1 miljarder till 63,6 miljarder i vårt budgetförslag för år 2020, alltså en nästan 50-procentig ökning. Den ökning vi föreslår mellan 2019 och 2020 är över 1,6 miljarder.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 73
Regionrådet Eriksson (MP): Herr ordförande! Jag vill använda mina sista sekunder till att prata om Sverigedemokraternas budgetförslag. För den som lyssnat på inledningsanförandena är det kanske lätt att låta sig förföras av mycket av det som Gabriel Kroon och Sverigedemokraterna här för fram. Men för alla oss som läst budgetförslaget blir det väldigt tydligt vad det är som Sverigedemokraterna faktiskt föreslår. Det är nej till klimatpolitik, nej till kollektivtrafiksatsningar, nej till Rinkebyprogrammet och integrationsinsatser, nej till kultur och nej till Konserthusstiftelsen. Kort sagt nej till allt som håller oss samman och utvecklar den här regionen.

Anförande nr 74
Robert Johansson (S): Ordförande, ledamöter och kära åhörare! Så kom då yxhugget mot Karolinska sjukhuset. 350 kommunalare, främst undersköterskor, och 250 läkare varslas. Även om uppdraget kanske minskas går det inte att bortse från två centrala fakta i debatten. De patienter som är kvar i allmänhet och på Karolinska sjukhuset i synnerhet är mycket sjukare, vilket ökar vårdtyngden. Mer och mer vård bedrivs på enkelsal, vilket kräver högre personaltäthet, något som majoriteten i den här salen verkar ha missat. För att citera en undersköterska på K: Övertiden bara

för undersköterskorna motsvarar 520 helårsarbeten. Det är inget som Kommunal har hittat på, utan det är siffror från arbetsgivaren. Det finns inga sjuksköterskor som rullar tummarna på våra sjukhus.

Fortfarande har varken vi politiker eller de fackliga representanter som jag talat med fått se någon vårdtyngdsmätning. Utöver det har sjukhusen genom politiska beslut inte fått delta i vårdvalen. Det i sin tur har slagit sönder kunskapsorganisationen eftersom ST-utbildning och möjligheten till forskning försvåras då flera vårdgivare smiter från utbildningsuppdraget och inte kommer upp i tillräckligt stora volymer för forskning.

Undertiteln på Irene Svenonius bok är tydligen ”Låt proffsen sköta vården”. Ändå gör ni inte det. Jag kan rekommendera alla att läsa den rapport jag här visar upp för ledamöterna i salen. Den är från proffsen men samlar tyvärr damm på en hylla på HSF, gissar jag. Framför allt gäller det åtgärdsuppdrag nr 7, som handlar om att inrätta fler specialistcentrum. Dessa specialistcentrum skulle kunna bemannas av akutsjukhusen och vara länken mellan primärvård, sjukhus och övriga specialistmottagningar. Den möjligheten försvann dock genom ett pennstreck i en borgerlig budget. Nu får akutsjukhusen bara bära de tyngsta patienterna, och de får inte ens ersättning för att kunna klara uppdraget.

Låt mig citera en professor i kirurgi som jag träffade förra veckan: Utflyttningen som sådan var vi inte emot, men vad vi inte förutsåg var den totala frånvaron av interaktion mellan de olika delarna i sjukvården, privata såväl som offentliga. Om sjukhusen delvis fått bemanna utflyttningen hade man fått den effekt som önskades.

För oss socialdemokrater är valet självklart: Fler kollegor, inte färre, mer pengar till primärvården, personalen och sjukhusen framför privatiseringsexperiment och krokben för våra egna förvaltningar och bolag.

Ordförande! Jag kommer de närmaste månaderna att göra allt jag kan för att varslet och eventuella andra varsel på våra akutsjukhus ska få så liten effekt på den vårdande personalen som möjligt. Jag kommer att kämpa för det i den fulla övertygelsen att jag har såväl forskningen och personalen som patienterna och deras säkerhet på min sida. Frågan är vad majoriteten vill kämpa för.

Jag vill därmed yrka bifall till Socialdemokraternas budgetförslag och till vårt räddningspaket för sjukhusen.

Anförande nr 75
Regionrådet B r o b e r g (M): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Socialdemokraterna och oppositionen gör som vanligt och lovar allt till alla — mer pengar till akutsjukhusen, fler närsjukhus och mer pengar till primärvård. De har bland annat planer på att bygga fyra nya närsjukhus och avsätter 1 miljard kronor för detta. När Ersta bygger ett sjukhus kostar det 2 miljarder. Det går inte ihop. 1 miljard räcker inte till ett sjukhus, än mindre till två eller fyra.

Socialdemokraterna och övriga oppositionen börjar bli riktigt bekväma i oppositionsrollen. De lovar allt till alla utan full finansiering. Socialdemokraterna går till och med så långt att de i dag, samma dag som budgetfullmäktige, lägger ett förslag på bordet som kostar 500 miljoner kronor. Men var är förslaget och varifrån tar ni pengarna? Den allmänpolitiska debatten närmar sig sitt slut, men vi har fortfarande inte sett något förslag från Socialdemokraternas sida.

Förslaget innebär att man stoppar en nödvändig omställning av sjukvården där mer vård ska bedrivas ute i primärvården. Ni har ingen budget i balans. Ni har ett luftslott där ni lovar allt till alla utan finansiering. Vi i den blågröna majoriteten lovar inte allt till alla. Vi finansierar det vi lovar till sista kronan, och vi genomför det vi lovar med en budget i balans.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens budgetförslag.

Anförande nr 76
Regionrådet N ä s s é n (M): Herr ordförande! En bit in i mandatperioden kan det vara värt att lite kort blicka tillbaka till föregående val och se vad som sades i partiets eftervalsanalys. Där står: Det minskade förtroendet manifesterades tydligast i landstingsvalet som blev något av ett katastrofval för partiet. Socialdemokraterna backade i samtliga landsting och gick från att ingå i styret av 16 landsting före valet till endast nio efter detsamma. Endast Västerbottens läns landsting har rödgrön majoritet i fullmäktige.

Vad beror tappet i landstingsvalet på, frågar sig eftervalsanalysgruppen och svarar bland annat: Det ligger nära till hands att söka förklaringen i sjukvårdens tillgänglighet. Den har enligt väljarna försämrats de senaste fyra åren. Missnöjet med tillgängligheten är betydligt mindre i Stockholms län än i resten av landet. 37 procent av väljarna har lägre förtroende för Socialdemokraternas sjukvårdspolitik i landstinget jämfört med för fyra år sedan. Endast 6 procent har högre förtroende. Köer och väntetider till operation och behandling uppges som en viktig faktor för väljarnas förtroende.

Låt mig avsluta med att yrka bifall till de förslag bland dem som finns i regionstyrelsens behandling som är den blågula koalitionens.

Anförande nr 77
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande, fullmäktige! Ja, ansvar känns som ett tema för den här debatten, eller borde prägla den här debatten. Jag vill gärna ha svar från Socialdemokraterna när ni nu i all hast kastar fram ett nytt förslag som innebär stora förändringar, där ni lovar betydligt mer pengar än vad ni rimligen har till sjukhusen. Jag vill veta hur det ska gå ihop.

Ni lägger fram ett förslag i dag som påverkar budgeten. Vi kan inte begära mindre än att ni svarar på frågan hur vi ska kunna genomföra framtidsplanen och sträva mot god och nära vård när ni vill styra om pengarna tillbaka till sjukhusen. Hur går det ihop? Hur många läkare, sjuksköterskor, undersköterskor, fysioterapeuter och så vidare ska få lämna sina arbeten i den öppna specialistvården? Det måste ni svara på, nu när ni gör ett stort nummer av en räddningsaktion. Ni måste kunna förklara hur det går ihop när ni fullständigt vill dra ur proppen ur den öppna hälso- och sjukvården i Stockholm.

Hur ska ni hämta hem 400 miljoner på vårdvalen nästa år när ni vet, precis som alla andra, att avtalen inte gör det möjligt? Hur ska ni få er budget att gå ihop? Var ska alla patienter få vård, de som i dag går till öppen specialistvård med vårdval? Jag tänker på kvinnorna som vill göra abort och som i dag går till någon av våra öppna verksamheter inom gynekologi och på kvinnorna som behöver underlivskirurgi. Vart ska de ta vägen? Jag tänker på alla äldre som behöver geriatrisk vård och som uppskattar den uppbyggnad som nu sker. Var någonstans ska ni göra av dem i ert krispaket? Alla de som behöver höft- och knäplastik, vart ska de ta vägen? Vem ska ge dem vård?

Jag förstår att du som ny inte är insatt i alla detaljer, Aida, men när du kastar fram ett förslag på det sätt som du gör i dag förväntar jag mig av dig, som jag tror är en seriös politiker, att du svarar på dessa frågor. Jag är helt säker på att patienterna undrar, stockholmarna undrar och vi som ska ta ställning till ert förslag — om ni vill att vi ska ta det på allvar och inte bara se det som en lek — undrar. Vi vill ha svar. Hur ska du få det att gå ihop?

Anförande nr 78
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Herr ordförande! Jag tycker att det vore klädsamt om de borgerliga partierna visade lite mer ödmjukhet. Återigen: Situationen på Karolinska och på de andra sjukhusen runt om i Stockholm är allvarlig. Senast i fredagens DN läste jag om en mamma som var orolig för hur storvarslet på Karolinska skulle drabba hennes cancersjuke son. Det här handlar inte om fiktiva figurer ute i den så kallade verkligheten. Det handlar om verkliga människor, om svårt sjuka människor som behöver ordentlig sjukvård, ordentlig bemanning på våra sjukhus. Därför presenterar Socialdemokraterna i dag ett så kallat räddningspaket för sjukvården. Det gör vi med

anledning av att vi sent inpå fick reda på att rekordvarslet skulle genomföras, och vi försöker nu visa på en seriös alternativ finansiering av hur det kan låta sig göras.

Förslaget ska finnas i era läsplattor. Det handlar om en budget i balans. Vi har positiva resultat. Vi tar ansvar för ekonomin. Vi omfördelar från vårdvalen och ger akutsjukhusen tillfälliga hyreslättnader. Vi får ihop vår budget. Vi tar ansvar för ekonomin, och vi tar ansvar för sjukvården.

Anförande nr 79
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Socialdemokraterna har ingen talartid kvar, och jag förstår det, för tiden gick åt till mumbojumbo, i mitt tycke. Jag ställde ett antal viktiga frågor som jag förväntar mig att få svar på av vår nya oppositionsledare. I stället säger du, Aida, att ni har en budget som går ihop. Men ni har ingen verklighet som går ihop. Var ska patienterna ta vägen? Den spännande frågan kommer vi förhoppningsvis att få svar på i morgon när hälso- och sjukvårdsnämnden ska debattera.

Jag kommer att fortsätta att fråga, för det är inte seriöst att bara lägga fram ett papper med siffror på utan verklighetsförankring. Ni måste kunna förklara var patienterna ska ta vägen. Jag tror att jättemånga blir oroliga när de hör att ni vill lägga ned den öppna specialistvården runt om i länet för att ni vill ge pengarna till sjukhusen.

Jag tror att vi alla här i salen tycker att det är en jättetuff situation och känner stor oro för framtiden, men vi känner också beslutsamhet, att vi ska klara att göra omställningen. Då hjälper det inte med oseriösa förslag som kastas fram på ett sammanträde utan beredning i förväg.

Anförande nr 80
Regionrådet H e m m i n g (C): Det är faktiskt så att resurserna till vården i Stockholm ökat med över 50 procent sedan 2011. Vårt högspecialiserade sjukhus, Karolinska universitetssjukhuset, har i jämförelse med jämförbara sjukhus i andra delar av världen mycket resurser. Det finns i Region Stockholm verksamheter som inte fungerar så bra som de skulle behöva fungera. Men som jag sade i mitt inledningsanförande: På bredden fungerar vården i Region Stockholm och är i världsklass. Läget kan inte vara sämre än det var 2011 eller 2006 eller 2000 eftersom resurserna ökat snabbare än befolkningen. Om vi tittar på hälso- och sjukvården totalt kan jag inte se att personaltillgången är sämre nu än den var 2011, även om jag inte har gjort någon sådan genomgång.

Ni i oppositionen har en viktig roll i att påtala missförhållanden för oss, men undvik att svartmåla och undvik att försvåra de komplicerade manövrar som görs för att rusta hälso- och sjukvården för framtiden. I gengäld vill jag säga att också vi i majoriteten har ett ansvar att inte svartmåla. Vi har ett ansvar att söka samarbete. Vi har ett ansvar att söka samarbete med den nationella nivån och med kommunerna oavsett partifärg. Tack för en bra debatt!

Trafiknämnden

Anförande nr 81
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, ledamöter, åhörare! Det här året utgör ett märkesår för det återförenade Berlin, det återförenade Tyskland och det återförenade Europa. Vad som utspelade sig för 30 år sedan utgör en av människans stoltaste stunder. År 1989 markerar starten för den folkliga resningen mot kommunismen. Det är året då muren rivs, året då demokratins idéer vinner viktiga segrar över diktaturen på vår kontinent.

I den lokala och regionala politiken sänker vi oss ofta ned i stunden. Vi fokuserar med rätta på de små frågorna och markerar gärna för varandra att djävulen sitter i detaljerna, allt som oftast kanske också med lösryckta citat. Det kommer en del av oss säkert att göra även under dessa dagar. Likväl tror jag att det är viktigt att då och då stanna upp, att lyfta blicken och se vår stund i politiken också utifrån de större skeenden som vi har varit, är och kommer att vara en del av. Eller som den estniske presidenten Lennart Meri uttryckte det: En vardag som tror sig stå obunden av

de värden som avgör om den vilar på fri eller ofri grund kommer snart att vara en dag som är allt annat än en vardag såsom vi önskar den.

Friheten är inte given. Det lär oss märkesåret 1989. Det lär oss de som ännu är kvar och kan berätta om livet i ofrihetens Europa, de som levt på andra sidan murarna och taggtrådsstängslen, övervakade av angivare, folkarméer och hemliga polisen. Friheten är likväl framtiden. Det ska vi aldrig glömma.

Ordförande, ledamöter! Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna, Kristdemokraterna och Miljöpartiet bildar tillsammans en blågrön koalition för Stockholmsregionen. Vi gör det med ambitionen att tillsammans ta ansvar, tillsammans söka svar på svåra frågor och tillsammans fatta beslut för att steg för steg göra denna del av världen lite bättre, lite friare, lite tryggare och lite mer tillgänglig.

Den budget som vi gemensamt presenterar handlar om detta, men det är också en budget märkt av den oroliga tid världen befinner sig i, en tid som fört ut världsekonomin på ett stormigt hav där strömmar av osäkerhet råder och lågkonjunkturen skymtas vid horisonten. Det är en värld kantad av handelskrig mellan de två största ekonomierna där ett gammalt imperium försöker lätta ankar från EU men fortfarande inte kastat loss, där vi har en granne i öst som bedriver sin aggressiva agenda och det med metoder världen inte skådat sedan kalla krigets dagar.

I vår värld av i dag krävs en politik som klarar av att förena vardagsslitet och drömmen, historien och framtiden, som bygger på långsiktig stabilitet och uthålliga strategier, där ordning och reda utgör grunden och till vilket vi adderar ansvarfulla satsningar för utökad trafik, trygghet, innovation och en långsiktigt hållbar framtid.

Det senaste året har med all önskvärd tydlighet visat vad vi med ordning och reda och en tydlig kurs kan åstadkomma i kollektivtrafiken. När vi snart stänger böckerna för 2019 och blickar framåt kan vi summera ett år med goda ekonomiska resultat, ett år med rekordmånga resenärer, rekordmånga betalande resenärer, och bibehållen hög kundnöjdhet i trafiken.

Avgångarna har blivit fler, den upplevda tryggheten har ökat, utsläppen har minskat. Det sker samtidigt som vi befinner oss mitt uppe i den största om-, ut- och nybyggnation som skådats sedan 1960-talet. Totalt kan vi blicka ut över en region som har framför sig bygget av 47 nya spårstationer och 6 mil nya spår. Det är den historiskt största utbyggnaden av kollektivtrafiken som ägt rum i modern tid.

Vår fordonsflotta förnyas. De nya C30-tågen börjar rulla i reguljär trafik nästa år. Det är första gången på över 20 år som en ny generations tåg skådar tunnelbanans mörker. Utöver detta väntar kommande år nya tåg även på en upprustad Roslagsbana och nu i december en helt ny generations tåg inom den interregionala Mälardalstrafiken.
Förra året stod jag i talarstolen och lovade att vi skulle öppna en ny pendeltågsstation. Det är nu gjort. Vega station är öppnad och en ny stjärna är tänd på pendeltågshimlen. Nu möter vi upp resenärernas efterfrågan och utökar pendeltågstrafiken kommande år.

Vi fattar beslut om två nya pendelbåtslinjer. Tvärbanan fortsätter att byggas vidare mot Ursvik, Kista och Helenelund. Kommande år följs den av en förlängning av Roslagsbanan till Odenplan och Centralen samt det efterlängtade bygget av Spårväg City. Totalt, och med andra beslutade satsningar, innebär allt detta att tunnelbana, pendeltåg och bussar de kommande decennierna kommer att kunna öka sin kapacitet mellan norr och söder i detta län med 100 procent. Samtidigt väntas befolkningen öka med 50 procent.

Vi satsar på att låta kollektivtrafiken växa. Avgångarna kommer att bli fler nästa år. Bland annat ser regionens första BRT-linje dagens ljus. Nya insatser ska göras för framkomlighet och trängsel, men vi vill även vara ett föredöme i nytänkande och hållbar omställning. Som första huvudstadsregion i världen gick vi därför över till en landtrafik helt och fullt förnybart driven. Motsvarande resa väntar nu sjötrafiken. Vi var först med elbussar i stadstrafik. Den resan fortsätter. Vi ses som föregångare när det gäller digitalisering, autonomi och mobilitet.

Allt detta kan vi göra tack vare ansvar för ekonomin. Det gör att vi kan ha resenärernas bästa i fokus. Det är samtidigt inte ett arbete som står utan utmaningar. Tro mig, jag har följt kollektivtrafiken och dess arbete i denna region i 20 år. Många är de omtag och inkallelser till ansvarstagande som utgått under årens lopp. Ett av dem uppdagades som bekant i förra veckan avseende tunnelbanans utbyggnad. Vi kommer att hantera även den, för egen del och tillsammans med andra med både långsiktighet och uthållighet, såsom vi alltid har gjort, vi som vill ta ansvar i denna församling.

Vi står starka. Grunden är solid. Det gäller särskilt om vi jämför med kollektivtrafiken i övriga Sverige. I Skåne har styret haft ett underskott på 200 miljoner kronor i kollektivtrafikens ekonomi. Nedlagda busslinjer och utglesad trafik är därför att vänta. I Örebro väntar fortsatta miljonbesparingar, och där vittnar det politiska styret att det inte finns ekonomi att köra alla de turer som länstrafiken kör i dag. I Kronoberg görs vid årsskiftet mångmiljonbesparingar i tågtrafiken, och busstrafiken minskas på kvällar och helger, men trots det väntas verksamheten gå med underskott. I Skellefteå ställde man med start i augusti in en tredjedel av alla turer på helgerna. Resursbrist tvingar oss till neddragningar i trafiken, löd beskedet. I Dalarna genomförs över två år ett besparingsprogram där 7 procent, 55 av totalt 800 miljoner, av all kollektivtrafik ska sparas in för att hantera den dåliga ekonomin. I Kalmar sade sig politikerna på allvar ha diskuterat en halvering av kollektivtrafiken för att hantera regionens dåliga ekonomi men stannade vid en omfattande neddragning av linjebusstrafik, närtrafik och tågtrafik.

Det, mina vänner, är bara några exempel. Jag nämner dem för att vi, när vi nu ska diskutera satsningar, ska få perspektiv. Såsom det ser ut i vår region ser det inte ut i andra delar av landet. Såsom det ser ut där vill vi inte ha det här. Här lägger ordning och reda grund för överskott, överskott som bygger skyddsvallar mot oroliga tider, överskott som gör att vi kan stå emot och steg för steg satsa för framtiden, överskott som gör att vi också kan hantera tillfälliga motgångar.

Ordförande! Vi möter en otrygg omvärld, men vi har också att möta en otrygghet som stirrar på oss från avgrunden i vår egen region. Hittills i år har 102 bombdåd skett i Sverige varav ett 20-tal bara i Stockholmsregionen. För att citera kriminologen Amir Rostami: Vi måste tyvärr söka oss till krigszoner eller länder med lång historia av terrorism för att hitta en motsvarighet.

Ännu har den grova brottsligheten inte gett sig in i vår kollektivtrafik, men det beror inte på att brottsligheten väljer bort kollektivtrafiken. Tvärtom, det är med mycket mödosamt, krävande och noggrant arbete, tillsammans med såväl polis som andra, som vi håller den grova brottsligheten borta. Men den knackar på dörren, eller för att citera Joseph Nugent, tidigare chef för tunnelbanepolisen i New York, som jag haft förmånen att nu börja lära känna både här i Stockholm och i hans hemstad: De kriminella tar inte limousinen till brottsplatsen.

För att fler ska välja vår gemensamma trafik måste den vara trygg. Även om vi över tid kan se hur den upplevda tryggheten i kollektivtrafiken ökat saknas inte utmaningar. Alltför många resenärer känner sig otrygga när de reser ensamma i kollektivtrafiken under kvällar och nätter. Särskilt utmärkande är att kvinnor känner sig mer otrygga än män. Det håller inte. Kollektivtrafiken ska vara en trygg plats för alla. Därför är våra trygghetsinsatser så viktiga, och därför har vi utökat vår trygghetspersonal. Fler arbetar nu med tryggheten i och runt SL-trafiken än någonsin tidigare, och de ska bli ännu fler.

Vi bekämpar klottret och skadegörelsen med kraft. Vi har dubblerat antalet biljettkontroller. Vi fördjupar samverkan med kommuner och fastighetsägare och andra för att lyfta miljöerna runt kollektivtrafiken. Vi ligger långt fram i arbetet med att höja säkerhetsklassningen av våra depåer till skyddsobjekt. Nu väntar vi otåligt på regeringens nya kameralag för att kunna ha fler trygghetskameror till stöd för trygghetsarbetet. Och ja, mina vänner, vi kommer fortsatt att verka för att få tillbaka polisen i kollektivtrafiken och i tunnelbanan.

Ordförande, ledamöter! För en vecka sedan firades det stort i Berlin. 30-årsdagen av Berlinmurens nedrivning firades med en veckolång fest i frihetens tecken. Firades gjordes minnet av att folkets törst efter frihet var tusenfalt större än en självutnämnd röd elits politiskt gjutna betongmur.

Murar har också rivits i vårt län. För nästan 50 år sedan revs den politiska muren i Stockholmsregionens kollektivtrafik. Det var den första frihetsvågen, rivandet av de gamla byråkratiska kommungränserna för trafiken och födelsen av dagens SL, som gett människor en länsgemensam kollektivtrafik och ett länsgemensamt biljettsystem. Sådär tre år efter Berlinmurens fall påbörjades den andra frihetsvågen, uppbrottet från det offentliga trafikmonopolet, som gav oss mer och bättre trafik för varje krona samtidigt som entreprenörer och innovatörer fick hjälpa till att bryta mark för nytänkande och utveckling. I dag står vi på tröskeln till den tredje frihetsvågen, där elektrifiering, digitalisering och automatisering tillsammans med öppen data, digitala biljettombud och fördjupad samverkan mellan det offentliga och privata kommer att öppna för att kollektivtrafiken blir något mer — smartare, bättre och mer skräddarsytt.

Mitt i allt detta står vi just nu. En fortsatt spännande resa väntar oss. Den kommer att innebära utmaningar men också möjligheter. Den kommer att innebära stormar att rida ut och ansvarstagande som behöver tas, ärmar som behöver kavlas upp och händer som kommer att behöva mötas. Det är vår gemensamma resa, och jag hoppas att den breda viljan till långsiktigt ansvar kommer att slå kortsiktigheten och jakten på billiga poäng.

Ordförande, ledamöter! När vi nu samlar oss för beslut om budget 2020 kan vi göra det med gott mod och med tillförsikt om att det finns ett brett stöd för ansvar, för ordning och reda, för trygghet och framtid i denna församling. Det är också vår ambition att ta rätt ansvar. Tillsammans ska vi söka lösningar och samverka för att besluten som väntar ska bli så bra som möjligt. Det gäller politiskt. Det gäller stat och kommuner. Det gäller akademi, civilsamhälle och organisationer. Det gäller företagare, entreprenörer och operatörer. Och inte minst gäller det alla de fantastiska människor som lever, bor och verkar i Stockholmsregionen. Tillsammans tar vi Stockholmsregionen framåt.

Med detta, mina vänner, yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 82
Regionrådet Eriksson (MP): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Jag tänkte använda en stund till att prata med er om de saker som vi åstadkommer i den här budgeten. Totalt sett anslår vi fram till år 2023 närmare 1 miljard i ökade anslag till kollektivtrafiken, 1,7 miljarder om vi räknar ihop anslag och ökade taxeintäkter. Totalt sett, mina vänner, ökar den skattefinansierade graden av kollektivtrafiken under de kommande åren, trots det vi hört från Vänsterpartiet här i dag. Bara i år ökar vi anslagen för kollektivtrafiken med totalt 4,3 procent. Vi bygger ut busstrafiken med närmare 200 miljoner. Vi bygger ut pendeltågstrafiken med 60 miljoner, tunnelbanan med 60 miljoner och tvärbanan med närmare 150 miljoner.

Det, mina vänner, är en utveckling som inte bara är unik jämfört med resten av landet, precis som min företrädare i talarstolen sade, utan det är en utveckling som mycket väl står sig i konkurrensen med övriga huvudstadsregioner och andra regioner runt om i Europa. Preliminära siffror för år 2019 visar en resandeökning i kollektivtrafiken med 2,1 procent, och just nu fortsätter vi arbetet med en historisk utbyggnad av både tunnelbana och tvärbana i vår region. Till det kommer naturligtvis de redan beslutade och snart levererade uppgraderingarna av nya fordon. Allt detta gör vi, och det är viktiga steg för att ställa om regionen i en klimatneutral riktning.

Men det finns, mina vänner, och kommer att finnas utmaningar med att klara av att öka kollektivtrafikens andel av resandet i Stockholmsregionen. Den största utmaningen som ligger framför oss handlar naturligtvis om att fixa framkomligheten, inte minst att fixa framkomligheten för busstrafiken. I går kunde vi presentera ytterligare en del i det viktiga pussel som kallas byggandet av framtidens kollektivtrafik i Stockholmsregionen, en utredning om att införa en helt ny BRT-linje i centrala Stockholm.

Vi anslår i denna budget 20 miljoner för ytterligare nya framkomlighetsåtgärder. En gemensam avsiktsförklaring med Stockholms stad har presenterats. Stombussplanen fortsätter att vara det dokument som vi jobbar strategiskt med, för att successivt år efter år eller månad för månad öka bussarnas framkomlighet och prioritering i trafiken.

Men vi nöjer oss inte med det. Jag tänkte ta tillfället i akt och en stund tala med er om hur vi fortsätter att göra kollektivtrafiken mer tillgänglig. Trafiknämnden kommer nämligen i nästa vecka att fatta beslut om ett nytt fullskaligt test av plattformsbarriärer. Tanken är naturligtvis att detta test ska mynna ut i att vi får ett system som skapar en tillgänglig och trygg stations¬miljö för resenärer och personal. Under 2019 kommer totalt 46 nya hissar och 13 nya rulltrappor att installeras i kollektivtrafiken. Rulltrappor och hissar är otroligt viktiga för människors möjlighet att använda kollektivtrafiken.

Flera andra viktiga åtgärder pågår för att öka tillgängligheten på bussar och vid bytespunkter. Vi genomför pilotprojekt för ledsagning från buss till buss vid fyra stora bytespunkter, och tillgänglighetsanpassningar av fyra Djurgårdsfärjor färdigställdes inför sommartrafiken i år. Ett arbete pågår även för att komplettera ledstråk på Citybanans stationer Stockholm City och Stockholm Odenplan.

Jag vill avsluta mitt anförande, mina vänner, med att tala lite med er om klimatet. För allt det jag nyss rabblat upp, alla de satsningar som vi presenterar, handlar naturligtvis om en enda sak, nämligen att Stockholmsregionen ska fortsätta att ha ledartröjan i klimatarbetet och verkligen uppfylla visionen om världens första klimatneutrala storstadsregion. I denna budget fortsätter vi att prioritera kollektivtrafik framför nya motorvägar, och vi fortsätter att möta en befolkningsökning med ett ökat utbud av kollektivtrafik. Arbetet med att invånarna i Stockholmsregionen ska vilja och kunna välja kollektivtrafiken framför bilen pågår i oförmin¬skad styrka.

Med detta sagt vill jag yrka bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 83
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Socialdemokraternas budget bygger på övertygelsen om att Stockholmsregionen har alla förutsättningar för en ljus framtid, om vi fattar rätt och avgörande beslut. Det kräver en ny politisk inriktning, att erkänna problem, våga ompröva och lägga fokus på att förbättra människors vardag i en region där vi bygger sammanhållning och inte splittring.

Från Nynäshamn i söder till Norrtälje i norr finner vi allt som kännetecknar vår region: små samhällen, regionala kärnor med tät bebyggelse, forskning och utveckling, högskolor och universitet, fordonsindustri, en pulserande storstad med finans, handel, kultur och nöjesliv samt små Folkets Hus med direktsänd opera från London. För mig som socialdemokrat är det lika viktigt att den som bor i de glesbefolkade delarna av vårt län ges samma förutsättningar som den som bor i den aldrig sovande storstaden att vara delaktig i framtidsbygget av Stockholmsregionen. Trafikpolitiken har en bärande roll för hela regionens utveckling och tillväxt, målet om en jämlik region och ansvaret att leva upp till klimat- och miljömålen.

Att vi har en kollektivtrafik i världsklass sägs ofta här inne. Jag vill inte sabba stämningen, men jag tycker att det borda vara större fokus på att faktiskt lösa problemen än att slå sig för bröstet. I brev och samtal med resenärer runt om i vårt län skildras den vardag som många upplever med förseningar och inställda avgångar som gör att man kommer försent till jobb och skola, med rulltrappor och hissar, Tomas, som står stilla och med busslinjer som ändras eller dras in så att resan blir krångligare och restiden längre. Vi måste fokusera på att lösa vardagens problem.

Vi socialdemokrater pekar därför ut tre centrala områden för trafikpolitiken för hela länets utveckling.

För det första måste klasskillnader minska och förutsättningar för jämlikhet stärkas om alla ska kunna bidra till utvecklingen. Att effektivt kunna resa kollektivt till studier och arbete med en rimlig taxa som inte blir ett hinder för den med lägre inkomst är också viktigt för att fler ska kunna delta i och bidra till samhället.

För det andra ska vi nå klimatmålen. Då måste vi klara målet om att minska utsläppen från transportsektorn senast 2030. I dag sker hälften av personresandet med bil, drygt en tredjedel med kollektivtrafik och runt 3 procent med cykel. Vi måste ta krafttag för att bygga ut en effektiv kollektivtrafik, som på allvar kan konkurrera med bilen.

För det tredje ska hela länet utvecklas och kunna bidra till tillväxten. En gemensam arbetsmarknad förutsätter att kollektivtrafiken även ser företagens behov av snabba och pålitliga förbindelser. Om företag överväger att flytta till stan för att kollektivtrafiken ute i länet inte fungerar är det högst allvarligt.

Vi socialdemokrater föreslår därför en rad åtgärder för att lösa vardagens problem och framtidens utmaningar. Kollektivtrafiken måste bli snabb, pålitlig och attraktiv.

Snabbare än bilen måste vara målet för en effektiv kollektivtrafik. I dag tar det i snitt dubbelt så lång tid att åka kollektivt som att ta bil. En kollektivtrafik i världsklass kan inte ställa bussen i samma infartskö som bilarna.

Vi måste ha en pålitlig kollektivtrafik för att få människors livspussel att gå ihop. Man kanske bor i en kommun, har jobb eller studier i en annan och fritidsintressen i en tredje. Pendeltåg, buss och färdtjänst – mer än halva kollektivtrafiken når i dag inte upp till punktlighetsmålen.

Vi måste ha en attraktiv kollektivtrafik där trängseln minskar och framkomligheten ökar. I rusningstid är det packat på tåg och buss. Övrig tid är det glest. I delar av länet är bilen en viktig del av resan. Infartsparkeringar behövs för att man ska kunna åka vidare kollektivt.

För att göra skillnad i människors vardag föreslår vi socialdemokrater bland annat att man ska sätta in tiominuterstrafik nu och utreda nattrafik i pendeltågssystemet samt kraftigt öka avgångarna i tunnelbanenätet med nya signalsystem. Stockholm är ledande i världen vad gäller effektiva bussförbindelser med specialdestinerade körfält, omfattande superbussystem och tvärförbindelser som binder ihop vårt län. Vi vill vidare att man satsar på den så kallade Stockholmsbågen med superbussar och inför lågtrafikkort till lägre pris, billigare fritidskort och gratis sommarlovskort. Vi bör ta fram en plan tillsammans med kommunerna för att få fler infartsparkeringar och utreda tidigareläggning av byggstarten för tunnelbanan mellan Älvsjö och Fridhemsplan.

När taxorna höjs måste det finnas en tydlig prioritering om att det görs för att komma länets invånare till del och för att lösa de problem som folk upplever i sin vardag, inte för att betala dåliga upphandlingar, konsulter och svällande administration. Jag blir därför djupt bekymrad när jag läser den blågröna majoritetens förslag till budget. Tonläget är att allt går väldigt bra, och i de delar som det är svårt är det naturligtvis regeringens fel. Man har ingen självinsikt om revisorernas kritik, som jag tidigare nämnde, om hög kostnadsutveckling, dålig styrning av investeringar och risk för underskott. Mot bakgrund av att trafikregionrådet före sommaren i både SVT och genom nämndens svar till revisionen avfärdade stora delar av kritiken ter det sig närmast oansvarigt att hela den viktiga tunnelbaneutbyggnaden nu äventyras då kostnaderna ser ut att öka med över 50 procent. De senaste 20 åren har som en följd också kostnaden för biljettpriser och skattefinansiering näst intill fördubblats.

Moderaternas vanstyre riskerar nödvändiga satsningar för regionens invånare, företag och tillväxt. Stockholmsregionen har som sagt alla förutsättningar för en ljus framtid, men då krävs en ny politisk inriktning.

Bifall till Socialdemokraternas förslag till budget och vårt tilläggs- och ändringsförslag!

Anförande nr 84
Regionrådet S e h l i n (V): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Kollektivtrafiken är och måste vara grunden för allt resande i Stockholmsregionen. Pendeltåg, tunnelbana, bussar och lokalbanor måste fungera för att alla ska kunna ta sig till jobb, fritidssysselsättningar och utbildning. Ingen ska

behöva vara beroende av bil. Det är genom att fler reser med kollektivtrafiken som vi kan få ned utsläppen från transportsektorn och ställa om vårt samhälle. Det måste vi. Vi har inget annat val. Det största vi inom politiken kan göra är att dra vårt strå till stacken.

Det är svårt att öka andelarna. En kraftig utbyggnad behövs. Då är det såklart oroande om den kraftiga utbyggnad som vi har planer på fördyras. Det kan tränga undan andra viktiga satsningar. Det är också svårt att ställa om med det system som vi har i dag. Den styrande majoriteten har ju byggt upp en beställar–utförar-organisation, där politiken finns väldigt långt från besluten. De sker på delegation. Vi har väldigt liten insyn, speciellt vi som oppositionsparti. Men jag tror att det även gäller den styrande majoriteten. Vi har liten insyn i upphandlingar och fördyringar. Vi har liten kontroll över den verksamhet som utförs.

På trafikförvaltningen har också en kontrollapparat byggts upp som kostar väldigt mycket pengar. Motsvarande del finns hos de upphandlade operatörerna. Det finns alltså två stora administrativa överbyggnader, som kostar väldigt mycket. Dessa pengar vill vi i stället lägga på kollektivtrafiken. Vi vill driva den i egen regi med egna anställda busschaufförer, pendeltågsförare, städare, spärrvakter – alla ska vara anställda av SL. Då får vi kontroll över kostnaderna, och vi får egen personal som har bra arbetsvillkor. För i dagens upphandling är det personalen som får betala när kostnader ska sparas och när företagen ska få ut vinst. Tyvärr förhåller det sig så att de eventuella vinster som kommer i systemet inte går till oss, utan de går till Keolis, Arriva, MTR och Nobina. Vi tar inte ut frukterna av eventuella förändringar – jag säger inte effektiviseringar – i kollektivtrafiken som är till godo. Dessa får inte vi frukterna av, utan de tillfaller operatörerna.

Vi vill ta tillbaka rodret i egen regi. Som jag tidigare sade vill vi höja skatten för att finansiera en större del. Det är vad vi talar om. Vi betalar samma pengar, men vi tar dem från skatten och inte från avgiften. Vi finansierar alltså kollektivtrafiken och även en utbyggnad av kollektivtrafiken, men vi tar från skatten i stället för avgiften. Det är solidariskt. Det är bara människor i regionen med inkomster över 60 000 som förlorar på detta, och vi tycker att det vore en rättvisare och bättre finansieringslösning.

Det är bra att skattefinansieringsgraden av kollektivtrafiken ökar. Detta har också vi föreslagit. Den borde kanske gå från 48 till 50 och vidare till 52 procent och sedan uppåt. Det är också en bra modell, men vi väljer i dag att sänka priset med 70 kronor, vilket motsvarar den borgerliga majoritetens höjning, till 2018 års nivå på 860 kronor.

Som jag tidigare tog upp satsar vi på barn och unga. Vi vill att barn och unga ska få resa fritt året om. Vi vill också ha öppna spärrlinjer för tillgänglighetens skull. Vi ser ingen skillnad på färdtjänstresenärer och andra resenärer i kollektivtrafiken. Självklart ska färdtjänstresenärer resa obegränsat i vårt system. Det ska inte finnas någon tremilsgräns eller några andra begränsningar. Vi vill också att pensionärer ska resa fritt i lågtrafik. Det vore ett sätt, tror vi, att sprida trängseln lite i kollektivtrafiken, och det skulle gynna pensionärer.

Vi höjer skatten med 30 öre. Det ger oss 1,9 miljarder mer än vad den borgerliga majoriteten har. Vi skulle gärna ha en nolltaxa redan nu. Det har vi som mål på sikt. Men eftersom det ser ut som det gör i Stockholmsregionen, med 13 år av borgerligt styre, finns väldigt stora behov på vårdsidan. Därför kan vi i dag inte helt finansiera fri kollektivtrafik bara via skatten, utan vi måste också lägga resurser på vården. Vi ser dock för oss ett samhälle som ser ut på ett annat sätt, där man kan finansiera kollektivtrafiken helt via skatten eller andra avgifter.

Vidare satsar vi på elektrifiering och vill gärna ha BRT, men vi behöver inte gå någon omväg. Man kan se på dagens stombussar med de fem linjer som finns. De skulle kunna vara BRT-bussar. Vi är helt emot BRT på Stockholmsbågar och annat av den enkla anledningen att vi säger nej till dessa motorvägar. Och eftersom vi säger nej till motorvägar kan vi lägga mer pengar på utbyggnad av kollektivtrafik, som är vårt mål. Vi måste nämligen bygga ut kollektivtrafiken, också för att öka andelarna. Sedan krävs styrmedel och andra saker för att få människor att ställa bilen, men kollektivtrafiken måste byggas ut.

Bifall till Vänsterpartiets budgetreservation!

Anförande nr 85
M s c i w o j S w i g o n (SD): Ordförande, ledamöter, åhörare! Vi sverigedemokrater eftersträvar långsiktighet och hållbarhet som präglas av pålitlighet, trygghet och framkomlighet i regionens kollektivtrafik. Enligt Brottsförebyggande rådets nysläppta rapport har misshandel och rån mot barn fördubblats under de senaste tre åren. Många av brotten sker i närheten av kollektivtrafiken, och en stor del av de grövre våldsbrotten mot kvinnor utgår ofta från kollektivtrafikens knutpunkter.

Att endast träffa kriminella för en dialog har inte ökat tryggheten, vare sig för de anställda eller för resenärerna i kollektivtrafiken. Ett hårdare klimat på Stockholms gator kräver hårdare tag och att man inte har någon acceptans i samhället eller för den delen kollektivtrafiken för kriminellt beteende. Det är helt enkelt slutsnackat nu. Vi behöver fler synliga ordningsvakter inom kollektivtrafiken, särskilt i de områden där resenärer känner sig allra mest otrygga. Ett större fokus behövs på ordningsvakter som har bättre utbildning och fler befogenheter. Kameraövervakningen i trafiken måste utökas, och ordningsvakter ska ha fler kroppsburna kameror. Samarbetet med polis och andra myndigheter ska utvidgas för att motarbeta kriminaliteten.

Under 2019 medförde fuskåkandet 280 miljoner kronor i förlorade intäkter. Det är pengar som skulle ha använts för att utveckla kollektivtrafiken. Dessa pengar tillhörde egentligen stockholmarna. Därför behövs fler och civilklädda biljettkontrollanter. Ett införande av riktade biljettkontroller mot områden där det frekvent förekommer betalningsvägran är ytterligare ett steg.

Nedskräpning, klottring och vandalism ska heller inte vara en del av kollektivtrafiken. Den ska vara välvårdad, och det tekniska underhållet av hissar och rulltrappor ska ske fortlöpande.

Att ställa krav på arbetsmiljön och anställningsvillkor i upphandlingsavtalen är minst lika viktigt för att garantera att priset inte trumfar arbetsvillkoren och arbetsmiljön för de anställda. Det ska vara attraktivt att arbeta inom kollektivtrafiken. Det ska finnas tillräckligt många anställda för att täcka verksamhetens behov. Regionen måste ställa höga krav på bättre villkor för de anställda i upphandlingskriterierna, vilket man ibland helt enkelt inte har gjort. Fler utvecklingsmöjligheter samt kompetenspåbyggnad ska även finnas med.

Sverige som är ett av världens mest sekulariserade länder har kännetecknats av hög tillit, tolerans, jämställdhet och individualism. Det är viktigt att tjänstemän inom kollektivtrafiken representerar den sekulära rättsstaten, där det offentliga utgår från grundlagen och medborgarnas rättigheter och skyldigheter, oavsett religion, etnicitet, kön och sexuell läggning.

Det finns ett betydande underhålls- och investeringsbehov i kollektivtrafiken som måste åtgärdas. Men finansieringen av miljardprojekt måste bygga på realistiska förutsättningar. Därför förslår vi att Region Stockholm tar fram en tydlig och långsiktig plan för hur kostnadsökningar och intäktsbehov ska hanteras för att se vad regionen har råd med och klarar av att utföra de närmaste åren.

Med detta yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas budgetmotion.

Anförande nr 86
M i c h a e l a H a g a (C): Ordförande, ledamöter, åhörare! Att färdas med bil i vår region har varit enkelt. Stadsdelar har dessutom byggts upp långt ifrån kollektivtrafiken. Bilen har länge stått i centrum. Nu står vi inför en omfattande befolkningstillväxt. Till år 2050 ska ytterligare ett Stockholm adderas till vår region vad gäller befolkningsmängd. Då behöver kommunerna ha en genomtänkt strategi för hur stadsdelar planeras och hur transportinfrastrukturen ska kunna utvecklas jämte det. Väljer vi en framtid med långa bilköer, där stockholmarna i dag i snitt sitter 135 timmar eller 16 arbetsdagar per år, låser vi in oss i ett ohållbart scenario.

Den blågröna budgeten blickar framåt med kraftfulla infrastrukturinvesteringar. Vi ska också ta fram åtgärder för att öka kollektivtrafikens attraktivitet samt ta över andelar av de motoriserade resorna. Framkomlighet, tillgänglighet, effektiva linjedragningar och bekvämlighet är något som

både vi och resenärerna prioriterar. Det gäller att här ha ett fokus för både de långa och de korta resorna inom kommuner och utanför. Kollektivtrafiken och bostadsbyggandet ska gå hand i hand, och det gör vi också genom nybyggaröverenskommelser och genom att färdigställa de projekt som vi har lyckats landa i den nu så viktiga och välkända Sverigeförhandlingen.

Trots införande av trängselskatt och öppnande av nya trafikleder är trängseln påtaglig på vägar runt om i vårt län. I den senaste resvaneundersökningen, som presenterades 2015, går det att utläsa att vid tvärresor mellan kommuner inom samma länshalva färdas uppemot 63 procent med bil på vardagarna. Det finns också ett samband mellan att utbudet av kollektivtrafik är högt och andelen kollektivtrafikresor är lägre. Därför fortsätter vi att förstärka kopplingen mellan de regionala kärnorna med förbättrade tvärförbindelser, för det är bara därigenom vi kan få ned biltrafikandelen. Nästa resvaneundersökning presenteras år 2020. Den kommer att utgöra ett väldigt bra underlag för att vi långsiktigt ska kunna planera och utveckla kollektivtrafiken.

Kollektivtrafiken är helt överlägsen när det gäller att transportera resenärer i större omfattning. Det är både kostnadseffektivt och yteffektivt. Studier visar också positiva effekter på det som vi prioriterar, nämligen folkhälsan, jämfört med om man åker bil. Att åka pendelbåt, mina vänner, ger en bättre start på dagen än att sitta i bilköer. Det kan jag garantera. Man får dessutom ned pulsen.

Därför är vår ambition hög. Vi är nytänkande, som många har nämnt, och vi tar ett nytt grepp om kollektivtrafiken. Genom att pröva och vara positivt inställda till ny smart mobilitet och bejaka automatiseringens och digitaliseringens möjligheter tar vi ett steg framåt. Det är inte enbart spårkilometrar eller antalet bussar som räknas, utan det handlar om att ändra ett beteende. Det handlar om att det ska vara lätt att koppla ihop olika resealternativ, lätt att betala och också lätt att kombinera olika färdmedel, som att cykla till stationen eller ta med cykeln på tåget. Att utveckla den anropsstyrda trafiken kan också ge goda effekter, om det görs på rätt sätt. Genom mer kollektivtrafik på vatten hittar vi gena vägar och nöjdare resenärer.

Vi har satt upp ett övergripande mål om attraktiv kollektivtrafik, där nöjdkundindex är ett sätt att mäta detta. För sjötrafiken har vi extremt nöjda resenärer. Det gäller både sjötrafiken och pendelbåtstrafiken. Här uppfyller kollektivtrafiken de krav vi har som resenärer. Den är bekväm, trygg och tidseffektiv.

Vår budget har fått namnet *Med ansvar för framtiden,* och ansvar är precis vad vi tar. Vi fortsätter arbetet för att kollektivtrafiken ska vara tillgänglig, tidseffektiv och trygg både i tätorten och i de mer glest befolkade delarna av vår region.

Bifall till regionstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 87
S a r a S v a n s t r ö m (L): Det sägs att Albert Einstein har sagt att det krävs helt nya sätt att tänka för att lösa de problem vi har skapat med det gamla sättet att tänka. I en tid då klimatutmaningarna blir alltmer tydliga och allt fler stockholmare uppmärksammar hur deras livsstil påverkar miljön och samtidigt vill förändra sitt sätt att leva har vi ett unikt tillfälle att tänka nytt, eller som Einstein sade: I mitten av svårigheten ligger möjligheten.

Stockholmsregionen har i sin kraft och storlek goda förutsättningar och bör ta ett särskilt ansvar för att minska Sveriges klimatpåverkan. För att minska klimatpåverkan måste vi få ett effektivare transportsystem. Det kräver att vi bygger och planerar med funktionsblandning, täthet och närhet och har en trafikplanering som alltid prioriterar kollektivtrafik. Det krävs också att totalkostnaden för bilresor jämfört med andra resor höjs för att på så sätt öka incitamenten att byta färdsätt.

Allt detta ligger inte inom regionens ansvarsområde, men det finns mycket som vi kan göra och mycket som vi kommer att göra de kommande åren. En av dessa saker är de stora satsningar vi gör på ny och kapacitetsstark kollektivtrafik, något som mina kollegor redan förtjänstfullt har redogjort för. Men det ekonomiska utrymmet för nya och stora utbyggnader är de kommande åren litet, och

då blir mer kostnadseffektiva insatser extra viktiga. Ökad tillförlitlighet i trafiksystemet, smartare användning av befintlig kollektivtrafik, såsom anropsstyrd kollektivtrafik, och mjuka åtgärder, som information, kan minska både den faktiska och den upplevda trängseln men även öka kapaciteten. På så sätt kan vi faktiskt med små medel skapa ett mer robust och transporteffektivt kollektivtrafiksystem som också ökar dess attraktivitet. Vi är nog alla överens om att fler behöver resa kollektivt för att vi ska klara av framtiden.

Ett sätt att göra kollektivtrafiken mer attraktiv är att satsa på innovation och digitalisering. Som den tänkare Einstein var hade han även kloka tankar om innovation. Han menade att innovation inte är en produkt av logiskt tänkande, även om resultatet är knutet till logisk struktur. Innovation kommer med kreativa individer som får möjlighet att realisera sin idé och omvandla den till något användbart. Som Sveriges största kollektivtrafikmyndighet har vi både ansvar och muskler att gå i bräschen. Genom samverkan, där vi öppnar upp våra data för såväl individer som företag och där vi deltar i testmiljöer, kan vi möjliggöra utveckling och tillämpning av alltifrån artificiell intelligens till robotisering och automatisering inom en logisk struktur och på ett systematiskt sätt, precis som Einstein menade.

Innovation och digitalisering underlättar även mobilitet. I årets budget tar vi ytterligare steg för att öka mobiliteten, bland annat genom att vi fortsätter att utveckla realtidsinformationen, som leder resenärer rätt, och nya moderna biljett- och mobilitetstjänster men även genom att vi försöker låta resenärer ta med sig cykeln på lokalbanor under lågtrafik.

Albert Einstein var mycket klok, men på en punkt håller jag inte med honom. Det är när han ska ha sagt: ”Jag tänker aldrig på framtiden. Den kommer tids nog.” Som beslutsfattare i Sveriges största region vore det livsfarligt med miljömässig kortsiktighet eller ofinansierade satsningar, likt Vänsterpartiets önskelista till jultomten eller den socialdemokratiska schweizerosten som riskerar att skapa framtida problem. I stället måste vi med de ekonomiska utmaningar vi har, bland annat på grund av den utjämningsskatt som kommer under kommande år, prioritera så att varje skattekrona läggs där den får störst effekt. Men genom att vi har ordning och reda i ekonomin, som Kristoffer Tamsons utförligt beskrev i sitt inledningsanförande, har vi även fortsättningsvis möjlighet att utveckla kollektivtrafiken till inte bara världens näst bästa utan till den bästa.

Om vi i dag skulle haft möjlighet att planera om Stockholmsregionen hade vi troligen gjort andra val, särskilt med den vetskap vi har om hur våra transporter påverkar miljön, klimatet, trängseln och ekonomin. Därför behöver vi, som Einstein sade, tänka nytt för att lösa problem som de gamla tankesätten skapat. Med denna budget fortsätter vi i den blågröna koalitionen arbetet med att inte bara möjliggöra för mig och 850 000 andra stockholmare att få ihop vardagen utan också att steg för steg arbeta för att skapa ett mer klimateffektivt kollektivtrafiksystem.

Med detta vill jag yrka bifall till den blågröna budgeten.

Anförande nr 88
K a r l H e n r i k s s o n (V): Fru ordförande, ledamöter! Det är med stor glädje jag står här för att tala lite om kollektivtrafiken. Jag är fantastiskt stolt över den kollektivtrafik som vi har i Stockholm. Jag var stolt redan på den tid då jag varje dag jobbade inom den, men jag är ännu mer stolt över den i dag för under den senaste 13 åren har vi systematiskt arbetat för att göra Stockholms kollektivtrafik bättre. När vi fick erkännandet från UITP om att vi har världens näst bästa kollektivtrafik var det en följd av en lång rad års hårt arbete. Men detta är ingen slutpunkt, utan det är en punkt att gå vidare ifrån för att fortsätta utveckla kollektivtrafiken till att bli ännu bättre och kunna möta stockholmarnas behov på ett ännu bättre sätt.

Jag är som sagt stolt över det arbete som vi gör, och jag är stolt över de fantastiska medarbetare vi har ute i trafiken. Jag var själv en gång i tiden en av dem. Jag vet att man inte varje morgon känner överdriven entusiasm när man står och väntar på nattbussen för att öppna stationen så att de stora mängderna människor ska kunna åka till sina jobb på morgonen. Men man gör jobbet ändå för att jobbet måste bli gjort. För om inte jag gör jobbet kommer det inte att fungera. Lite på samma sätt är det också får oss regionpolitiker. Vi måste göra jobbet, för om vi inte gör det kommer jobbet inte

att bli gjort. En del av jobbet är att ta ansvar för ekonomin, och det är vad vi är här för att göra i dag.

Jag är därför glad och stolt över att vi genomför en prishöjning av SL-biljetterna. Det är inget som görs lättvindigt. Vi kommer inte nödvändigtvis att få folkets stora jubel för att vi gör det, men det är nödvändigt för att vi ska kunna erbjuda en ännu bättre kollektivtrafik i morgon än den vi erbjuder i dag. Vi måste se till att vi har resurser till att göra de investeringar som behöver göras, men vi behöver också ha resurser till den personal som vi behöver i verksamheten. Ta vår bussverksamhet som exempel. 70 procent av kostnaden hos bussoperatörerna handlar om personalkostnader. Man måste ha folk på golvet, folk som kör våra bussar, tar hand om våra stationer, ser till att vi har trygghet och ser till att spåren är välslipade och fungerar. Vi har folk på alla håll i vår verksamhet, och vi måste se till att vi har resurser att fortsätta ha kvar vår personal. Därför tycker jag att det är jätteviktigt att vi nu fattar beslut om en liten prishöjning i år, precis som tidigare år.

Jag är också väldigt stolt över det förslag om avtal som vi nu ska ta ställning till. Det handlar om tidigareläggning av Sverigeförhandlingens investeringar. Vi gör ju en mängd investeringar i utbyggd tunnelbana, utbyggd tvärbana och förbättringar av Roslagsbanan. Men Sverige-förhandlingen gäller tre fantastiska satsningar. Det handlar om Spårväg Syd i bland annat min hemkommun Huddinge. Den kommer att skapa mycket bättre tvärförbindelser och möjliggöra fler bostäder. Det handlar vidare om utbyggd tunnelbana mellan Fridhemsplan och Älvsjö. Den ger bland annat Östberga en bra ny förbindelse, vilket är viktigt. Slutligen handlar det om att bygga Roslagsbanan till city. Det kommer att förbättra restiderna och öka kapaciteten i stora delar av nordöstra Stockholm.

Detta är viktiga satsningar, och nu fattar vi beslut om en tidigareläggning av tunnelbanan med två år, av Spårväg Syd med fyra år och av Roslagsbanan med sex år. Jag skulle önska att alla här ställde sig bakom detta. Jag har sett att det finns ett parti som till och med vill riva upp den överenskommelse som vi har fattat tillsammans med staten och de berörda kommunerna i Roslagen. Det är häpnadsväckande, för detta är viktiga satsningar.

Bifall till regionstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 89
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! En bra kollektivtrafik kostar, men i Region Stockholm kostar den tyvärr mer än vad den borde. Jag sade tidigare att vi under de senaste 20 åren faktiskt har haft en fördubbling av kostnaderna. Detta beror på att vi under åratal har spenderat väldigt mycket pengar på investeringar som har blivit dyrare än beräknat, avbrutits eller skjutits på framtiden. I dag kan vi konstatera att vi förra året hade en upparbetningsgrad på 63–64 procent. Vi har också en kapitaltjänstkostnad som årligen ökar med 6 procent.

Vi har dessutom nu konstaterat att tunnelbanan kommer att bli avsevärt fördyrad vad gäller Stockholmsförhandlingen. Jag undrar lite, Kristoffer Tamsons, vad som egentligen gjorde att ni inte ville släppa denna rapport tidigare. Vad var det som gjorde att ni inte tog ett annat ställningstagande till den revisionskritik som framfördes förra hösten och som ni svarade på före sommaren? Enligt Transportstyrelsen har det dessutom visat sig att förvaltningen själv har fattat stora delar av dessa beslut. Av vilket skäl har ni i sammanhanget varit så saktfärdiga?

Anförande nr 90
Regionrådet T a m s o n s (M): Jag måste ställa frågan: Är detta en budgetdebatt eller en frågestund? Jag ska dock svara på frågor om detta och gärna om min budget. Sedan vill jag gärna också att Jens Sjöström talar om den 70-miljardersbomb som han har i sin egen budget.

En rapport släpps när den är klar. Den släpps när alla parter har fått information om den. Vi var väldigt måna om att staten skulle få information och hade därför ett informationstillfälle i Regeringskansliet. Sedan inväntade vi svar på rapporten innan den delgavs allmänheten och därmed dig och alla andra.

Anförande nr 91
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Det är oerhört bekymmersamt. Under den allmänpolitiska debatten, då du inte var i salen, listade jag alla de investeringar som under de senaste åren har kapsejsat, antingen ekonomiskt eller genom att de blivit framskjutna. Min fråga, som nog alla ställer sig, är: Hur ska kommunerna runt om i vårt län kunna förlita sig på att de investeringar som nu ligger i er budget kommer att bli av? Vi vet att 64 procent av investeringarna förra året blev upparbetade, det vill säga blev av. Vi vet att tunnelbanan nu blivit fördyrad med nästan 10 miljarder. Det kommer att krävas insatser och åtgärder där. Hur lösningarna ser ut vet nog varken du eller jag i dag. Hur tillförlitlig är egentligen er budget med tanke på att inte minst kostnadsutvecklingen i dag sticker iväg osedvanligt snabbt?

Anförande nr 92
Regionrådet T a m s o n s (M): Den är mer tillförlitlig än den socialdemokratiska budgeten, som saknar någonstans mellan 40 och 70 miljarder på investeringssidan och långt över 1 miljard på driftssidan. Vi ska senare återkomma till detta om hur ni gång på gång till denna församling lägger fram luftbudgetar. Jag hade hoppats att det skulle bli en ändring på detta när ledarskapet skiftade och du klev in. Det har blivit en ändring, men tyvärr till det sämre.

Låt mig visa en overheadbild. Den visar att det som också utgör en viktig kärna i den utmaning vi har vad gäller infrastrukturbyggande i denna region, och även runt om i Sverige, är hur olika statliga pålagor och tillkommande statliga krav tenderar att fördyra och försena stora och viktiga infrastrukturprojekt. Bara dessa som staten ansvarar för handlar om en fördyring på 166 procent. Det blir en totalkostnad av fördyringen på långt över 60 miljarder, något som Tomas Eneroth och Socialdemokraterna står som ansvariga för.

Det känns inte särskilt tilltalande att du pekar finger mot oss, som lyfter upp problemen och tar tag i dem. Det du gör i och med detta är bara att springa Socialdemokraternas och regeringens ärenden. Du borde stå på Stockholmsregionens sida.

Anförande nr 93
Regionrådet S e h l i n (V): Jag blev så glad när du nämnde Berlin att jag ville ta upp det faktum att skolungdomar i Berlin får resa fritt. Har du någon kommentar om det, med tanke på att du ju talade så mycket om Berlin?

Anförande nr 94
Regionrådet T a m s o n s (M): Berlin är en fantastisk stad. Jag vet inte hur många dagar och nätter jag har tillbringat där. Jag har bott där både under de skälvande sommarmånaderna som föregick kommunismens och Berlinmurens fall och folket fick sin frihet åter och under vår tid. Jag har också lärt mig en sak. Det är att det nuvarande vänsterstyret i Berlin tyvärr inte verkar klara av mycket. De klarar inte av ekonomin, skatterna eller arbetslösheten. De klarar faktiskt inte ens av att öppna sin flygplats. Måhända finns en hel del i Berlin som måste rättas till innan man ger sig på att diskutera taxefrågorna. Att finansiera prisdumpningar med underskott är dålig politik i Berlin och det är dålig politik i Stockholmsregionen.

Anförande nr 95
Regionrådet S e h l i n (V): Det var dock inget svar på om Berlin är bra och går i bräschen vad gäller fritt resande för ungdomar.

Jag har även en annan fråga. Vi har inte fått några medel från staten för att ha fritt sommarlovskort detta år. När jag läser trafiknämndens handlingar och delar av er budget visas detta ändå som ett underskott. Är det inte lite märkligt? Måste man få statliga medel på den nivån för att vi ska kunna finansiera fritt resande för barn och unga?

Anförande nr 96
Regionrådet T a m s o n s (M): Nu ger du mig skäl att lite på förhand inleda repliken på Jens Sjöström, som är en av dem som kommer in med den stora miljardbomben vad gäller kollektivtrafikens drift med ofinansierade satsningar. En av dem rör just sommarlovskortet. Vår egen förvaltning hävdar att man lågt räknat behöver tillföra pengar om 50 miljoner. En rimlig beräkning ligger på kanske uppemot 100 miljoner.

Detta är nog något att ha med sig, skulle jag säga. Det är viktiga saker att förstå. Ska man föreslå saker och ting måste de också finansieras. Det gör den blågröna koalitionen. Det är beklagligt att oppositionen med Socialdemokraterna i spetsen aldrig klarar av att finansiera sin budget. Det skulle vara en olycka om den blev antagen av denna församling. Denna olycka hoppas jag att vi röstar ned vid alla tillfällen som ges under detta budgetfullmäktigesammanträde.

Anförande nr 97
Regionrådet S e h l i n (V): Tomas Eriksson nämner plattformsväggar. Nu kommer ett försök att göras med plattformsväggar inomhus i Bagarmossen. Men varför gör vi inte också ett försök utomhus? Riskerar vi inte att stå med ett underlag som inte är tillräckligt för att gå vidare i den viktiga frågan om att installera plattformsväggar?

Anförande nr 98
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Frågan har ett ganska enkelt svar. De budgetmässiga förutsättningar som vi har i denna budget gör det möjligt att genomföra det försök i Bagarmossen som vi nu kommer att fatta beslut om. Jag skulle i framtiden jättegärna vilja gå vidare med ett försök vid en utomhusstation. Men det kommer att kräva att vi så att säga scoutar marknaden på en teknik som har potential att fungera på en utomhusstation. Utifrån de underlag som finns från förvaltningen kan jag dock konstatera att någon sådan inte finns i dag.

Anförande nr 99
Regionrådet S e h l i n (V): Jag hoppas att du kan instämma i den kritik som säger att allt detta har tagit väldigt lång tid.

Anförande nr 100
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Jag tillträdde som ansvarigt regionråd för just denna kollektivtrafikfråga för ett år sedan. Inom väldigt kort tid kommer vi att fatta beslut om att genomföra detta försök. Vad gäller just den här frågan har jag verkligen inga problem med att se mig själv i spegeln.

Anförande nr 101
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Som politiker har vi, Tomas, ofta olika åsikter om både mål och hur vi tycker att välfärden och samhället ska organiseras. Detta tycker jag i grunden är av godo för både demokratins och den politiska debattens skull. Samtidigt är jag en samarbetspolitiker och ser att det finns politik där alla egentligen vet vad som behöver göras och är överens. Det självklara svaret blir då: Men gör då detta! Jag talar såklart om förslaget att utreda ett lågtrafikkort, något du säkerligen känner igen sedan tidigare.

Jag skulle naturligtvis kunna rikta frågan till flera här inne i salen, men jag riktar den just till dig, Tomas. Du har nämligen på listan över motioner som vi i dag ska avföra en motion där du har föreslagit en utredning om lågtrafikkort. Jag undrar därför lite hur du resonerar och om du nu i god samarbetsanda och med ambitionen om en bättre kollektivtrafik är beredd att ställa dig bakom förslaget om utredning.

Anförande nr 102
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Tack för frågan, Jens Sjöström! Det kan naturligtvis framstå som märkligt sett ur perspektivet att vi i dag kommer att avslå ert yrkande om att utreda ett lågtrafikkort. En sak kan jag dock konstatera. Om jag inte minns Vänsterpartiets budgetförslag fel har man i det också med detta förslag. Skillnaden är att Vänsterpartiet har frågat förvaltningen vad det kostar. Jag kan erkänna att jag inte riktigt har siffran i huvudet, men jag vill minnas att det talas om att ganska många hundra miljoner skulle krävas för att man ska kunna införa ett sådant kort. Vi vet ju mellan tummen och pekfingret ungefär vilket budgetutrymme som skulle krävas. Det är ganska lätt att konstatera att vi inte har detta budgetutrymme såsom de ekonomiska förutsättningarna ser ut nu.

Jag kan fortfarande tycka att det finns en sympatisk tanke med detta, om vi på så vis kan avlasta kollektivtrafiken från peaktimmar. Men vi kan inte genomföra detta i dag.

Anförande nr 103
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Precis som Kristoffer gjorde ska jag föregå vår kommande debatt och säga att det faktiskt kan finnas pengar till detta. Oavsett det handlar detta om ett utredningsförslag.

När man för några veckor sedan läste Dagens Nyheter kunde man se att en ganska kraftfull majoritet här i salen hade svarat ja på frågan om man ville införa ett lågtrafikkort och tyckte att det vore bra. Frågan till alla partier här inne blir naturligtvis därför om man står upp för detta. Men jag har även en fråga till dig, Tomas. Detta är ju något som både forskare och andra talar om dagligdags. Vi behöver fylla systemet och använda de resurser vi har. Låt människor få åka! Trafiken är redan utbyggd, och tågen går redan.

Anförande nr 104
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Svaret till dig, Jens Sjöström är: Jag tänker inte medverka till att förvaltningen ska utreda saker som vi omöjligt har budgetmässiga förutsättningar att finansiera. Den dag då jag ser att vi har det kan jag absolut tänka mig att vi kommer att driva frågan i en förhandling. Men just i år har vi inte några sådana förutsättningar.

Anförande nr 105
Regionrådet T a m s o n s (M): Nu kommer du inte längre undan, Jens! Nu ska vi nagelfara Socialdemokraternas budgetförslag med taxeexperiment och trafikexperiment. Ni utökar ramen med 60 miljoner för att finansiera ökade utgifter och dumpade intäkter på mellan 1,2 och 1,5 miljarder på driftssidan. Detta får vi inte ihop.

Låt mig visa en overheadbild. Så här ser det ut när vi räknat igenom era förslag. Vad värre är föreslår ni också något som bedöms kommer att skapa kaos i vårt pendeltågssystem och kosta en bit över 700 miljoner. Du sade själv att ni lägger ett skarpt förslag om att införa tiominuterstrafik på pendeln. Det kostar alltså över 700 miljoner. Jag hittar inte dessa pengar i er budget, och vad värre är krävs över 50 nya pendeltåg till det. Jag hittar ingen sådan investeringskostnad i er budget. Och vad än värre är krävs för det dubbelspår, fyrspår, nordkapacitet och trimningar i järnvägsnätet till en kostnad om 32–58 miljarder. Jag hittar inte dessa pengar i er budget. Det kräver tillkommande behov av depåkapacitet för minst 5 miljarder. Jag hittar inte dessa pengar i er budget. Hur har du tänkt att förverkliga detta löfte, som står i er budget?

Anförande nr 106
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): En av de grundläggande frågorna är om man läser korrekt eller inte och om man är läskunnig. När man läser våra förslag till budget – och jag tror att jag kan dem ganska ordentligt – ser man att vi har full finansiering på sådant som vi direkt kräver, nämligen ett gratis sommarlovskort. Detta gjorde regionen för övrigt ett överskott på förra året genom de intäkter vi fick från staten. Vi föreslår vidare ett antal utredningar om viktiga satsningar och reformer för att i förhand veta hur mycket de skulle kosta.

Låt även mig få visa en bild. Här kan vi se att det nog finns en del utrymme. När vi under de sista skälvande dagarna har räknat nogsammare på de intäkter som de olika taxeökningar ger, som Kristoffer Tamsons och kompani har presenterat och som vi förvisso instämmer i, kan vi konstatera att den blågröna budgeten tar höjd för att det handlar om ungefär 284 miljoner i intäkter. Men det visar sig att det faktiskt handlar om uppemot 300 miljoner mer. Man har nämligen inte tagit med hela den ökning som uppstår, vare sig trafikökningen eller prisökningen för enkelbiljett.

Anförande nr 107
Regionrådet T a m s o n s (M): Så här låter en socialdemokrat som inte riktigt står för sin egen budget! Ni har 60 miljoner mer i era ramar till trafiken. De ska täcka 1,2–1,5 miljarder på driftssidan för dumpade priser och ökade utgifter. Det går inte ihop. Ni har därtill en investeringsbomb på mellan 40 och 70 miljarder, något som ni över huvud taget inte tar upp i er investeringsbudget. Då kan man inte säga att man ska införa tiominuterstrafik. Resultatet av det skulle nämligen göra att det blir kaos på spåren, kaos för resenärerna och kaos i kollektivtrafikens ekonomi. Det har vi inte råd med.

Anförande nr 108
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Kristoffer! Allt detta du säger är lögn, och det är det av den enkla anledningen att det vi presenterar är ett antal utredningsförslag. Men majoriteten lägger fram satsning efter satsning, som man sedermera inte har råd att finansiera. Man har investeringar som man bara klarat av att upparbeta till 63–64 procent. Man har stora kostnadsöverdrag på ett antal stora infrastrukturinvesteringar under de senaste åren. Ser det ut så borde du nog vara lite försiktig innan du hävdar att andra räknar fel, framför allt med tanke på att du så sent som i mars talade om att du hade full kostnadskontroll över utbyggnaden av tunnelbanan. Jag tror inte att ditt cv på detta område är helt bra.

Anförande nr 109
Regionrådet T a m s o n s (M): Det är bättre än ditt.

Anförande nr 110
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Fru ordförande! I ditt anförande säger du väldigt mycket om Stockholmsbågen, Jens Sjöström. Det är ju en gammal historia. Vad vi vet i dag är att bygget av Förbifart Stockholm har försenats i ytterligare fyra år, efter alla tidigare förseningar. För Tvärförbindelse Södertörn har regeringen fortfarande inte levererat någon finansiering. Är problemet inte, snarare än brist på planering hos trafikförvaltningen, att regeringen inte har lyckats leverera de vägar som Stockholmsregionen behöver för både biltrafik och framtida busstrafik?

Anförande nr 111
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Fru ordförande! Jag tycker att det är lika illa att Trafikverket får kostnadsöverdrag på 10 procent som att trafikförvaltningen eller FUT får ett kostnadsöverdrag i sina beräkningar på 50 procent. Båda dessa exempel försenar nämligen den viktiga utbyggnad som vi har behov av här i regionen för att klara den ökande befolkningsinflyttningen och vårt behov av tillväxt. Jag är fullständigt övertygad om att man kommer att lösa förbifartsfrågan. Men den försening som nu föreligger är nog ingen här inne särskilt glad över.

När det gäller Tvärförbindelse Södertörn är det kanske den fråga som vi i Socialdemokraterna har jobbat med allra längst här i regionen. För att lösa upp trafikinfarkten, inte minst med tanke på att Norvik hamn nu byggs och invigs nästa år, är tvärförbindelsen ett måste för att vi inte ska tappa i tillväxtmöjlighet och att alla invånare på Södertörn inte ska få en trafikinfarkt i sina villakvarter. Därför behövs båda dessa satsningar. Både Trafikverket och FUT, som finns i vår egen förvaltningsorganisation, måste lära sig att bli bättre på kalkyler.

Anförande nr 112
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Det gläder mig att vi är helt överens om behovet av bygget av dessa vägar. Det som skiljer är att när jag talar med mitt parti agerar det i riksdagen för att vägarna så snart som möjligt ska komma på plats så att vi ska kunna köra kollektivtrafik där. Man får däremot lite mixade signaler från Socialdemokraterna som år efter år misslyckas med att leverera de resurser som behövs till Tvärförbindelse Södertörn. Är det ett löfte från din sida att se till att regeringen levererar de vägar som Stockholm behöver för sin kollektivtrafik och för nyttotrafiken som ska fram från Norvik hamn?

Anförande nr 113
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Självklart förhåller det sig så. Vi har en kontakt med regeringens företrädare i dessa frågor för de är naturligtvis viktiga för utvecklingen av hela vår region. Det förvånar mig dock något när du säger att dina partivänner på det nationella planet slåss för frågan. Såvitt jag vet hade man i det blå gänget alls inte samma budgetvolym när den nationella planen antogs. Regeringen presenterade en plan med 100 miljarder mer. Jag vill nog därför ifrågasätta huruvida ditt parti har levt upp till löftena om finansieringen av Tvärförbindelse Södertörn.

När jag senast talade med trafikdirektören för regionen sade hon att man tänker börja bygga Tvärförbindelse Södertörn. Hon sade att vi har halva finansieringen och därför sätter igång arbetet. Sedan kommer resten av finansieringen i kommande plan. Det var hennes ambition, eftersom hon har hälften av pengarna i dag.

Problemen för båda dessa förbindelser måste dock lösas. Men jag tror att det är viktigt, Karl Henriksson, att du också agerar gentemot dina partivänner.

Anförande nr 114
S a r a S v a n s t r ö m (L): Vänsterpartiets budget handlar mycket om att öka kollektivtrafikandelen. Det är en ambition som jag tror att alla politiska partier här delar. Ni säger dock att ni vill minska bilberoendet genom att sänka taxan och införa fria resor för barn och unga upp till 18 år samt för pensionärer under lågtrafik. Problemet är att bilinnehavet bland ungdomar och pensionärer är mycket lågt i storstäder jämfört med andra delar av landet. Studier visar dessutom att människor inte väljer att ta bilen på grund av att kollektivtrafiken är för dyr utan för att bilen är det smidigaste sättet att ta sig från dörr till dörr. Snittkostnaden för en bilägare som kör ca 1 500 mil per år är 3 500 kronor. För det får man år 2020 fem ungdomskort och kan dessutom göra 16 enkelresor i månaden. Min fråga är: Vilka belägg har ni för att era taxesänkningar verkligen minskar bilberoendet och inte flyttar över resandet från gång och cykel till kollektivtrafik?

Anförande nr 115
Regionrådet S e h l i n (V): Jag svarar med en motfråga: Vilka belägg har ni för att en taxehöjning minskar bilberoendet?

Anförande nr 116
S a r a S v a n s t r ö m (L): Vi har aldrig hävdat att det är detta instrument som vi använder. Att vi höjer taxan har att göra med att vi behöver fortsätta bygga ut kollektivtrafiken och se till att den är attraktiv så att man av detta skäl väljer kollektivtrafiken.

Om man vill öka kollektivtrafikandelen måste man satsa på rätt saker. I det ekonomiska läge vi befinner oss i tycker jag att det är rimligare att satsa på att göra kollektivtrafiken mer tillgänglig, tidseffektiv och tillförlitlig i stället för att satsa regionens pengar på fördelningspolitik.

Anförande nr 117
Regionrådet S e h l i n (V): Vi gör båda sakerna. Vi sänker både priset och satsar på att göra den tillgänglig. Exempelvis tar vi bort spärrarna och harmoniserar så att barn och unga får resa fritt.

Det kommer vidare inte bara att vara priset som gör att fler reser med bil. Vi måste också titta på trängselskatt och annat. Vi har därför ett yrkande om att till exempel trängselskatten ska bli en regional avgift så att vi själva kan styra över den. Nu tecknas den upp i projekt som fördyras och äts upp under många år framöver. Det kommer alltså också att krävas styrmedel. Priset är *en* del av det.

Anförande nr 118
Regionrådet T a m s o n s (M): ”Jag har visioner för miljoner.” Det var väl så bröderna Herrey en gång sjöng. Man får ibland känslan av att ”vi har förslagen men inte miljarden” är ledmotivet för oppositionen. Vi ska inte fördjupa oss mer i det ofinansierade förslaget om tiominuterstrafik, som Socialdemokraterna har och som skulle gräva djupa hål i trafikens ekonomi, utan däremot i Vänsterpartiets förslag om egen regi. Jag har en rak fråga till dig, Anna Sehlin. Tycker du fortfarande att egen regi och socialisering av trafiken är att föredra om forskningen, i till exempel en forskningsrapport från VTI från 2015, visar att man riskerar att dra på sig utökade kostnader för trafiken utan motsvarande kvalitetsökning på 10–20 procent?

Anförande nr 119
Regionrådet S e h l i n (V): Vi tar gärna fram utredningar för att se om egen regi är mer kostnadseffektivt och bättre. Det vi framför allt hävdar är att egen regi ger bättre arbetsvillkor, då vi har egna anställda utan att gå omvägen via privata operatörer. Det finns också underlag som visar att det finns kostnadsbesparingar med att ha detta i egen regi, framför allt vad gäller det administrativa ramverket med upphandlingar och sådant.

Anförande nr 120
Regionrådet T a m s o n s (M): En rak fråga: Om det alltså finns forskningsrapporter som tyder på att ni riskerar att dra på resenärerna och skattebetalarna i Stockholmsregionen kostnadsökningar på 10–20 procent utan att få någon kvalitetshöjning är då detta rätt och väl använda pengar? Är det rätt väg att gå?

Anförande nr 121
Regionrådet S e h l i n (V): Vi har ett flertal gånger frågat trafikförvaltningen om kostnads-ökningstakten. 3,3 procent, säger de, men vi har också varit uppe i 5,6 eller nästan 6 procent.

Kostnadsökningstakten nu drivs alltså av den beställar–utförar-organisation med upphandlingar som vi har i dag och våra stora infrastrukturprojekt. Vi har inte testat att bygga i egen regi på väldigt länge, så det kanske är dags att göra det för att minska den kostnadsökningstakt som vi har i dag.

Anförande nr 122
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Fru ordförande och ledamöter! Så här är det. När jag läser era säryrkanden så noterar jag att ni har ett säryrkande som handlar om Roslagsbanan, att man inte ska förlänga Roslagsbanan till city. Ni tycker att regionen ska avsluta det projektet och i stället förlänga Roslagsbanan till Rimbo, vilket jag kan tänka mig att många Täbybor och Åkersbergabor tycker är ett nedköp jämfört med att komma till city, ska jag erkänna. Inget ont om Rimbo.

Det är faktiskt så att vi har ingått ett avtal med Österåkers kommun, med Täby kommun, med Vallentuna kommun och med staten om att vi ska genomföra det här projektet med förlängning till city. Vad säger du om det?

Anförande nr 123
Msciwoj Swigon (MP): Det handlar först och främst om effektivitet och ekonomisk hållbarhet. Det som vi föreslår är ju faktiskt en billigare investering fast man får mer nytta. Det är just den spårförlängning som vi föreslår för Roslagsbanan. En roslagsbana till city är absolut fördelaktigt och bra, det kan vi tänka oss, men det är ingenting som ligger, enligt oss, som det nödvändigaste just nu och inte det som regionen bör prioritera egentligen.

När det gäller upphandlingar och så, så har det tyvärr visat sig att det blågröna styret har haft och fortfarande har enorma problem där miljarder i belopp bara kommer och visar sig, kommer ur säcken, belopp som krävs för att driva igenom projekt. I det fallet lyfter vi fram vad som bör genomföras, vad som bör prioriteras för regionens bästa.

Anförande nr 124
Karl Henriksson (KD): Det har ju gjorts en hel del utredningar i frågan om den här utbyggnaden, om nyttan av båda de här projekten. Det är ingen tvekan om var den stora nyttan ligger enligt de experter som faktiskt har jobbat med frågan. Det är ju att nyttan av att bygga ut banan till city är betydligt större än att bygga ut banan till Rimbo, förmodligen för att många fler vill åka till city.

Men den stora frågan är ju att vi har ett avtal. Vad säger det om Region Stockholm som avtalspart om vi i enlighet med ert förslag skulle stryka det avtal som vi har med tre av länets kommuner och med staten för att i stället göra något helt annat? Är det rimligt att hantera de avtal som vi som region har ingått på det sättet? Det är den avgörande frågan. Därför är jag väldigt förvånad över att ni över huvud taget kommer med det här förslaget.

Anförande nr 125
Msciwoj Swigon (MP): Regionen är ju större än city. Och det är bland annat Norrtälje som ingår i den region som ni har hand om. Det handlar om prioritering av vad som är till mest nytta för samhället och regionen.

När det gäller avtalen så, ja, jag menar att ni själva kan svara på den frågan, alltså hur man drar igenom avtal och håller dem till det pris och den kostnad som man ska ha.

Anförande nr 126
Benjamin Dousa (M): Fru ordförande! Kollektivtrafiken i Stockholm är både en frihetsfråga och en jobb- och sysselsättningsfråga. Utbyggd kollektivtrafik möjliggör nya investeringar för företag och nya innovationer, men den innebär också att man får möjlighet att, som jag, välja en skola som inte ligger i den stadsdel som man är född i, att man kan få träffa vänner som inte bara bor grannar precis runt knuten, att man kan gå på bio, att man kan åka till dansträningen. Det är kollektivtrafiken.

Om man däremot är otrygg så är man inte heller fri. I min egen stadsdel Rinkeby–Kista så är vi mest otrygga i hela Stockholms kommun. Det får aldrig bli en klassfråga att kunna röra sig ute sent på kvällarna. Därför är det viktigt att det finns fler än någonsin tidigare som är anställda i SL och av oss som just trygghetspersonal. Vi gör flera nya viktiga satsningar, alltifrån flexibla nattstopp till att verka för att återinföra tunnelbanepolisen, fortsatt ha nolltolerans mot klotter, skadegörelse och att plankåka.

Vi hade önskat att den socialdemokratiskt ledda regeringen hade kunnat göra ännu mer, särskilt för de ordningsvakter som vi har i SL. Det hade förenklat om de hade fått utökade befogenheter och ett regelverk kopplat till § 3 LOV.

Om man ska kunna göra de trygghetssatsningar som vi har gjort och fortsätter att göra så ska man bygga ut kollektivtrafiken, och så ska man öka turtätheten. Och det förutsätter ordning och reda i finanserna.

Socialdemokraterna föreslår ju flera satsningar här. Jag vet inte riktigt om vi har blivit något klokare på de förslagen under den här debatten. En del är utredningar, andra är skarpa löften. Ta som exempel förslaget om införande av tiominuterstrafik i hela pendeltågsnätet. Jens Sjöström säger först att det är ett skarpt löfte, sedan får vi höra att det bara handlar om att tillsätta en utredning.

Om man läser Socialdemokraternas budgetförslag, och jag antar att det ändå är den som måste gälla, det som man röstar om helt enkelt, så ser man att det uttryckligen står på s. 39 att Socialdemokraterna vill införa tiominuterstrafik i hela pendeltågsnätet samt utreda möjligheten till nattrafik. Jag tolkar detta som att utredningen enbart handlar om nattrafiken men att resten är ett skarpt löfte.

Så varifrån ska då pengarna komma? Det handlar om 720 miljoner kronor per år i drift, 32–58 miljarder i nya investeringar i järnvägen, 5 miljarder i nya investeringar i depåkapacitet och 5 miljarder i investeringar i nya tåg! Jag skulle gärna vilja ha svar på frågan om finansieringen, och jag tror att Stockholms väljare också undrar varifrån de pengarna ska komma. Ni kan också backa, backa från det löftet, men ni kan inte både ge skarpa löften och sedan inte ha pengarna till att infria dem. Antingen har ni en ofinansierad budget eller så ljuger du när du säger i talarstolen att det är ett skarpt löfte!

Vänsterpartiet ska man inte ens tala om! All verksamhet ska tas tillbaka och bedrivas i egen regi, vilket kommer att leda till 20 procents högre kostnader. Ingen reklam ska få finnas, vilket kommer att leda till ett inkomstbortfall på 400 miljoner kronor. Vi ska investera i nya trådbussar!

Oppositionen vill backa in i framtiden, och det enda som saknas för att vi ska vara tillbaka till 1960-talets Östeuropa är faktiskt Trabanten. Bifall till regionstyrelsens förslag! Ordning och reda i finanserna! Nej till Jens Sjöströms monopolpengar!

Anförande nr 127
Elof Hansjons (S): Ordförande! Vi har hört mycket talas om ekonomi, om innovation och om digitalisering. Låt mig börja tala om ekonomin.

I stället för att ta kontroll över kostnaderna och se till att få investeringar som följer budget och tidsplan så har man fört över kostnaderna till resenärerna. Det är vad man faktiskt har gjort. Det är de tuffa prioriteringar som man talar om, att föra över kostnaderna till resenärerna. Det finns stora risker med detta förfarande, för fyra av tio stockholmare uppger att de skulle åka mer kollektivt om kostnaderna var lägre.

Det kommer inte att vara enkelt att vända denna skuta där man i stället för att göra prioriteringar skickat kostnaderna vidare till resenärerna, men vi måste börja i någon ända för att göra det lite lättare för resenärerna och i det läget vill vi prioritera barnfamiljer och äldre. Vi vill jobba med fritidskort, utreda periodkort under lågtrafik och göra en sådan utredning och ett kostnadsfritt sommarlovskort. Den änden kan vi börja i.

Genom att ta kontroll över investeringar och genom att jobba med nya lösningar kommer vi tillsammans att kunna förbättra kollektivtrafiken. Jag vet att vi kan göra det arbetet. Det var ju en jättediskussion förra mandatperioden, då det skulle typ bli Östeuropa om vi införde enhetstaxa. Så lät det från moderaterna då, men när vi hade satt oss ned och civiliserat resonerat om saken så visade det sig vara klart genomförbart.

Jag tror att vi kan sätta oss ned och resonera om saker igen, bland annat om digitalisering och innovation, för det här är viktigt. Detta tror jag att alla tycker är viktigt. Jag undrar varför samtliga möten i beredningen för pilotförsök inom kollektivtrafiken ställts in under denna höst. Är inte innovation, är inte digitalisering, är inte försök att förbättra våra möjligheter och våra underlag för att förbättra kollektivtrafiken viktiga för den styrande majoriteten?

Anförande nr 128
M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Vi befinner oss i ett klimatnödläge. Därför är kollektivtrafiken så viktig. Den är inte bara en förutsättning för en fungerande region utan också förutsättningen för klimatomställningen.

Vänsterpartiet vill skapa en kollektivtrafik som är tillgänglig för alla länets invånare oavsett var man bor, hur mycket man tjänar och vilken funktionsvariation man har. Vi vill göra kollektivtrafiken till ett förstahandsalternativ för fler. Det ska vara välkomnande, bekvämt och tryggt att åka kollektivt. Därför ska kollektivtrafiken vara fri från kränkande reklam och spelreklam. Byten mellan trafikslagen ska vara smidiga. Därför behöver regionen ta ett helhetsansvar för knutpunkterna och en aktiv roll i utvecklingen.

Vi behöver ett regionalt lånecykelsystem som täcker hela länet och inte endast de centrala delarna. Vi behöver strategiskt placerade infartsparkeringar med laddplatser och trygga bytespunkter med service. Till exempel kan en så enkel sak som toaletter spela en avgörande roll för en bra resa.

I glesare delar av länet vill vi utveckla anropstrafiken. När nya bostadsområden byggs ska kollektivtrafiken finnas på plats redan vid inflyttningen. När det gäller digitala mobilitetstjänster, *mobility as a service*, framstår regionen nästan som handlingsförlamad.

Vänsterpartiet anser att vi behöver spela en aktiv roll i detta, inte minst för att skynda på klimatomställningen.

Region Stockholm har kommit långt med förnybara bränslen i kollektivtrafiken. Nästa steg är elektrifieringen av busstrafiken. Vänsterpartiet vill införa trådbusstandard på stomlinjerna i innerstaden och successivt bygga ut trådbussnätet. Vi vill även bygga ut BRT-linjer som innebär spårvägsstandard med elbussar. Vi föreslår till exempel en ny trådbusslinje mellan Åkermyntan och Fridhemsplan. Vi vill också förlänga Spårväg syd till Haninge och Roslagsbanan till Rimbo. Vi vill ha dubbelspår till Nynäshamn, en satsning som gynnar både våra pendeltåg och godstrafiken.

Region Stockholm och klimatet behöver kollektivtrafiken! Jag yrkar bifall Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 129
M s c i w o j S w i g o n (MP): Herr ordförande, åhörare och ledamöter! Varje dag väljer mer än 900 000 personer att resa med kollektivtrafiken och Region Stockholm. De allra flesta resenärerna väljer tunnelbanan, men kollektivtrafiken erbjuder även bussar, pendeltåg, lokalbanor och pendelbåtar som färdmedel. När allt fler flyttar hit innebär det fler resenärer i kollektivtrafiken och därmed ökad trängsel.

Som det riktiga oppositionspartiet i Region Stockholm eftersträvar vi en långsiktig och hållbar befolkningsökning som hålls på en rimlig nivå för att investeringar ska hinna i kapp. Restiden de senaste åren har förlängts, och detta har skett till stor del på grund av den ökade trängseln på vägarna samt en bristfälligt optimerad infrastruktur. För att locka fler att resa kollektivt behöver restiden förkortas, särskilt till och från de yttre kommunerna. Enligt rapporten SL och länet 2017 framkom det att bland annat från kommuner i yttre lägen är det endast 23 procent av resorna som sker med kollektivtrafiken och hela 64 procent av resenärerna väljer att ta bilen.

Genom att förbättra anslutnings- och parkeringsmöjligheter i samband med kollektivtrafiken blir det enklare för dem som bor i de yttre förorterna att välja kollektivtrafiken dels för att åka till stadskärnan, dels för att använda sig av tvärförbindelser över hela Region Stockholm.

Vi ifrågasätter, som tidigare nämnts, effekten av den nu på is lagda spårdragningen till Arlanda men även till Centralen och om Roslagsbanan ger mest nytta för skattepengarna och om det verkligen finns någon större samhällsnytta med att utföra ett så dyrt projekt.

I stället skulle vi gärna se en BRT-lösning mellan Täby, Vallentuna och Arlanda för att förbättra förbindelsen i kombination med utbyggnad och modernisering av nuvarande vägnät i området. Att förlänga Roslagsbanan från Kårsta till Rimbo är ett betydligt billigare alternativ med verklig samhällsnytta än att dra spår hela vägen till exempelvis Arlanda eller att gräva en tunnel till City.

Region Stockholm måste vara pragmatiskt och öppet för framtidens tekniklösningar. I första hand bör de tekniska lösningarna ses ur ett ekonomiskt effektivt perspektiv och inte utifrån ideologisk övertygelse. En försiktig anpassning till nya tekniker som är kostnadseffektiva och samhällsnyttiga är avgörande för att se till att investeringar görs i välavvägda tekniklösningar.

Anförande nr 130
Stefan Bergström (C): Ordförande, ledamöter och åhörare! Om sex veckor börjar ett nytt decennium, 2020-talet. Under förra 20-talet, för snart 100 år sedan, tog mänskligheten stora steg framåt för såväl demokrati som medicin och teknik. Jag tror att vi också under det kommande 20-talet kommer att ta stora steg framåt. Vi bär alla stort ansvar att vara med och inte bara följa utvecklingen utan att leda utvecklingen och visa framtidstro.

Oavsett om vi går, åker rullstol, cyklar eller åker kollektivt ska framkomlighet och trygghet stå i fokus och ett redan gott samarbete med och mellan länets alla kommuner behöver bli ännu starkare. Medborgarna känner inga gränser varken mellan Sundbyberg och Solna eller mellan kommun och region, och den sömlösa mobiliteten måste fortsätta att utvecklas. Bra exempel i den blågröna budgeten är att testa möjligheten att medföra cykel på lokalbanor men också att trafikanvändarna ska vara en aktiv part i Stockholmsregionens cykelplanering. Just att främja blandanvändning och kombinationsresor är viktigt för att målet i den regionala utvecklingsplanen att 70 procent av alla resor ska ske med gång-, cykel eller kollektivtrafik ska kunna nås.

Ordförande, inte sedan 1950-talet har kollektivtrafiken byggts ut så massivt i vår region som nu. Detta är också helt nödvändigt för att minimera negativ klimatpåverkan. Detta är också helt nödvändigt för att vi även fortsättningsvis ska vara en av de mest konkurrenskraftiga regionerna i Europa och för att våra medborgare så smidigt som möjligt ska ta sig hem från jobb, från skola, till cellospelning, från skogspromenad, till havsbad, utan köer och i en trygg och trevlig trafikantmiljö.

Som ett frihetligt parti är det alltid människan och människans behov som står i centrum för Centerpartiet. Det är därför självklart att det är just människorna och inte fordonen som måste stå i centrum för all trafik och kollektivtrafikplanering. Vi bygger vår politik och vårt engagemang på att vara för människor och för fordon, inte att vara emot. Därför är det också viktigt att konstatera att ju större andel resor som sker med gång-, cykel och kollektivtrafik desto bättre framkomlighet blir det också på våra vägar både för bussar och utryckningsfordon och för leveranser och alla de hantverkare och företag som behöver framkomlighet på vägarna för sin mobilitet.

Ordförande, vi i Centerpartiet ser det som vårt uppdrag att arbeta för att våra medborgare ska ha tillgång till god och trygg mobilitet dygnet runt och att på riktigt ge alla våra medborgare den frihetskänsla som 1900-talets bilsamhälle försökte skapa. Bifall till regionstyrelsens förslag till budget för år 2020!

Anförande nr 131
Lena Hallerby (L): Ordförande, fullmäktige! Som vi alla vet växer Stockholmsregionen så att det knakar med bostäder, människor och företag. Samtidigt måste vi minska vår klimatpåverkan, vilket bland annat kan ske genom att fler lämnar bilen hemma och åker kollektivt. Det ställer stora krav på stadsplaneringen samtidigt som det måste bli ännu lättare att ta bussen, spårvagnen eller tunnelbanan.

Vi bygger nu ut kollektivtrafiken med både nya tunnelbanelinjer och en förlängning av tvärbanan till nya områden som växer fram. Vi fortsätter också att planera för mer kollektivtrafik i områden där trycket på kollektivtrafiken ökar och där den befintliga trafiken inte räcker till. Ett sådant område är Norra Djurgårdsstaden.

När hela det området är färdigbyggt kommer här att finnas bortåt 12 000 nya bostäder och ett stort antal arbetsplatser. Området ska dessutom ha en tydlig hållbarhetsprofil. Detta ställer självklart stora krav på kollektivtrafikförsörjningen. Lägg till detta det närbelägna Lidingö med sina närmare 50 000 invånare som till stor del också kan dra nytta av utbyggd kollektivtrafik i detta område.

För närvarande genomförs en utredning om kollektivtrafikförsörjningen av Norra Djurgårdsstaden där en förlängning av Spårväg City till Ropsten särskilt ska prövas. Utredningen kommer förhoppningsvis att presenteras före årets slut, och med den som grund är tanken att både Stockholms stad och Lidingö under nästa år ska bjudas in till diskussion om hur man gemensamt ska kunna få till stånd den bästa lösningen för såväl de boende på Lidingö som de i Norra Djurgårdsstaden.

Om vi får till stånd en förlängning av Spårväg City till Ropsten och på sikt kanske kopplar ihop denna med Lidingöbanan är jag övertygad om att vi väsentligt skulle kunna öka antalet som väljer att åka kollektivt i stället för att ta bilen och därmed minska vår klimatpåverkan.

Bifall till regionstyrelsens budgetförslag!

Anförande nr 132
F r e d r i k W a l l é n (KD): Ordförande, fullmäktige! Vår kollektivtrafik ska vara trygg, trygg för resenärer och trygg för personal. Jag är stolt och glad över att vi har ett så föredömligt trygghetsarbete i vår verksamhet, inte bara i våra egna anläggningar och transportmedel. Vi tar också ett samverkansansvar för att resan ska vara trygg från dörr till dörr. Det handlar om samverkan med polis och med fastighetsägare och med kommuner just för att områdena i närheten av kollektivtrafiken också ska uppfattas som så trygga som möjligt. Det finns mycket att göra på detta område, och det finns mycket viktigt samverkansarbete som vi som en duktig trygghets- och säkerhetsorganisation kan bidra med, och är jag stolt och glad över att vi kommer att fortsätta att göra det under år 2020.

Jag vill också bryta en särskild lans för biljettkontroller som trygghetsskapande arbete. Vi ska komma ihåg att den som skapar osämja, osäkerhet och otrygghet i vår allmänna kollektivtrafik ytterst sällan reser med giltigt färdbevis. Bifall till regionstyrelsen förslag till beslut!

Anförande nr 133
B a w e r K e v i r (S): Ordförande, kära fullmäktige! Jag har jobbat i 27 år inom kollektivtrafiken och har sett mycket under alla år. Jag har sett vad som har fungerat och vad som har varit brister inom kollektivtrafiken.

När jag jobbade som enhetschef inom SL fick jag ständigt mejl från resenärer som klagade på ordningsvakternas och biljettkontrollanternas agerande och behandling av resenärer. Flera gånger tog jag kontakt med entreprenörerna för att framföra klagomål som vi fick, många gånger utan att få några konkreta svar tillbaka.

Under den tiden sade jag alltid att jag, om jag en dag får bestämma, kommer att göra allt som står i min makt för att ta tillbaka biljettkontrollen, ordningsvakterna och kundtjänsten i SL:s egen regi. Dessa verksamheter fungerade mycket bättre i egen regi än vad de gör i dag. Och i dag sitter jag i trafiknämnden som är det högsta ansvariga organet för SL-trafiken och önskar att ni som sitter här håller med mig och säger ja till detta förslag.

Vi vet att biljettkontrollen är en ytterst problematisk verksamhet att lägga ut på entreprenad. Det visar sig att skattemedel inte används till det som de är ämnade till. Vi känner nog alla till fallet med den gravida kvinnan som aggressivt brottades ned av vakter i Stockholms tunnelbana, något som aldrig borde ha hänt och som inte får hända igen.

Hur mycket man än skyller på entreprenörerna som inte ger tillräcklig utbildning till sina ordningsvakter så ligger det största ansvaret hos SL och hos oss politiker. Det är därför vi behöver utreda för- och nackdelar ur ett samordnings-, kostnadseffektivitets- och arbetsmiljöperspektiv och diskutera möjligheten att samla hela den verksamheten med ordningsvakter, trygghetscentralen och biljettkontrollen inom kollektivtrafiken i egen regi för en snabb och pålitlig kollektivtrafik. Bifall till Socialdemokraternas förslag!

Anförande nr 134
Lina El Yafi (V): Ordförande, fullmäktige! Jag vill prata om villkoren för personalen, och jag noterade att Kristoffer Tamsons i sitt inledningsanförande inte nämnde personalen. Jag tänkte påminna lite om hur de har det i de privata bolagen.

Jag citerar en bussförare: Vi bussförare har fått betala priset för upphandlingarna med kraftigt försämrad arbetsmiljö. Vårt arbete har blivit långa och stressiga dagar, och vi brukar inom kåren tala om att vi är förvånade över att det inte händer fler olyckor än vad det gör. Vi är människor och inga maskiner, och vi behöver drägliga arbetsvillkor för att kunna må bra och utföra vårt arbete på ett bra sätt. Du som resenär vill kunna resa tryggt och säkert i kollektivtrafiken med förare som är skärpta.

Så här är det för personalen i de olika vinstdrivande bolagen i Region Stockholm.

Vänsterpartiet vill ta en ny färdriktning för personalens och trafikanternas bästa. Vi vill att SL ska köra all kollektivtrafik utan privata bolag. Så länge trafiken upphandlas så ska det göras på ett sätt som inte drabbar de anställda. Vi som ansvariga politiker ska ha insyn i upphandlingarna. Vänsterpartiet vill att det vid varje upphandling i regionen ska ställas krav på kollektivavtal och personalövergång. Vi vill ha meddelarfrihet så att personalen utan att riskera repressalier ska våga anmäla brister i verksamhet som kan leda till olyckor.

Vänsterpartiet vill ha en sammanhållen kollektivtrafik utan vinstintressen. Vi vill ta vara på personalens kompetens. Vi vill bygga ut kollektivtrafiken för att fler ska resa klimatsmart. Skattepengar ska gå till kollektivtrafiken, inte till dyra upphandlingar och privata vinster. I dag försvinner 450 miljoner kronor till de privata bolagens vinster, enligt våra beräkningar.

Låt oss börja redan nu med att ta tillbaka tunnelbanan, sjötrafiken, kundtjänsten och biljett-kontrollen i egen regi. Jag yrkar bifall Vänsterpartiets budgetreservation!

Anförande nr 135
Sara Svanström (L): Jag vill passa på att tala om en viktig fråga som gäller kollektivtrafiken. Det är så att kvinnor i högre utsträckning än män reser med kollektivtrafiken. Närmare 60 procent av alla kvinnor reser dagligen med den. Därför är en trygg kollektivtrafik inte bara en trafikfråga utan även en jämställdhetsfråga. Även om den upplevda tryggheten över tid har ökat så är det ett misslyckande att tre av fem kvinnor känner sig otrygga i kollektivtrafiken under kvällar och helger.

Enligt SL:s egen trafikmätning i somras känner sig endast 55 procent trygga på väg till och från hållplatser och stationer under kvällar och nätter. Detta kan vi inte vara nöjda med! Otrygga miljöer utanför spärrlinjen får inte vara en avgörande fråga vid val av ressätt. Vi ska ha världens bästa kollektivtrafik i alla avseenden.

Trygghetsinsatser som kameraövervakning och trygghetsvärdar är viktiga men de måste också kompletteras med åtgärder för att resenärerna ska kunna känna sig trygga utanför spärrarna. Vi behöver därför samverka mer med fastighetsägare och kommuner för att få till stånd en tryggare miljö i anslutning till stationer och hållplatser. Det kan handla om belysning, det kan handla om att det ska finnas god sikt och till och med om snöröjning.

Under år 2019 genomfördes ett försök med flexibla nattstopp som har varit lite av liberalernas hjärtebarn. Nu efter utvärderingen av försöket går vi vidare med ett nytt försök som förändras något, så att se vilka lärdomar vi kan dra.

Utöver de vanliga trygghetsinsatser som vi brukar tala om har arbetet mot klotter, nedskräpning samt närvaro av service och kultur stor betydelse för hur vi upplever tryggheten. Även på detta område ökar vi tempot i det kommande året.

En pålitlig kollektivtrafik med trygga och trivsamma resemiljöer är en effektiv medicin för att få till stånd en mer attraktiv kollektivtrafik, och därmed gör vi också regionen mer klimatsmart.

Anförande nr 136
Ahmed Ali Salad (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Personalen är grundläggande för kollektivtrafiken. De håller trafiken i gång, ger service och skapar trygghet. Socialdemokraterna vill att en anställning inom kollektivtrafiken ska ses som ett attraktivt, tryggt och utvecklande arbete.

De fackliga organisationerna ska involveras tidigt i upphandlingsprocessen. Dåliga arbetsvillkor ska aldrig bli en konkurrensfördel i SL:s upphandlingar. I fråga om de medarbetare som inte är anställda av Region Stockholm är dessa parametrar ett spörsmål för arbetsmarknadens parter. Som huvudarbetsgivare har regionen emellertid ansvar för all kollektivtrafikpersonal.

Vi socialdemokrater vill därför att goda arbetsvillkor ingår som mål i de upphandlingar som behandlas och att krav på leverantörer i enlighet med detta tas fram i dialog med arbetsmarknadens parter. Bland de krav som ska ingå är att personalen ska garanteras villkor enligt kollektivavtal, trygga verksamhetsövergångar samtidigt som förekomsten av delade turer minimeras.

Krav ska också ställas i fråga om fortbildning och arbetsmiljö. Efterlevnaden av avtalen ska verifieras under avtalets giltighetstid med trafikoperatören likt vita-jobb-modellen.

Nya transporttjänster och ökad rörlighet ändrar spelplanen. Att säkerställa goda arbetsvillkor, tydliggöra arbetsgivarens ansvar och samtidigt uppmuntra till innovation och klimatnytta är en stor utmaning. Grundprincipen ska vara att samarbetspartner till SL ska ha villkor i nivå med kollektivavtal även för underleverantör. Detta gäller för såväl trafikdrift som entreprenader.

Bifall till Socialdemokraternas förslag!

Anförande nr 137
Sven-Inge Nylund (S): Ordförande! Kollektivtrafiken ska ju vara snabb, den ska vara pålitlig. Den ska vara attraktiv. Detta är viktigt för att fler ska vilja åka kollektivt, och det är viktigt för att vi som åker kollektivt ska kunna komma fram i tid och på ett sätt som är förutsägbart. Så är det ofta när det fungerar som det ska i spårtrafiken, men i busstrafiken är det ju inte på det sättet, särskilt inte i de mer tätbebyggda delarna av länet.

Kollektivtrafiken ska vara snabbare än bilen, men så är det absolut inte med busstrafiken, den är ju långsammare än bilen.

Hur kan man ändra på det här då? Jo, det kan man ju göra genom en del investeringar som gör att bussarna kommer fram på ett mer oberoende sätt än biltrafiken. Det handlar om olika mindre eller större investeringar. Men det händer väldigt lite.

När jag har börjat läsa på om det här, så ser jag att det ändå finns väldigt gott om utredningsmaterial som visar vad som bör göras. Det blir tjocka luntor när man tar ut dem på papper från nätet. Det finns grupper som arbetar. Det finns en särskild framkomlighetskommission och en särskild beredning under trafiknämnden. Det är heller ingen ny fråga det handlar om. Det finns till exempel en tjock stomnätsplan från år 2014.

När man läser där ser man också att utöver utbyggnaden av spårtrafik är det dessutom fråga om åtgärder som kan genomföras snabbt, i närtid och där den redan befintliga stombusstrafiken och direktbusstrafiken kan dra nytta av åtgärderna. Samtidigt är kostnaderna för stombussatsningar i sammanhanget mycket blygsamma. Ändå händer det förhållandevis lite i trafiken.

Det finns ett stombussbokslut från 2018 och där sägs att åtgärdsbehovet är ungefär 2 miljarder kronor. Den totala samhällsnyttan bedöms till 15 miljarder kronor! Det är alltså oerhört god avkastning för att göra någonting för att bussarna ska komma fram. Men hittills är det bara ungefär 10 procent av behovet som har lett till investering eller budgetering.

Det finns också ett diagram som visar att det som verkligen görs är som en liten strimma på botten av diagrammet.

Det behövs alltså kraftfullare tag. Tänk, om vi faktiskt lyckas att få en eldriven bilpark utan klimatpåverkan och med låga driftskostnader. Då kommer trängseln att bli ännu värre, och det kommer att bli ännu svårare om vi inte får fart på genomförandet.

Det måste bli en snabb, pålitlig och attraktiv kollektivtrafik inte bara i form av utredningar utan i form av att förslagen genomförs.

Anförande nr 138
Erika Ving (M): Ordförande, ledamöter, åhörare! Stockholms lokaltrafik ligger som ett stort nät över Stockholm. Och det är mångas vardag att ta sig till och från jobbet och fritidsaktiviteter med SL, till exempel jag som jobbar treskift på NKS, som åker alla möjliga tider på dygnet.

Vi tittar på olika lösningar för att använda lokaltrafiken, och en av dem är blandpendling som jag tycker verkar väldigt intressant, att kunna cykla en bit, ta en buss en bit och sedan kunna cykla vidare till sin destination.

En tillgänglig lokaltrafik är ett prioriterat område för koalitionen. En förutsättning för tillgänglighet är fungerande hissar och rulltrappor. Det innebär att vi kommer att ställa höga krav på detta, men också möjlighet till ledsagning och tydlig reseinformation.

Säkerheten i lokaltrafiken är av stor vikt och på det området ska vi försöka med plattformsbarriärer igen. Plattformsbarriärer räddar liv samtidigt som de skapar en trygg och säker miljö på stationen för både resenärer och personal. Och framöver kommer ett beslut att fattas om en fullskala vid Bagarmossens station.

En lokaltrafik måste vara såväl tillgänglig som säker och smidig att ta sig fram i.

Anförande nr 139
Marta Aguirre (V): Ordförande, åhörare och ledamöter! Debatten har tidvis varit lite ideologisk, och jag har ingenting emot att bli lite ideologisk emellanåt. Därför tar jag mig lite tid att kommentera det.

Vi i Vänsterpartiet kommer alltid att jobba för en socialisering av alla samhällsformer. Vi tycker att det är viktigt att samhället står för det som ska betjäna dem som bor i regionen.

Vi vill också se att politiken får en mer aktiv roll i upphandlingarna. I dag är det så att även om vi sitter i trafiknämnden så vet vi inte vilka som upphandlar, hur upphandlingarna går till och vilka kriterier som gäller. Kriterierna kanske vi får nys om, men det är ett väldigt hysch hysch. Som politiker måste vi ju vara mer delaktiga i det hela.

Nu pratar vi väldigt mycket om trygghet, och det var väl det som jag skulle prata om, och vi har pratat väldigt mycket om kontrollen. Inget ont om de arbetskamrater som jobbar inom kontrollen, men kontrollen har i princip inte en trygghetssäkrande roll inom kollektivtrafiken. Vi som jobbar

inom kollektivtrafiken vet att kontrollen är en verksamhet som skapar oro även för dem som betalar sina resor. Därför är också kontrollanterna tvungna att ta med sig väktare på nätterna eftersom det blir så mycket bråk, även med personer som har kort och har betalat.

Jag tror att det som skapar störst trygghet i kollektivtrafiken är numerären, att det finns personer som jobbar inom trafikslagen som är på trafikslagen jämt. Det betyder att de som kan utföra sitt jobb finns där tillgängliga hela tiden. Med detta sagt yrkar jag bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 140
Msciwoj Swigon (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare! Under förra århundradet planerades Stockholms infrastruktur utifrån en naturlig tillväxt. De planer som färdigställdes för de olika trafikslagen och vägnäten var i många fall överdimensionerade för att tillfredsställa framtidens behov, men i första hand skulle de förbättra tillvaron för dem som redan bor i Stockholm. I dag, när det gamla kapacitetstaket har uppnåtts, har de flesta politiker haft fokus på allt annat än att ta beslut som tillfredsställer de nutida behoven. Eller för den delen att säkerställa framtidens.

Man väljer ofta att fatta beslut som är utopiska och starkt politiskt färgade. Det i stället för att ge mest nytta och funktionalitet till regionens invånare.

Vi anser att det kommer att krävas flexibla, nyktra lösningar, nytänkande och ändrade prioriteringar för att möta behoven. Det krävs utbyggnad av kollektivtrafiken i realtid men även för att möta förändrade framtida behov. Finansieringen av framtidens infrastruktur ska inte grundas på antaganden eller risktaganden där man äventyrar stockholmarnas skattemedel. Däremot ska dessa grundas på realistiska underlag och en bred politisk grund.

För regionens framtida utveckling måste satsningar ske för att underlätta framkomligheten för alla trafikslag, även bilen. Genom byggandet av en östlig förbindelse kan Stockholm få en komplett ringled som avlastar hela Stockholms vägnät men framför allt Essingeleden och Stockholms innerstad, vilket gynnar kollektivtrafiken.

Det behövs en offensiv satsning på infrastrukturen för att förbättra den bedrövliga framkomligheten för busstrafiken. Regionen måste fortsätta att verka för att få kommuner att införa fler bussfiler och hålla cykelfilerna till en rimlig bredd som inte konkurrerar med bussens framkomlighet. Men vägutrymmet för bilarna ska inte kapas på bekostnad av nya bussfiler. I stället ska det främst ske genom att minska utrymmet som ges till cyklar.

Vi anser att för att kollektivtrafiken fortfarande ska framstå som ett attraktivt resealternativ för våra resenärer behövs åtgärder i form av utökat antal avgångar, rabatterade biljettpriser för tider utanför högtrafiken samt åtgärder som innebär att trängseln i kollektivtrafiken minskar och attraktiviteten ökar.

Anförande nr 141
Nicholas Nikander (L): Herr ordförande! Det har sagts mycket klokt från talarstolen men det mesta handlar om de stora frågorna, om stora investeringar eller skattefinansieringsgraden och så vidare. När jag träffar vänner och bekanta så talar vi förvisso inte enbart om kollektivtrafiken, men i den grad vi gör det så handlar det inte om huruvida skattefinansieringsgraden är 48, 49 eller 50 procent i Stockholms lokaltrafik. Det handlar om att det ska vara lätt och smidigt att resa, att trafiken ska fungera och komma fram i tid och att det ska vara bra information om det blir förseningar.

I morse glömde jag mitt accesskort hemma när jag skulle åka hit. Jag bor i Nynäshamn, så det är inte så att det kryllar av försäljningsställen och biljettautomater där. Jag köpte en biljett i telefonen i stället, en enkel resa. Eftersom jag skulle på budgetfullmäktige så var jag bara jätteglad att den

kostade mer än vad den hade gjort om jag hade haft reskassa. Men det är kanske inte så att det är helt fantastiskt.

År 2019 förväntar man sig helt enkelt att mobilbiljetter ska vara ett rimligt alternativ till att ha ytterligare ett kort i plånboken. År 2019 är det tyvärr inte så, men 2020 kommer det att bli så. Skillnaden mellan att köpa en enkelbiljett via reskassa eller i mobilappen kommer att tas bort, och på sikt kommer ännu fler bra mobilbiljetter att tillkomma. Ett förbättrat mobilbiljettsystem tillgängliggör kollektivtrafiken, inte minst för dem som bor allra längst bort från biljettförsäljningsställen och det är bra. Därför yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 142
Märta Martin-Åkesson (C): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill att vi tittar på kollektivtrafiken för Stockholmsregionen ur ett helhetsperspektiv, där vi skapar styrsystem för mindre trängsel, högre miljönytta och bättre stadsplanering. Enligt våra mål i RUFS ska upp till 70 procent av resorna ske med gång-, cykel- eller kollektivtrafik, och kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna ska öka med 5 procentenheter från år 2015.

Om vi är seriösa med det här så måste vi få resenärerna att välja att ta kollektivtrafiken i stället för bilen, och det är vårt ansvar att tillgängliggöra den här kollektivtrafiken för så många som möjligt.

Uppenbarligen är det många som är villiga att sitta i bilköer och betala de extrakostnader, som Sara Svanström tidigare nämnde, som det faktiskt blir att åka bil just för att den, jämfört med kollektivtrafiken, inte är tillräckligt tillgänglig för våra invånare.

Därför är det så glädjande att det faktiskt pågår ett starkt arbete i den här regionen med de här frågorna. Vi har framkomlighetskommissionens arbete som har nämnts här tidigare, vi jobbar med förbättrad tillgänglighet till kommunikation vid våra hållplatser och vi jobbar med försök med mer blandpendling.

För att konkurrera med bilens restid behöver vi också ta krafttag och se till att bussen ska fram. I täta stadsmiljöer handlar det om att busstrafiken ska få prioriterade körfält och att infrastrukturen planeras utifrån kollektivtrafikresenärerna. Det behövs också effektiva och logiska omstigningsnoder för att bytet mellan färdmedel ska ske så enkelt och sömlöst som möjligt.

Med moderna tillgänglighetsanpassade lösningar ser vi till att vid varje hållplats som du kan komma fram till där ska du också kunna ta dig vidare hela vägen fram oavsett dina behov, oavsett ditt färdmedel, oavsett var i länet du bor. Det är den service som vi ska erbjuda våra invånare, och det är den service som kommer att göra vår region attraktiv.

Kortfattat om frågan cyklar versus bil. Cykeln är yteffektiv, bilen är inte det. Det är inte cykeln som ska ge plats åt bussen. Cykeln kan avlasta kollektivtrafik och biltrafik, och vi vill att den ska kunna göra det på ett säkert sätt för alla våra invånare, inte bara de snabba mellancheferna i lycra. Därför yrkar jag bifall till förslaget till budget från regionstyrelsen!

Anförande nr 143
Karl Henriksson (KD): Herr ordförande, ledamöter! Det här avsnittet handlar bland annat om tillgänglighet för äldre och personer med funktionsnedsättning av olika slag. Jag har noterat att det är ganska få som har talat om detta hittills under debatten. Kanske beror det på att vi i Stockholms kollektivtrafik faktiskt är väldigt bra på det här området. Enligt funktionshinderorganisationer som jag har talat med är vi kanske bäst i världen på det.

Jag vill dock samtidigt höja ett varningens finger och säga att det här nog inte räcker för framtiden. Vi är redan bäst, men vi måste i framtiden bli ännu bättre.

Vad beror det på? Jo, det beror på den demografiska utmaning som vi står inför. När vi om bara tio år kommer att ha ungefär 40 procent fler 85-plussare i regionen så kommer det också att innebära nya behov i kollektivtrafiken. Vi ser redan i dag att det ofta är trängsel om man kommer med en rollator och ska ombord på en buss. Då är det väldigt många barnvagnar som man slåss om utrymmet med. Vi måste tänka igenom hur framtidens kollektivtrafik ska lösa den här utmaningen när vi blir allt fler äldre i Stockholms län.

Detta är någonting som vi måste ta itu med under de kommande åren för att vi ska lyckas ställa om och lösa den utmaning som vi står inför.

Anförande nr 144
Lina El Yafi (V): Ordförande, åhörare! För att fler stockholmare ska välja kollektivtrafiken måste den vara tillgänglig, trygg och välkomnande. Därför behövs det synlig personal. Vänsterpartiet vill se fler servicevärdar och inte bara ordningsvakter. I stället för mer kameraövervakning vill vi ha personal på plattformarna och ombord på tågen. Det är så vi kan arbeta förebyggande mot hot och våld.

Trängseln i kollektivtrafiken är ett problem när vi vill att fler stockholmare ska åka kollektivt. Vi vill ha en öppen kollektivtrafik utan höga spärrar som skadar och skrämmer trafikanterna, framför allt barnen.

Varje år skadas ett hundratal personer i spärrarna. Varje person är en för mycket. Vi vill införa en reklampolicy för att kollektivtrafiken ska vara fredad från sexistisk och stereotyp reklam liksom spelreklam och fossilreklam.

Vi vill återta biljettkontroll och kundtjänst i egen regi. Jag yrkar bifall Vänsterpartiets budgetreservation!

Anförande nr 145
Michaela Haga (C): Herr ordförande! Det är ju väldigt positivt att fler personer nu nämner ordet sjötrafik i sina budgetförslag. Sjötrafiken är på framfart på gena, underhållsfria vattenvägar. Det är infrastrukturen på land som ofta behöver förbättras. På den punkten fyller kommunerna en viktig funktion med att säkerställa att sjötrafiken också fungerar optimalt.

Sedan några år tillbaka har vi successivt arbetat för att kollektivtrafiken på vatten ska byggas ut. Det har funnits starka och högljudda röster emot detta förslag, men nu verkar det som om till och med Sverigedemokraterna har vänt, de som tidigare kallade det för att vi förslösade skattemedel på samhällsekonomiskt olönsamma pendelbåtar.

Vi kanske inte alltid kommer fram till samma ställningstagande om vem som ska köra båtarna. När andra partier ropar egen regi, då är vår ingång att vi ska ha sund konkurrens där vi får ut så mycket trafik som möjligt för pengarna. Vi tycker inte heller alltid likadant i vår syn på sjötrafiken och dess funktion.

För en del partier är båttrafiken, och även pendelbåtar, enbart ett komplement till den redan existerande kollektivtrafiken bestående av bussar, tunnelbana och pendeltåg samt lokalbanor. När man säger så så förstår man inte att för boende och verksamma på våra öar är skärgårdstrafiken skärgårdens aorta.

Skärgården, som är Stockholmsregionens verkliga glesbygd, skulle inte kunna utvecklas eller hållas vid liv utan fungerande trafik för både person- och godstransporter. Vi har nu trafikavtal på plats för i stort set hela skärgården utom ett mindre område, och godstrafiken upphandlas nu i dagarna. Det är ett stabilt och tryggt samarbete som vi ser positivt på.

Vi ser positivt på framtidens utveckling av både pendelbåtstrafiken och skärgårdstrafiken. Under nästa år kommer bland annat följande att hända. Utredningen för framtidens skärgårdstrafik, som också berör pendelbåtstrafiken, kommer att presenteras i en första etapp. Den kommer att visa vägen för en effektiv och robust sjötrafik och kommer också att utarbeta förslag till hur den ska finansieras och vilket tonnage som är mest lämpligt.

Det första av två nya pendelbåtsförsök kommer att sjösättas, och resan fortsätter också mot att ställa om sjötrafiken mot fossilfrihet till år 2030 med undantag för det historiska tonnaget.

WÅAB-kortet har harmoniserats till samma nivå som SL-kortet, och SL-kortet går nu att använda i hela skärgården och inte bara på våra pendelbåtar under lågsäsong. Passa på att besöka vår vackra skärgård! Den är som härligast på vintern.

Anförande nr 146
Ayla Eftekhari (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Stockholms skärgård är en viktig del av Stockholm, Sverige och världen. Det är inte något som bara vi socialdemokrater i länet säger. Världsnaturfonden föreslår nu att Stockholms skärgård blir ett världsarv. De värden som finns i skärgården för såväl turister som för fastboende kan vi inte ta för givet. Det är något som vi tillsammans aktivt måste arbeta för, i syfte att hålla skärgården levande. I det här sammanhanget spelar sjötrafiken en enorm roll.

Sjötrafikens kärnsyfte är att nå de platser dit tunnelbanan inte räcker, som inte har några landförbindelser och som är helt beroende av resor till sjöss. Därför behövs investeringar och nya resurser gå till den kärnverksamheten.

Efter år av misslyckade upphandlingar behöver regionen återvinna omvärldens förtroende. Waxholmsbolaget ska köra sina egna fartyg och sköta all trafikledning själv. Vi ska förkorta kontaktvägarna mellan trafikförvaltningen och skärgårdens aktörer. Trafiken behöver bättre planering och tidtabeller som är bättre tajmade med land- och pendelbåtstrafik.

Vi har stort ansvar för att skärgården ska leva där näringslivet blomstrar. Det ska vara möjligt att bosätta sig och förflytta sig mellan skärgård, stad och landsbygd. Som socialdemokrat är jag därför stolt över att vi i vårt budgetförslag möjliggör detta och vill därför yrka bifall till det!

Anförande nr 147
Maria Elgstrand (M): Herr ordförande, ledamöter! Vi moderater anser att alla trafikslag behövs, tunnelbana, bussar, flygplatser, bil, tåg, cykel kanske till och med en och annan elsparkcykel.

Regionen behöver också, som vi gör, utnyttja våra fina vattenvägar. Genom att satsa på utbyggd kollektivtrafik till sjöss skapar vi smarta resvägar och förkortar restider och avstånden i Stockholmsregionen. Bättre användning av sjövägen avlastar även landsvägarna och gör att framkomligheten ökar.

Tillgänglig och pålitlig skärgårdstrafik är en förutsättning för att skärgården ska vara en levande plats året om. Det gäller både för de fastboende, för de deltidsboende och för besökarna samt för företagarna i skärgården som måste ha goda villkor för att kunna bedriva sin verksamhet.

Beslut har fattats om att införa två försökslinjer med pendelbåt under mandatperioden. I slutet av år 2020 kommer de första pendlarna att kunna ta en pendelbåt mellan Rindö, Vaxholm och Stockholm. Det gör att fler människor i regionen kommer att kunna ta båten till jobbet och avlasta vägarna. Regionen har redan tidigare arbetat med försökslinjer som sedan utvärderats och antingen övergått i permanenta linjer eller avslutas. Det handlar om att varje krona ska satsas där den ger störst effekt. Det är vår skyldighet gentemot skattebetalarna.

Anförande nr 148
M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande! Sjötrafiken är den del av kollektivtrafiken i vilken vi har sett en rad misslyckade upphandlingar, som har lett till dyra tillfälliga lösningar. Vänsterpartiet vill inte äventyra skärgårdsbornas rätt till mobilitet med dåliga affärer. Därför vill vi återta sjötrafiken i egen regi. Vi vill också att den vanliga SL-taxan ska gälla i skärgårdstrafiken under hela året, inte bara under lågsäsong. Detta har vi full finansiering för i vårt budgetförslag. Om någon påstår något annat är det bara fulspel.

Nya pendelbåtslinjer tycker vi är väldigt positivt, men dessa behöver samordnas med landtrafiken så att vi kan skapa smidiga övergångar mellan trafikslagen. Busstidtabellen måste synkas med färjorna, och cykel ska vara en självklar kombination med båt. Vi vill även utveckla gena vattenvägar med vägfärjor så att nya busslinjer kan ta sjövägen.

Vi har mycket arbete att göra med sjötrafikens klimatomställning. Där behövs rejäla krafttag.

Sjötrafiken ska finnas för alla.

Anförande nr 149
R o l a n d J o h a n s s o n (SD): Ordförande, ledamöter, övriga åhörare! Stockholm är den snabbast växande huvudstaden i Europa. Vi sverigedemokrater ser stora möjligheter i denna utveckling. Av världens 2 000 ledande företag har 23 sina huvudkontor i huvudstadsregionen. I Stockholm finns dessutom en av världens starkaste uppstartsscener för olika produkter och affärsidéer som utvecklas här. I denna miljö behövs en strategi för hur regionen ska rustas för framtiden. Det krävs ett tydligt politiskt ledarskap för att lyckas i en sådan tillväxtmotor.

Kollektivtrafiken i regionen är byggd på traditionellt sätt, det vill säga med olika landbaserade trafikslag. Expansionen i Stockholmsregionen speglar ett smärre kaos med trängsel och trafikstockningar. I kontrast till detta har vi en av världens vackraste skärgårdar med 30 000 öar och ett antal större beboeliga öar med ca 4 000 personer som är skrivna som bofasta. Om man lägger ihop de 14 kärnöarna blir ytans storlek nästan som en liten stad. Enligt länsstyrelsen bor betydligt fler som inte är skrivna där. På sommaren fylls dessutom skärgårdsöarna på med ytterligare ca 25 000 människor. Ändå är detta att betrakta som glesbygd.

Här finns såklart en stor utvecklingspotential. Varför vill då inte fler bo i den vackra skärgården? Förmodligen beror det på bristen på service som skolor, sjukvård, kollektivtrafik med mera. I stället tränger vi ihop oss i Stockholm in absurdum, med bostadsförtätningar i varje buske.

Finns det då ingen kollektivtrafik i Stockholms skärgård? Jo, ett sådant påstående är inte riktigt sant. Det finns tre öar med bilfärja, och några öar har fast broförbindelse. Sedan finns ett antal anslutningar, så kallade replipunkter, till kärnöarna. Men jämfört med den landburna kollektivtrafiken finns inga likheter. Tidsmässigt tar kollektivsjötrafiken så lång tid att det är lättare att jämföra med om man bodde i en annan stad i en annan region.

Skärgården är nära men rent tidsmässigt ändå så långt borta. Det räcker att rikta blicken ut i världen för att se möjligheterna. I städer som Hamburg, London med flera tar man sannerligen vara på vattnet när man vill transportera folk. Båtpendling är dessutom väldigt populärt och visar på nöjdhetssiffror som når nästan 100 procent även i Stockholm.

Kapacitetsbristen i Stockholm kostar samhället stora pengar varje år, enligt Trafikanalys. Det är rimligt att anta att en seriös strategisk satsning på fler vattenburna kollektivtrafikslag inte bara skulle innebära stora tillväxtmöjligheter för skärgårdsområdet utan för hela regionen. Det finns redan i dag utredda och framtagna förslag på hur åtminstone 15 nya pendelbåtslinjer skulle kunna sättas in.

Stockholm växer så det knakar, så något måste göras. För detta krävs politiskt kurage. Skärgårdsbefolkningen har väntat länge på att något ska hända, och det börjar blir dags nu i dessa miljöaktiva tider. Nu har vi vår chans att fatta kreativa politiska beslut.

Med detta sagt hoppas jag att jag har uttryckt Sverigedemokraternas känsla för skärgården och att vi tycker att det vore bra med utveckling där.

Anförande nr 150
Carl Johan Schiller (KD): Vi verkar vara helt överens om att sjötrafik är trevligt. Just en tid på året som denna är det extra lätt att förstå när det ibland – det får vi väl erkänna – kan vara lite trångt på tunnelbanan när alla står med stora jackor, och det hostas och snörvlas precis överallt. Då känns en pendelbåt som puttrar fram – eller susar fram, när de blir elektriska – extra frestande. Att det finns kollektivtrafik som inte bara handlar om att ta sig från punkt A till punkt B utan som dessutom är en trevlig upplevelse är något som vi ska bygga vidare på.

Vissa motorvägsbyggen i regionen vållar en enorm debatt. Men vi har faktiskt en hel hög med motorvägar som redan är färdigbyggda med noll klimatutsläpp. De bidrar både till att Stockholmsregionen är fantastiskt vacker och till att utgöra en resurs som vi ska utnyttja ännu mer för våra transporter.

Jag bor på Lidingö, och där ser vi oss åtminstone själva som en skärgårdskommun. Därför är det extra roligt att jag i morgon, när jag kommer att smita lite tidigt från detta sammanträde, ska hem och klubba igenom några förslag om nya pendelbåtsbryggor på Lidingö. Men det finns kommuner och öar längre ut i skärgården där man inte bara åker pendelbåt för att det trevligt utan för att det faktiskt är nödvändigt. Vi har en otroligt vacker skärgård i länet. Vi ska vårda den. För människor som bor där handlar det som sagt var inte bara om att det är trevligt, utan om att en robust och pålitlig sjötrafik är nödvändig för att man ska få tillvaron att gå ihop.

Bifall till regionstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 151
Alexander Petersson (S): Ordförande, Stockholms läns invånare, åhörare! Ingen annan har hittills gjort det så därför vill jag vara först med att uppmärksamma att det på dagen i dag är 104 år sedan fackföreningsmannen Joe Hill mördades, oskyldigt dömd för ett brott han inte hade begått. Han mördades, men Joe Hill kan aldrig någonsin dö. Genom honom vill jag uppmärksamma alla arbetare i regionens verksamheter som varje dag sliter för att få vår verksamhet att gå ihop. Tack!

Vem som bär ansvaret för utvecklingen av skärgårdens replipunkter kan i dagsläget verka osäkert. Vi socialdemokrater vill råda bot på denna osäkerhet genom att för skärgårdsbornas skull helt enkelt ta initiativ till att investera i replipunkterna. Vi gör här en prioritering som den borgerliga alliansen helt enkelt inte gör. För oss socialdemokrater handlar det om en kollektivtrafik som är snabb, effektiv och pålitlig. För att nå dit måste man se kollektivtrafiken som den helhet den är. Då blir goda replipunkter viktiga, där möjlighet och tillgång till exempelvis god trafikinformation, vindskydd, toaletter, papperskorgar och wifi en självklarhet.

Om detta ska de som reser och bor i skärgården inte behöva känna osäkerhet. I grunden handlar det om anständighet och rättvisa i dess minsta enkelhet. Det har vi råd med.

Bifall till Socialdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 152
Fredrik Wallén (KD): Ordförande, fullmäktigeledamöter! När vi skiljs åt i kväll kommer ungefär 11 000 taxiresor att ha utförts inom ramen för våra färdtjänstavtal i Region Stockholm. Ungefär 2 500 av dem är sjukresor. Vi har drygt 70 000 färdtjänstresenärer i vårt län. Det är drygt 70 000 personer som med sina färdtjänstkort även kan resa obegränsat i den allmänna kollektivtrafiken, vid behov tillsammans med en ledsagare. Hur man än vänder och vrider och donar och grejar med det har vi Sveriges, ja världens – systemet finns ju inte på motsvarande sätt i så många andra länder – mest generösa färdtjänst.

Inom ramen för den strama budget som vi nu går in med i år 2020 kommer vi att fortsätta att hantera detta. Vi ser den, som den lagbundna verksamhet som färdtjänst är, som en grunduppgift för vår region. Jag är väldigt stolt över att kunna säga att vi har en bra färdtjänst i vårt län. Vi har problem att hantera. Det kan vara bilar som fastnar eller inte dyker upp och en mängd olika saker. Eftersom 11 000 resor sker varje dag kan det i den enskilda resan uppstå oacceptabla problem, men vi hanterar dem. Inom ramen för färdtjänstnämndens verksamhet nästa år kommer vi att fortsätta att jobba med uppföljning, både av konkreta påpekanden och klagomål från resenärer och av de löpande avtal som vi arbetar med. Detta är nyckeln till fortsatt framgång i vår färdtjänstverksamhet, även inom ramen för en stram budget.

Vi kommer även att fortsätta att förvalta och utveckla färdtjänstverksamheten här i vårt län. Vi kommer att jobba med ett nytt reseplaneringssystem. Vi kommer även att jobba med ett appsystem, i vilket man ska kunna följa sin resa eller på ett lättare sätt göra en beställning. Detta är ganska komplicerad teknisk utveckling, för när det handlar om färdtjänsten är det inte riktigt samma sak som i allmän kollektivtrafik. Det handlar ytterst om personliga uppgifter och enskilda individer som ska in i systemen. Men förvaltningen jobbar på med detta efter färdtjänstnämndens uppdrag och uppföljning. Jag är övertygad om att vi kommer att göra ett bra verksamhetsår 2020.

Vi har den resetilldelning som vi har. I Stockholms län har vi inte ett fritt resande i färdtjänsten, men vi har ett omfattande och, vågar jag påstå, Sveriges mest generösa resetilldelningssystem, i synnerhet om man ser till helheten med alla de olika möjligheter som finns med att kunna beställa resor dygnet runt, att ha en resegaranti om resan blir försenad och en mängd andra olika saker. Just resegarantin kommer vi under det kommande verksamhetsåret att jobba särskilt med för att både följa upp och utveckla.

Sammantaget handlar allting om att vi inom vårt färdtjänstsystem ska fortsätta ha en färdtjänst som så långt det är möjligt ska gå i tid. Den ska i övrigt hålla en god kvalitet. Den måste vara ekonomiskt hållbar. Ska vi ha färdtjänst av denna omfattning *måste* den vara ekonomiskt hållbar. Den ska heller inte kunna missbrukas. Om vårt färdtjänstsystem kan man som sagt säga att det är det största i världen. Ska man vara riktigt petnoga och börja tala om anropsstyrd kollektivtrafik är väl Chicago och New York större, men det är de enda.

Bifall till regionstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 153
A r n e N ä r s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter! Att möjliggöra för alla våra invånare att kunna röra sig i Stockholm med kollektivtrafik är oerhört viktigt. Färdtjänsten är därför ett väldigt viktigt komplement. Men man måste känna sig trygg, och man måste veta att taxin kommer. Man måste också kunna lita på sin beställning. Vi har i dag bekymmer med beställningscentralen. Vi har bekymmer med att de flesta går via Mina sidor och att man där inte får någon bekräftelse. Det finns ingen app som talar om när taxin kommer, precis som Fredrik var inne på. Det är bra att en sådan kommer, men 2023 känns väldigt långt fram, tycker jag.

Vi i Socialdemokraterna tycker att man till nästa upphandling ska titta över om man ska ta tillbaka beställningscentralen och kundtjänsten till egen regi. Vi tror att det skulle utgöra en kvalitetssäkring och att våra resenärer skulle känna sig betydligt tryggare att ringa till en beställningscentral i egen regi. Det tycker vi är viktigt att se på framöver.

Vi vill också utöka resandet inom färdtjänsten. Vi vill att en utredning tillsätts som tittar på hur man till att börja med kan utöka till 250 resor. Det är oerhört viktigt för dem som har detta som sitt sätt att åka kollektivtrafik på att kunna göra fler resor.

Vidare har nu en ny upphandling för rullstolstaxi precis genomförts. Vi har där fått reda på att i princip alla bilar kommer att gå på diesel. Det kan inte vara vad vi ska ha framöver. Vi måste hitta ett klimatsmart resande även inom färdtjänsten.

Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 154
L e n n a r t K a l d e r é n (M): Herr ordförande, landstingsledamöter! I motsats till vännen Arne, som nyss var uppe i talarstolen, har jag mycket positivare erfarenheter av de beställningscentraler vi har. Vi har nyligen upphandlat så kallade callcenter. Jag har ett lite speciellt intresse av det, eftersom jag för evigheter sedan har jobbat med sådant. För den som vill se vad modern företagsutveckling i internationell miljö kan innebära rekommenderar jag att man googlar på *Hallå Dakar!* – Dakar som ligger i Senegal i Västafrika. På Youtube kan man se programmet om den kurs och utbildning som man där har gått för att få jobba på beställningscentralen för färdtjänsten i Stockholms län.

Detta har vi nyligen upphandlat på nytt. Vi i färdtjänstförvaltningen är nöjda med vad de har presterat. Arbetet innebär naturligtvis speciella svårigheter – utmaningar kanske vi ska säga – när det gäller att lära sig språket och kunna tala med färdtjänstresenärer. Jag har själv ringt åt min mor någon gång och kunde faktiskt inte höra någon speciell skillnad. Språket och svarstiden är nyckelfaktorer, och här är det bra och det känns trevligt att kunna konstatera att bekräftelsen är nådd, och vi har nått nöjdhetssiffror som har ökat ända upp till 86 procent. För mig finns ingen anledning att återgå till egen regi när vi just har gjort en upphandling och har ett lyckat resultat.

En annan faktor som är viktig för mig när det gäller färdtjänsten är att vi inte ska en situation då man nekar att leverera i ytterområden för att man upplever sig få för dåligt betalt. Det är viktigt att färdtjänstförvaltningen ligger på hos entreprenörerna så att ett sådant beteende inte sprids. Det är entreprenörerna som ska hålla i sina förare och åkerier. Det har funnits några fall i Nynäshamn och ett i Södertälje. Detta har man tagit itu med, vilket är väldigt bra.

I övrigt är det min uppfattning att färdtjänsten tuffar på med bra kvalitetsmått. Nöjdheten ligger på 85 procent. Tidspassningen ligger på över 90 procent. Tillsammans har vi i färdtjänstnämnden tagit de första stegen mot en bättre avtalsuppföljning.

Med detta vill jag yrka bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 155
V e r o n i c a K a l l a n d e r (V): Ordförande, ledamöter, åhörare! Den blågröna majoriteten tycker inte att vi som åker färdtjänst ska få resa lika fritt som alla andra i kollektivtrafiken. De som reser med färdtjänsttaxi får numera bara 216 så kallade fritidsresor per år. Vi som åker med rullstolstaxi har en begränsning på 500 fritidsresor per år. Det är en tur- och returresa om dagen i två av veckans sju dagar för den som åker med färdtjänsttaxi. Den som åker rullstolstaxi kan göra en tur- och returresa om dagen i fyra av veckans sju dagar.

Tänk efter nu, Fredrik Wallén och alla ni andra i det blågröna styret! Har ni koll på hur många gånger ni kliver på bussen, tuben, tvärbanan eller pendeln varje dag, varje månad eller varje år? För oss vänsterpartister handlar detta om jämlikhet. Alla har rätt att resa i kollektivtrafiken. Politiker ska inte begränsa delar av befolkningen på det sätt som man nu gör med färdtjänstresenärer.

Borgare brukar ibland tala om politisk klåfingrighet och att politiker inte ska detaljstyra. I denna fråga styr ni verkligen på en detaljnivå som begränsar livet för alla oss som åker färdtjänst. Varför vill ni begränsa vissa människors rörelsefrihet? Vi ska få resa lika fritt som alla andra. Det är en jämlikhetsfråga.

De borgerliga politikerna i Region Stockholm försvarar sitt beslut med att man kan söka extra tilldelning för fler resor. Men reglerna är vaga och luddiga, och då blir bedömningarna också mycket godtyckliga. Det finns personer med läkarintyg för träning som har fått avslag på färdtjänstresor till träningen. Det är helt galet. Om människor inte kan ta sig till gymmet för rehab och träning kommer de att bli sjukare. Det kommer att drabba individen, och det kommer i den andra vågskålen att drabba regionen liksom samhället i övrigt i form av högre vårdkostnader. Efter resestoppet på 500 resor har antalet resor minskat, men resorna har i gengäld blivit längre och kostnaderna per resa har därmed ökat.

Det ekonomiska argumentet att det är för dyrt med resor efter behov håller inte. Alla andra partier har väldigt fina skrivningar om tillgänglighet och färdtjänst i sina budgettexter, men det är bara Vänsterpartiet som faktiskt lägger pengar på detta i sin budget. Vi vill ha resor efter behov för alla som åker med färdtjänst.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 156
Fredrik Wallén (KD): Helt kort vill jag säga att obegränsat resande inte är vägen framåt för en hållbar färdtjänst. Vi måste ha koll på kostnadsutvecklingen och komma ihåg att färdtjänst är ett område med aldrig så goda intentioner som det just nu sparas på i hela vårt avlånga land. Men vi håller ställningarna och kan fortfarande ge det mest generösa erbjudande som finns. Det ska vi fortsätta med, men det innebär också att vi inte kan erbjuda ett obegränsat resande i någon större utsträckning.

Anförande nr 157
Veronica Kallander (V): Det är ytterst en jämlikhetsfråga. Så är det faktiskt. Precis som du säger, Fredrik, är det också en kostnadsfråga, men grejen är den att de personer som åker väldigt många av dessa resor är ofantligt få om man jämför med dem som åker ofantligt lite som ändå har tilldelade resor. Skulle alla personer som har tilldelad färdtjänst åka de resor som de i dag så att säga har rätt till att göra skulle systemet krascha, enligt ert sätt att se på det. Det finns luft i systemet och möjlighet för alla att få åka efter behov.

Anförande nr 158
Roland Johansson (SD): Ordförande, ledamöter, övriga åhörare! Sverigedemokraternas ambition är att verka för att skapa bästa möjliga förutsättningar för en fungerande färdtjänstverksamhet. Detta vill vi uppnå genom ett gott samarbete mellan leverantörer och brukare av färdtjänst, med fokus på att kvalitetsupphandling ska leda till ökad kundnöjdhet. Vi vill se en välmående Region Stockholm där alla kan vara med och delta på lika villkor.

Här i regionfullmäktige har färdtjänstens många utmaningar hanterats i olika former. Färdtjänsten är en komplex verksamhet med flera olika leverantörer, en mängd brukare med varierande funktionsvariationer och ett antal förare som utför uppdragen. Sverigedemokraterna har särskilt identifierat några områden där justeringar av färdtjänstverksamheten kan ge långsiktiga effektiviseringar och en för alla inblandade gynnsam utveckling. Vi har sett att det inte fungerar att enbart peka på förarna och skylla problemen på dem. I stället vill vi satsa på att lyfta fram de förare som levererar väl utförda uppdrag. Vi har vidare sett att det inte fungerar att enbart ställa fler krav på aktörerna i avtalet. I stället vill vi verkställa tydligare uppföljningar och göra fler stickprovskontroller för att villkoren i avtalen ska efterlevas. Vi har också sett att det inte fungerar att enbart detaljstyra eller enbart målstyra leverantörerna genom visioner. I stället vill vi kombinera en villkorad målstyrning med tydliga ramar om vad som förväntas av leverantörerna.

Vi vill att statusen höjs för yrkesrollen som färdtjänstförare. För oss handlar det om att samlas bakom en likriktad och omfattande utbildning som tar hänsyn till ett helhetsperspektiv för uppdragets utförande. Det handlar om en trygghet i att kunden alltid ska kunna göra sig förstådd hos föraren, och att föraren alltid ska kunna göra sig förstådd hos kunden på tillräckligt god svenska. Vi vill att de förare som genomför väl utförda uppdrag ska belönas enligt vårt förslag till bonussystem.

Samtidigt måste vi se till att leverantörerna kan planera långsiktigt för investeringar och därmed finna utrymme för effektiviseringar. Vi har därför lagt fram förslag i budgeten om att Region Stockholm gentemot regering och riksdag ska driva frågorna om den särskilda kollektivtrafiken ska erhålla samma planeringsförutsättningar som den allmänna kollektivtrafiken via avtalslängd och

utformning samt att den särskilda kollektivtrafiken ska undantas trängselavgifter vid utförande av samhällsbetalda uppdrag. Det kan tekniskt säkerställas med hjälp av dagens teknologi.

Sverigedemokraterna går fram med en offensiv oppositionspolitik inom färdtjänsten med flera skarpa förslag på hur vi kan stärka förutsättningarna för leverantörerna, förbättra arbetsmiljön för förarna och i större utsträckning underlätta i vardagen för de många kunder i Region Stockholm som är i behov av en väl fungerande färdtjänst. Sverigedemokraterna verkar för en välmående Region Stockholm där alla kan vara med och delta på lika villkor.

Bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 159
H e n r i k J u h l i n (C): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag vill börja med att tacka alla chaufförer och annan personal som året om jobbar med att säkerställa en fri rörlighet för våra 70 000 färdtjänstresenärer. Tack!

När jag inte står här i talarstolen jobbar jag som tillgänglighetsexpert. Jag kan garantera alla som lyssnar att jag kommer att göra allt för att säkerställa att de nya funktioner och gränssnitt som tas fram för färdtjänstnämndens räkning kommer att vara tillgängliga. Färdtjänsten måste nämligen vara tillgänglig. Det gäller i allt från att söka tillstånd till själva resan och bedömningen därefter.

Det första jag kommer att bevaka är den nya applikationen som Fredrik nämnde. Den kommer att ge uppdaterad information om ankomsttid och möjlighet att ge omdömen efter sin resa. Det är viktigt att man kan lämna dessa omdömen tryggt och säkert. Det har kommit till vår kännedom att flera inte har vågat lämna omdömen för att förarna kan räkna ut vem som har givit omdömena. Så ska det inte vara. Det ska vara tryggt och säkert. Vi behöver dessa omdömen för att kunna öka kvaliteten på färdtjänsten.

Förutom att färdtjänsten ska vara tillgänglig måste den också vara grön. Därför vill jag slå ett slag för konceptet grön diesel. Det handlar om att leverantören tankar på angivna stationer där man sedan fyller på med samma mängd förnybart drivmedel, vilket är en del i rullstols-taxiupphandlingen. Detta kan verkligen sätta fart på omställningen.

Vänsterpartiet talar om fri tilldelning av resor. De har såklart goda intentioner med det, men de vill återgå till ett system som kan utnyttjas och har utnyttjats. Veronica talar om jämlikhet. Jag undrar om Veronica och Vänsterpartiet tycker att det är jämlikt med ett system som man kan utnyttja.

Vi hörde nyss en massa förslag från Sverigedemokraterna. De har väldigt många förslag i sin färdtjänstbudget, men om jag läser deras budget rätt verkar det som om de flesta förslag är ofinansierade. Det gäller till exempel högre tilldelning av resor.

Jag tänkte avsluta med att berätta vad som för några dagar sedan hände en vän till mig som bor i Göteborg. Det har stått om det i tidningarna den senaste veckan. Han stod och väntade på att hans färdtjänstbil skulle komma. Chauffören ringde och frågade: Ser du mig inte? Jag står 20 meter från entrén där du ska bli hämtad. Han svarade: Nej, jag är blind. Jag kan inte se att du står där och väntar.

Det är såklart väldigt viktigt att sådan information följer med från bokningen och vidare till chauffören, som dessutom ska ha rätt kompetens. Alla led måste vara tillgängliga.

Till sist vill jag tacka Synskadades Riksförbund för deras nya spel som lanserades för någon dag sedan och som heter Färdtjänstresan. Efter att ha spelat det har jag redan med mig idéer om vad jag ska försöka ta med mig in i budgetförhandlingen om ett år och försöka ändra på nationell nivå.

Bifall till det grönblå budgetförslaget!

Anförande nr 160
S a r a S v a n s t r ö m (L): Vi hoppas väl alla att den allmänna kollektivtrafiken i framtidens region är så tillgänglig så att näst intill alla, oavsett funktionsvariationer, på ett tryggt sätt kan färdas i den. Men där är vi inte än, och till dess kommer färdtjänsten att vara helt avgörande för att många stockholmare ska kunna ta sig till jobb och utbildning och ha en aktiv fritid. Som färdtjänstresenär ska man liksom de som reser i den allmänna kollektivtrafiken kunna lita på att bilen kommer och att ens resa är trygg. Stockholms färdtjänstsystem håller en hög kvalitet, och i jämförelse med övriga delar av landet har vi generösa villkor.

Under 2019 kan vi se hur nöjdhetstalen och tidspassningen har blivit bättre. Det är bra. Men arbetet med att utveckla färdtjänsten måste fortsätta. Under 2020 fortsätter vi att utveckla resegarantin, och under året lanseras den applikation som både Fredrik och Henrik tog upp. Den kommer att göra att man får bättre realtidsinformation, till exempel om ens bil är sen. Man ska på ett säkert sätt också kunna lämna ett omdöme om resan för att vi ytterligare ska kunna förbättra tryggheten.

Ett annat viktigt område är själva tillståndsbiten, det vill säga hur vi hanterar tillståndsansökan och hur bedömningen av färdtjänsttillstånd går till. Nästa år kommer ett nytt tillståndssystem att implementeras klart, vilket gör att vi kan effektivisera handläggningstiderna. Det är till gagn för varje enskild resenär.

I dag behandlas och bedöms färdtjänsttillstånden av både kommun och region. Det skapar inte bara dubbelarbete, utan det gör också att beslut kan skilja sig åt mellan exempelvis kommunen och regionen. Därför tittar vi nu på om regionen kan ta över hela ansökningsprocessen för att det ska bli en mer enhetlig och rättssäker bedömning. Det är bra.

Varje dag görs över 10 000 färdtjänstresor. Dessa resor ska även framgent kännetecknas av hög kvalitet, trygghet och tillgänglighet. Med detta vill jag yrka bifall till den blågröna majoritetens förslag till budget även gällande färdtjänstnämnden.

Anförande nr 161
M a l i n K a r l s s o n (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Färdtjänsten är en oerhört viktig verksamhet som är helt avgörande för att färdtjänstresenärerna ska kunna leva ett fritt och aktivt liv för att kunna ta sig till jobbet, till sin utbildning, till skolan, till förskolan, ja egentligen för att få sitt liv att gå ihop. Vi ser fram emot att kommande år, även 2020, skapa en möjlighet att utveckla färdtjänsten tillsammans.

Färdtjänstnämnden kommer att utreda möjligheten att utöka anropsstyrning av närtrafik, vilket är mycket positivt för att öka tillgängligheten för den enskilda resenären. Vi ser fram emot att Region Stockholm övertar hela ansökningsprocessen för färdtjänsttillstånd, vilket utreds under 2020. Genom detta skapas en mer enhetlig och rättssäker bedömning, vilket är väldigt bra. Nämnden ska under 2020 också presentera en tillgänglighetssäkrad digital applikation, något som tidigare har lyfts upp i debatten. Den ska bland annat ge resenärerna en uppdaterad information om färdtjänsttaxins ankomsttid. Det är superviktigt. Den ska också ge möjlighet att på ett smidigt och enkelt sätt lämna omdömen om resan.

Ett väldigt viktigt arbete handlar om resegarantin. Det har inletts under 2019. Vi har också säkerställt att detta arbete kommer att fortsätta under kommande år. Arbetet är viktigt för att säkerställa en fungerande resegaranti som verkligen garanterar att resenären kan genomföra sin resa. Det är en resegaranti som ska utgå från färdtjänstresenärens bästa.

Något som också är särskilt viktigt är att det fortfarande och kommande tid ställs krav på utbildning och bemötande för förare och deras förståelse för mjuka värden i resan. Detta ska kontinuerligt följas upp.

Vi arbetar vidare med att uppnå miljökrav om att det ska vara fossilfritt. Det är också en viktig del i den långsiktigt hållbara färdtjänstresan.

Med dessa ord yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 162
F r e d r i k W a l l é n (KD): Tack, Sara, Malin, Lennart och Henrik, som sade mycket av det som jag hade kvar att säga! Jag vill slå ytterligare ett slag för att vi ska titta särskilt på närtrafiken inom ramen för färdtjänstnämndens verksamhet 2020. Vi är glada, stolta och förväntansfulla inför det. Vi ska också titta på beredskapsfrågor när det gäller färdtjänst.

Jag tackar för en spänstig debatt och yrkar än en gång bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Röstförklaring i voteringen

Anförande nr 163
G a b r i e l K r o o n (SD): Sverigedemokraterna avstår från att delta i beslutet om *att*-sats 5.

Tillväxt, region och hållbarhet

Ordföranden: Vad bra att ni har det så trevligt! Men vi tänkte göra hela tillställningen ännu trevligare genom att gå vidare till tillväxt, region och hållbarhet. Jag vet ju att även ni delar uppfattningen att detta är mycket trevligare än att diskutera med bänkgrannen.

Under detta block har vi en inledning som handlar om tillväxt och övergripande frågor. Sedan är tanken att vi går vidare och mer fokuserar på regionen och regionplanering för att därefter gå över till hållbarhet och miljö. Utan att rangordna dem kommer de dock efter varandra.

Anförande nr 164
Regionrådet H e m m i n g (C): Här förväntar sig ordföranden att vi ska ha trevligt, och så kommer jag med dystra budskap. Nej, så blir det kanske inte riktigt. Eller jo. Det finns en del puckar framför oss.

Den här siffran tycker jag att ni ska lyssna på: 39 868 839 518 kronor. Det är vad bostadsbristen enligt Stockholms Handelskammares räkneverk har kostat samhället i Stockholmsregionen sedan ungefär årsskiftet. Bara sedan kl. 10 i morse, när vi inledde den här debatten, har enligt samma beräkningsmodell bostadskostnaderna uppgått till 37 500 000 kronor, alltså i samhällekonomiska kostnader. Varje minut kostar bostadsbristen 100 000 kronor.

Bostadsbristen i Stockholmsregionen slår allt hårdare mot både privatpersoner och företag. Bostadspolitiken är i första hand, vilket är viktigt att komma ihåg, kommunal och nationell, men i en storstadsregion är bostadsmarknaden gemensam. Ingen enskild aktör i regionen har själv alla de verktyg som krävs för att påverka situationen. Därför har vi tagit initiativ till de regionala bostadssamtalen mellan Region Stockholm, Stockholms stad och Storstockholm. Syftet är att skapa en gemensam bild av vad som behöver göras för att möta problemen.

Min bild, som bekräftas bland annat av den nyligen publicerade demografiska rapporten, är att kommunerna vill att det byggs och gör vad de kan. Det som nu behövs är att vi formerar oss gemensamt och involverar den nationella nivån i att fullt ut möta de behov som vi har så att vi tillsammans kan få till alla de verktyg som krävs för att vi ska få ordning på den regionala bostadsmarknaden. Det är nog mycket på den nationella nivån som lösningar behövs för att möta upp.

Jag tycker att frågan om bostäder också är väldigt belysande för det regionala tillväxtansvar som vi från årsskiftet har i Region Stockholm. Det handlar om att se att i en storstadsregion med många kommuner inom en begränsad yta finns det många problem där varje kommun för sig inte har tillräckligt bra verktyg, där staten inte har tillräckligt bra verktyg och där regionen kanske inte ens

har den viktigaste rollen men har ett ansvar att se till att saker och ting inte faller mellan stolarna utan bidrar till samarbeten och till att initiativ tas för att fånga upp de frågor som annars riskerar att just falla mellan stolarna.

Nu har vi en viktigare roll, att ta ansvar för den samlade utvecklingen i vårt län. I och med den här budgeten — det kanske är viktigt att påminna oss om det — innebär det att vi också antar en regional utvecklingsstrategi för att leda oss i det arbetet. Det är lyckligtvis vår gamla vän från förra året, RUFS 2050, som nu blir vår regionala utvecklingsstrategi. Det tror jag är väldigt bra. Den är väl förankrad sedan besluten om RUFS 2010 eftersom den i stor utsträckning är i kontinuitet med den.

Vi har en fantastisk region som av EU-kommissionen anses vara Europas mest konkurrenskraftiga och som också ”scorar” högt i andra internationella index, till exempel när det gäller livskvalitet, innovativt företagande, snabbväxande företag. Det är en position som förpliktar och som vi har ett ansvar att förvalta, som den nationella nivån har ett ansvar att förvalta och som de 26 kommunerna har ett ansvar att förvalta.

Bostäderna, trängseln, klimatet, kompetensbristen, konkurrenskraften och utanförskapet — det är en kort sammanfattning av de utmaningar som vi behöver lösa för att kunna lämna över en starkare Stockholmsregionen till nästa generation.

Min roll som regionalt utvecklingsansvarig och som regionalt planeringsansvarig bygger på samverkan och samarbete. Den bygger inte på konflikt. Det betyder att vi som regionalt organ har ett ansvar att knyta kontakter med kommunerna och med den nationella nivån. Det innebär att vi också har rätt att förvänta oss att den nationella nivån och kommunerna eftersträvar samverkan med oss. Jag tycker att det är viktigt att vi påminner oss om det.

Trängseln i Stockholmsregionen kostar oss 6—8 miljarder kronor per år, vid sidan av de 50 miljarderna som bostadsbristen kostar oss. När Stockholmsregionen växer måste kollektivtrafiken växa, men också gång- och cykeltrafiken måste växa snabbare för annars kommer vi aldrig att klara framkomligheten. Vi investerar mycket, men inte ens om en betydligt större del av vår önskelista blev väl emottagen i nationell medelsfördelning skulle det lösa tillgänglighetsproblemen, alldeles bortsett från de miljöutmaningar vi har.

Det är viktigt att vi tar cykeltrafiken på stort allvar. Vi har en regional cykelplan vars mål om 20 procents cykeltrafikandel nu är en del av den regionala utvecklingsstrategin och en del av budget 2019. Dit ska vi nå. I förra veckan startade vi arbetet med att uppdatera den regionala cykelplanen. Den ges mer spets, en mer systematisk och bättre prioritering görs för att se vilka sammanhängande cykelstråk som har störst potential, och vi ser till att länsplanens medel till cykelsatsningar bättre svarar upp mot de viktigaste insatserna. I den nya budgeten för 2020 stärker vi sambandet mellan cykelsatsningarna och ambitionen att stärka arbetet med de regionala hälsoklyftorna.

Det är viktigt att vi påminner oss om att folkhälsan i Sverige inte är vad den varit. Om vi tittar 20 år tillbaka ser vi att vi tillsammans med några andra länder var världsledande när det gällde livslängd och en massa olika folkhälsofaktorer. I dag är vi ganska medelmåttiga, och även om livslängden ökar är det inte självklart att hälsan ökar i samma takt. Vi behöver ta till vara bland annat cykeln för att få bättre hälsa och fler hälsosamma år i våra längre och längre liv.

Fru ordförande! Vi får aldrig glömma att storstadsregionen Stockholm har en landsbygds- och skärgårdsbefolkning som är lika stor som hela Blekinges befolkning, nästan 160 000 personer. Steg för steg vässar vi regionens landsbygds- och skärgårdspolitik, för hela länet ska leva. Skärgårdsbefolkningen utgör en liten del av den totala befolkningen, men skärgården omfattar en stor del av vår yta. Det är en landsbygd som står i särklass eftersom våra kärnöar är helt beroende av sjötransporter, som är tidsödande och kostnadskrävande. I det perspektivet ligger Möja mer avlägset från Gustavsberg, kommunhuvudorten i Värmdö kommun, än Skinnskatteberg, min födelseort i Bergslagen, ligger från Stockholm. Tidsmässigt är det längre från Möja till Gustavsberg, för att inte tala om Stockholm, än det är från Skinnskatteberg i Bergslagen till Stockholm.

Vår viktigaste insats för en levande skärgård är att utveckla sjötrafiken, men vi måste också i kraft av vårt regionala utvecklingsansvar slåss för att få lättnader i de nationella regelverk som tynger ned de minsta samhällena mest. Framför allt måste hindren för bostadsbyggande minskas.

Fru ordförande! 2006—2018 hade jag det stora ansvaret att vara miljölandstingsråd i dåvarande Stockholms läns landsting, nu Region Stockholm. Jag är mycket glad att se det starka sätt på vilket Tomas Eriksson och Malin Fijen Pacsay nu adderar ytterligare kraft och fokus i det regionala klimatarbetet och regionens eget miljöarbete. Med föredömets makt påverkar vi långt över vår viktklass.

Med det vill jag yrka bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 165
Robert Johansson (S): Fru ordförande, kära ledamöter och åhörare! För några veckor sedan besökte tillväxt- och regionplanenämnden Södertälje. Inför det mötet tittade jag igenom min bokhylla och fann den bok som jag här håller upp för ledamöterna, Scanias 100-årsjubileumsbok, kanske läsvärd för kamraterna både i mitt parti och i andra partier. Många fina bussar.

När jag bläddrade i boken hittade jag en bild på dåvarande vd:n, 1991. Vd för lastbilsdivisionen Leif Östling. Och nu, fru ordförande, vill jag be om ursäkt, men det här är ett citat: Vad fan får jag för pengarna? Faktum är att Leif, precis som vi andra, får väldigt mycket för pengarna, inte minst när det kommer till hans eget område tillväxt, näringsliv och forskning.

Visste ni exempelvis att regionerna och staten tillsammans varje år hjälper hundratals startups och småföretag med investeringslån, rådgivning och affärsutveckling? Eller att vi genom att kunna fördela stöd från Tillväxtverket och regeringen kan hjälpa företag till internationalisering och digitalisering samt hålla dagligvarubutiker i skärgården öppna? Detta hör ihop med den komparativa fördelen med den svenska välfärdsmodellen och vår konkurrenskraft som region. Om det finns fungerande institutioner inte bara inom vård, skola och omsorg utan även inom finansiell sektor, högre utbildning och forskning, kollektivtrafik, rättsväsende, kultur med mera då behöver inte jobbare, innovatörer, entreprenörer eller studenter ligga vaken om nätterna. Då kan de fokusera på sitt eftersom vi tillsammans bär upp det genom ett gemensamt finansierat samhälle.

Tyvärr finns det krafter som tror att stora skattesänkningar skulle göra samhället starkare. Ekonomen Adam Smith var långt ifrån att gå emot alla offentliga initiativ. Exempelvis sade han att det finns en ”skyldighet att etablera och underhålla offentliga institutioner och anläggningar som är fördelaktiga för samhället som helhet”.

Varför pratar jag om detta? Ja, dels för att det i den politiska debatten ofta hänvisas till ekonomer och deras teorier. Problemet är bara att de som hänvisar oftast inte har läst mer än första stycket i boken. Dels visar det på behovet av just det som vi håller på med, gemensamma planer för utvecklingen av den rumsliga strukturen i vår region men också behovet av en strategi för att skapa tillväxt och jämlikhet samt investeringar kopplade till dessa.

Den osynliga handen finns inte när det kommer till stora regionala utvecklingsprojekt. Det behövs en kedja av händer, privata såväl som offentliga, från näringsliv och civilsamhälle, från fackföreningar och arbetsgivare för att lösa frågorna. Framför allt är innehållet i regionala utvecklingsplaner på flera områden något som måste hållas ifrån vinstjakten.

Stockholm är en fantastisk region och Sveriges tillväxtmotor, men den har stora utmaningar. Det finns stora skillnader i medborgarnas förväntade livslängd och hälsa utifrån faktorer som utbildningsnivå, sysselsättningsgrad, boendeform med mera. Vi kan kalla det för klass. Målet i RUFS:en, som i princip alla här är överens om, är tydligt: En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region. Tyvärr ökar nu skillnaderna.

I valet 1948 hade SSU en affisch där det stod: Begåvad men fattig. Ge honom en chans. Rösta med Arbetarepartiet. Det gäller än i dag. En röst på vår budget är en röst på en region som kommer att inrätta en jämlikhetskommission för att identifiera de åtgärder som behövs för att minska klyftorna i livsförutsättningarna. Det ska vi självklart göra tillsammans med den kedja av händer som jag tidigare talade om.

Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 166
Leif Gripestam (M): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag tänkte börja med att referera till filosofen Frédéric Bastiat som lär ha sagt att när varor slutar röra sig över gränser gör soldater det i stället. Vad vill jag säga med det? Jo, att våra kontakter med omvärlden är oerhört viktiga.

Flyget står för en tredjedel av Sveriges exportvärde. Svenska företag exporterar med flygfrakt för 1 miljard kronor om dagen. Det är mycket. Passagerarna på Arlanda väntas öka från 25 miljoner till 40 miljoner 2050. Det är oerhört positivt att varor och personer rör sig över gränserna och att vi är ett öppet land. Det tjänar vi mycket på.

Flyget är inte problemet. Det är utsläppen som är problemet. Boeings prognos för nytillverkade flygplan i världen de kommande 20 åren ligger på 37 000. Det är mycket, 35 flygplan i veckan. En förnyelse av världens flygplansflotta är en viktig del i att minska utsläppen. De senaste 60 åren har flygplanen blivit 70 procent mer bränsleeffektiva per personkilometer, och utvecklingen fortsätter i positiv riktning. Det eldrivna flyget kommer på bred front. Det finns exempel i Norge på att man på vissa linjer enbart ska ha elflyg.

Men precis som med kostnadsutjämningen är den socialdemokratiska regeringen regionens största fiende. Osäkerheten kring ett utbyggt Arlanda gör att Stockholm hamnar på efterkälken i förhållande till Oslo, Köpenhamn och Helsingfors, som satsar stort. Här är vi tvehågsna beträffande vad vi ska göra. Allt står och väger. Alla är osäkra. Det är farligt för Sveriges utveckling.

Stockholmsregionen är Sveriges tillväxtmotor. Vi står för en fjärdedel av befolkningen men för drygt hälften av skatteintäkterna. Vi är en enorm leverantör av skatter till staten. Stockholms tillväxt är Sveriges tillväxt. Fler som startar företag som växer gör att kakan växer, och vi får mer att dela på. Det är en viktig sanning, och Stockholm är en oerhört viktig del i detta. Det är grunden för vår gemensamma välfärd och därför en oerhört viktig och prioriterad fråga.

Jag vill gärna säga att det var bra att Gustav Hemming tog upp bostadsfrågan. Den är helt avgörande. Även här är det fråga om långbänk på riksnivå, vilket skadar tillväxten och Stockholms förmåga att utvecklas. Jag hoppas verkligen att det kommer en snabb respons från staten på de initiativ vi tar. Det finns ett antal skatteförslag som skulle göra att vi kunde få fram många bostäder på kort tid i Stockholm, men det vill inte staten göra. Därför lever vi med en bostadskö på 630 000 personer. Dessutom väljer människor att inte flytta till Stockholm. Det är för jobbigt. Vi kanske återkommer till det.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 167
Ann Mari Engel (V): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är dags att dra i nödbromsen. Det är dags för en nystart i regionen. Vi måste påbörja resan åt ett helt annat håll, mot en hållbar region för oss och för framtida generationer. Vänsterpartiet vill utlysa klimatnödläge i Region Stockholm. Vår tillväxt ska inte handla om fler varor och utsläpp utan om tillväxt i mänsklig kunskap och energi, i bostäder, i livskvalitet, i att leva och uppleva natur och kultur.

Stockholmsregionen är såväl innerstad som glesbygd och landsbygd. Vi har Haninge skärgårdsöar, Norrtälje landsbygd och Södertälje industrier. Här måste alla ha möjlighet att bo, både undersköterskor och servitriser, trafikplanerare och byggjobbare. I dag är det inte så eftersom vi

även har ett bostadsnödläge. Det är ingen naturkatastrof utan en följd av politiska beslut. Sedan länge har samhället abdikerat, överlämnat hela bostadsfrågan till marknaden. Många politiker har skuld i det, inte minst den åttaåriga borgerliga regeringen.

Varenda invånare i vår region kan nog vittna om bostadshaveriet. Det är för få och för dyra bostäder. Det är ojämnt fördelat byggande. Vi har ett skattesystem som ensidigt gynnar ägande och missgynnar hyresrätt. Vi har försäljning av hyresrätter till föreningar eller till stora privata bolag. Unga bor kvar hemma alldeles för länge. Pensionärer har för låg pension för att kunna betala hyran. Vi har trångbodda barnfamiljer. Vi har det skamliga faktumet att det finns flera tusen hem- och bostadslösa i vår region.

Byggkostnaderna har elva år i rad varit de högsta i EU. De är 66 procent högre hos oss än i Europa, 50 procent högre än i Frankrike. Varför är det så? Jo, det beror på de stora bolagens kartellbildning och på kommunala avgifter.

Vad vill vi göra åt det? Vi vill till exempel utreda ett regionalt byggbolag. Det kan bidra till att minska kostnaderna. Man kan också satsa på små byggbolag. Vi vill stimulera kommunerna att bygga fler hyresrätter till rimliga priser. Det behövs omedelbara kraftfulla insatser. Det behövs en bostadsförsörjningsstrategi. Där räcker det inte, Gustav Hemming, med samtal, som man fört i ett par år.

Vänsterpartiets budgetförslag visar vägen till ett samhälle där vi alla kan fortsätta att leva både socialt och ekologiskt hållbart och inom planetens resursgränser. Vi vill ta ansvar för att ta fram fler och billigare hyresrätter. Vi vill ha ett regionalt byggbolag. Vi vill också utreda ett regionalt allmännyttigt bostadsbolag. Vi vill alltså att politikerna ska ta tillbaka makten över bostadspolitiken från marknaden. Där tycker vi att den borgerliga majoriteten har duckat. Bostaden är en mänsklig rättighet, det står i Sveriges grundlag. Det är dags att leverera.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets förslag.

Anförande nr 168
Christina Wallmark (SD): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Sverigedemokraterna anser att samhällsplaneringen behöver anpassas efter verkligheten, inte efter utopiska visioner om hur man önskar att Stockholm skulle vara. De uteblivna satsningarna på viktiga infrastrukturprojekt och bostadsbristen är de kanske främsta sakerna som hämmar Stockholms tillväxt.

Vi är positiva till satsningar på kollektivtrafiken. Den ska utgöra ett förstahandsval för den som vill ta sig fram i Stockholm. Vi vill att en östlig förbindelse byggs för att skapa framkomlighet och minska köerna, att tvärförbindelse Södertörn snarast blir verklighet, att man planerar för och främjar bildandet av regionala stadskärnor, att man skapar förutsättningar för klusterbildningar och att Bromma flygplats utvecklas och får fortsätta att vara ett nav för inrikesflyget, vilket är viktigt inte bara för Stockholm utan för hela Sverige.

Tillväxt- och regionplanenämndens olika inriktningsprogram i all ära, men programmen måste fyllas med politik byggd på evidens för att uppnå målen. Städer med ambitioner har en cityflygplats, så om Stockholm ska göra anspråk på att vara norra Europas huvudstad är det inte hållbart att avstå från viktiga satsningar på flyginfrastrukturen, särskilt inte med tanke på Stockholms läge i norr, i ytterkanten av Europa. Våra främsta konkurrenter Oslo, Helsingfors och Köpenhamn bygger ut och utvecklar sina flygplatser. Ska vi då verkligen lägga ned Bromma? Vad gör det med vår konkurrenskraft? I Köpenhamn är det från Kastrup närmare till centrum än vad det är från Bromma till Stockholms centrum, och det fungerar alldeles utmärkt. Snart går det dessutom att ta sig till Bromma med miljövänlig spårtrafik.

Vi ska komma ihåg att utvecklingen av ett mer miljövänligt flyg har gått fort, och troligtvis kommer utvecklingen att gå ännu fortare framgent, en faktor som man helt verkar bortse från när man till varje pris vill minska flygandet för miljöns skull inom alltför snäva tidsramar. Det är dock

glädjande att nästan alla partier vill ge fortsatt stöd till Connect Sweden. De har en viktig funktion att fylla för att uppnå målet om ett mer klimatvänligt framtida flyg. Ett klimatvänligt framtida flyg är något som vi som en expansiv region behöver.

Under förra mandatperioden lät det helt annorlunda från de forna allianspartierna. Moderaterna ansåg att en citynära flygplats behövdes som ett komplement till Arlanda. Kristdemokraterna ansåg att en citynära flygplats var en fördel både för Stockholm och för övriga landet, att ett väl fungerande näringsliv behövde bra kommunaktioner och att en nedläggning skulle slå hårt mot jobben. Liberalerna ansåg att Bromma flygplats var avgörande för jobben och infrastrukturen och att om den lades ned skulle många orter i Sverige få försämrade förbindelser med Stockholm. Centerpartiet ansåg att Bromma var av stor vikt för Stockholm och som knutpunkt för regionalflyget runt om i Sverige.

Det här är reella faktorer som alltjämt gäller och är aktuella i dag. Sedan gör de forna allianspartierna helt om för att få med sig Miljöpartiet. Det är en skadlig hållning för regionens utveckling. Vad ville Miljöpartiet vid samma tidpunkt? Jo, de ville lägga ned Bromma före 2018, alltså förra året.

Sverigedemokraterna däremot vill ha kvar och utveckla Bromma eftersom vi anser att det är en nödvändighet om tillväxtmålen ska nås och konkurrenskraften bibehållas gentemot övriga nordiska huvudstäder. Om Bromma läggs ned drabbar det ett flertal flygplatser i övriga Sverige och jobben där. Tusentals jobb är då hotade. Det riskerar att på sikt bli dyrt för Stockholm, särskilt med tanke på det redan nu föreslagna utökade utjämningsstödet som staten vill ha från regionen.

Slutligen vill jag som sommarboende i Stockholms skärgård framhålla Sverigedemokraternas skärgårdsprogram, ett program som tar ett helhetsgrepp över Stockholms skärgård så att bofasta, sommarboende och besökare kan fortsätta att njuta och verka i vår vackra och unika skärgård på ett miljövänligt sätt. Kanske får vår älskade skärgård på sikt ingå i Unescos lista över världsarven. Vi hoppas på det.

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag för 2020.

Anförande nr 169
Regionrådet H e m m i n g (C): Helt kort: Centerpartiet har i stort sett alltid här i regionen varit av uppfattningen att det är bättre att satsa på en riktigt stark flygplats på Arlanda än att splittra upp flyget på Bromma och Arlanda. Jag vill göra det förtydligandet.

Anförande nr 170
C h r i s t i n a W a l l m a r k (SD): Problemet med att flytta över hela inrikesflyget från Bromma till Arlanda, även om vi gör plats på marken och bygger ut Arlanda landningsbanor, är att Bromma har sitt flyg i kluster morgon och kväll, eller morgon och eftermiddag. Det kan bli svårt att få plats i luften. Vi behöver därför ha kvar Bromma för att vidmakthålla inrikesresandet.

Anförande nr 171
H e l e n a M i s c h e l (L): Ledamöter, presidium och invånare! Precis som alla regionens verksamheter måste tillväxt- och regionplaneförvaltningen effektiviseras, och det måste göras tydliga prioriteringar. Som vid alla omställningar är det nu tillfälle att vända utmaningen till en möjlighet, en möjlighet att ställa siktet mot ett ännu större fokus på det som är bäst för invånarna och som ger mest värde tillbaka för skattepengarna. En plan kommer att tas fram som visar hur vi kan uppfylla vårt uppdrag på ett annorlunda sätt med mer fokus på kärnverksamheterna och ett förbättrat sätt att jobba med administration, lokaler och inköp. Att lyckas med det innebär att vi visar vägen för ett mer långsiktigt hållbart sätt att jobba även ekonomiskt och klimatmässigt.

Stockholm är en av Europas snabbast växande storstadsregioner och dessutom Europas mest konkurrenskraftiga. Vi hamnar före storstadsregioner som exempelvis London. Det är ett bevis på hur attraktiv vår region är både för människor och för företag. Vi vill fortsätta att värna och utveckla det som gör att vår region håller absolut högsta klass. Näringsliv och tillväxt är en fundamental del i hur Stockholmsregionen ska stå sig i konkurrens med andra regioner i Europa. Att värna företagsklimatet och jobbskapandet är nyckeln till regionens tillväxt. Näringslivet i länet profilerar inte enbart Region Stockholm utan även Sverige som land. Vi är hela landets tillväxtmotor.

Människors frihet och välstånd gynnas av goda kommunikationer och hög tillgänglighet, av invånartjänster. Digitaliseringen är avgörande för vår regions fortsatta utveckling. Genom den tar vi till vara den potential som finns, inte minst när det gäller innovation, vilket ger goda förutsättningar för olika aktörer att verka i vår region. Trafik som flyter på och förenklar invånares och besökares vardag gör stor skillnad för många. Här spelar cykelkansliet en viktig roll för omställningen. Det finns också möjligheter till nya grepp för regionen, att med sitt eget agerande påverka och göra stor skillnad.

För många är arbete någonting man gör, inte en plats, som det är för oss här i dag. Det handlar om att bryta de strukturer som inte bör finnas för alla för att skapa framkomlighet och ökad tillgänglighet, för det som behöver vara på en viss plats en viss tid kommer att vara det som ändrar dynamiken i vår region och vårt samhälle. Det kommer att leda till ett mer hållbart liv vad gäller tid, tillgänglighet, energi, planering och även leda till stora klimat- och miljövinster. Det kommer att göra regionen i sig och regionen som arbetsgivare rejält mer attraktiv för många fler och göra att lokalsamhällena stärks genom att fler är kvar och jobbar ute i kommunerna. Så hjälper vi våra invånare att lösa livspusslet samtidigt som vi åstadkommer mer på kortare tid, tid som ägnas där det gör mest skillnad i stället för ute på våra vägar.

Kompetens finns det gott om, och Stockholmsregionen fylls på med fler människor som vill bidra varje dag som går. Vi ska ta till vara människorna och kompetensen och göra det mesta av det. Det gynnar både individen och vår region. När det gäller tillvaratagande av kompetens, bostadsförsörjning och att lyckas med tillväxt, innovation och hållbarhet är en nära dialog och samverkan med kommunerna och andra aktörer i länet det som gör att vi kommer att lyckas.

För att kunna fortsätta måste vi fokusera på bostadsförsörjningen. När många vill bo i Stockholm måste det finnas möjlighet att få ett boende. 22 000 nya bostäder per år behövs för att vi ska kunna möta efterfrågan. Det innebär i snitt närmare 850 bostäder per kommun och år. Här behöver varje kommun se hur de kan vara en del av lösningen, och vi behöver hjälpas åt och se över hur vi kan öka bostadsbyggandet och förtätningen för att gynna regionens tillväxt och attraktionskraft.

Skärgård och landsbygd är viktiga för Region Stockholm. Här ska man kunna bo och verka. Både skärgården och landsbygden bidrar stort till regionens attraktionskraft. De måste fortsätta att utvecklas och ges möjlighet att vara livskraftiga året runt såväl för boende och besökare som för näringsliv.

Vi är den första regionen i Europa som inte längre har fossila drivmedel i kollektivtrafiken på land. I en av länets kommuner, Norrtälje, är stadsbusstrafiken sedan förra året helt elektrifierad. Nya båtlinjer knyter samman länet och ger flera alternativa färdsätt, vilket uppskattas av våra invånare. Vår politik främjar cykelns roll i dagens och morgondagens Stockholmsregion dels som transportmedel och för ökad folkhälsa, dels i ett klimatperspektiv. Tidigare i år antog regionfullmäktige klimatfärdplan 2050, som är vår ledstång mot en klimatneutral region senast 2045 i enlighet med bland annat Parisavtalets mål samt en halvering av utsläppen per invånare från 2014 till 2030.

Energiproduktionen i länet ska bli helt förnybar. För att stärka genomförandet av planen inrättades för några månader sedan klimatkansliet. Region Stockholm är ledande i sitt miljö- och klimatarbete och ska fortsätta att visa vägen för en hållbar framtid. Genom vår politik kan regionen genomgå den omställning som behövs för tillväxten och miljön och för en god och hållbar framtid för alla som lever och verkar här.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens budgetförslag.

Anförande nr 172
Carl Johan Schiller (KD): Bilden på nödbromsen, som tidigare visades på skärmen, kunde ha fått ligga kvar, för det stod inte bara ”nödbroms” utan också ”missbruk beivras”. Det är precis vad det handlar om när det gäller Vänsterpartiet. Att starta regionala bostadsbolag i Europas mest tillväxtvänliga region och att ta tillbaka makten från marknaden till politiken är inte vad vi behöver för att lösa de problem vi har. Då kan man göra som Stefan Löfven i Agenda och med en smått desperat underton fråga sig själv: Vad ska vi göra då? Vad ska vi göra?

Det ska jag tala om för er. Här ska det inte bromsas. Här ska det gasas. Vad innebär det att gasa? Jo, det som Gustav Hemming lite grann var inne på. Vi måste samverka med andra aktörer. Vi befinner oss mitt emellan statens klåfingriga regleringar och kommunernas planmonopol. En viktig aspekt som vi kan lyfta fram i samtalen är vilken typ av boendemiljöer vi skapar. Det får inte bara bli förvaring. Det är lätt att det bara blir förvaring av människor när man har en stor bostadsskuld i bagaget. Vi måste bygga bostäder som efterfrågas, nära natur, fler småhus och radhus för Stockholms alla familjer, inte bara lägenheter. Jag håller helt med: Mer samtal och mer full fart framåt. Ingen nödbroms.

Flera har varit inne på transporternas betydelse för regionen. Jag vill instämma i det och lyfta fram Arlandas viktiga roll både för Stockholm och för Sverige. Att vingklippa flygbranschen kommer knappast att generera en omställning till nya miljövänliga flygplan.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 173
Malin Fijen Pacsay (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! I Stockholm bor nästan 25 procent av Sveriges befolkning. Det innebär att det vi gör här spelar stor roll för hela Sveriges klimatarbete. Visst är det korrekt att vi har ett klimatnödläge. Det har vi pratat om länge i Miljöpartiet. Det är därför vi nu gör verkstad av våra högt ställda mål i RUFS 2050 om en resurseffektiv Stockholmsregion utan klimatpåverkande utsläpp.

Genom våra insatser tar vi ansvar för att underlätta omställningen. Vi är ambitiösa men inte nöjda. Det som krävs nu är samverkan och samhandling, att göra mer och snacka mindre.

Jag kan som ordförande i klimatberedningen visa hur vi omvandlar mål till handling. Vi har under året jobbat för att hitta formerna för och inrätta ett klimatkansli, och för mindre än två månader sedan invigde vi klimatkansliet. Här samordnar vi resurser för att kunna driva på samtidigt som vi påbörjat arbetet med att spela en sammanhållande roll för det regionala klimatarbetet. Vi kan också skapa regionala mötesplatser, vilket behövs för att dela kunskap och erfarenheter och där samverkan sker kring konkreta insatser och projekt.

Klimatkansliet innebär att Region Stockholm nu satsar mer på klimatfrågan än någonsin tidigare. Under 2020 fortsätter utvecklingen av klimatkansliet, och rollen som stödjande i kommuners och andra aktörers klimatarbete kommer att bli ännu tydligare. Klimatkansliet finns för att göra nytta i klimatarbetet.

Ordförande! I Stockholmsregionen finns extremt goda förutsättningar för att ställa om till ett hållbart samhälle. I vår region finns akademier som bidrar med ny forskning och ett civilsamhälle som fångar upp och kanaliserar människors engagemang och gemenskap samt bidrar till ett näringsliv som förstått att detta med hållbarhet och cirkularitet är någonting som skapar jobb och utveckling. Alla dessa behövs för att skapa ett samhälle som är bättre för planeten men också för alla oss som bor här.

Anförande nr 174
Hanna Svensson (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Det är glädjande att höra att det verkar som om åtminstone Gustav Hemming och jag delar en problembild, att bostadsbristen är ett stort problem i Stockholms län. Som han säger är bostadsmarknaden gemensam för hela Stockholmsregionen. Visst behöver vi ett nationellt stöd, men det är trots allt ett kommunalt ansvar. Vi får nog snarare se det som en regional möjlighet att gå in och påverka.

Stockholm är i dag en väldigt splittrad region. I vissa bostadsområden delar kanske ett fåtal på flera hundra kvadratmeter och i andra delar av regionen delar hela familjer på ett rum. I vissa kommuner sliter våra politiker sitt hår för att kunna bygga bort bostadsbristen, och i andra kommuner *not so much* kanske. När kommuner som min hemkommun Ekerö väljer att inte ta sin del av ansvaret och endast på marginalen bidrar till att minska bostadsbristen i regionen då har vi ett problem. Så länge alla kommuner inte är beredda att bidra och ta sitt ansvar för att minska bostadsbristen i regionen måste regionen kunna gå in med både kapacitet och kompetens och på så sätt bidra till det bostadsbyggande som vi så desperat behöver och för att kunna bygga en mer jämlik och tillgänglig region.

Även om det bara kan bygga på samverkan behöver regionen här ta på sig ledartröjan. Därför vill vi från Socialdemokraterna inrätta ett bostadsbyggnads- och hållbarhetskansli. Det är helt avgörande att Stockholm har en fungerande bostadsmarknad för att vi ska kunna konkurrera på arbetsmarknaden, såväl på den svenska som på den europeiska arbetsmarknaden.

En annan nog så viktig fråga för regionen är att vi behöver vara delaktiga redan när man börjar bygga nya bostadsområden i kommunerna. Vi behöver vara med tidigt i processen för att inte bygga in bilberoende i nya bostadsområden. Det riskerar vi att göra i dag.

Låt oss gemensamt skapa förutsättningar för att gå från en splittrad region till en mer sammanhållen region där alla har möjlighet att hitta en bostad till ett rimligt pris.

Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 175
Leif Gripestam (M): Herr ordförande! Jag tycker inte att man ska peka finger åt någon kommun i Stockholms län, för alla bygger och alla har höjt sina planer för bostadsbyggande mycket kraftigt. Om vi tittar framåt ser vi att det under de närmaste tio åren planeras så många bostäder att de ligger i paritet med alla mål vi har. Det kunde vi konstatera under demografidagen i förra veckan. Jag vill verkligen framhålla att alla försöker ta sitt ansvar. Det finns stora planer, inte minst med anledning av Stockholmsförhandlingen och Sverigeförhandlingen.

Anförande nr 176
Hanna Svensson (S): Alla kanske inte tar sitt ansvar fullt ut, och det är måhända det problemet jag ser. Då är det viktigt att regionen tar på sig ledartröjan när det gäller den här frågan och faktiskt är med och samverkar så att alla tar sitt ansvar. Det brister i dag.

Anförande nr 177
Leif Gripestam (M): Herr ordförande! Jag tycker ändå att det skett en stor förändring i regionen de senaste tio åren vad gäller hur man planerar för bostäder. Jag påstår alltså att alla kommuner tar ett mycket stort ansvar och att du, Hanna, ger en felaktig bild av verkligheten.

Anförande nr 178
Hanna Svensson (S): Ordförande! Jag kan ta ett exempel från min hemkommun. Ja, det har skett en förändring. Vi har byggt de första hyresrätterna på 30 år i Ekerö. Det är en förändring, och det är mycket positivt, men vi behöver planera för fler. Vi kan inte stanna vid det. Vi kan inte nöja oss med att vi bygger 70 bostäder på 30 år. Det är inte tillräckligt.

Anförande nr 179
Regionrådet H e m m i n g (C): Om man lägger ihop kommunernas bostadsplaner räcker det mer än väl för de behov som finns. Jag ser två konkreta förslag i Socialdemokraternas budgetförslag. Det ena är bindande bostadsmål, vilket kräver ett nationellt beslut och som jag är tveksam till effektiviteten av. Det är inte något som vi kan bestämma här. Det andra är inrättandet av ett bostadsbyggnads- och hållbarhetskansli.

Jag undrar, Hanna: Hur tror du att kommunerna i Stockholms län ställer sig om vi inrättar ett bostadsbyggnads- och hållbarhetskansli?

Anförande nr 180
H a n n a S v e n s s o n (S): Jag ser det som att ett bostadsbyggnads- och hållbarhetskansli kan bidra till att dra kompetens till kommunerna som vi har behov av. Även om vi har en bostadsmarknad där vissa kommuner bygger väldigt mycket finns det andra kommuner som bygger väldigt lite. Det är det som är problemet. Vi behöver bygga överallt. Vi behöver bygga lite mer jämlikt för att släta ut den splittring vi har i länet.

Anförande nr 181
C h r i s t i n a E k l u n d (M): Ordförande, ledamöter! Ni har hört mig tala om tillväxt tidigare. Det är ett av de nya uppdragen som ingår i tillväxt- och regionplanenämnden sedan vi blev region. Tillväxt förutsätter infrastruktur, bostäder, vägar och transportmedel så att alla kan bo, verka och leva i vårt fantastiska land. Andra har pratat om och fokuserat mycket på bostäder och transporter. Jag tänkte fokusera på någonting annat.

Tillväxt förutsätter framför allt kompetens, och kompetensförsörjning är den gemensamma nämnaren när man diskuterar tillväxt med företrädare för näringslivet, fackliga organisationer, Arbetsförmedlingen och *who ever*. Hur man lyckas med kompetensförsörjningen är relaterat till många faktorer. TRN:s möjligheter till samverkan är ganska uppenbara. Kommunernas ansvar för vuxenutbildningen är framgångsrikt, och oavsett om utbildningen sker i egen regi eller via utbildningsanordnare är jag övertygad om att man via samverkan med regionen kan utveckla många fler möjligheter i att lära för livet.

Vi kan säkerligen utöka samverkan med akademierna; vi har många sådana i vårt län. Lärosätena har sin egen prägel och profil men har också ett uppdrag att samverka med det omkringliggande samhället. Utbildningar utvecklas och kan även arbetas fram på uppdrag. Stockholm uppmanas att prata med en gemensam röst i viktiga frågor. Här kan vi göra skillnad och medverka till kompetensförsörjning på hög nivå.

Alla är inte så lyckosamma att de ens har gymnasial utbildning. Det är en hygienfaktor nu och för framtiden. Här har kommunerna ett stort ansvar, och det tror jag att de har för avsikt att ta bland annat genom att aktivt utveckla gymnasieregionen med såväl kommunala som fristående huvudmän.

För få ungdomar väljer yrkesutbildningar, utbildningar som länet så väl behöver. Så gott som alla får jobb efter avslutad utbildning, ett faktum vi vuxna väldigt sällan pratar om. Branschvisa råd försöker påverka de egna företagen att inte rekrytera innan ungdomarna avslutat sin utbildning, så det i sig är ett problem.

Många med mig arbetar intensivt med att informera om att högskoleförberedande kompetens ges om ungdomarna som yrkesutbildar sig vill det. Eller man kan göra som vi gjort i Huddinge, ge vård- och omsorgsprogrammet en inramning av akademisk karaktär, vilket har gjort att Widerströmska gymnasiet i Flemingsberg fyllt alla platser till årskurs 1, något som endast ett fåtal kommuner åstadkommit. Det är ett exempel på hur man kan erbjuda välutbildade undersköterskor till en viktig arbetsmarknad.

Så sent som i morse hörde vi att IT-branschen söker en stor mängd medarbetare, en bransch som är oerhört viktig för den digitaliseringsprocess som pågår inom hälso- och sjukvården och i samhället i övrigt. Om Stockholmsregionen ska fortsätta att vara Europas bästa är kompetensförsörjning en av de absolut viktigaste faktorerna att hantera. Låt oss hantera detta faktum med de professionella och politiken ska peka med hela handen.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 182
Lina El Yafi (V): Ordförande, fullmäktige! Samhällen som är jämställda och jämlika är mer hållbara. Vi ser hur klyftorna ökar i Region Stockholm. Ojämlikheten leder till sämre hälsa. Hur långt liv du har beror på vilken utbildningsnivå du har, vilken arbetsmiljö du arbetar i och var du bor. Den största skillnaden i livslängd beror på utbildningsnivå. Det gäller både kvinnor och män. Medellivslängden har ökat i Sverige sedan 1800-talet, men för lågutbildade kvinnor är utvecklingen den motsatta. Medellivslängden sjunker, och det är skrämmande.

Det finns stora utbildningsklyftor i regionen. För att få arbete är det viktigt att klara gymnasiet. Alldeles för få gymnasieelever klarar sin utbildning på utsatt tid. Det pratas mycket om tillväxt och utbildning, men hur är förutsättningarna för att ungdomar ska klara det? Vänsterpartiet föreslår att regionen upprättar en handlingsplan för att fler gymnasieelever ska klara sin utbildning.

Grunden till att lösa många problem — arbete, utveckling, klimat — är naturligtvis att det finns bostäder som människor har råd med, att det byggs bostäder där människor arbetar. I dag kostar en nyproducerad fyra i Stockholm i genomsnitt drygt 17 000 kronor. På tio år har det blivit en 45-procentig ökning av kvadratmeterhyran i en nyproducerad lägenhet i Stockholm. Om en undersköterska vill flytta till någon av våra flertal kommuner har hon inte råd att bo i en nyproducerad hyreslägenhet. Ni pratar om tillväxt och utveckling, men för vilka?

Vi vill ha en tillväxt som inkluderar alla. Därför är bostadsfrågan central för Vänsterpartiet, och vi har många bra förslag i vår budget. Vänsterpartiet vill införa ett bostadsförsörjningskansli på tillväxt- och regionplaneförvaltningen och bygga fler allmännyttiga hyresrätter som passar alla inkomstgrupper. Vi vill ta fram en bostadsförsörjningsstrategi så att alla har råd med en bostad i Stockholm. Vi vill undersöka möjligheten att skapa ett regionalt allmännyttigt bostadsbolag och ett regionalt ägt byggföretag.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetreservation.

Anförande nr 183
Märta Martin-Åkesson (C): Ordförande, ledamöter och åhörare! Stockholmsregionen är en av Europas snabbast växande storstadsregioner. År 2019 blev vi region och fick tillväxtansvar, ett stort ansvar. Gustav nämnde föredömligt de utmaningar vi står inför och deras konsekvenser.

Vad är det då vi ska göra? Ska vi, som nämndes i morse, dra regionen åt ett håll eller ett annat? Nej, det är inte riktigt vår uppgift. Det är heller inte regionen som har mandatet att bygga bostäder. Vår uppgift är att identifiera, undersöka och kommunicera, att ha rollen som samordnare för alla aktörer som verkar i vår region och tillsammans motverka regleringar, lagar och förordningar som hindrar, dämpar eller försvårar tillväxt, bostadsbyggande, innovation, infrastrukturutveckling och företagande. Vi ska inte, och kan inte, dra en region efter oss. Vi ska skapa förutsättningarna som gör att aktörerna i regionen själva kan gå fram och att hela regionen ska kunna hänga med på den resan.

En del i att skapa dessa förutsättningar så att hela länet ska kunna följa med på resan är att vi har påbörjat arbetet med en handlingsplan utifrån skärgårds- och landsbygdsstrategin. Det är ett arbete där fokus ligger på att underlätta och utveckla möjligheterna för dem som bor och verkar i regionens mindre centrala lägen. För att invånarna i regionen fortsatt ska kunna bidra med tillväxt behöver vi som region bidra med förutsättningar. Vi kan till exempel skapa förutsättningar för att

förlänga säsongen för besöksnäringen genom att göra det möjligt för både personal och besökare att ta sig fram. Vi kan fortsätta att jobba med bredband i hela regionen. Och vi kan se till att de krav som exempelvis gäller för avfallshantering för verksamheter stämmer överens med verkligheten på en skärgårdsö.

Framför allt har regionen här en viktig roll vad gäller samordning. Det är inte svårt att förstå att det för en liten aktör kan kännas övermäktigt att lotsa sig fram genom den djungel av aktörer och regleringar som finns. Det är heller inte svårt att förstå — jag inser att några nu blir kränkta — att en liten aktör fullständigt struntar i på vilken sida av en administrativ kommungräns han eller hon befinner sig.

Därmed vill jag yrka bifall till regionstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 184
D a n i e l F o r s l u n d (L): Herr ordförande, ledamöter! När vi pratar om tillväxt och jobbskapande fokuserar vi ofta på de klassiska svenska basnäringarna järn och stål, skogsindustrin, fordonsindustrin och så vidare. Faktum är att det är life science, det vill säga läkemedels- och medicinteknikföretag, som med råge nu övertrumfar hela vår järn- och stålindustri i exportvärde. För varje år står life science för ett exportvärde på över 95 miljarder kronor, och det ökar med ungefär 10 procent årligen. Branschen sysselsätter omkring 42 000 personer i Sverige varav över hälften finns i Stockholmsregionen. Faktum är också att life science-industrin nu är den tredje största investeraren i näringslivet i Region Stockholm. Därför fattade vi redan i förra årets budget beslut om en regional life science-strategi.

Ja, Stockholm är en världsledande region för innovation, forskning och utveckling. Men vi får inte ta den positionen för given. Den kräver att vi fajtas för den varje dag, varje år. För att kunna behålla och stärka den position vi har krävs ett aktivt arbete av oss som region och organisation. Vi ska vara en bra första kund för de små företagen, de små helptechentreprenörerna, erbjuda långsiktiga partnerskap för de stora life science-företagen och systematiskt identifiera och ta bort hinder för utveckling och tillväxt i vår region.

Dessa och många andra insatser kommer vi att jobba med när vi tar fram strategin tillsammans med hela sektorn, i bred dialog med universitet, företag och andra aktörer. Om vi vässar konkurrenskraften hos en redan stark bransch skapar vi inte bara arbetstillfällen och skatteintäkter för vår region, skatteintäkter som ger en bättre välfärd, utan vi skapar också möjligheter för nya innovativa behandlingar, nya läkemedel och annat som räddar liv i vår sjukvård och gynnar Sveriges tillväxt.

Därmed yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 185
A n n e t t e H u l t å k e r (KD): Ordförande, regionfullmäktige, åhörare! Stockholmsregionens infrastruktur kommer de närmaste årtiondena att genomgå stora förändringar. Digitalisering, elektrifiering och troligen också autonoma fordon kommer att medföra stora ändringar i hur, när och vart vi människor och gods transporteras. Under det gångna året har vi i fullmäktige antagit en godsstrategi som en del i genomförandet av RUFS 2050. Tillväxt- och regionplanenämnden ska årligen lägga fram en mobilitets- och trafikutvecklingsrapport som analyserar transporter såväl från ett systemperspektiv som utifrån invånarnas och företagens behov. Det görs för att möjliggöra en sammanhållen strategisk planering av samtliga trafikslag. Här ingår också ett intensifierat arbete med ökat cyklande. Det är positivt såväl från ett miljö- och trängselperspektiv som från ett folkhälsoperspektiv, vilket andra belyst här tidigare. De trender jag pekar på är verktyg för att genomföra vår klimatfärdplan för 2050.

Om man tittar på det hela ur ett näringslivs- och innovationsperspektiv ser man att digitalisering och bra IT liksom elinfrastruktur både är en möjlighet och en förutsättning för tillväxt. Det gäller de stora industriföretagen, inte minst i Södertäljeområdet, som har nämnts här, det gäller våra forskningsbolag och universitet, och det gäller näringslivet i skärgården och på landsbygden.

Det är ett viktigt samordnande uppdrag som tillväxt- och regionplanenämnden har mellan kommun och stat för att vi ska få en hållbar framtid. Samtidigt står vi nu inför tuffare ekonomiska tider inte bara här i regionen utan också i landet i övrigt. Ett klokt förvaltarskap med en omsorgsfull förvaltning av våra skattepengar behövs därför. Det gäller även inom tillväxt-, hållbarhets- och regionplaneområdet.

Jag yrkar härmed bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 186
Staffan Olsson (M): Ordförande, ledamöter och åhörare! Som företagare vill jag ägna någon minut åt att tala om tillväxt ur ett företagarperspektiv. Tillväxt ligger i entreprenörskapets natur. Det är inget man tänker på dagligen, men om ett företag drabbas av hinder för tillväxt förloras mycket kraft. Regionen har en viktig roll, men med all respekt, det är inte i den här salen som välståndet skapas. Här förvaltar vi skattepengar. Utan hårt arbete av entreprenörer kommer det inte att finnas så mycket av välstånd att fördela i framtiden.

Regeringens tilltag att ändra skatteutjämningen får mig att tänka på Winston Churchills ord om företagande: Några anser att den fria företagsamheten är en tiger som bör skjutas. Andra tycker att det är en ko till att mjölkas. I själva verket är det hästen som drar hela lasset.

Låt vara att skattepengar ska gå till delar av Sverige med sämre förutsättningar, men i det nya systemet är Malmö den stora mottagaren. Malmö? Det är en stad med stora förutsättningar som vi i Stockholm är avundsjuka på — klimatet, närheten till centrala Europa och fantastiskt väl utbyggd infrastruktur. Glesbygdsstödet till Malmö är inte rimligt!

Dålig funktion på bostadsmarknaden är ett konkret hinder för många entreprenörsföretag i Stockholm som vill anställa. Andra entreprenörsföretag har färdiga byggprojekt, färdig finansiering, men fastnar i långa planprocesser. Ironiskt nog har vår egen utbyggnad av tunnelbanan fastnat i dåligt fungerande statlig byråkrati. Föråldrade och felaktiga statliga regleringar drabbar Stockholm särskilt hårt eftersom det är här som tillväxten i högteknologiska och snabbväxande företag kan ske.

Vackra ord och nya kanslier i all ära, men ur ett företagsperspektiv är det regelförenklingar som efterfrågas. Jag är övertygad om att många entreprenörer förväntar sig att vi alla, även socialdemokrater och sverigedemokrater, ska agera för vår region, inte av regionalt egenintresse utan för att hela Sverige behöver tillväxtmotorn Stockholm.

Anförande nr 187
Robert Johansson (S): Jag vill först bara säga att det är tämligen tydligt att vi socialdemokrater här i regionen inte heller är nöjda med skatteutjämningssystemet. Jag tycker att det är tråkigt att majoriteten konstant säger ”regeringen” när det faktiskt är en riksdagsmajoritet som har röstat för det system som borde förändras, vilket alla i denna sal verkar vara eniga om.

Med det sagt tänkte jag under detta öppna tema tala i en minut om Skärgårdsstiftelsen. Den har sedan sitt bildande spelat en stor roll för skärgården. Genom sitt mark- och fastighetsbestånd, som för övrigt uppgår till 12 procent av vår skärgård, skapar stiftelsen möjligheter inte bara för besök i skärgården utan också för dem som bor, arbetar och driver företag där. Stiftelsen står inför ett fortsatt stort renoveringsbehov. Jag är därför glad över att majoriteten i sin budget inser detta. Gustav och jag har haft en väldigt trevlig debatt om det tidigare under året.

Samtidigt pågår dock en klimatkris. Därför vill vi socialdemokrater gå ytterligare ett steg och genom stödet också kräva en motprestation från stiftelsen som innebär att man ska införa en koldioxidbudget. Detta borde vi i salen – majoriteten och delar av oppositionen – också kunna vara överens om. Jag vill därför yrka ett extra bifall till säryrkande 4 under detta avsnitt.

Anförande nr 188
Lars Bryntesson (S): Som många har konstaterat är Stockholm en fantastisk region, fylld av möjligheter för oss som lever och verkar här. Vi har gott om resurser, en fantastisk natur och ett sprudlande entreprenörskap inom såväl privat näringsliv som civilsamhälle. Det finns därtill många möjligheter till meningsfull sysselsättning för våra medborgare. Här finns en fjärdedel av landets befolkning och en tredjedel av landets ekonomi. Stockholmsregionen är viktig både för oss som bor här och för hela Sverige. Många av oss som bor här kommer från andra delar av Sverige liksom från andra delar av världen. Vår mångfald är en resurs att ta till vara i regionens utveckling. Inom politiken har vi ett stort ansvar att ta vara på den kraft och de möjligheter som hela Stockholmsregionen erbjuder.

Samtidigt finns det, så som inte minst Aida Hadzialic tidigare i dag konstaterade, någonting som skaver i vår region. Vi tar inte vara på möjligheterna. Ganska överraskande siffror visar att det är fler som flyttar från regionen än som flyttar hit när det gäller flytt inom landet. Vi kan inte ta tillväxten för given.

Vi står inför stora samhällsproblem, såsom brist på bostäder med rimlig hyra för dem som ska in på bostadsmarknaden, ökande segregation, växande klyftor, ökad polarisering och till och med rasism på sina håll. Den offentliga servicen i Stockholmsregionen förmår inte att möta allas behov, utan man gömmer sig i stället bakom att man tillgodoser efterfrågan. Vi står inför demografiska utmaningar som bland annat kommer att försvåra personal- och kompetensförsörjningen. Den ökande globaliseringen fortsätter att pröva vår konkurrenskraft, och samtidigt står vi inför hotande klimatförändringar och en alltmer osäker omvärld.

I regionen har vi fått ett utökat ansvar, nämligen för tillväxtfrågorna. Ansvaret för såväl nuet som framtiden, inte minst för kommande generationer, ligger på vårt bord. Vi socialdemokrater menar att vi i Region Stockholm måste samlas kring de viktigaste utmaningarna. Det handlar om att skapa en långsiktigt hållbar utveckling, som är såväl ekonomiskt som socialt och miljömässigt hållbar. I detta arbete har vi stor hjälp av den handlingsplan för framtiden, Agenda 2030, som FN:s medlemsstater enades om i oktober 2015 och som nu inspirerar till insatser världen över. Vi återkommer senare till detta.

Glädjande är att många svenska företag, inte minst här i Stockholmsregionen, går i spetsen för just hållbarhet. De jobbar med ett systematiskt arbete med inte minst Agenda 2030 som stöd. De ser det som världens största beställning, och det är en god grund för en positiv utveckling.

Men det är något som skaver. Handelskammaren har från år till år påpekat att just det här med bostäder och en eftersatt infrastruktur är våra stora bekymmer. Jag är glad över att Gustav Hemming i sin inledning på det kraftfulla sätt som han gjorde visar en stor medvetenhet om just detta. Det kostar oss väldigt stora pengar och innebär resursförstöring att vi historiskt och gemensamt inte har tagit bostadsfrågan på större allvar. En eloge till Gustav för den insikten!

Vad kan vi då gemensamt göra? Jag tror att vi skulle kunna göra en sak, utöver det som vi tidigare har presenterat. Det är att ta till vara det som står i vår egen regionala utvecklingsplan. I den har vi bestämt oss för en flerkärnig regional strategi. Vi har identifierat åtta regionala kärnor som utöver den centrala kärnan, Stockholms stad, utgör kluster som är viktiga för allt det vi har talat om vad gäller vår attraktionskraft. Här har vi kluster som gör att vi är världsledande inom life science. En eloge också till Daniel som betonade delarna kring det! Vi har Europas största innovations- och kommunikationskluster i Kista. Vi har handelsområden som vi utifrån RUFS utvecklar genom att vilja komplettera med bostäder, kultur och rekreationsmöjligheter där kollektivtrafikutvecklingen är en nyckelfråga. Vi har en fordonsindustri att vara stolta över.

Socialdemokraternas förslag är att vi ska ha ett uppdrag att ta fram handlingsplaner för att främja utvecklingen av de utpekade åtta regionala kärnorna. En viktig bit i det är också att betona entreprenörskapet, att vilja utveckla verksamheter ytterligare. För oss socialdemokrater handlar det om att bejaka människors livsdrömmar om att förverkliga sin bästa idé och ständiga längtan.

Många säger att Stockholmsregionen är Sveriges tillväxtmotor. Jag skulle vilja precisera det som att vi också har en egen tillväxtmotor i Stockholmsregionen, och det är Arlanda som alltså självklart ingår i detta arbete. Utan Arlanda skulle vi vara väldigt mycket fattigare när det gäller tillväxtmöjligheterna framöver. Vi kommer att tala mer om det senare.

Det har fallit på min lott att ta upp ett sista och lite apart förslag, jämfört med det jag talade om nu. Det gäller ambulanshelikoptern i skärgården. En annan sak som Gustav visade var medvetenheten om avstånden i skärgården, med Möja, Gustavsberg, Skinnskatteberg och Stockholm som exempel. Vi hade i våras en diskussion här om ambulanshelikoptern och om målet att den skulle kunna återföras till Värmdö i september 2020. Vi vet alla att det inte kommer att bli så. Även majoriteten har sagt att det inte är möjligt. Socialdemokraterna tycker att det är väsentligt med ett nytt mål, och vårt förslag är att vi sätter ett gemensamt mål om september 2021 som vi tillsammans fastslår genom ett yrkande.

Jag yrkar därför bifall till förslagen både vad gäller handlingsplaner för att främja utvecklingen i de utpekade åtta regionala stadskärnorna och vad gäller att ambulanshelikoptern åter stationeras på Värmdö senast den 1 september 2021.

Anförande nr 189
Malin Fijen Pacsay (MP): Det är så konstigt. Varje gång jag hör någon från Socialdemokraterna tala tar de upp hållbarhet och klimat, men jag hör aldrig några konkreta förslag. Det talas nu om ett hållbarhetskansli och koldioxidbudget för våra olika interna verksamheter. Detta utgör ju minimal påverkan i förhållande till de totala utsläppen i regionen. Var ser man att klimatmålen överensstämmer med allt prat om tillväxt och utveckling? Var är de realistiska förslagen för att på allvar ställa om?

Anförande nr 190
Lars Bryntesson (S): Låt mig ge ett väldigt kort svar! Det som är speciellt med hållbarhet är att man kombinerar ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet. Vi kommer att återkomma till det senare i debatten, men vi vill betona att det ena inte kan gå före det andra. Hållbarhet *är* miljöfrågor, men *inte bara* miljöfrågor. Det måste gå hand i hand.

Anförande nr 191
Marie Bladholm (M): Herr ordförande! Att ambulanshelikoptern ska tillbaka till Värmdö finns det inga motsättningar om. Anledningarna till att helikoptern bör finnas på Värmdö är många. Sedan flytten till Norrtälje har utryckningstiden för de allvarligaste fallen fördubblats på Värmdö och andra platser i Stockholms län.

Värmdö är den kommun där helikoptern har flest uppdrag per år. Att ha helikoptern på Värmdö, som är en geografiskt central del i länet, är det bästa alternativet. Det skulle innebära snabbare utryckningstid under hela året och därmed en verksamhet som också finns nära till hands för de tiotusentals sommarboende i Stockholms skärgård.

Regionen och Värmdö skrev tidigt i processen en avsiktsförklaring om att helikoptern åter ska placeras på Värmdö med en tidsplan som angav september 2020. Nu undersöks nya platser på Värmdö. Dessa platser utreds just nu av regionen. I dag finns större kunskap och förutsättningar för att ambulanshelikoptern ska få en permanent plats på Värmdö än när avsiktsförklaringen skrevs. Frågan är bara om de rapporter, ställningstaganden och insikter om behovet av detaljplaner och så vidare är tillräckliga.

(Förste vice ordföranden: Detta låter nästan som ett inlägg. Repliktiden om en minut har överskridits.)

Jag ber om ursäkt.

I avvaktan på utredningen blir avslaget på Socialdemokraternas yrkande ändå naturligt. Jag yrkar alltså avslag.

Anförande nr 192
Leif Gripestam (M): Herr ordförande! En sammanhållen och fungerande infrastrukturpolitik krävs för att hålla ihop regionen och landet. Stockholmsregionen är inte bara huvudstadsregion för stockholmarna utan för hela landet. Det är väldigt viktigt att hela tiden understryka detta, inte minst med tanke på hur mycket skattepengar som vi här producerar in till staten. Att människor och företag kan ta sig till och från regionen är därför av stor vikt. Åtta av tio tåg startar och slutar i Stockholm. För internationella huvudkontor är tillgången till världen och våra exportmarknader helt avgörande. Vi ser exempelvis en trend med att allt fler företag vill ligga flygplatsnära.

Sverige är ett litet, exportberoende land. 50 procent av BNP bygger på export till andra länder. Det är stor skillnad mot till exempel USA som har en mycket större inhemsk marknad.

Det saknas inte viktiga investeringar i regionen, såsom utbyggnad av Arlanda, Tvärförbindelse Södertörn, Förbifart Stockholm, utbyggda cykelbanor och cykelvägar, tunnelbana med mera. Det är därför beklagligt att Stockholmsregionen behandlas så styvmoderligt av regeringen och att länsplanens ekonomiska ram de facto till och med har minskat med 200 miljoner kronor. Resten av landet får alltså mer pengar.

En viktig lärdom som Stockholmsregionen har dragit när det gäller de senaste turerna med förhandlingarna om infrastrukturen är att om det ska bli några infrastrukturprojekt måste vi själva betala för dem. Regeringen visar på detta sätt en tydlig ovilja att bidra till tillväxtmotorn Stockholm. Tyvärr begår regeringen dubbelfel när den inte bara vägrar att tillskjuta pengar till vår länsplan och utarmar den, utan också går hårt fram med en utjämningsskatt som slår hårt mot regionens förmåga att själv finansiera viktiga infrastrukturprojekt. 6 miljarder och evig ökning är regionens dystra utsikt med Socialdemokraternas politik.

Anförande nr 193
Stellan Hamrin (V): Ordförande, ledamöter, åhörare! Festen är över, men städningen och skulderna är kvar. Klimatutsläppen ökar, bilismen slår nya rekord och temperaturen stiger. Det byggs och jobbas för nya motorvägar med ökande utsläpp som följd. För varje grönyta och vattenyta inne i stan som bebyggs ökar temperaturen och kostnaden. För varje dag som går stiger havet, och snart börjar Stockholm sjunka. Kommande klimatförändringar kräver nya åtgärder och mer pengar. Regionens samlade resurser inklusive trängselavgifterna är intecknade till år 2030.

Efter år av alliansstyre kommer räkningarna, för det vi har beslutat och det vi inte har beslutat, med stängda sjukhusplatser, Nya Karolinskas nya kostnader, signalsystemets kollaps, Katarinaterminalens fördyring och bristande säkerhet, Nackabanans fördyring och med 80 procents säkerhet nya kostnader för övrig kollektivtrafik. Och när kommer prislappen för Nya Slussen? I detta läge stannar Förbifarten, detta monsterbygge som enligt Trafikverket i färdigt skick kostar minst 60 miljarder med allt inberäknat och ökar klimatutsläppen med 30 procent. Den kommer årligen att förkorta livet för 35 personer och skada flera tusen på grund av den giftiga luften. Dessutom är den otillgänglig för 70 procent av befolkningen som är särskilt känslig.

Vi står inför historiens största och snabbaste samhällsomställning. Vi måste på 30 år nå nettonollutsläpp, och kassakistan är tom. Vi behöver bygga ut kollektivtrafiken ännu mer och sänka taxan, förstärka eldistributionen, koppla ihop näten för vatten och avlopp, satsa på full service och fler bostäder på landsbygden och i skärgården, åtgärda djurdöden i skärgården, skapa en växt- och

djurbalanserad matproduktion med sänkta klimatutsläpp för regionens behov, skydda skog för att lagra den kol som vi släpper ut för mycket av och framför allt anpassa oss till det stigande havet.

Havet stiger med nästan fyra millimeter per år. Det motsvarar landhöjningen i södra skärgården. Enligt den senaste FN-rapporten kommer havet till år 2100 att kunna stiga med en och en halv meter. Det kan bli mer. Nya Slussen klarar 0,5 meter. Den kan i värsta fall drunkna redan år 2050, och då behövs en ny vattentäkt i stället för Mälaren och en successiv och mycket dyr höjning av strandnära bebyggelse och infrastruktur. Allt detta kräver pengar som saknas.

Förbifarten har stannat, och den nya upphandlingen har misslyckats. Låt oss ta chansen och göra en grundlig undersökning av Förbifartens sannolika totala kostnader, inklusive effekterna av giftig luft och koldioxidutsläpp, och utreda vad pengarna i stället kunde användas till. Det är dags att dra i nödbromsen och tänka efter.

Ordförande, ledamöter, åhörare! Festen är över, och det börjar bli dags att betala, städa upp och tänka om.

Anförande nr 194
Samuel Klippfalk (KD): Herr ordförande, åhörare, ledamöter! Var det kanske så att någon av er fastnade i en bilkö på vägen hit i dag eller var det möjligen trångt i kollektivtrafiken? Det var kanske till och med trångt på cykelbanan? I vissa europeiska länder har det blivit så trångt på cykelbanorna att man försöker få folk att gå. Väldigt många olika saker ska samsas, och stora investeringar ska till för att vi ska kunna bygga bort trängseln.

I många av projekten är länsplanen en av de viktiga delar som står för finansieringen. I dag fattar vi de beslut som kommer att gälla en bit in på 2030-talet. Det är ett gemensamt ansvar där vi i regionen har ett viktigt arbete att göra tillsammans med Trafikverket och kommunerna. Vi får inte glömma att det i Stockholmsområdet finns många kommuner som är med som medfinansiärer i sådana projekt som på andra håll i landet helt betalas av staten eller andra aktörer. Det är viktigt att det finns en god dialog mellan såväl Trafikverket som regionerna och kommunerna.

Vi har talat om bostadsbristen. Upp till var fjärde bostad som finns i Storstockholmsregionen ska matchas med ytterligare en bostad senast 2030. Vi kommer alltså att bygga uppemot 279 000 nya bostäder fram till 2030. Även här är det viktigt att vi skapar goda boendemiljöer, där man vill bo, upplever att man är trygg och uppfattar miljön som trivsam. Utbyggnad av kollektivtrafik och bostäder måste komma hand i hand så att inte det ena är klart långt tidigare än det andra.

Man får också tänka på hur vi arbetar med olika godstransporter och sådant. Alla transportslag kommer att öka, såväl kollektivtrafik med persontrafik som godstransporter och sjötrafik. Vi arbetar nu på ett annat sätt när vi beställer hem varor via nätet i stället för att gå i butik och handla.

Allt detta får vi ta hänsyn till och ta höjd för när vi planerar framtiden i regionen.

Jag vill avslutningsvis säga att det är viktigt att vi inte bara bygger ut för en elektrifiering av fordonsflottan utan också att det finns el till de laddstolpar som vi bygger ut. Den el som finns i Sverige måste också nå ut till alla delar.

Anförande nr 195
Malin Fijen Pacsay (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! När Stockholmsregionen växer behöver det ske på ett hållbart sätt. Låt mig vara tydlig! Det hjälper inte ett dugg för klimatet att bygga fler motorvägar, men det hjälper tyvärr heller inte mot trängseln eller för att tillgodose framtidens behov av transporter. I stället måste fler få tillgång till attraktiv kollektivtrafik så att de slipper vara beroende av en egen bil för att få vardagen att fungera.

Region Stockholm satsar historiskt på att bygga ut kollektivtrafiken och uppmuntrar till att man bygger nära redan befintlig sådan. Men bara närhet till kollektivtrafik bygger inte en region att trivas i. Det krävs även god planering för att bygga ett transportsnålt samhälle där resor ska behövas så lite som möjligt. Genom att bygga ett samhälle med boende, arbete, skola och fritidsaktiviteter nära varandra skapar vi livskvalitet för fler och frigör både tid och pengar samt minskar påverkan på miljön.

Tänk er att kunna promenera eller cykla med barnen till förskolan på väg till jobbet i stället för att trängas i en bilkö eller på tunnelbanan! Tänk tiden det skulle spara! Det är tid som vi kan använda till att umgås med barnen, engagera sig i sitt närområde eller bara vila på soffan med en bok eller en film. Där har vi livskvalitet. Det är ett tydligt exempel på hur omställningen till det hållbara samhället också bidrar till att nå en vision om det goda livet. Det är en av de verkligt hållbara vägarna för att bli Europas mest attraktiva storstadsregion.

Ordförande! Jag vill slutligen passa på och säga att när Stockholmsregionens gröna kilar nämns i internationella sammanhang görs det ofta utifrån vilken oerhörd resurs de är för vår huvudstadsregion. Det är en resurs som väldigt få har. De gröna kilarna bidrar bland annat till ren luft och rekreationsmöjligheter liksom till att stärka de ekologiska sambanden för både djur- och växtliv. När regionen växer är det mycket viktigt att vi i Region Stockholm värnar de gröna kilarna och därför arbetar med att sprida kunskap och information som kan användas i plan- och byggprocesser i nära anslutning till de gröna kilarna. Som miljöpartist är jag stolt över att kunna säga att vi nu tar ett första steg i stärkandet av arbetet med de gröna kilarna.

Anförande nr 196
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Herr ordförande! Jag vill kort passa på att säga att utbyggnaden av Arlanda är en oerhört angelägen fråga för Socialdemokraterna liksom för Region Stockholm. Det handlar om framtida konkurrenskraft, om fler och växande företag och om framtidens jobb, och då behövs en ordentlig flygkapacitet. Det handlar också om att frigöra mark för att kunna bygga 30 000 nya bostäder i regionen, vilket verkligen behövs. Detta har ju diskuterats flitigt under dagen. Genom att bygga ut Arlanda vet vi också att vi kommer att kunna satsa på grön omställning på ett helt annat sätt än vad vi kan göra i dag.

Köpenhamn har blivit ett bra exempel på det. Bara i dagarna kom nyheten om att SAS satsar på att etablera sina nya, modernare och mer gröna flygplan i Köpenhamn och Danmark i stället för Stockholm på grund av att Kastrup är en mycket mer utvecklad flygplats än vad Arlanda är. Det där hade kunnat vara vår lott, men så blev det inte då vi ligger efter.

Vad jag mot denna bakgrund vill ha sagt är att Socialdemokraterna på alla nivåer – nationellt, regionalt och kommunalt – ser det som mycket viktigt att Arlanda byggs ut. Jag och vi vill sträcka ut en hand till majoriteten när det gäller samverkan i frågan för att se till att det börjar röra på sig. Socialdemokraterna kommer att fortsätta att driva på i frågan under hela mandatperioden. Här behöver vi gemensamt kraftsamla i frågan för att komma framåt.

Anförande nr 197
M a l i n F i j e n P a c s a y (MP): Det är exakt detta, Aida, som jag ser som ett skolboksexempel på min syn på hur klimatengagemanget i Socialdemokraterna inte går ihop med idéerna om utbyggnad av Arlanda, mer tillväxt och större bilvägar.

Anförande nr 198
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Herr ordförande! Så här är det: Genom att bygga ut Arlanda och ha *en* ordentlig flygplats i Stockholmsregionen kommer vi därigenom att kunna satsa på grön omställning. Det är inte miljövänligt att ha två olika, mindre flygplatser i Stockholmsområdet. Räknar man med Skavsta och Västerås blir det till och med fyra. Detta är inte miljövänligt. Jag förstår inte hur Miljöpartiet kan bejaka fyra flygplatser i stället för en ordentlig.

Anförande nr 199
Anton Fendert (MP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag vill som ordförande i miljö- och hållbarhetsberedningen inleda med att tacka mina blågröna kollegor och även oppositionen för det arbete som vi i beredningen under året har gjort. Vi har tagit viktiga första kliv i många nya spännande hållbarhetsprojekt.

Nu ska vi dock blicka framåt mot år 2020, som kommer att bli ett väldigt spännande år för hållbarhetsarbetet i Region Stockholm. Vi ska under året intensifiera arbetet med att ta fram en hållbarhetspolicy och ett hållbarhetsprogram. Dokumenten ska staka ut vägen för hur alla våra verksamheter ska arbeta med social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Dokumenten har potential att bryta ny mark i hållbarhetsarbetet i hela Sverige.

Det vi gör som stor aktör med Sveriges näst största offentliga budget innebär verklig förändring. Nya produkter tas fram eftersom vi efterfrågar dem. Det gäller exempelvis bioplast inom vården. Produktionskedjor förbättras och kontrolleras för att vi ställer krav. Våra egna verksamheter hittar ständigt nya och innovativa sätt att arbeta för att bidra till ett hållbart samhälle för både miljön och människorna.

Den överlägset viktigaste delen i detta arbete är som sagt framtagandet av en hållbarhetspolicy och ett hållbarhetsprogram. Men i arbetet blir det viktigt att vi inte bara fokuserar på att ta fram ett nytt program fram till 2021 utan även att vi krattar manegen för att 2022 kunna rivstarta det arbete som dessa dokument innebär. Just därför ska vi i år titta på vad det innebär att ta fram en koldioxidbudget för verksamheterna i Region Stockholm. Vi ska inleda ett arbete med en utfasningslista för att få bort plast och engångsartiklar. För upphandlingar ska vi utarbeta instruktioner för att ställa krav vad gäller klimatpåverkan från produkter som vi upphandlar. Vi ska utveckla den strategiska styrningen av vårt arbete med social hållbarhet, och vi ska lägga särskild vikt vid att minska och effektivisera användningen av våra textilier.

Som ni märker är väldigt mycket på gång i hållbarhetsarbetet i Region Stockholm. Jag vill dock bara kort också fästa blicken vid vad som redan görs och vad som har gjorts ute i våra verksamheter. Sedan 2011 har Region Stockholms klimatpåverkan minskat med 45 procent, vilket gör att klimatmålen uppnås med råge. Vår kollektivtrafik är en av världens mest miljövänliga med både bussar och spårbunden trafik som går på hundra procents förnybara drivmedel med låg klimatpåverkan. Det är två exempel av alla de miljömål som vi nu är på väg eller redan har uppnått i det miljöprogram som antogs förra mandatperioden.

Med tanke på allt det som görs, ska göras och redan har gjorts tycker jag att det blir minst sagt lite underligt när man förminskar detta arbete till att hävda att bara tre personer arbetar med klimatfrågan i Region Stockholm. Arbetet är mycket större, har högre ambitioner och är mer framgångsrikt än så. Vi har en hållbarhetsavdelning på ca 20 personer, och ett konstant klimat- och miljöarbete och hållbarhetsarbete pågår ute i alla våra verksamheter. Exempel på det är förvaltningen för utbyggd tunnelbana som redan nu kraftigt har minskat utsläppen från den utbyggnad som ska pågå i regionen under kommande år. Efter sådana kommentarer som den som kom från Anna Sehlin under debatten tidigare i dag kan jag inte göra annat än att travestera ett citat av Olof Palme: ”Hälsa henne att Region Stockholms hållbarhetsarbete är inga pajaskonster. Det är inget hähä och häpp häpp.” Här finns långtgående visioner, konkreta förslag och ett historiskt gott resultat.

Med detta konstaterande vill jag yrka bifall till regionstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 200
Mervi Mäkinen Andersson (S): Ordförande, ledamöter, kära åhörare! Låt mig säga något om social hållbarhet. Vi socialdemokrater ser en risk med att polariseringen ökar i samhället. Som regionpolitiker måste vi ändra på det som vi har mandat att ändra. Ojämlika livsförutsättningar betyder att regionen dras isär och att inte alla stockholmares utvecklingspotential tas till vara. Socialdemokraterna har ett förslag om att Region Stockholm ska inrätta en regional

jämställdhetskommission med uppdrag att identifiera åtgärder för att minska klyftorna i livsförutsättningar och välmående i regionen.

I regionen har vi både ett ansvar och en unik möjlighet till stabila beslut genom att i god demokratisk ordning komma överens om långsiktiga lösningar. Ett av våra främsta styrmedel är möjligheten att ställa krav vid upphandlingar. Om vi tillsammans kan komma överens om grunderna för till exempel kravställning vid upphandlingar finns en större chans att undvika de misstag som genererar stora ekonomiska kostnader och stora personliga förluster för dem som är mottagare av regionens produkter. Det kan exempelvis ske i vård- och kollektivavtal.

Låt oss mötas på ett konkret plan! Oppositionen gör sitt jobb. Vi föreslår, granskar och försöker påverka den politiska majoriteten, men vi kan endast göra ett riktigt bra jobb om ni tillåter oss att göra det. Inget annat parlament styr över hur vi i regionen väljer att bedriva vårt politiska samarbete. Låt detta vara början på ett gott arbete tillsammans!

Bifall till Socialdemokraternas förslag till beslut om budget!

Anförande nr 201
F r e d r i k S a w e s t å h l (M): Herr ordförande! Sedan 1990 har Region Stockholms utsläpp av koldioxid minskat med drygt 70 procent. Den största minskningen sker inom vår kollektivtrafik. Där har vi sett en halvering av utsläppen de senaste fem åren. I dag använder vi nästan bara förnybar energi. Bland annat är andelen förnybar energi för fastigheter 95 procent, och 100 procent av all busstrafik och all spårbunden trafik drivs med förnybar energi. Det gör att Stockholmsregionen är först i världen med en helt fossilfri bussflotta och kollektivtrafik på land. Detta är ett tydligt uttryck för våra höga ambitioner och vår drivkraft att ta ansvar för såväl ekonomi som hållbarhet och klimat. Det är klok politik.

Vårt ambitiösa och effektiva hållbarhetsarbete rustar hela Stockholmsregionen inför framtiden. Genom den pågående omställningen får vi minskad miljöpåverkan, ökad social hållbarhet samt kostnadssänkningar på kort och lång sikt.

Vi har startat ett arbete med att ta fram en ny hållbarhetspolicy och ett hållbarhetsprogram, som ska ersätta det gamla miljöprogrammet. Det stärker vårt strategiska hållbarhetsarbete och möjliggör ett högt tempo med höga ambitioner. Ett intressant anslag, som redan har nämnts, är att titta på om vi kan göra en koldioxidbudgetering för detta. Jag tycker själv att det är ett väldigt spännande initiativ. Några andra exempel är naturligtvis vårt fokus på att effektivisera textilanvändningen i regionen och att fortsätta utveckla våra upphandlingar när det gäller att ställa hållbarhetskrav. Det är ett arbete som har gett goda resultat och som kommer att ge väldigt goda resultat framöver.

Vi har enorma möjligheter att använda vår storlek och vår kraft och tyngd att verkligen tvinga fram en omställning här. Vi tittar också på läkemedlens negativa miljöpåverkan. Där tas hela tiden nya steg. Utfasningslistan för plast och engångsartiklar för att minska användningen är också ett mycket positivt inslag för att få en rejäl förändring att ske här och nu. Vi har inlett en översyn av alla verksamheter för att säkerställa giftfria miljöer för patienter, resenärer och medarbetare, med ett särskilt fokus på barns behov. Vi har också tydliga ekonomiska incitament för att gynna klimatvänligare alternativ i alla våra verksamheter.

Vi har vidare den ambitiösa klimatfärdplanen, som är hopkopplad med RUFS. När vi genomför den bidrar vi till att hela länet får ett effektivt klimatarbete utifrån det som är Stockholmsregionens egna förutsättningar och styrkor. För att genomföra detta krävs ett nära samarbete och dialog med kommuner, näringsliv och andra aktörer i hela vår region. Därför har vi startat klimatkansliet som började sitt arbete härom månaden. Det ska bistå i och sätta högsta fart på detta viktiga arbete. Det är väsentligt mer än de tre personer som tidigare nämndes. Vi gör nu ett rejält arbete tillsammans och brett i alla förvaltningar, och det samordnas på detta sätt.

Våra ambitioner är höga. Våra resultat är lovande. Vi är på god väg att göra Stockholmsregionen klimatneutral i ett allt högre tempo. Vi har underbara dagar framför oss.

Ordförande! Bifall till den blågröna budgeten för ansvar och hållbarhet!

Anförande nr 202
Kerstin Amelin (V): Ordförande, ledamöter, åhörare! Vi befinner oss i ett nödläge. Vi har mindre än tio år på oss att ställa om vårt samhälle om vi ska ha en chans att uppnå Parisavtalets ambition om en global uppvärmning på högst en och en halv grad. Om vi misslyckas väntar katastrofala konsekvenser. Ett lika stort hot mot vår existens är den massutrotning av arter som vi själva har orsakat och just nu bevittnar.

Ett nödläge kräver handling. Men i den borgerliga majoritetens budgetförslag finns bara vackra ord som klingar tomt i avsaknad av konkreta åtgärder som faktiskt skulle göra skillnad. Det hjälper inte att ha högt uppsatta klimatmål om man inte är beredd att också göra det som behövs för att uppnå dem. Det är meningslöst att tala om hållbar stadsutveckling och ambitiösa miljömål om man samtidigt ignorerar den uppenbara och ofrånkomliga målkonflikten mellan ekologisk hållbarhet och ekonomisk tillväxt. Den borgerliga majoritetens budgetförslag prioriterar privata vinstintressen på skattebetalarnas bekostnad framför överlevnad. Vänsterpartiets fullt finansierade budgetförslag visar vägen till ett rättvist samhälle där vi kan fortsätta leva både socialt och ekologiskt hållbart inom planetens gränser.

I Stockholmsregionen orsakas ungefär hälften av våra växthusgasutsläpp av transportsektorn. För att nå klimatmålen måste fler ställa bilen och ta bussen eller cykeln. Vi måste bygga ut och elektrifiera kollektivtrafiken och planera för avgiftsfrihet. När fler åker kollektivt eller tar cykeln kan vi också få bukt med en annan, gigantisk klimat- och miljöbov: de många och stora infrastrukturprojekt såsom Förbifart Stockholm och Tvärförbindelse Södertörn. I stället för flygplatser, motorvägar och köpcenter satsar vi på grönytor, stadsodling och artrika naturområden, som hjälper oss att binda kol, bidrar till vår livsviktiga framtida matförsörjning och ger oss god folkhälsa. Vi bygger bostäder till vår växande befolkning med hållbara material och goda livsmiljöer.

I vår budget satsar vi 20 miljoner extra för att stärka klimatarbetet i den regionala planeringen. Samtidigt måste klimatarbetet ha högsta prioritet inom alla våra verksamheter, från sjukvårdens patientmåltider och fossilbaserade engångsartiklar till hållbara byggprocesser, solceller på våra fastigheter, bolagens ägardirektiv och revisionsprocessen. Det är bara då som vi äntligen kan börja hantera våra konsumtionsbaserade utsläpp, som är fyra gånger så stora som våra direkta utsläpp.

Vi befinner oss i ett nödläge, och vi vet vad vi behöver göra nu. I morgon är det för sent.

Låt mig bara säga några ord om den overheadbild som ni har suttit och tittat på medan jag har talat. Visst görs det mycket bra, visst har vi åstadkommit mycket och visst är arbetet större än två tre personer i ett klimatkansli – det ska vi inte förneka – men titta på grafen över våra utsläpp! Vi har fått ned dem, men de går åt fel håll. Det jag nu visar är vad som behöver ske. Det här är dit vi behöver ta oss. Detta är inte ens 1,5-gradersmålet; det här är 2-gradersmålet.

Vad är det då vi behöver göra? Jag tycker att det är en retorisk fråga. Titta på grafen! Ska vi dra i nödbromsen, vilket Vänsterpartiet föreslår, eller ska vi, som våra borgerliga kollegor tidigare föreslog, gasa på?

Anförande nr 203
Fredrik Saweståhl (M): Herr ordförande! När man lyssnar på Vänsterpartiet får man en känsla av att man på deras interna möten på något sätt sitter och hetsar upp varandra till att befinna sig i ett allmänt alarmistiskt tillstånd. Det finns självklart allvarliga utmaningar, men jag tror inte att lösningen på dem är att stanna världen en stund eller något sådant. Slår vi av på takten för det vi håller på med, stannar vi upp, slutar vi att jobba för förändring, och slutar vi att jobba för

att utveckla det vi har för tillväxt, som är positiv och hållbar, stannar också möjligheterna att göra något åt miljöproblemen. Det hjälper inte att dra i nödbromsar, och det hjälper inte att utlysa nödlägen. Det enda som hjälper är att arbeta tillsammans och göra det hårt och genomföra de politiska förslag och saker som vi vet leder till positiva förändringar.

Där har vi ett svar. Vi har en budget och en massa saker som vi håller på att arbeta med. Det kommer att ge goda resultat. Det har redan gett goda resultat. Låt oss vara optimister och inte pessimister! Pessimism sätter inte mat på bordet i denna bransch.

Anförande nr 204
Kerstin Amelin (V): Nyckelordet här är förändring. Det är precis vad det handlar om. Vi ska dra i nödbromsen och sluta göra det som är skadligt för klimat och miljö. Vi ska vara positiva och göra det som bygger en hållbar värld som vi kan fortsätta att leva i tillsammans på ett rättvist och socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart sätt.

Anförande nr 205
Fredrik Saweståhl (M): Herr ordförande! Vi köper inte den här retoriken. Vänsterpartiet har önskat att dra i nödbromsen och stanna utvecklingen varje år de senaste hundra åren. Det ligger i ert partis DNA att vilja slå av, stanna och inte vilja göra något nytt, något mer eller förändra, utan bara se bakåt. Det är Vänsterpartiets lösningar på alla dessa problem.

Våra lösningar handlar om en positiv tillväxt där vi använder utvecklingen och bejakar den för att lösa de problem som finns. Men när man som ni hör till ett parti med en historik som er förstår vi denna längtan efter att dra i nödbromsar, vifta med röda fanor och allt det där. Men det är inte vad som löser miljöproblemen.

Anförande nr 206
Kerstin Amelin (V): Vi presenterar lösningarna i vårt budgetförslag. Det är ju ni som saknar lösningar. Den där aningslösheten – när man ignorerar målkonflikten mellan tillväxt, som vi ständigt talar om, och de problem som den faktiskt innebär för hållbar utveckling – är oroande. Målkonflikten måste hanteras. Konflikter måste lösas. Man kan inte aningslöst ignorera dem och bara tro att det kommer att gå bra om man fortsätter som vanligt och gasar på. Det är inte vägen framåt.

Anförande nr 207
Christina Wallmark (SD): Ordförande, ledamöter, åhörare! Sverigedemokraterna driver en effektiv miljö- och djurvälfärdspolitik där fokus ligger på att främja närproducerat lantbruk med en etisk djurhållning som följer det gedigna djurskyddet. Just djurens väl och ve är något som också ligger mig personligen väldigt varmt om hjärtat. Vi ska vara stolta över att den svenska djurskyddslagen inte tillåter en nationell produktion av kött där djur slaktats utan bedövning. Även innan djuren väl kommer till slakt är det inte ovanligt att de har transporterats långa sträckor, ofta i lastbil i trängsel och värme. Förutom att slaktmetoden avviker från svenska djurskyddslagar gör även transporterna det.

Långväga transporter av både levande djur och köttprodukter är naturligtvis heller inte bra för miljön. Tyvärr kringgås svenska djurskyddsregler genom en ökande import av kött från djur som slaktas och transporteras på detta sätt. Därmed bidrar vi till att upprätthålla djurs lidande. Region Stockholm köper in och serverar många måltider i sina olika verksamheter och har därmed en stor möjlighet att ta ansvar för att djur inte ska behöva lida i onödan genom att avstå från att köpa in och servera kött från djur som slaktats och transporterats i strid med den svenska djurskyddslagen. Regionen har en unik möjlighet att aktivt ta avstånd från slaktmetoder och transporter som innebär onödigt lidande för djuren genom att sluta köpa in sådant kött och i stället köpa in och servera svenska närproducerade produkter.

Att gynna svenska bönder borde också vara en självklarhet under en alltmer pressad inhemsk marknad. Målet är att Region Stockholm ska sluta köpa in och servera kött som produceras i strid med djurskyddsreglerna och därmed vara en förebild för andra regioner i Sverige att följa efter. Utan efterfrågan kommer det inte att finnas någon marknad.

Bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag för 2020!

Anförande nr 208
Daniel Sunesson (C): Ordförande, ledamöter, åhörare! Miljö- och hållbarhetsarbetet är en av vår generations viktigaste frågor. Det måste verkligen genomsyra all den verksamhet som Region Stockholm bedriver och så har gjort i många år. Det är också en av de frågor som engagerar våra väljare och medborgare allra mest. Det är skamligt att det finns politiker inne i denna församling som inte tar klimathotet på största allvar, och dessutom vill minska regionens insatser i klimatomställningsarbetet och hållbarhetsutvecklingen.

Som centerpartist och Daniel anser jag att det är vår plikt att vi i Region Stockholm tar klimathotet på största allvar och sätter arbetet med att minska klimatpåverkan i första rummet. Som Sveriges näst största parlament ska vi med tydlighet hela tiden höja klimatmålen och föra utvecklingen framåt. Vi är den region i Sverige som har de största musklerna och bästa förutsättningarna för klimatomställningsarbetet. Vi ska bli bäst.

Region Stockholm har högt uppsatta klimatmål. Vi ska senast 2045 vara en klimatneutral region. Vi har massor av initiativ och många arbeten för klimatomställningen som redan pågår redan i dag. Centerpartiet har under många år i styret gjort flera viktiga insatser för klimat och miljö, exempelvis fossilfri bussflotta, rening av lustgas på sjukhus och krav på närodlad mat i våra upphandlingar.

Som jag sade måste regionens mål för klimatets skull hela tiden skruvas upp genom att vi höjer ambitionsnivån och utvecklingstakten. Det är också förenligt med den viktiga kostnads-effektiviseringen, till exempel klimat- och energismarta fastigheter och en högre grön tillväxt, vilket ger ett bättre ekonomiskt resultat och samtidigt stor vinst för klimatet. Några viktiga exempel på konkreta åtgärder som majoriteten och Centerpartiet vidtar är effektivisering av textilanvändningen, implementering av livscykelperspektivet, minskning av plast och engångsartiklar, ökning av laddinfrastruktur för elfordon och ökad hastighet för att omställa fordonsflottan till nollutsläpp.

Det gäller att vi kan finansiera våra beslut. Den budget som vi i majoriteten i dag lägger fram är fullt finansierad med ett tydligt kostnadsfokus när vi nu möter en tuffare konjunktur. Samtidigt är det en budget med framtidstro på den gröna tillväxten, vilket stärker vår region samt hållbarhetsarbetet. Där jobbar vi också med de viktiga sociala frågorna.

För mig och Centerpartiet är grunden för en öppen, medmänsklig och klimatvänlig region att hållbarhet ska genomsyra allt arbete i hela Region Stockholm.

Med detta sagt vill jag yrka bifall till majoritetens budgetförslag.

Anförande nr 209
Fredrik Wallén (KD): Ordförande, ärade fullmäktigeledamöter! Klimatarbetet utför vi här och nu och i vardagen. Vi är en jättestor organisation, och i alla våra verksamheter jobbas det med miljöfrågan. Vi har hört flera goda inlägg från talarstolen om hur den dagliga produktionen och verksamheten handlar om hur vi ska kunna klimatanpassa våra stora verksamheter, som vi styr över själva. Men sedan har vi i kraft av vår storlek även en viktig samverkande roll. Där är våra praktiska verktyg just samverkan och kommunikation med kommuner, näringsliv och civilsamhället i övrigt.

Detta görs i första hand inom ramen för tillväxt- och regionplaneringsnämndens ansvarsområde genom väldigt goda insatser. Något som manifesterar detta är inrättandet av vårt klimatkansli 2019. Det kommer bland annat att jobba med detta. Där har vi en roll att fylla, likaväl som vi varje dag fyller en roll som föredöme genom att gräva där vi står och se till att klimat- och miljöanpassa våra egna verksamheter så mycket det bara är möjligt.

Bifall till regionstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 210
Robert Johansson (S): Herr ordförande! Till att börja med vill jag säga att det är glädjande att höra en moderat tala så varmt om miljömålen i RUFS – framför allt när jag fick höra från min föregångare i tillväxt- och regionplanenämnden, Jens, att det satt väldigt långt inne för Moderaterna att stå bakom de halverade konsumtionsutsläppen.

Med det sagt vill jag återkoppla till något som Lars sade under temat om regional utveckling. Vi måste få handlingsplaner för de regionala stadskärnorna till stånd. Varför talar jag om detta under miljö- och hållbarhetsavsnittet? Jo, om vi kan främja flerkärnigheten i regionen kan vi också minska resursanvändandet utan att nödvändigtvis minska vår livskvalitet. Skulle vi få människor att arbeta, leva, dansa, äta och sova inom de regionala stadskärnorna, eller möjligtvis mellan dem, skulle vi minska utsläppen från transporter. Om vi dessutom skulle bygga det som vi socialdemokrater vill, nämligen en BRT-linje mellan kärnorna, skulle restiden förkortas och klimatet tacka oss. Det kan till exempel kunna vara mellan Haninge och Flemingsberg men också mellan Skärholmen och Barkarby. Det skulle ge en snabb miljöbuss med vilken du snabbt tar dig från en del i länet till en annan för att träffa vänner, jobba och leva.

Slutligen vill jag återigen yrka bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 211
Magnus Persson (C): Herr ordförande! Jag har läst Vänsterpartiets budget likaväl som majoritetens. Det ingår i en ledamots ansvar. Det står mycket bra i Vänsterpartiets budget, men också mycket bra som redan görs. Miljöcertifiering av byggnader är något som regionen sedan länge gör. Installering av solceller på våra sjukhus görs också. Det pågår för övrigt en diskussion mellan Terreno och Skatteverket om det. Klimatsmarta om- och nybyggnader görs. ”Energieffektivisera bostäder” står det i Vänsterpartiets förslag, men vi gör det med *alla* byggnader.

Anförande nr 212
Anton Fendert (MP): Ordförande! Jag vill avslutningsvis tacka för en god ton i debatten. Jag måste dock konstatera att vi i församlingen har en hel del lärdomar att dra. Utsläppen från Region Stockholms verksamheter, som är vad vi ska ha diskuterat, har alltså kraftigt minskat här i regionen och i det tidigare landstinget och har så gjort sedan 1990, vilket vi har fått höra om i debatten. Utsläppen inom regionens gränser är något som vi borde ha diskuterat under regionplaneringsavsnittet, men jag hoppas att vi kan bli tydligare i debatten nästa år.

Kulturnämnden

Anförande nr 213
Cecilia Elving (L): Ordförande, ledamöter och åhörare! För alltför många barn i vår region ter sig livet som en färdigskriven bok. Dessa barns frihet att forma sina egna liv är kraftigt begränsad. För andra barn i vår region är livet snarare som ett bibliotek följt av oändliga möjligheter. Kultur och konst är en fantastisk kraft som kan stärka individer och öka deras frihet och även deras hälsa. Bildningsresan är den vackraste och mest bestående resa en människa kan göra. Allt detta arbetar kulturnämnden med.

Varje år når vi ut till mer än 150 000 barn med scenkonstföreställningar som vi subventionerar. Tidigare i dag har vi fått höra Sverigedemokraterna beskriva kultursatsningar som ineffektiva och att varje krona i kulturbudgeten är pengar som tas från sjukvården. Sådan är inte verkligheten.

Att säkerställa allas, framför allt barns och ungas, tillgång till kultur har inte bara betydelse för individen. Det är också något som har stor betydelse för Stockholmsregionens attraktivitet, hållbarhet och utveckling. I det blågröna budgetförslaget tar vi nu ytterligare kliv framåt för att stärka kulturens roll i den regionala utvecklingen. Vi stärker Stockholms Konserthus ytterligare med en kunglig filharmonisk orkester i världsklass. Vi säkerställer ett högkvalitativt kulturliv med både bredd och spets. Vi utvecklar föreningsliv och folkbildning genom utarbetandet av en regional folkbildningsstrategi och en idrottsstrategi.

Vi prioriterar konst som skapar välbefinnande för våra patienter, för deras anhöriga och för vårdens medarbetare. Det sker inte minst tack vare den så kallade procentregeln. Vi fokuserar också arbetet med att placera ny konst i eftersatta vårdmiljöer.

Tillsammans med Stockholms stad utvecklar vi regionen som en filmregion.

När Winston Churchills försvarsminister ville finansiera försvarssatsningar med neddragningar på kulturbudgeten så lär Winston Churchill ha svarat: Men vad är det då vi ska försvara?

Bifall till regionstyrelsens budgetförslag!

Anförande nr 214
Robert Johansson (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill börja med att skicka en varm krya-på-dig-hälsning till Tara Twana som är Socialdemokraternas gruppledare i kulturnämnden. Hon har bett mig att som gruppledare emeritus ta debatten, eftersom hon i dag prövar den elektiva vården i vår region. Jag är övertygad om att hon blir väl omhändertagen och hoppas att vi får se henne här snart igen. Det är jag övertygad om att vi får.

Herr ordförande! Vår region har ett rikt kulturliv. Jag är stolt över att vi genom bred samsyn i detta parlament har kunnat och även i fortsättningen kommer att kunna satsa på högkvalitativa kulturupplevelser för barn och unga, dessutom med kulturprogram som når ut till barnen så att de inte behöver transportera sig.

Det handlar också om att sluta en kulturkonsumtionsklyfta. De som konsumerar kultur som barn tenderar nämligen att fortsätta att göra det som vuxna, och alla barn får tyvärr inte tillgång till högkvalitativ kultur utan samhällets hjälp.

Samma sak gäller tillgången på kultur på våra sjukhus. Vi är glada över att majoriteten vill fortsätta att tillgängliggöra konsten i Region Stockholm. Vi hade dock velat gå ett steg längre och hålla ihop konst-i-vården-kedjan i stället för att tvinga stressade undersköterskor, läkare, psykologer och andra i olika vårdprofessioner att inventera konst. Vi vill att proffsen ska få vara proffs, oavsett om de är sjuksköterskor eller konstvetare.

Vi tror också att vi kan få andra ringar på vattnet om vi plockar hem hela konst-i-vården-kedjan till kulturförvaltningen, såsom att förenkla digitaliseringen då den kan ske i samband med andra delar på förvaltningen, exempelvis genom de eminenta tjänstemän som jobbar på Film Stockholm.

Men det finns också problem i vår region. Ett stort sådant är tillgången på lokaler. Från Socialdemokraternas sida tycker vi att detta primärt är en fråga för primärkommunerna, men i och med regionbildningen och på samma sätt som kulturförvaltningen gjort med idrottsanläggningar, så vill vi ge nämnden ett uppdrag att kartlägga länets samlingslokaler. Detta är en god idé eftersom exempelvis en stor del av länets föreningsaktiviteter sker på interkommunal nivå.

Genom kulturen och folkbildningen stärks också sammanhållningen och tilliten i samhället. Därför är kulturen och föreningslivet en viktig del i arbetet med att säkerställa allas möjlighet till delaktighet i vårt samhälle. På det sättet bekämpar vi också en av det senmoderna samhällets nya folksjukdomar – ensamheten.

Kopplat till just det och som avslutning vill jag citera musikern och konstnären Ted Ström. Jag vill också gratulera honom, för han fyller faktiskt 75 år i dag. Han skrev så här.

> Låt inte hopplösheten få dig ner på knä
> Se dig om - du är inte ensam
> Och när man har fått sammanhanget klart för sig
> Då leder många vägar bakåt, men bara en leder fram

Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas förslag till budget!

Anförande nr 215
R i c k a r d W e s s m a n (M): Herr ordförande, ledamöter, åhörare, alla ni radiolyssnare och tv-tittare som följer den här debatten! Det är attraktivt med kultur. Jag är tillbaka i kulturnämnden igen efter att ha varit borta från den ett år, och det är glädjande att se att vi alla fortfarande är eniga om att kulturen är av en sådan betydelse. Det är nämligen attraktivt med kultur. Alla vill bo i en region med ett rikt kulturliv, en stad där de stora artisterna kommer förbi på sina turnéer och där det senaste dyker upp först, där de stora kulturbärande berättelserna förs vidare från generation till generation, men också en region där de utmanande uttrycken faktiskt får plats och ges utrymme och där yttrandefriheten värdesätts och skyddas som den grund för vårt fria samhälle som den faktiskt är.

Det är glädjande att kunna konstatera att Stockholm faktiskt svämmas över av kultur. I vår region finns det inte direkt något nödläge. För en enkel grabb från Huskvarna, som jag, framstår Stockholms kulturliv fortfarande som närmast oändligt. Det är fascinerande att vara i Stockholm, och det är en härlig tid att leva i Stockholm med allt som man kan ta till sig här.

Egentligen kan vi inte göra mer än att njuta av att vi får bo och leva i den här staden och ta del av allt det som finns, men vi är alla här eniga om att några delar av kultursektorn behöver vårt stöd, kanske i lite varierande grad, men vi lyckas ändå varje år komma fram till en kompromiss i budgeten. I år har vi egentligen samsyn i frågan om hur mycket pengar som ska gå till kulturen. Oppositionen är i och för sig lite mindre det här året, men annars är det ungefär likadant.

Jag kan också konstatera att det är sig likt i kulturnämnden. Detta kan kanske glädja någon konservativ själ här inne. MP har hamnat på min sida av bordet, och SD är för första gången med, men de stora tagen är sig lika. Vi är ganska så eniga om att vi faktiskt har en roll att spela i kulturlivet, och vi värdesätter att våra pengar går till just barn och unga.

En sak som har hänt är att förvaltningens diskussion om att Stockholm ska vara en mer strategisk och aktiv aktör i kulturpolitiken här i Stockholmsregionen har manifesterats. Jag var i förra veckan på något som heter Stockholmstinget. Det är ett utmärkt initiativ, faktiskt, inte minst för att man använder ordet ting som vi har ratat här inne men som kommer till användning på kulturens område. På Stockholmstinget samlades kulturaktörer från hela regionen och hade ett väldigt bra utbyte av erfarenheter.

Några saker dök upp där som jag tar med mig till vårt arbete, saker som jag tycker fortfarande är utmaningar för oss. Det ena är, och i det fallet har vi faktiskt fattat ett beslut i landstinget, att vi ska se över bidragen till religiösa och etniska organisationer. Det är stor risk att de här pengarna går till extrema rörelser som vi inte vill stödja med demokratiska pengar och skattemedel. I det fallet var vi förutseende förra året, och vi måste följa upp detta nu. Det är ett stort och angeläget ärende som ligger på nämndens bord framöver.

Det andra tycker jag är ordningen på biblioteken. Jag är en varm anhängare av tysthetsnormen på bibliotek. Våld och oro sprids just nu på biblioteken. I det fallet har vårt regionbibliotek en stor roll att spela som *speaking partner*, att försöka hitta bättre säkerhetslösningar och återställa tryggheten och läsron i biblioteken.

Det tredje som jag tar med mig från tinget är moderatorns vittnesmål inifrån kulturlivet. Stina Oscarson vittnade om att kulturlivet i Stockholm och i Sverige kan ha ganska lågt i tak och det kan vara ganska politiserat. Det här tycker jag är något som vi faktiskt ska ta på allvar, så att vi faktiskt i vårt stöd inte upprätthåller gamla, unkna organisationer där det inte kommer in frisk luft och där debatten inte är fri. Hon vittnar om att det finns problem i kulturlivet därvidlag. Också i den frågan tycker jag att vi i Region Stockholm ska vara en aktiv part och se till att bryta upp sådana strukturer.

På det hela taget är vi fortfarande i nämnden, nu under Cecilias ledning, förhållandevis eniga om att vi har en roll att spela och vi brukar till slut alltid enas om ungefär samma budgetnivåer. Jag yrkar bifall till det blågröna budgetförslaget!

Anförande nr 216
A n n M a r i E n g e l (V): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Makten över kulturen är makten över människornas tankar och drömmar. I dag är kulturens frihet och oberoende under attack. Spåren i vår omvärld förskräcker. Det finns censur och självcensur, det finns hot och hat. Också i vår region finns det oroväckande lokala signaler med ingrepp i yttrandefriheten som går hand i hand med indragna bidrag till folkbildning, bibliotek och kulturhus. I den här salen finns det ett parti som vill strypa konstens frihet genom politisk styrning. Sverigedemokraternas budgetförslag är faktiskt riktigt skrämmande.

Vi måste på allvar försvara den fria konsten och den fria folkbildningen! Vi måste arbeta för att alla människor ska ha tillgång till kultur och kulturutövande!

Majoritetens förslag till kulturbudget består av många vackra ord men brist på resurser. Vi är inte överens, vilket antyddes nyss. En växande region kräver en växande kulturbudget. Den tror man tydligen att kulturskaparna ska kunna trolla fram själva. Vår region har ju fortfarande en vanhedrande sistaplats när det gäller kultursatsningar i landet, och nu kommer ospecificerade effektiviseringar. Man ska dessutom spara genom interndebitering, vad det nu ska vara.

Vänsterpartiets budgetförslag innehåller 47 miljoner kronor mer än majoritetens, det är 10 procent mer. Vi vill kraftigt öka stödet till folkbildningen och till det fria kulturlivet. Vi vill ge 20 miljoner kronor mer till folkhögskolorna och studieförbunden, 15 miljoner kronor mer sammanlagt till kulturstödet.

Folkbildningen, mina vänner, nedrustas nämligen här i landet. Många kommuner har helt dragit in sitt stöd till bildningsförbunden, och samtidigt slits vårt samhälle isär av växande klassklyftor, tillgång till utbildning, arbete, inkomster och språk. I det sammanhanget är den fria och frivilliga folkbildningen ett nödvändigt demokratiskt verktyg för att vi ska kunna möta det.

Det råder också väldigt ojämn tillgång till kultur i regionen. På den punkten behöver det finnas en regional strategi och vi behöver nya idéer. Vi kan till exempel använda vår kollektivtrafik till kulturmöten, vi kan bussa in barn till kulturevenemang, vi kan ha kulturpaket och så vidare.

Majoriteten skriver ju att regionen ska stärka sin attraktivitet för konstnärer i alla kategorier. Ja, om de över huvud taget ska kunna överleva här måste vi höja bidragen, och vi måste se till att det finns lokaler för verksamheterna.

Du, Rickard Wessman, du vill gå omkring och njuta av kulturen här i regionen. Du kan snart inte fortsätta med det, för det är akut kris för många kulturverksamheter i dag. Utan kulturskaparna bli det ju ingen kultur, och utan konst och kultur kommer vi att bli Europas, för att inte säga världens minst attraktiva region. Jag yrkar bifall Vänsterpartiets förslag till budget för 2020!

Anförande nr 217
L e o n i d Y u r k o v s k i y (SD): Ordförande, ledamöter och åhörare! Stockholmsregionen har en gedigen kulturhistoria och utgör i dag scenen för en stor del av Sveriges samlade kulturliv. På den här scenen anser vi att regionen ska spela en fokuserad roll, regionen ska fokusera på kulturverksamhet där just regionen har störst förutsättningar att lyckas. Det handlar exempelvis om att premiera vår rika lokalhistoria inom kollektivtrafikens utrymmen eller att skapa harmoni bland våra patienter inom sjukvården.

Sedan finns det kulturprojekt som med fördel skulle kunna lämnas utanför regionens verksamhet. Ett exempel är Konserthuset som riktar sig till en nationell publik och därför borde tas under statens ansvar likt Dramaten eller Skansen.

Ett annat exempel är det ekonomiska stödet till det islamistiska Ibn Rushd, som enligt myndigheten för samhällsskydd och beredskap har kopplingar till Muslimska brödraskapet. I stället bör vi premiera regionens egna kulturella förmågor, exempelvis genom stöd till föreningsliv av distriktsorganisationerna. Sedan har vi verksamhetsstöd, scenkonststöd och projektstöd som alla kan verka på sitt sätt för ett efterfrågat och rikt kulturutbud i människors närmiljö.

Men vilken form det än är så bör den offentliga kulturen demokratiseras i den mån som det är möjligt. Att skattepengar exempelvis går till streckgubbar i tunnelbanan kanske är en uppskattad satsning, kanske vill stockholmarna se mer skicklighetsbaserade konstuttryck.

Detta kommer vi inte att komma fram till här i dag.

Vilken riktning det här än tar så blir vårt uppdrag att inom rimlighetens gränser tillgodose den efterfrågan som finns, men problemet i dag är att vi aldrig kan få tydlig input från våra invånare. I dag är det en liten grupp indirekt politiskt tillsatta som dikterar vad hundratusentals personer ser varje dag. Här krävs en demokratisering av konsten!

Det innebär helt enkelt att fler vanliga invånare får något att säga till om när det gäller hur deras skattepengar används. Folkomröstningar, nätportaler för inflytande, ibland kanske roliga tävlingar, det är fritt fram att komma med förslag. Det finns många alternativ. Poängen är bara att det blir av.

I regionens kulturverksamhet ska kunskap, erfarenhet och meriter alltid gå före identitetspolitiska ideal. I dag har regionen vid beviljande av kulturstöd ett målområde som kallas jämställdhet mellan könen då, för styrelser och beslutandeorgan. Det här innebär i praktiken att det här kan uppstå fall där en mer kompetent föreningsstyrelse kan nekas bidrag bara för att de har för många kvinnor.

De ständigt bleknande liberala krafterna och även Vänstern i Sverige får faktiskt ta och bestämma sig. Ena stunden så är kön en godtycklig konstruktion, andra stunden krävs politiskt pådrivna könskvoteringar för att det ska bli rätt. Det finns inget egenvärde i att få in fler män i en välfungerande styrelse med fungerande majoriteten eller vice versa. Det tycker vi.

Detta återknyter till Sverigedemokraternas ståndpunkt om en mer resultatinriktad verksamhet i stället för den nuvarande och vaga värderingsinriktningen.

Region Stockholm verkar efter tvåprocentsregeln, vilket innebär att upp till 2 procent av byggkostnaden rörande all ny- och ombyggnation av regionens miljöer ska anslås till konst. Målet är högre än för staten som tillämpar en enprocentsregel i stället. Och Sverigedemokraterna är inte helt övertygade om att denna regel alltid implementeras på ett förnuftigt sätt.

Risken med denna sorts regel är att man lägger stora pengar på något bara för sakens skull, alltså bara för att uppfylla målet, när pengarna i själva verket skulle kunna användas bättre för att till exempel korta vårdköerna.

Vi kan ta Nya Karolinska som exempel där har regeln inneburit en konstkostnad på 118 miljoner kronor, och det går då att jämföra med de 73 miljoner kronor som Stockholm får från regeringens nygamla satsning på den så kallade kömiljarden för att minska vårdköerna.

Vi vill inte nödvändigtvis avskaffa regeln här och nu, men vi föreslår att Region Stockholm utreder om tvåprocentsregeln används effektivt och ändamålsenligt eller om det förekommer godtyckliga beslut som inte är effektiva ur ett vårdnadsperspektiv.

Jag förstår att vissa här inte håller med om vår kulturpolitik, men ni kan inte förneka vårt engagemang i den. Frågan vi reser här är vad just regionen ska lägga sina resurser på, och här tror jag att vi har landat i något väldigt klokt. Bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 218
Cecilia Elving (L): Sverigedemokraterna har lagt ett väldigt intressant budgetförslag som jag skulle behöva mycket mer talartid än vad jag har, för att replikera på. Jag vill fokusera på frågan om Konserthuset.

Region Stockholm har ett avtal med Konserthuset fram till år 2022. Menar Sverigedemokraterna på allvar att vi ska bryta vårt avtal med Konserthuset? Regionens ansvar för Stockholms konserthus regleras i ett avtal med staten från år 1992. Då blev vi samtidigt av med ansvaret för Skansen och Dansens hus. Menar Sverigedemokraterna på allvar att Region Stockholm dessutom ska bryta vårt avtal med staten?

Så vitt jag kan se har Sverigedemokraterna i sitt förslag till statsbudget inte budgeterat för ett statligt övertagande av Konserthuset, så ert budgetförslag innebär är att Konserthuset skulle bli av med 75 procent av sin budget från en dag till en annan.

Så vad tror ni skulle hända med Konserthuset och vår världsberömda filharmoniska orkester om vi från en dag till en annan tar 75 procent av deras budget? Jag tror att svaret är enkelt: de skulle helt enkelt gå i konkurs.

Anförande nr 219
Leonid Yurkovskiy (SD): Det är ju väldigt enkelt. Ett gammalt avtal ersätts eventuellt av ett nytt avtal. Det är lite så det fungerar. Det vore svårt att bedriva politik om avtal varade för evigt.

Här ser vi ett stort behov av förändring och omprioritering av de ekonomiska resurserna. Det anser vi vara ett klokt beslut.

Anförande nr 220
Cecilia Elving (L): Från en dag till en annan ska vi bryta två avtal, ett med staten och ett med Konserthuset. Är det verkligen seriöst? Vad skulle det innebära för vår region om vi började bryta avtal på det sättet?

Anförande nr 221
Leonid Yurkovskiy (L): Som jag ser det handlar det inte om att bryta avtal. Det handlar om att få till nya bättre avtal.

Anförande nr 222
Ann Mari Engel (V): Jag vill påminna om vad din gruppledare sade i morse, nämligen att varje krona vi lägger på kultur är pengar som vi kunde ha lagt på sjukvården.

Er budget är över huvud taget inte trovärdig, men den är skrämmande, och man kan bara se på hur det är i Ungern i dag. Det är ju ett av er prisat föregångsland när det gäller kultursatsningar.

Där ser man hur det går när man bestämmer sig för att politiskt styra över kulturen!

Anförande nr 223
Leonid Yurkovskiy (SD): Det vår gruppledare säger är sakligt korrekt. De pengar som läggs på kulturen skulle kunna läggas någon annanstans. Det är så en budget faktiskt fungerar. Vi har begränsade resurser. Det är ett korrekt påstående.

Att påstå att vi skulle vilja styra i kulturen är faktiskt inte korrekt. Vi säger tvärtom att kulturen ska demokratiseras och vara tillgänglig för fler att få inflytande över, till skillnad från hur det är i dag när en väldigt snäv grupp av indirekt politiskt tillsatta får diktera och egentligen indirekt omyndigförklara alla Stockholmsbor i Stockholms län, omyndigförklara dem och bestämma själva vad som ska synas i den offentliga miljön.

Anförande nr 224
Ann Mari Engel (V): Tidsbegränsningen medger bara ett citat från ert budgetförslag: alla bidrag ska gå till inkluderande, nationell majoritetskultur. Vad är det om inte politisk styrning?

Anförande nr 225
Leonid Yurkovskiy (SD): En majoritetskultur innebär ju att så som majoriteten önskar, så blir det. Det är lite fundamentet i demokrati. Så har vi en demokratisering av kulturen i den offentliga miljön, ja, då kommer det också resultera i det. Så det är väldigt rimligt och faller direkt in i vårt budgetförslag.

Anförande nr 226
Fredrik Lindstål (C): Ordförande, kära ledamöter och åhörare! Jag har framför mig en lapp där jag har förberett ett anförande som kommer att handla mycket om det som kulturen i regionen ska handla om. Men det är svårt att gå upp i talarstolen förberedd på att säga en sak när man går upp efter Sverigedemokraterna. Det är svårt att gå upp och acceptera att ett parti väljer att instrumentalisera kulturen för nationalistiska perspektiv. Jag har oerhört svårt för det.

I det förslaget läser jag om begrepp som skicklighetsbaserade konstuttryck och rolig projektanalys. Det är riktade, klåfingriga ambitioner som syftar till att försvaga Stockholmsregionens kulturliv, inte minst civilsamhället och föreningslivet.

Jag har tagit mig tid att läsa Sverigedemokraternas förslag, men jag kan ju konstatera att det inte tar lika lång tid att svara på det. Avslag hela vägen!

Med det sagt ska jag säga några om det som jag egentligen skulle säga är den kulturpolitik som jag och den blågröna majoriteten tror på. I det här förslaget tar vi ett starkt regionalt ansvar. Vi bygger en kulturpolitik som stärker hela regionen. Vi ser till de kommuner som har mindre möjligheter till starkt kulturliv och vi väljer att ta ett aktivt ansvar. Jag konstaterar också att det är väldigt glädjande att som centerpartist nu se den folkbildningsstrategi som vi väljer att satsa på.

Folkbildningen och civilsamhället är oerhört angelägna för oss, och folkbildningen tror jag kommer att spela en viktig roll i det viktiga integrationsarbete som vi har framför oss. Vi måste hitta metoder och sammanhang och få våra kommuner och vår region att växa samman och inte isär. Vi vet alldeles säkert att vi har stora utmaningar som skiljer över kommungränserna. På detta område kan vi göra mycket genom folkbildningen.

Vi i Centerpartiet är särskilt nöjda med att vi nu inom den blågröna majoriteten även satsar på kulturen i skärgården, och vi har en skärgårdsstrategi som nu kopplas samman med den kulturstrategi som vi vill ska få växa i hela skärgården. Det finns många viktiga kulturinitiativ som tas i skärgården, men tillgängligheten är inte alltid vad den behöver vara. Detta stärker vi nu med ett samlat grepp.

Vi har också någonting som heter kulturlots som är ett samarbete med Stockholms stad, något som jag själv har fått förmånen att arbeta med en hel del och som handlar om att samlokalisera kulturprojekt. Vi har många små oetablerade aktörer som exempelvis söker medel, som söker lokaler och som generellt söker hjälp för att komma ut med sin kultur. Genom en kulturlots får man helt enkelt hjälp med de praktiska möjligheterna att genomföra och visa upp sitt arbete.

Vi har också något som heter produktionsplatser som är en del av det filmsamarbete som Cecilia Elving betonade i sitt inledningsanförande. Även i det här fallet är det ett samarbete med staden för att öka Stockholmsregionens attraktivitet som plats för filmproduktion.

Jag vill avsluta med att säga att det faktiskt är så att vi inom kulturnämnden även har ett idrottsansvar. På det här området jobbar vi jättemycket nu med att lansera den regionala idrottsstrategin. Precis här handlar det om att idrotts- och föreningslivet i hela regionen ska kunna stärkas. Det stärker föreningslivet och även folkhälsan. Framför allt handlar det om många små aktörer, många sportutövare i de mindre kommunerna som behöver stödet, och i det här fallet kan vi göra mycket. Jag noterar att jag har skrivit ett skämt som jag har strukit över. Det står: curla med curling. Det ska jag inte nämna.

Jag brukar ju också nämna det som är särskilt aktuellt i kulturlivet så att ni njuter av den verksamhet som ni förhoppningsvis kommer att rösta bifall till. För er som är intresserade av kortfilm kan jag berätta om Stockmotions-festivalen för ett par veckor sedan. Det är alltså är en festival för kortfilm. I den här frågan är vi världsledande! Det är till stor del tack vare regionen som vi har möjlighet att få ut den här typen av verksamheter. Nytt för i år är att många av de här filmerna har möjliggjorts genom en *streaming*-tjänst som vi också har finansierat med regionens resurser. Vi inte bara stärker kulturlivet, vi gör den också tillgänglig för fler överallt hela tiden. Med dessa ord ber jag att få yrka bifall till regionstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 227
F r e d r i k W a l l é n (KD): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Som sagts så föredömligt från den här talarstolen så lever vi i en region där kulturen är implementerad i väldigt mycket. Det är inte svårt att hitta kultur här där vi har förmånen att verka och leva. I det perspektivet är det rimligt att vår stora organisation tar sitt ansvar för kulturarbetet i vår region, och inom den blågröna koalitionsmajoriteten har vi lagt fram årets budgetförslag rörande kulturen, och det är vi kristdemokrater till freds med.

Vi ska vara ett brett föredöme och en samordnare av kulturaktörer inom vissa områden i hela vårt stora Stockholmsområde. Det är det som bland annat kulturnämnden så föredömligt arbetar med. Vi får dessutom komma ihåg att i många och stora verksamheter, och kanske då inte minst inom vården, så finns det så många fina exempel på att kulturella upplevelser kan ha betydelse både för läkning, rehabilitering och förebyggande arbete, och även ur det perspektivet är kulturarbetet något som är viktigt i vår verksamhet.

Vidare är vi bärare av ett kulturarv. I någon mån bär vi ett kulturarv just nu när vi står i det här häftiga, gamla, ärevördiga huset och håller vårt fullmäktigesammanträde, men vi har också ett viktigt ansvar för Konserthuset.

Något som gör mig särskilt glad när jag tittar på kulturdelen av vårt budgetförslag är att vi nu har ett avtal med Konserthusstiftelsen som gör den verksamheten stabil. Den är världsledande på så många sätt. Jag tror det är många här i salen som har varit där på besök och sedan bara njutit av kulturen. För oss är det en väldigt fint fungerande verksamhet, och det är verkligen roligt att vi från den här salen kan göra den stabil så att vi kan behålla den attraktionskraft som detta hus, som också verkligen är ett kulturarvshus, kan fortsätta att fungera väl.

Med detta sagt yrkar jag varmt bifall till regionstyrelsens förslag till beslut avseende kulturen!

Anförande nr 228
T o m a s M e l i n (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare! Miljöpartiet är ett parti som tar kulturen på allvar. Vi ser kulturens stora egenvärde men också de stora värden som kulturen ger tillbaka till oss. Kultur hjälper våra sjuka att bli friskare. Kultur stärker vår självkänsla och gör att vi står starkare som medborgare. Kultur ger oss både en röst och ett utlopp för rösten och stärker vår demokrati. Kultur ger jobb och lockar turister och bidrar därmed till hållbar utveckling. Kulturpolitik är en investering i vårt samhälle och i vår framtid.

I den blågröna majoritetens budgetförslag finns flera bitar som jag som miljöpartist tycker känns extra bra. Att vi fortsätter det läs- och skrivfrämjande arbetet genom att kulturnämnden utarbetar en särskild plan för detta är en sådan sak. Det läsfrämjande arbetet handlar dels om att bidra till att fler blir läskunniga och starka läsare, dels om att öppna vägar till litteratur och längre texter, för det handlar om möjligheter att förstå världen genom litteraturen men även att kunna ta sig igenom och ta till sig längre texter, att förstå komplexa resonemang och abstrakta idéer.

Förmågan att läsa och förstå ger nyckeln inte bara till konstnärliga upplevelser utan till våra samlade erfarenheter från hela världen och från alla tider så länge vi har skrift bevarad. Det är i sig är viktigt kulturarv, för att återknyta till Fredrik Walléns inlägg.

Det skrivfrämjande arbetet är den andra sidan av det myntet. De barn och unga som tidigt kan få stöd att själva formulera sig i skrift får därmed ett verktyg att göra sin röst hörd. De får utlopp inte bara för sina känslor och sinnesstämningar utan också sina erfarenheter och åsikter. Det blir en möjlighet att roa och oroa. Därför yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 229
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! För några veckor sedan var jag precis som många andra på Nationalmuseum, och såg utställningen om det både för Europa och för många andra länder i världen så omvälvande året 1989. Där kunde besökarna se bilder på människor som kämpade för sin frihet. I det sammanhanget var konsten och det fria ordet viktiga vapen. Och frihetskämparna lyckades! Berlinmuren föll, demokratin vann!

Tyvärr stannar inte historien där. Vi befinner oss i en tid där vi än en gång måste försvara det fria ordets rättigheter och den fria konsten, för vissa politiska partier även i denna församling vill låta politiker styra vad som är bra konst, hur bra konst framförs och vems kultur som räknas. Därför ringer verkligen varningsklockorna!

När jag läser Sverigedemokraternas budgetförslag för kulturnämnden där de använder begrepp som nationell majoritetskultur och problematiserar att det i tunnelbanan förekommit provokativ konst, då blir jag mörkrädd, men jag måste samtidigt säga att jag tyvärr inte blir förvånad. Låt mig bara ta några exempel ur Sverigedemokraternas budgetförslag. Lyssna på det här: Till kulturen hör också att ett samhälles värderingar inkorporerat i medborgarnas moral och statens lagar, indirekt ett sätt att leva tillsammans, de kulturella elementen ryggraden för nationen Sverige.

Vidare skriver man när det gäller kollektivtrafiken om att det finns ett konstråd. Då konstaterar man att de ansvarar även för konstväxlingar vilket är det samlade projektnamnet för den temporära konst som under en period dyker upp i kollektivtrafiken. Här ingår den politiskt provokativa mens-konsten.

Sverigedemokraterna avslutar den avdelningen med att skriva att Sverigedemokraterna därför föreslår att man ska utreda lokala folkomröstningar om offentlig konst på stationer.

När man sedan läser deras skrivningar om vården så ser man att det står att konsten bör vara harmonisk och värdeskapande ur ett ”vårdnadsperspektiv” och att man föreslår att Region Stockholm ska verka för offentlig konst som främjar läkande och rehabilitering.

Det här kan verka harmlöst. Det låter vettigt att skattepengar inte ska gå till konst eller utsmyckning som väcker obehag eller provocerar i offentliga miljöer, men vad är då egentligen konstens roll? Dessutom måste man ställa sig frågan: Vem ska bestämma vilken konst som får finnas och vad som är okej? Är det jag, eller är det ett parti som anser att det ska finnas en nationell kultur som alla ska ansluta sig till, annars är man inte svensk?

Vänner här i salen, de flesta av oss delar gemensamma ståndpunkter och vi får inte backa en millimeter för de fascistiska ideologier som använder kontroll av kultur och konst för att kontrollera människor! Det här handlar inte främst om att jag är socialdemokrat, det handlar om att jag tror på demokrati, det fria ordet och konsten som verktyg för att låta människor leva sina bästa liv.

Jag är övertygad om att många andra partier på andra sidan blockgränsen håller med om det här, så låt oss då också stå enade i övertygelsen om att vi politiker aldrig ska bestämma över kulturens innehåll och tysta det som är provokativt. Fram för demokratin, och nej till det tystade ordet!

Anförande nr 230
R i c k a r d W e s s m a n (M): Herr ordförande! Jag tycker att den här debatten också visar att vi alla här inne är väldigt stora kulturvänner. Vi kan uttrycka det på olika sätt men vi är alla väldigt engagerade i kulturdebatten och vi värnar verkligen kulturen i regionen. Det är något som jag känner igen år efter år.

Mina erfarenheter från Stockholmstinget vill jag återkomma till. Nu har vi Aida Hadzialic här som gruppledare för Socialdemokraterna, även om hon inte är i salen för ögonblicket. Hon sade för några år sedan att hon höll med Göran Hägglund i hans uttalande om verklighetens folk och hon kritiserade Socialdemokraternas då ganska stora fäbless för identitetspolitiken, som då var modern och som vi hörde rätt mycket om i den här salen för några år sedan.

Jag hälsar verkligen det perspektivet välkommet, för när jag besökte Stockholmstinget och hörde vittnesmål inifrån kulturlivet så förstod jag att det inte är någon politiskt fri zon, om man ska vara ärlig. Den har i stället under årens lopp utvecklats till att bli ett ganska slutet system som vi som bidragsgivare behöver bidra till att faktiskt öppna upp. Jag har en del förhoppningar om att Socialdemokraterna faktiskt ser de problem som finns inom kulturlivet och som det vittnades om på Stockholmstinget.

Med detta vill jag bara tacka för debatten! Jag vill också tacka förvaltningen för att jag fick komma till det där tinget, det var en inspirerande upplevelse. Och givetvis: Tack för debatten här i salen idag! Bifall till regionstyrelsens budgetförslag!

Anförande nr 231
A n n e - M a r i e S t r ö m b e r g (V): Människan lever inte av bröd allena. Kultur har en viktig hälsofrämjande effekt, och särskilt viktig är kulturen för barnen. De barn som på grund av svåra sjukdomar tvingas tillbringa långa perioder på sjukhus och många gånger tvingas genomgå väldigt tunga behandlingar, de barnen behöver koppla av, tänka på något annat, få skratta.

Glädjeverkstan med dess clowner har funnits sedan 1998 och deras clowner träffar 25 000 barn och föräldrar varje år. Trots enstämmigt positiva recensioner tvingas Glädjeverkstan söka bidrag årligen. Vi i Vänsterpartiet anser att Glädjeverkstan ska få ett permanent verksamhetsstöd och ingå som ett permanent stöd i vården och inte som ett projekt.

Även andra patientgrupper har behov av att ta del av kulturutbud. Patientgrupper inom psykiatrin bör också ges möjlighet att ta del av kultur. Att få möjlighet att ta del av ett kulturutbud och själv få utöva kultur är något som i sig själv har läkande effekt. Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetreservation vilket är vårt förslag till budget för kulturnämnden för år 2020!

Jag vill tacka Jens Sjöström för ett utmärkt anförande! Jag instämmer fullständigt i hans analys av Sverigedemokraternas budgetförslag. För övrigt anser jag att vi politiker ska lyssna på patienter, resenärer och personalen.

Anförande nr 232
Cecilia Elving (L): Det är en konstig och utmanande tid som vi lever i, en tid när Facebook blockerar vårt länsmuseums inlägg för att det är märkt #jämställdhet och #feminism. Det är en tid då det är som att vi står och skriker i skilda rum och aldrig når fram och når ut till varandra.

Jag vill ändå säga att det har varit väldigt roligt att få den stora äran att leda kulturnämndens arbete. Jag tycker att vi faktiskt har ett väldigt bra samarbete och gott samarbetsklimat mellan alla partier i nämnden.

Jag är glad över att ni större partier, som har mer talartid än jag, har kunnat utveckla det som står i Sverigedemokraternas budgetförslag som är så anmärkningsvärt. Det handlar inte bara om hur man vill använda kulturen för att styra människor på ett sätt som jag finner väldigt obehagligt. Det handlar också om hur de vill komma bort från hela vår förvaltningsmodell med professionella, otroligt duktiga personer. Jag blir faktiskt lite ledsen över hur ni sverigedemokrater gång på gång underminerar vår otroligt eminenta kulturförvaltnings arbete. Det är ett enormt professionellt arbete som görs med väldigt hög kvalitet. Ni talar om en sluten elit som pratar i stängda rum. Det är faktiskt en väldigt transparant process där vi involverar mängder av olika aktörer i beslutsprocesserna.

Tack för det viktiga som framhållits här i dag! Tack för debatten! Tack för arbetet i nämnden!

Det kommer att finnas många anledningar att tala vidare om de väldigt stora skillnader som vi kan se inom kulturpolitiken i dag.

Anförande nr 233
Fredrik Wallén (KD): Ordförande! Jag tänker använda mina sista sekunder till att berömma den blågröna koalitionsmajoritetens budgettext just i vad det avser frågan om hur vi ska ha kontroll över de föreningsbidrag som vi delar ut.

Det är ett väldigt ansvar att dela ut ytterst offentliga medel till människor som driver projekt och har olika idéer och så vidare. Därför är jag glad över den text som finns här om att noggranna granskningar ska göras för att säkerställa att skattemedel inte går till odemokratiskt eller olagligt arbete.

Alla vi som har sysslat med sådana här saker vet att det är bra att påminna sig om det här. Man kan säga att det är självklart, men det här stadfäster ändå på något sätt att vi är noggranna.

Än en gång yrkar jag bifall till den blågröna koalitionens förslag till beslut!

Anförande nr 234
Robert Johansson (S): Jag vill också tacka för en bra debatt! Precis som Rickard Wessman sade så förändras inte vissa saker. En sak saknar jag faktiskt. Nu är Benjamin Dousa inte här i salen, men det var ett komiskt utfall av honom först mot sitt eget partis budgetförslag och ett mot oss socialdemokrater.

Mest saknar jag ändå när jag tar ner honom på jorden.

Fullmäktige, en del var faktiskt bättre förr! Tack för debatten! Bifall till Socialdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 235
Ann Mari Engel (V): På mina sista sekunder vill jag upprepa att det är jättebra med alla fina och vackra ord och tankar om kulturen. Men konstnärerna och kulturen behöver inte enbart vackra ord, de behöver reda resurser om de ska ha möjligheter att överleva och verka i den här regionen och producera all den kultur som ni är så stolta över. Se till att de får en bättre budget! Majoritetens budgetförslag innehåller inga som helst ökningar till alla de saker som ni föreslår ska ske.

Inte bara ord, mera pengar, mera pengar!

Ordföranden: I och med det ber jag att få tacka så mycket för i dag. Vi återkommer i morgon vid samma tid och på samma plats för att fortsätta med de ämnen som återstår.

Hälso- och sjukvården

Anförande nr 236
Regionrådet Starbrink (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Hälsa är frihet. När vi har hälsa kan vi verka med full kraft, vara självständiga, försörja oss själva och våra barn, vi kan förverkliga våra visioner, våra drömmar. Hälsan betyder mycket för var och en av oss. Det inser vi snabbt när hälsan sviktar hos oss själva eller hos någon av våra nära.

Majoritetens budgetförslag har rubriken Ansvar för framtiden. Ett sätt att ta ansvar för framtiden är att sträva efter att färre behöver vård eller att vårdbehoven kan skjutas upp lite. Därför måste hälsofrämjande och förebyggande insatser betraktas som goda investeringar som ger bra avkastning.

God hälsa och god ekonomi går hand i hand. Förebyggande insatser sparar pengar på sikt. Det är viktigt eftersom vi står inför stora demografiska utmaningar. Egentligen är det väldigt goda nyheter att en stor generation kommer att leva längre än sina föräldrar. Det sker genom en fantastisk utveckling där hälsan har förbättrats under hela 1900-talet tack vare en enastående utveckling av de medicinska möjligheterna och de stora landvinningar som gjorts.

Cancer, som förr betraktades som en dödsdom, är i dag ofta en botbar sjukdom. Ibland är det en sjukdom som blir kronisk genom den medicinska utvecklingen. Det kräver mer av oss att fortsätta att utveckla vården, inte minst att erbjuda rehabilitering. Samtidigt ser vi att fler drabbas av cancer, och det måste vi möta genom att förebygga. Vi kommer att sjösätta den nya cancerplanen. Den tar fasta på möjligheterna till ett gott och långt liv med cancer men tar också fasta på vikten av att förebygga.

Vaccinationsprogram har räddat många människors liv och hälsa, men i dag ser vi en stark rörelse i Europa som sprider myter om vaccinationer och nekar sina egna barn den livsviktiga hälsoinsatsen. Vi behöver ta strid mot antivaccinationsrörelsen så att den inte får fäste här hos oss. Samtidigt ska vi se möjligheterna i att erbjuda vaccin inom nya områden i framtiden, vilket kan rädda ännu fler liv och ännu fler människors hälsa.

Primärvården behöver vi stärka. Det tror jag att vi har en stor samsyn om i denna sal. I våras antog vi i hälso- och sjukvårdsnämnden en primärvårdsstrategi, som vi nu ska konkretisera och formulera en handlingsplan utifrån. Där ska patienternas behov av en tillgänglig primärvård med hög kvalitet och kontinuitet stå i centrum, och förutsättningarna att utveckla, behålla och attrahera rätt kompetenser och mycket annat ska förstås också få ta stort utrymme.

Jämlik vård ska gälla alla. Här blir skiljelinjerna i sjukvårdspolitiken knivskarpa. Sverigedemokraterna motsätter sig att vi riktar hälsoinsatser till dem med sämst hälsa om de råkar vara människor med utländsk bakgrund. Därför vill de avskaffa hembesöksprogrammen som visat sig betyda så mycket. Förstärkningen av vårdcentralerna i tuffa områden ska dras in. Och har man inte lärt sig svenska tillräckligt för att kunna föra ett resonemang om sin cancerbehandling får man

skylla sig själv. Någon tolk blir det inte tal om i vården i Sverigedemokraternas iskalla samhälle. Där ska människors tillgång till vård inte styras av deras behov utan av deras bakgrund. Det kan jag aldrig acceptera.

En annan skiljelinje går mellan liberaler och socialdemokrater. Det går inte att tolka Socialdemokraternas politik på annat sätt än att de vill återföra vård som i dag ges utanför sjukhus tillbaka in på akutsjukhusen, stick i stäv med vår framtidsplan och ambitionen om en god och nära vård.

Jag fick inget svar i går men kanske får jag det i dag. Hur ska ni hämta hem er neddragning redan nästa år när ni vet att det tar ett år att avveckla avtalen med våra vårdgivare i vårdvalen? Och vart ska patienterna som i dag får vård i vårdvalen ta vägen? Förra året var 345 000 kvinnor patienter inom den öppna gynekologin i vårdval. Var ska de få sin vård? Kan vi få ett svar på det i dag? Eller de drygt tusen patienter som redan under den korta tid som vårdval geriatrik har funnits får vård i vårdval, vart ska de ta vägen? Det måste ni kunna svara på när ni lägger fram så drastiska förslag. Hur många läkare, sjuksköterskor, undersköterskor, fysioterapeuter och andra ska få sparken när ni luggar den öppna specialistvården på 400 miljoner kronor? Kan vi få ett svar på det i dag?

Ordförande! Det är tid att ta ansvar i ett ekonomiskt tufft läge med vikande skatteintäkter och med en kostnadsutjämning som dränerar regionen på stora summor. Att ta ansvar för framtiden innebär att vi i dag måste fatta strategiska beslut för att klara välfärdens finansiering nu och i framtiden. Vi behöver uthållighet i omställningen till framtidens hälso- och sjukvård där människor får vård på lämpligast möjliga vårdnivå, vilket ofta är i primärvården, ibland i det egna hemmet. Ibland behöver vi också gå till den öppna specialistvården och mer sällan till akutsjukhuset. Vi ska ta ansvar för framtiden.

Ordförande! Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag i dess helhet, och jag vill särskilt yrka bifall till säryrkandet om att all vård vid Södersjukhusets mottagning för våldtagna ska vara avgiftsfri.

Anförande nr 237
Regionrådet A l k u r d i (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Det finns ingen ofrihet som den när man själv eller ens nära och kära inte har hälsan, när man känner att man måste armbåga sig fram för att en anhörig ska få sin operation i tid. Detsamma gäller när vård läggs ned för att vissa delar av regionen inte anses ha lönsamma patienter, där vårdbehovet är för stort enligt vårdvalssystemet, vilket alltmer dikterar styrningen av regionens sjukvård. Somliga skulle kanske använda ett ord som Bertil Ohlin myntade, fåtalsfriheten.

Allt är inte nattsvart i Region Stockholms sjukvård. Mycket fungerar bra tack vare outtröttlig vårdpersonal. Men det är någonting som är bekymmersamt, en ekonomi som systemivrare för dyr och ineffektiv marknadsstyrning under lång tid låtit försämras, i regionen som har landets absolut bästa ekonomiska förutsättningar. Efter 13 år ser vi resultatet av den extrema marknadsstyrningen inom det offentligt finansierade och vad det leder till. Det leder till ökad ofrihet för våra invånare när vården splittras upp eller läggs ned, exempelvis vårdval gynekologi och neurologi. Specialistutbildningarna försämras kraftigt, kostnaderna ökar och de med kronisk sjukdom, de som har de största vårdbehoven och som behöver den sammanhållna vården, är de som får det sämst.

Nu föreslår de blågröna, vilket är häpnadsväckande, att fler av de kostsamma privatiseringsexperimenten ska införas. Man vill införa vårdval reumatologi trots motstånd från profession, forskning, patientorganisationer, som ser stora risker med fördyringar och försämrad vård.

Samtidigt, efter att man försämrat villkoren för en god och sammanhållen nära vård, hävdar man att vård ska ut från sjukhusen till den nära vården och motiverar ett rekordstort varsel av vårdpersonalen på Karolinska på detta sätt. Karolinska har redan överbeläggning, 110 procent. De har inte tillräckligt med vårdpersonal för att kunna utföra det uppdrag som politiken har ålagt dem. Det är överbeläggningar på alla våra sjukhus, likaså köer till operation. Att tro att det inte

behövs större bemanning på ett sjukhus som Karolinska, som övergått till enkelrum och enbart tar hand om de absolut svåraste patienterna, är för mig en gåta. Dessutom har våra andra sjukhus fått ta emot patienter som tidigare skulle ha gått till Karolinska.

Vi socialdemokrater vet att operationsköerna inte kan kortas utan rätt bemanning i form av vårdpersonal. Därför föreslår vi ett räddningspaket och prioriterar bort de dyra privatiseringarna för att kunna fördela mer resurser till sjukhusen och vårdpersonalen. Liksom bra vård ska bedrivas på sjukhusen tror vi också på en god och nära vård. Därför lägger vi resurser på att bygga ut specialistcentrum utanför sjukhusen. Vi ger primärvården mer muskler då vi säger nej till de blågrönas krav på hög ekonomisk avkastning på egen-regi-verksamheter inom primärvården och satsar i stället på den, oavsett om den är privat eller offentligt driven.

Vi värnar kontinuiteten genom att garantera fast läkarkontakt med egen vårdansvarig, och vi vill öka jämlikheten inom första linjens psykiatri för barn och unga för att ingen, ingen, ska lämnas efter.

Och vet ni vad? Vi säger nej till försäljningen av Bromma sjukhus. Den här regionen behöver fler vårdplatser inom geriatriken och fler idéburna aktörer, inte färre. Vi vägrar helt enkelt att ställa patienter mot varandra, den kroniskt sjuka inom primärvården mot den cancersjuka på sjukhuset, den med tjock plånbok och rätt postkod mot undersköterskan som bor i Nynäshamn eller Vällingby. Vi prioriterar att bygga upp den sjukvård som generationer före oss har ansträngt sig för att få till. Vi gör det i samarbete med profession och patientföreningar. Det är det som innebär att sträva efter jämlik vård i samhället och frihet för den enskilda.

Vi vill ha trygg vård för alla. Vi socialdemokrater tror på den starka vårdcentralen som navet, den som är din och ditt barns trygghet vid en liten åkomma eller vid svår kronisk sjukdom. Vi tror också på sjukhusen där våra äldre inte ska behöva ligga i korridorerna och där personalen kan göra sitt jobb utan att behöva gå in i väggen före 30 års ålder.

Stockholm har landets friskaste befolkning i vissa länsdelar, vilket ofta hävdas och vilket är sant, men Stockholm har också landets sjukaste befolkning i andra delar. I regionen med landets bästa förutsättningar ska vi inte ha några hälsoklyftor, inte ha gräddfiler. Vårdens pengar ska fördelas efter behov och leda till att man får vård i tid. Ingen vård ska läggas ned på grund av olönsamma patienter. Vi är regionen med de bästa förutsättningarna, och det ska alla våra invånare och all vår vårdpersonal märka av.

Därmed yrkar jag bifall till Socialdemokraternas budgetförslag och till det ändringsförslag som vi har lagt till.

Anförande nr 238
Regionrådet N ä s s é n (M): Fru ordförande! Jag vill börja med att tacka för ett gott samarbete i hälso- och sjukvårdsnämnden under Anna Starbrinks ledning. Från Moderaternas och koalitionens sida är vi verksamma i politiken för att bidra till att hälso- och sjukvården ska vara trygg, modern och organiseras utifrån patienternas behov. Vi vill att hälso- och sjukvården ska präglas av en hög grad av valfrihet för varje enskild patient. Tillgängligheten ska vara god, och därmed ska vi arbeta hårt för att väntetiderna ska vara så korta som det någonsin är möjligt. Det finns exempel i Stockholm och i vår närhet, i grannländer och annat, där det är naturligt att få en läkartid samma dag eller dagen efter. Det går att nå dit.

Vi ligger på många sätt bra till i Region Stockholm även om det såklart finns mer att göra. Ett sätt att uttrycka läget är såsom det beskrivs i Socialdemokraternas eftervalsanalys. Där står det bland annat att katastrofresultatet i landstingsvalet 2018 kan förklaras av sjukvårdens bristande tillgänglighet. Men de skriver också: ”Enligt en undersökning som Sifo genomfört på uppdrag av Socialdemokraterna anser 56 procent av väljarna att tillgängligheten försämrats de senaste fyra åren. Endast 18 procent anser att den förbättrats … Missnöjet med tillgängligheten är betydligt mindre i Stockholms län än i resten av landet.” Där har vi något som vi väl kan vara överens om över partigränserna.

Fru ordförande! Om vi ser på väntetider övergripande har ca 90 procent av patienterna som genomfört ett besök i primärvården fått en medicinsk bedömning inom den nya vårdgarantitiden på tre dagar. När det gäller första besök till specialistmottagning har andelen väntande inom den nationella vårdgarantin, 90 dagar, varit ca 92 procent jämfört med 74—84 procent i riket som helhet. I Västerbotten, som efter valet 2018 är den enda regionen i landet som styrs av Socialdemokraterna, där de väl styrt sedan familjen Hedenhös, är samma grad av måluppfyllnad 73 procent. Våra grannar Uppsala har 76 procent, Gävleborg har 56 procent.

Väntetidsläget för operation i Region Stockholm är inte lika bra men fortfarande i toppskiktet i nationell jämförelse. Där har väntande inom 90 dagar varit ungefär 85 procent jämfört med rikssnittet på 60—74 procent. Västerbotten har 58, Uppsala 65 och Gävleborg 57 procent.

Sammanfattningen av detta är att det absolut inte saknas utmaningar. Vi har en stor andel äldre som kommer att öka de kommande åren, men vi ligger sammantaget mycket bra till jämfört med alla andra regioner. Vi kan vara väldigt stolta men absolut inte nöjda.

Om vi tittar lite på ekonomin ser vi att det inte är något tvivel om att det är en ganska stram budget för hälso- och sjukvårdsnämnden nästa år. Vi har prognoser om en långsammare skatteunderlagstillväxt, och vi har minskande resurser under de kommande åren på grund av skatteutjämningen. Uppräkningen stannar på 2,6 procent eller ungefär 1,6 miljarder kronor mer. Det är ett anslag på 63,6 miljarder kronor.

Det finns kommuner i vårt län som kanske har nolluppräkning inom viktiga områden. På det sättet är det positivt att vi kan tillföra mer pengar nästa år. Men vi har också en ganska hög kostnadsökningstakt, och därför är det en stram budget.

Döm om min förvåning när vi hör den hårda kritiken mot den blågröna koalitionen samtidigt som Socialdemokraterna anslår 75 miljoner kronor mindre i anslag till hälso- och sjukvårdsnämnden. Det är ju nämndens budget som finansierar vården och övrig hälsovård. Det är där vi finansierar husläkarmottagningarna.

Låt oss titta på det paket som kommit. När vi fattade beslut om akutsjukhusens avtal, efter mycket långt arbete, var det 1 procent mer från Socialdemokraterna. Nu när budgetdebatten redan har startat kommer det som en brasklapp att man ska lägga på ytterligare, så nu ska det vara 500 miljoner kronor. Avtalet gäller från den 1 januari. Det är bara en och en halv månad kvar, och inga tydliga besked finns om hur det ska finansieras. Vad är det för annan vård som ska dras ned? Anna Starbrink ställde både i går och i dag ett antal frågor som jag instämmer i. Hur ska detta finansieras?

Dessutom står Karolinska universitetssjukhuset för ungefär hälften av sjukhusavtalens omfattning. Det blir därmed 250 miljoner kronor. Med ett underskott på 1,6 miljarder, som Tomas Eriksson påpekade, sker det ett visst tillskott enligt den här papperskonstruktionen, men hur ska det gå till i verkligheten? Vad ska man göra med det övriga underskottet som finns kvar? Södertälje sjukhus ser ut att ha en ekonomi ungefär i balans. Ska det då tas pengar från den nära vården, som ni föreslår, och tillföras ett akutsjukhus som kanske redan har sin ekonomi i balans?

Jag hade förberett och tänkte ta upp det som Anna Starbrink redan nämnt. Vi har 44 mottagningar inom specialistvården gynekologi. Där skriver ni rakt av att det vårdvalet ska avskaffas. Hur har ni tänkt? Det tar ett år att säga upp avtalen. Ska ni bara lägga ned dem? Ska SLSO ta över dem, köpa upp och anställa de 44 mottagningarnas gynekologer som finns över hela länet? Hur ska det gå till? Det är nog så att den torra, tekniska och tråkiga sanningen är att det största oppositionspartiets budget har ett stort hål. Ekvationen går inte ihop.

När man jämför tabellerna i hälso- och sjukvårdsnämnden ser man att Socialdemokraterna är det parti i fullmäktige som anslår minst pengar till hälso- och sjukvårdsnämnden.

Jag yrkar bifall till den blågröna koalitionens budgetförslag.

Anförande nr 239
J o n a s L i n d b e r g (V): Fru ordförande, ledamöter och åhörare på webben och på läktaren! Sjukvård är nog den mest komplexa verksamhet vi har att göra med i samhället. Hur man pratar om sjukvård i sina budgettexter eller i sin styrning tycker jag säger en hel del om hur man tänker styra sjukvården.

När jag läser det förslag till regionens budget som ansvariga allianspartier och Miljöpartiet lägger fram slås jag av att de verkar använda sig av begrepp från industrin. Det pratas om vårdproduktion, flödesprocesser, ständiga effektiviseringar, mätbarhet och beställda volymer. Jag tror att vi här har en av förklaringarna till underskotten på våra sjukhus, till att fler och fler allmänläkare springer benen av sig på vårdcentralerna, och det är också en delförklaring till att de personalkategorier som ökat mest av alla i den här regionen förra året inte är kliniskt verksamma sjuksköterskor eller läkare utan handläggare och människor i ledningsfunktioner.

Jag läser i föreliggande budgetförslag att ni i koalitionen vill minska den administrativa överbyggnaden. Men ni måste förstå att hela den styrmodell vi i dag har i Region Stockholm, med beställare—utförare-modeller, med mängder av vårdval och upphandlingar, driver en utveckling med ökade kontrollmekanismer och ökad administration som belastar vårdens personal. Om man inte ser det då har man en bristande sjukdomsinsikt.

Vänsterpartiets budget vill någonting annat. Vi identifierar den kroniska vårdplatsbristen i länet, som vi haft under många år. Ni nämner den inte med ett enda ord i er budget. Har ni släppt det problemet? Jag undrar varför ni inte pratar om ett av de största bekymmer som läkare och sjuksköterskor dagligen möter på våra sjukhus. Ni sätter sjukhusen på en tuff ekonomisk svältkur och inbillar er att man under dessa förutsättningar ska kunna vara en god och attraktiv arbetsgivare, vilket ni skriver i ert budgetförslag. Hur den ekvationen ska gå ihop är för mig fullständigt obegripligt.

Ni frågar vart patienterna ska ta vägen, var de ska få vård om vårdvalen avvecklas. Det är inte så att det inte fanns sjukvård före vårdvalssystemen. Det fanns ganska bra med sjukvård innan vårdvalssystemen infördes. Vårdval är ett styrsystem, inte en vårdmetod, vill jag säga. Jag tycker att ni snarare ska fundera över när alla de patienter som övernattar ett, två eller tre dygn på akuten och väntar på en vårdplats ska få sin vårdplats. Så har det varit länge, under många år, och de har inte blivit färre trots alla vårdval ni sjösatt. De har blivit fler.

Vi vill att alla verksamheter i vården ska erbjuda betald vidareutbildning, med full lön, till specialistsjuksköterska i samtliga specialiteter. Det vill inte ni. Vi vill satsa på ordentliga försök med kortare arbetstid som sedan kan sprida sig. Det vill inte ni. Vi vill öronmärka tid till personal så att de kan fortbilda sig och kompetensutveckla sig i primärvården. Det vill inte ni. Så länge vi i denna sal inte gör någonting åt löner, arbetstider och kompetensutveckling kommer vårdplatsbristen i regionen att förvärras, och färre kommer att vilja jobba i den offentligt finansierade sjukvården.

Jag tror att man kan ta följe på ett land som Skottland. Där finns inga vårdvalssystem eller köp-och-säljmarknader i vården. Dem har de dragit tillbaka, och vad har de sett? Jo, avsevärt förbättrade medicinska resultat och mycket bättre sammanhållna vårdkedjor. Jag tror inte att det finns en enda person som jobbar i vården där som vill ha tillbaka det marknadstänkande som vi i dag har i Stockholm.

Vi tar också fasta på alla de underlag, både nationellt och regionalt, som rör vårdens problem med brist på kontinuitet och samordning. Det tror jag är en utmaning som vi alla ser i den här regionen. Jag vill se fler modeller som den i Norrtälje eller den som finns i södra Älvsborg där den nära vården byggts ihop med slutenvården. Vi tror på områdesansvar för våra vårdcentraler. Det verkar inte ni göra.

Låt vården styras av proffsen, säger ni. Om vi tänker oss att proffs utgörs av forskare, spetspatienter eller profession så undrar jag vilka proffs som sagt att man ska införa vårdval reumatologi. De finns inte.

Ni pratar också om kortare vårdköer i Stockholm jämfört med övriga landet. Vi har korta köer här, och ibland har vi längre köer, men det ni inte pratar om är att vi har två slags köer på grund av ett system med många vårdval. Vi har en kö för patienter som är skattefinansierad, men vi har också en kö för patienter med privata vårdförsäkringar, en VIP-kö. Anledningen till att den uppstått är att ni privatiserat och gett så mycket sjukvård till privata vårdbolag i vårdvalssystemen att de kan välja att prioritera patienter med privata sjukvårdsförsäkringar framför patienter som står i regionfinansierad kö.

Vi satt båda, Tobias, på ett möte där vårdgarantikansliet berättade för oss att de har problem i regionen med att lotsa patienter rätt, sådana som väntat mer än 90 dagar, till vårdgivare eftersom dessa säger nej. Om det hade varit en försäkringspatient skulle de ha tagit emot honom eller henne, men nu kommer patienten från regionen och då gör de inte det.

Det är för mig fullständigt obegripligt hur vi kan föra in försäkringsbolagens logik i ett system som ska bygga på hälso- och sjukvårdslagen. Försäkringsbolagen försäkrar inte Arne som är 80 år med multisjuklighet och har stora vårdbehov. De försäkrar Tomas 40 år, banktjänsteman, som är frisk vad gäller diagnoser och som bor på Kungsholmen. Det är en sådan person som får förtur i ert kösystem i den här regionen, och det vill vi sätta stopp för. Upphandlingar och valfrihetssystem får aldrig vara överordnade hälso- och sjukvårdslagen.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 240
Gabriel Kroon (SD): Ordförande, ledamöter och åhörare! Det är dags att debattera det förmodligen viktigaste blocket i fullmäktige, något som för en gångs skull och i ordets rätta bemärkelse handlar om liv och död, nämligen sjukvården. Sjukvården i Region Stockholm ger i alla fall för mig en tveeggad bild. Å ena sidan har vi Sveriges kortaste köer till operation, vi har relativt god kompetensförsörjning av läkare och vår geografiska belägenhet som huvudstadsregion med ett högt löneläge gör oss ofta till en attraktiv arbetsplats. Å andra sidan bryter vi mot vårdgarantin när vi har över 2 300 personer som väntat olagligt länge på operation. Näst intill samtliga våra akutsjukhus går med underskott, och det största, Karolinska, går back med 1,6 miljarder. Vi har börjat avskeda läkare och undersköterskor samtidigt som vi för bara några månader sedan skrek efter mer vårdpersonal.

Frågan vi måste ställa oss är om vi ska vara nöjda, om vi anser att allting fungerar bra för att vi på papperet har kortare vårdköer än andra regioner. Jag tycker inte det. Vi har en massiv fördel av att vara huvudstadsregion med den bästa och högsta skattekraften per capita. Vi har Sveriges högsta landstingsskatt, och vi är ett av norra Europas affärscentrum. Det är en självklarhet att möjligheterna att bedriva god vård i vår region är bättre än i andra regioner. Att vi då också har kortare köer är väl ett minimum som förväntas av oss som regionpolitiker för den här regionen. Jag kan till och med säga att det som i min värld förväntas av oss är att vi ska ha noll personer i vårdkön. Men det har vi som politiker misslyckats med.

Vi har varit pionjärer i omvandlingen från sjukhusvård till öppenvård, men vi har inte rustat upp primärvården lika mycket som vi rustat ned akutsjukhusen. Vi har tappat systemperspektivet, inte minst har vi tappat helheten i samarbetet mellan region och kommuner. Vi har blivit så låsta i enskilda verksamheter och deras budgetar att vi struntat i att höga kostnader uppstått på andra ställen i systemet på grund av enskilda besparingar.

Dagens problem med Karolinska är självklart inte bara Karolinskas fel. Det är ett systemfel. Fallet när 250 läkare och 350 undersköterskor varslas samtidigt som anställningsstopp införts på resterande akutsjukhus måste vara unikt även ur ett Sverigeperspektiv. Resultatet är enkelt: Hälso- och sjukvården i vår region har förlorat patientnära vårdpersonal.

Samtidigt vill jag ställa en fråga till majoriteten. Har ni hört en enda sjuksköterska, läkare eller undersköterska som dagligen jobbar med patienter på något av våra akutsjukhus säga: Vi behöver inte fler händer i vården, vår arbetsmiljö är bra och överbeläggningarna existerar inte. Vet ni vad?

Ni kan till och med minska vår personalstyrka och avskeda en del av vår personal, för de behövs inte.

Jag tror ärligt talat inte att någon av er har hört dem säga så, och om så vore fallet skulle jag gärna vilja se den personen. Och då talar jag inte om den politiskt valda sjukhusledningen.

Samtidigt förstår jag varför Karolinska blivit tvungen att varsla. Den budget och det system som i dag finns på plats tillåter ingen annan kortsiktig lösning, och det är oroande. I vårt budgetförslag, det sverigedemokratiska, framkommer en alternativ syn på vården. Vi vill att sjukvården ska vara proaktiv, detta genom en proaktiv öppenvård med förebyggande arbete och med större fokus på teamarbete hos vårdspecialiteterna och med en delaktig patient i fokus. Man ska som patient känna sig trygg med en fast vårdperson, någon man känner igen. Det ska inte vara nya ansikten vid varje besök.

På kort sikt behöver kostnaden för inhyrd personal växlas mot fast anställd personal. En regional personalpool bör utredas för att koordinera hur personalen kan samarbeta mellan vårdinrättningar, akutsjukhus och SLSO. För dem som vill och kan jobba lite annorlunda tider ska det också synas i lönekuvertet. Trohetsbonus bör utredas för att visa vår egen personal uppskattning för att de stannar hos oss som arbetsgivare. Samtidigt måste vi se över möjligheten för verksamhetscheferna att kunna införa alternativa verksamhetsmodeller som de anser passar bättre för deras verksamheter.

Primärvården ska byggas ut för att på riktigt avlasta närakuter och akuter men även verka förebyggande för att undvika dyra och onödiga akutbesök. Primärvården ska på riktigt ta platsen som förstaalternativet i sjukvården. För detta krävs högre ersättning, fler husläkarjourer som har öppet under obekväma tider och ett aktivt förebyggande arbete som bättre fångar upp de äldre och multisjuka som är vårdens största konsumenter.

Vi anser att akutsjukhusavtalen skulle behöva korrigeras med en ersättningsfaktor för den demografiska utvecklingen och att Karolinska Solna borde se över möjligheten att öppna sitt akutintag. Avsaknaden av det leder till ökad belastning på de andra akutmottagningarna.

Slutligen vill jag påpeka att det vi i dag beslutar om och den budget vi i dag antar avgör vår och stockholmarnas framtid. Då pratar jag inte om vår framtid nästa år utan den på fem, tio, femton års sikt. Det är dags att vi har ett systemperspektiv med fokus på förebyggande arbete och säker vård för äldre och sjuka, vårdens största konsumenter. Genom vårt budgetförslag gör vi just det. Vi säkerställer att resurser används effektivt, vi prioriterar upp personal och vi ger patienter vård i tid.

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 241
C h r i s t i n e L o r n e (C): Ordförande, ledamöter, åhörare! En lång dag väntar och vädret utanför landstingssalen var ganska dystert när vi gick hit, så det var inte någon energipåfyllning direkt. Men det finns också ljusglimtar här i livet. Vi har nästan fri tillgång till godis, och vi kommer här i Sveriges näst största parlament att under många timmar framöver prata om det bästa som finns, nämligen sjukvård.

Vi vill alla ha en god vård för patienterna och deras närstående och självklart också för medarbetarna. Vad innebär en god vård? Är det när så mycket som möjligt av vården bedrivs inne på sjukhusen eller är det när den flyttas ut till en fast husläkare med omvårdande team? Vi är överens om att vården ska bedrivas på rätt vårdnivå, där patienter i behov av vård får snabb hjälp av kompetent personal och till så låg kostnad som möjligt. Det är trist och tråkigt att säga det sista, till så låg kostnad som möjligt, men det är en absolut förutsättning att de skattemedel vi hanterar används så sparsamt och effektivt som möjligt så att de räcker så långt som möjligt.

Det som verkligen utmärker den budget som vi i dag antar är att det satsas på det preventiva, sjukdomsförebyggande, arbetet. Vi har i budgeten lagt uppdrag om att stärka kunskapen om och effekterna av de screeningprogram vi har men också att utreda nya sätt att förbättra hälsan. Högt blodtryck är till exempel en riskfaktor för förtida död, och behandlingen är både enkel och billig. Screeningprogram är både dyrt och administrativt krångligt medan själva blodtrycksmätningen är väldigt enkel. Därför ska vi utreda och se om opportunistisk blodtrycksmätning kan vara ett sätt att upptäcka högt blodtryck hos befolkningen.

Det innebär att när en person befinner sig någonstans där det redan finns en blodtrycksmätare passar man på att mäta blodtrycket, och om det är för högt slussas man vidare till vården. Mätningen kan ske på apoteket, hos fysioterapeuten eller hos tandläkaren. Mitt blodtryck skulle förstås vara skyhögt hos tandläkaren, ja ni fattar. Genom att hitta och behandla personer som har för högt blodtryck kan vi rädda många liv varje år. Om vi upptäcker någon som har för högt blodtryck kan ett recept på fysisk aktivitet vara förstahandsvalet vid behandling.

Det blev en snygg och inte alls inövad radioövergång till nästa sak som jag vill nämna, nämligen kunskapen om fysisk aktivitet på recept. Vi har med skrivningar om att den ska öka både hos regionens vårdgivare och hos våra patienter. Evidensen är god. Det handlar om stora hälsovinster för den enskilda individen, och följsamheten för fysisk aktivitet på recept är lika hög som för mediciner på recept.

Förvånansvärt ofta ser man i olika sociala medier frågor om vilken vårdcentral människor kan rekommendera. Många svarar, för det är en fråga som engagerar, men svaren är lika spretiga som antalet personer som svarar. Det är själva essensen i valfrihet, att vi tycker olika. Det som är bäst för mig kanske inte är bäst för dig. Därför är jag jätteglad att vi i den här budgeten kommer att utreda möjligheten att införa en jämförare av olika vårdgivare, en patientportal där man kan se hur långa väntetiderna är, hur nöjda patienterna är och annat som är betydelsefullt.

Slutligen: I denna budget ligger ett litet men ack så viktigt uppdrag med. Det handlar om att räddningstjänsten tillsammans med ambulansen och läkarbilen ska börja åka på hjärtstopp även hos barn under åtta år. Eftersom ambulanspersonal ofta är upptagen med andra patienter i bilarna är den närmaste ambulansen inte alltid ledig, och då kan räddningstjänsten åka och ofta vara på plats snabbare. Även om det, som tur är, är väldigt ovanligt att barn får hjärtstopp så händer det, och då är tidig HLR rätt utförd av största vikt för att rädda barnets liv. Räddningstjänsten är dessutom värdefull på plats genom att de kan hjälpa till att hantera situationen och ta hand om närstående. Det uppdraget gläder mig därför enormt. Äntligen!

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens budgetförslag.

Anförande nr 242
Regionrådet B o h l i n (KD): Fru ordförande, presidium, ledamöter och åhörare! Visste ni att medellivslängden har ökat med 40 år de senaste 200 åren? Det är ungefär två och en halv månad per år, en och en halv dag per vecka eller tolv minuter per timme. Det är en otrolig utveckling.

Totalt inträffade 2017 ungefär 4 500 strokefall i Stockholm. Dödligheten i stroke är faktiskt lägre i vår region än i riket. Det är resultatet av ett mycket framgångsrikt arbete med omhändertagande av strokepatienter.

Prognosen för cancerpatienter i Sverige har utvecklats positivt sedan 1970-talet. Den relativa femårsöverlevnaden skattades då till 35 procent för män och 48 procent för kvinnor. I dag är de siffrorna 75 procent för män och 74 procent för kvinnor. Det är alltså en ökning med 40 respektive 26 procentenheter.

WHO, världshälsoorganisationen, har uppmanat till en global utrotning av livmoderhalscancer. Genom screeningprogram och HPV-vaccinering är det möjligt. Det finns länder som satt upp konkreta årtal för när livmoderhalscancer ska vara helt utrotad. Vi talar alltså om att det finns en

reell möjlighet att utrota en cancerform, på allvar. Det är goda nyheter, för cancer förkortar människors liv, slår sönder familjer och splittrar relationer.

Utvecklingen inom klaffkirurgi har exploderat de senaste åren. Allt fler avancerade ingrepp i hjärtat görs i dag med titthålskirurgi. Karolinska universitetssjukhuset, som vi är så stolta över, är ledande i Norden. Genom nya metoder som gör minimal påverkan kan läkarna åstadkomma goda resultat, precis som vid öppen kirurgi, och redan efter någon dag är patienten redo att återgå till sitt normala aktiva liv.

Fru ordförande! De exempel jag ger är bara ett axplock och visar hur snabbt utvecklingen går inom sjukvården och hur vår region kan visa goda resultat. Vi har ett gemensamt åtagande att finansiera hälso- och sjukvården via skatter. Det är vi som politiker som ska se till att skattemedlen används optimalt. Därför måste vi göra kloka prioriteringar även för sjukvården, eftersom ekonomin hänger ihop.

SKL räknar med att vi under 2020 går in i en lågkonjunktur. Skatteunderlaget minskar, och redan under 2019 räknar regionerna med lägre intäkter. Vi ser hur skattehöjningar kommer i flera regioner och kommuner. Kostnaderna kommer att öka för regionerna generellt. Dock ser intäkterna inte ut att öka i lika stor utsträckning, alltså det som skulle behövas i form av generella statsbidrag. Skattehöjningarna kommer inte heller att täcka de ökningar som regionerna ser. Riktade statsbidrag har ökat de senaste åren men inte de generella. Det är ett gissel, för vi som region behöver kunna planera vår verksamhet, och då kan de prioriteringar som vi gör ligga vid sidan av det som regeringen eventuellt vill göra.

Vi måste göra prioriteringar, och jag är stolt över att Region Stockholm trots ett tufft utgångsläge valt att prioritera sjukvården i budgeten för 2020. Vi tillför sjukvården 1,7 miljarder. Låt mig nämna något av det som vi vill göra.

Primärvården ska förstärkas. Vårdvalen ska utvecklas och främja hög tillgänglighet, geografisk spridning och sammanhållna vårdkedjor samt kostnadseffektivitet. Vi vill införa vårdval reumatologi för att patienterna ska få fler vårdgivare att välja på och motverka otillgänglighet. Kvaliteten i vården ska förbättras genom stärkt kunskapsstyrning och uppföljning. Vårdkedjor ska utvecklas med fokus på sammanhållen vård, patientsäkerhet och patientens trygghet. Vården ska bli mer personcentrerad och smidigt arbeta på olika nivåer.

En av mandatperiodens stora utmaningar är kompetensförsörjningen. Region Stockholm kommer att fortsätta att satsa på AT- och ST-utbildningar och utöka blocken och platserna. Samtidigt måste dialogen med staten utvecklas gällande hälso- och sjukvårdsutbildningarnas innehåll.

Patienternas ställning och valfrihet i vården ska utvecklas och förstärkas. Det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet ska utvecklas.
Vi behöver moderna IT-stöd som kan förbättra arbetsmiljön och stärka tillgängligheten i hälso- och sjukvården för invånarna. Jag kan nämna ett positivt exempel. SLSO Alltid öppet har nu 35 000 besök i appen. Ungefär 200 enheter är i gång och anslutna till systemet och kan träffa patienter nästan dygnet runt digitalt. Nu utvecklas den digitala vården ännu mer via chatt, triagering och asynkront.

Till Socialdemokraterna vill jag säga att vi tittat noga på er budget, och vi har räknat och räknat och räknat. Ni sänker resultatkravet för SLSO med 100 miljoner. På något konstigt sätt tillför ni sedan hälso- och sjukvårdsnämnden 25 miljoner. Men resultatet blir att det fattas 75 miljoner. Hur vi än räknar får vi det till att ni lägger 75 miljoner mindre på hälso- och sjukvårdsnämnden än vad koalitionen gör.

Fru ordförande! Jag skulle vilja avsluta med att säga några ord om cancervården. Cancerfonden uppger att 100 000 människor kommer att diagnosticeras med cancer fram till år 2030. Allt fler drabbas av cancer i dag men samtidigt ökar överlevnaden, mycket tack vare tidig upptäckt som ger möjlighet till rätt diagnos och rätt behandling. Cancervården ska erbjuda hög kvalitet med en tydlig

patientcentrering och sammanhängande vårdkedjor från diagnos, genom behandling till rehabilitering och habilitering.

Alla har tyvärr inte gynnats av utvecklingen. I Region Stockholm följer vi de riktlinjer som Socialstyrelsen satt upp för sjukdomsförebyggande metoder där screening är en del. Den utmaning vi har är att i socioekonomiskt svagare grupper är deltagandet i screeningprogram lägre. De som drabbas av cancer är i större utsträckning kvinnor som inte har deltagit i screeningprogram. Den uppgiften kommer från Socialstyrelsens statistik över nyupptäckta cancerfall år 2017. Dessutom uteblir kvinnor med utomnordisk bakgrund dubbelt så ofta från mammografi som svenska kvinnor. Det är ett stort problem.

I budgeten för 2020 presenterar vi en reform för att öka deltagandet i screening. För att nå de kvinnor som inte deltar ska vi införa självtester. Individuell lungcancerscreening ska testas för de kvinnor som röker och som deltar i screening för bröstcancer.

Vi har antagit en helt ny cancerplan för åren 2020—2023. I den planen lyfter vi fram folkhälsoperspektivet. Vi sätter stort fokus på det förebyggande arbetet och på tidig upptäckt. I det förebyggande arbetet för att minska insjuknande i cancer är screening en mycket viktig del, liksom information om goda levnadsvanor och en hälsosam livsstil. Andra perspektiv som belyses är att stärka patientens ställning, en jämlik cancervård, ledtiderna, barnperspektivet och inte minst kompetensförsörjningen.

Fler drabbas i dag av cancer, men fler överlever också. Koalitionen prioriterar en väl utbyggd cancervård i hela Region Stockholm.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 243
Susanne Nordling (MP): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Vi har samlats här i dag för att vi har ett gemensamt mål, att vården ska organiseras så bra som möjligt och att pengarna ska räcka till så många som möjligt. Vi är satta att skapa förutsättningar för en långsiktigt hållbar vård där personalen får förutsättningar att må bra, där vården fördelas rättvist efter behov och där människor betraktas och behandlas som en helhet.

Sjukvårdens framsteg är fantastiska. Att invånarna lever längre innebär nya möjligheter och nya förutsättningar men också nya utmaningar. Dem möter vi genom att hålla i och hålla ut när framtidens hälso- och sjukvårdsplan genomförs. Vi börjar närma oss slutfasen. De sista husen har invigts på Karolinskas område i Solna, på Södersjukhuset byggs tre helt nya fastigheter som ska vara klara 2022 och bland annat öppnas åtta nya avdelningar på SÖS denna vecka. Samtidigt öppnar Nacka sjukhus 96 psykiatriska slutenvårdsplatser.

Nu är det nödvändigt att flytta fokus till den förebyggande och tidiga vården för att skapa en mer jämlik hälsa för hela befolkningen där fler kan leva ett aktivt och självständigt liv. Det krävs att vi tillsammans blir bättre på att se människan som en helhet. Vi ska främja både den psykiska och den fysiska hälsan. Vi ska förebygga ohälsa, sätta korrekta mål, mäta och följa upp resultaten. Det kan på sikt rädda akutsjukhusen. När vårdcentralerna får förutsättningar för helhetsansvaret för patienternas hälsa 0—120 år, vi ska väl leva länge, blir färre sjuka och trycket minskar.

Det hälsofrämjande perspektivet finns i utvecklingen av förstalinjeverksamheten för psykisk ohälsa i primärvården och med stort fokus på livsstilsfaktorer i cancerplanen som träder i kraft 2020.

Miljöpartiet gick in i den blågröna koalitionen med tydliga krav på att vi måste hålla i strukturförändringen, med tydlig satsning på primärvården, hålla emot akutsjukhusens ständiga underskott och flytta vården närmare patienterna. Karolinska har tuffa förutsättningar efter många uteblivna beslut inom ramen för de gångna fyra årens omställningsavtal. Sedan Miljöpartiet gick in i koalitionen har sjukhusdirektören bytts ut, konsulterna försvunnit, styrelsen och ledningen är ny,

nya sjukhusavtal gäller från 2020. Ett chefsled har plockats bort, och alla kvarvarande chefer har fått uppdrag att jobba i produktionen.

Under förändringen är vi starkt måna om att patientsäkerheten säkras. Den situation som nu råder är inget vi har önskat, och det är dags att hitta arbetssätt som är långsiktigt hållbara för medarbetare, patienter och medborgare. Miljöpartiet säger inte nej till avtalsformen vårdval, men om vi på allvar ska möta patientens vårdbehov behöver regionens vårdvalsmodell utvecklas i riktning mot större tillgänglighet utifrån behov, geografisk spridning för den nära vården, kostnadseffektivitet och sammanhållna vårdkedjor, särskilt för kroniker och patienter med komplexa behov. Det är mot den bakgrunden som beslutet om vårdval reumatologi ska förstås.

Vårdval är en komplicerad organisationsform, och för- och nackdelarna har blivit ett ideologiskt slagträ och lett till låsta positioner där patientens olika behov alltför ofta skymts. Det har länge varit viktigt för Miljöpartiet med en översyn, en vårdvalsutredning. Detta uppdrag beslutar vi med stolthet om i budgeten för 2020.

Med det yrkar jag bifall till regionstyrelsens budgetförslag.

Anförande nr 244
Regionrådet A l k u r d i (S): Anna, jag hör att ni inte riktigt vill ta det politiska ansvaret för att säkra vården på Karolinska när 600 ur vårdpersonalen varslas, trots överbeläggningar på nästan 110 procent. Då undrar jag: Hur tänker ni skapa rätt förutsättningar för den nära vården när ni samtidigt avkräver egenregiverksamheten inom primärvården ett utökat resultatkrav och vill införa Vårdval Reumatologi, som professionen, forskningen och patientorganisationer tydligt meddelar kommer att riskera kvaliteten och fördyra vården?

Anförande nr 245
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Jo, Talla Alkurdi, jag tar ansvar för hälso- och sjukvården i regionen, på sjukhusen och i den öppna vården. Vi behöver fortsätta att utveckla den öppna vården, primärvården inte minst men även vårdvalen, för att vi på kort sikt och framför allt på lång sikt ska säkerställa att vi har ett tillräckligt stort vårdutbud och att det ska finnas flera arbetsgivare för våra medarbetare att välja mellan.

Jag bekymras dock av att ni ska finansiera ert förslag genom att ta pengar från den öppna specialistvården och lägga tillbaka till sjukhusen när vi vet att det behövs en omställning för att vi ska kunna uppnå den vision om framtidens hälso- och sjukvård som vi åtminstone fram till i går hade gemensamt. Det är inte med glädje, men det är nödvändigt att göra förändringarna.

Anförande nr 246
Regionrådet A l k u r d i (S): Men hur ska den omställningen gå till? Hur ska det politiska ansvaret se ut när vi ser att andra vårdval har lett till att vård har lagts ned? Ta gynmottagningarna i Haninge eller i Vällingby, eller ta köerna inom vårdval neuro. Nu vill ni införa ytterligare ett vårdval, i direkt konflikt med de berördas analyser.

Hur ser det politiska ansvaret ut när ni samtidigt inte ger rätt förutsättningar till våra vårdcentraler och dessutom försvårar för egenregiverksamheten inom primärvården? Jag får inget tydligt svar där. Det kräver sina ekonomiska resurser.

Anförande nr 247
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Talla Alkurdi, din fråga är helt obegriplig! Ni vill ta 400 miljoner från den öppna specialistvården. Ni vill lägga ned vårdval gynekologi. Så står du här och mästrar om att en enskild verksamhet har lagts ned! Det startar ju också nya, och det är klart att det sker förändringar i hälso- och sjukvårdssystem som Stockholms. Men ni vill spara 400 miljoner på den öppna specialistvården.

Anförande nr 248
G a b r i e l K r o o n (SD): Vi behöver valfrihet, privat företagande och konkurrens. Det har lett oss dit vi är i dag i Stockholm, Sverige och världen. Men jag är inte progressiv — jag är konservativ. Det innebär att jag inte vill förändra bara för förändringens skull. Jag vill ta vara på det som fungerar. Reumatikervården förefaller vara något som fungerar. Om Sveriges största patientförening är nöjd, om specialistläkarförbundet för reumatologer är nöjda och våra egna interna underlag pekar på korta väntetider och hög nöjdhet, varför ska vi då förändra något som fungerar? Vi arbetar för våra väljare, våra patienter och vår vårdpersonal. Då borde vi också lyssna på dem. Därför kommer jag att rösta nej till vårdval reumatologi.

Anförande nr 249
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Vi vill införa vårdval reumatologi, för vi ser att vi behöver ge patienterna mer valfrihet. I dag har vi inte så långa köer inom reumatologin, men vi vet att vi har brist på kompetens inför framtiden. Vi vill bygga en trygg och säker vård i en vårdstruktur som fungerar inte bara i dag och i morgon och på lång sikt, och då behöver vi skapa möjlighet för fler vårdgivare att ta emot patienter och bidra till utbildningen och ge medarbetarna fler arbetsgivare att välja mellan.

Anförande nr 250
G a b r i e l K r o o n (SD): Oavsett vad oppositionen säger kommer väl beslutet att gå igenom. Men låt mig ge dig ett medskick i ditt framtida arbete med vårdval reumatologi, och det är att involvera patientföreningen Reumatikerna. Som jag har förstått det har de inte alls känt sig delaktiga i den här processen. De har inte fått information om att vårdval skulle införas förrän budgeten lades fram för några veckor sedan. Se till att involvera patienter och läkare i utformningen av det nya vårdvalet!

Anförande nr 251
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Det kan du lita på! I den process som nu tar vid med utformandet av vårdvalet kommer såväl professionen som patienter att inkluderas.

Anförande nr 252
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Jag blir så glad att höra att Talla Alkurdi har läst Bertil Ohlin och *Fåtalsfriheten*. I dag kanske det kan översättas med socialliberalism, det som han beskrev på 30-talet. En tolkning kan vara att vi ska ha valfrihet och tillgänglighet för all oavsett bakgrund och pengar. Då passar vårdval väldigt bra.

Jag är bekymrad över att jag inte får några svar när ni nu ska dra ned 400 miljoner på vårdvalen. Du påstår att det är dyr administration, och du pratar om en diffus marknad som ska ta alla pengar. Men sanningen är att exempelvis vårdval ortopedi kostar hälften så mycket i vårdval som inne på sjukhus. Ett vårddygn i den kirurgiska rehabiliteringen kostar 4 000 i vårdval men mellan 6 000 och 8 000 kronor på sjukhus. Hur kan det vara billigare att ha vården på sjukhus än i de privata vårdvalen?

Anförande nr 253
Regionrådet A l k u r d i (S): Det är inte bara vi som har kritiserat Region Stockholms omfattande marknadsstyrning Det är även vårdexperter från professionen. När jag träffar vårdaktörer ute i vårdvalen så säger de att de inte får rätt förutsättningar och att det är därför man lägger ned vården i exempelvis Haninge, Nynäshamn och Vällingby och försämrar förutsättningarna för att bedriva gynvård. Ni har verkligheten mot er när ni talar om vårdval som om det vore en valfrihetsreform för individen.

Du vet lika väl som jag att det inte är så när vård lägger ned på grund av olönsamma patienter, som det uttrycks i marknadsstyrningen. Vi värnar valfriheten för patienter. Vi har ingenting emot att vård flyttar ut från sjukhusen. Vi var ju med på Framtidens hälso- och sjukvård. Men vi vill göra det på rätt sätt, så att det blir sammanhållet och så att det blir samverkan mellan sjukhusen och den nära vården. Vi har specialistcentrum som fungerar alldeles utmärkt. Ta reumatologin som exempel!

Anförande nr 254
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Det verkar inte som om vi kommer att få något vettigt svar. 400 miljoner ska tas från den öppna specialistvården. Du kanske tror att det är valfriheten som kostar. Jag kan berätta för dig att det är vården som kostar. 345 000 kvinnor går till privata gynekologer. Vart ska de ta vägen? Ska det vara så svårt att svara på det? Det är ju ni som lägger fram förslaget. Var ska dessa kvinnor få sin vård. Du ska spara 400 miljoner, som du ska ge till sjukhusen. Men var ska kvinnorna få vård?

Anförande nr 255
Regionrådet A l k u r d i (S): Anna, du borde ge det svaret till alla kvinnor som inte får gynvård – de som bor i Nynäshamn, Haninge eller Vällingby och har fått sin gynekologiska vård borttagen. Det svaret ska du skicka till dem.

Ni tar inte ansvar för att 600 vårdpersonal varslas från Karolinska. Det är ett yxhugg. Var är ansvaret där?

Anförande nr 256
Regionrådet N ä s s é n (M): Fru ordförande! Jag instämmer i mycket av Anna starbrinks kritik mot socialdemokraterna här och efterfrågar också besked. Vi var ju med om en bred överenskommelse om Framtidens hälso- och sjukvård. Står ni fast vid den trots gårdagens nya lapp och besked efter att debatten hade startat? Står ni fast vid den överenskommelsen, eller har ni bytt fot och ska skicka tillbaka resurser till akutsjukhusen? Det svart behöver ni lämna. Du kan också passa på att svara på vart patienterna ska gå om man gör 400 miljoner kronors besparingar i den öppna specialistvården.

Anförande nr 257
Regionrådet A l k u r d i (S): Tobias Nässén bör lyssna mer på debatten i stället för att bara läsa på förhand skrivna anföranden. Du hörde precis mitt svar till Anna Starbrink när det gäller FHS. När det gäller patienterna, berätta för mig vart kvinnorna i Nynäshamn, Haninge och Vällingby ska vända sig! Kan du redogöra för det? Och de patienter som har svårt att komma in på den neurologiska vården, där det är 6—8 månaders väntetid.

Jag har träffat vårdpersonal på vårdcentraler som säger att det nästan är en omöjlighet och att man bara remitterar tillbaka patienterna. Förklara för mig vart de patienterna ska ta vägen! Det är en dyr vård, och den kan organiseras bättre. Här har vi den politiska viljan. Vi har inget emot privata aktörer. Men vi menar att man borde se över om man kan slå ihop några vårdval. Man kanske agera annorlunda genom LOU-upphandling eller se var det finns vita fläckar på grund av ert vårdvalssystem. Hur ska vi kunna ha en etableringsstrategi för att säkra att alla får vård efter behov?

Anförande nr 258
Regionrådet N ä s s é n (M): Sanningen är att varannan kommun i länet har en specialiserad gynekologimottagning. Tillgängligheten är säkert bland de bästa i landet. Hur kan du stå här och utkräva besked av oss när det är ni som skriver att ni ska lägga ned detta vårdval? Det är 44 mottagningar. Var ska dessa kvinnor ha sin självvalda gynekolog? Det är ju ni som är svaret skyldiga.

I Vällingby gavs gynekologen möjligheten att vara kvar, men han sade upp sitt hyresavtal. Det var anledningen. 75 miljoner kronor lägre anslag till hälso- och sjukvårdsnämnden – det är dit vi har kommit. Socialdemokraterna har det lägsta anslaget till hälso- och sjukvårdsnämnden här i dag.

Anförande nr 259
Regionrådet A l k u r d i (S): Tobias Nässén, jag vet att du mycket väl kan läsa budget och budgettabeller och därmed också vet att vi slopar det utökade resultatkravet på SLSO, vår egenregiverksamhet, som ni föreslår. Du vet mycket väl att vi i vårt räddningspaket föreslår hyreslättnader för sjukhusen. Därmed har vi mer resurser till sjukvården än ni har. Detta vet du. Låtsas inte något annat!

Däremot är du svaret skyldig till alla kvinnor i Nynäshamn, som har gynmottagning bara en dag i veckan, eller i Haninge, som inte har det över huvud taget, eller Vällingby. Majoriteten av gynmottagningarna är lokaliserade i innerstaden, i Stockholms stads innerstad. Det är inte valfrihet utan ofrihet för länets kvinnor.

Anförande nr 260
Regionrådet Bohlin (KD): Fru ordförande! Presidium, ledamöter! Jag återkommer till anslaget till HSN. I mitt inledningsanförande efterlyste jag ett svar om de 75 miljonerna. Ni sänker resultatkravet p SLSO, men ni saknar 75 miljoner, så ni kan inte säga att ni tillför mer pengar till hälso- och sjukvården. Jag skulle vilja ha ett svar: Var kommer de 75 miljonerna in? De saknas i ert anslag.

Anförande nr 261
Regionrådet A l k u r d i (S): Ella Bohlin, det gör de inte alls! För min del är det verkligheten som är det viktigaste och inte bara någon låtsasfixering vid vad som står i papperen. Precis som jag sade till Tobias Nässén vet också du att vi föreslår hyreslättnader för våra sjukhus. Det innebär att de kan behålla personal som ser till att canceroperationerna bedrivs så att vi kan korta köerna. Det är verkligheten som vi måste utgå från. Som du precis sade säger vi nej till ert höjda resultatkrav på SLSO, och vi styr om. Det är sant. Vi styr om från dyra vårdval. Vi föreslår att man ska göra en översyn och se vilka vårdval man kan slå ihop, med mera. Det innebär att vi har mer pengar till vården. Det innebär att vårdens pengar faktiskt går till vård och inte till överbyråkratisering, konsulter med mera.

Anförande nr 262
Regionrådet B o h l i n (KD): De pengar som ni tänker upphandla för finns inte eftersom du ska ge dem till sjukhusen. Du saknar fortfarande pengar i er budget. Talla, kan du till väljarna säga att ni lägger mer pengar på hälso- och sjukvårdsnämnden än koalitionen? Det kan du inte. Ni saknar pengar i er budget. Vi lägger mer till HSN än vad ni gör.

Anförande nr 263
Regionrådet A l k u r d i (S): Ella Bohlin, jag tror inte att väljarna egentligen bryr sig om pengarna går till HSN eller om de innebär att hyreslättnader för våra sjukhus säkerställer att vi har vårdpersonal. Det de bryr sig om är att det finns vård, inte exakt i vilken budgettabell det hela hamnar i. Detta är en ganska märklig debatt som ni för, där ni bara pratar om vad som enligt era räknemetoder faller in i HSN, fastighets- och servicenämnden eller SLSO. För väljarna handlar det om vilken vård som bedrivs och hur den ser ut, och det är den vi värnar.

Anförande nr 264
Regionrådet A l k u r d i (S): Tobias, ni har ju styrt den här regionen i 13 år. Jag har hört hur ni försöker skylla ifrån er på det ena eller andra, på kommuner i landet, på regeringen och så vidare. Men ni kommer inte undan det politiska ansvaret för hur ni har styr den här regionens hälso- och

sjukvård. Jag undrar uppriktigt: Menar ni på allvar att vårdpersonalen på Karolinska och våra andra sjukhus ska betala för era dyra privatiseringsexperiment?

Anförande nr 265
Regionrådet N ä s s é n (M):
Fru ordförande! Sanningen är ju den att vi i ganska bred överenskommelse har en utflytt av vården till den mer nära vården. När uppdraget för sjukhuset förändras behöver också vårdpersonal flytta med. Personalen kan ju inte öka samtidigt som vårduppdraget minskar. Och återigen: Det är ju inte en lösning att i stället spara på vårdpersonal ute i den öppna specialistvården. Det är ju bara att flytta dit. nyss var vi ju överens om att det är dit vården ska.

Anförande nr 266
Regionrådet A l k u r d i (S): Det är 110 procents överbeläggning på Karolinska och över 100 procents överbeläggning på våra andra akutsjukhus. Våra sjukhus står alltså inte tomma. Vi har canceroperationer att utföra och andra sorters operationer och behandlingar som ska utföras på våra sjukhuset. Min fråga kvarstår. Det här handlar om era privatiseringsexperiment. Ska vårdpersonalen ute på sjukhusen betala för era privatiseringsexperiment?

Anförande nr 267
Regionrådet N ä s s é n (M): Det är nog mest Socialdemokraterna och möjligen Vänsterpartiet som pratar om dessa så kallade privatiseringsexperiment. Jag tror att alla här i salen inser att 44 fristående gynekologiska mottagningar är fler än noll mottagningar. I er budget skriver ni ju att ni ska lägga ned vårdval gynekologi. Det är ett års uppsägningstid och det är en och en halv månad kvar till nästa år. Budgeten går inte ihop för er. Det blir ingen gynekologisk vård, och det är 75 miljoner kronor mindre i anslag till hälso- och sjukvårdsnämnden.

Anförande nr 268
J o n a s L i n d b e r g (V): Jag frågar dig, Tobias, för du är tillgänglighetslandstingsråd. På den här bilden ser vi Angelica. Hon drabbades av haveriet med Unilabs-upphandlingen. Den är ett haveri inte bara för att ni antog ett väldigt lågt bud som många ifrågasatte. Men om Angelica hade haft en privat sjukvårdsförsäkring hade hon haft en röntgentid inom fem dagar på Unilabs. De är ganska tydliga med att uttrycka att de prioriterar överlag sina försäkringspatienter. Då undrar jag: Är inte du bekymrad över att vi håller på att få en kösituation där vissa har en snabbkö in till vården, inte nödvändigtvis för att de har ett större behov än andra.

Anförande nr 269
Regionrådet N ä s s é n (M): Fru ordförande! Om jag minns rätt är det ungefär 600 000 människor som har en privat sjukförsäkring, vilket är ett val från deras sida. Många har dem i samarbete med sitt fackförbund. Jag tror att den största sektorn, om jag läst rätt, är inom bygg och anläggning. Självklart ska alla lagar och regler på sjukvårdsområdet följas. Vi har haft ett underlag på en fråga från Vänsterpartiet om detta Hälso- och sjukvårdsförvaltningen bedömer att detta sköts i enlighet med lagar och regler, och vi får inte heller glömma att en viss typ av vård tillkommer ör alla patienter på grund av att det finns en möjlighet till en privat sjukförsäkring och den vård som inte annars skulle kunna komma till. Det är alltså inte alldeles svart eller vitt.

Anförande nr 270
J o n a s L i n d b e r g (V): Ja, Det där resonemanget är ett väldigt teoretiskt resonemang. Jag tycker att du saknar inblick i hur det fungerar. Har man en privat sjukvårdsförsäkring och tas emot på en mottagning som också har skattefinansierade patienter sker det en omprioritering i vårdkön in. Det är inte så att man öppnar en egen enhet för de patienter som har en privat försäkring, utan man ändrar på prioriteringsordningen för att de som har förmånen att ha försäkring får vård mycket snabbare. Tycker du att det är i enlighet med hälso- och sjukvårdslagens portalparagrafer?

Anförande nr 271
Regionrådet N ä s s é n (M): Fru ordförande! Det underlag som hälso- och sjukvårdsförvaltningen tagit fram tar upp detta resonemang och säger att man inte ser någon anledning till förändringar utan att lagar och regler ska följas på det här området. Jag har inga problem med att erkänna att detta är en komplicerad fråga med flera olika aspekter, och det tycker jag att du också skulle kunna erkänna. Till exempel är utvecklingen inom vårdval urologi, men en utveckling av mjukvarubaserade biopsier, en förbättring av vården som delvis har kommit till i samarbete och forskning och utveckling med privata aktörer som har försäkringspatienter. Det finns flera nyanser av den här frågan.

Anförande nr 272
C h r i s t i n e L o r n e (C): I anförandet från Sverigedemokraterna hörde ni att ni säger att ni vill jobba förebyggande, men samtidigt vill ni ta bort hembesöksprogrammet. Hur tänker ni där?

Anförande nr 273
G a b r i e l K r o o n (SD): Tack för frågan! Det är för att hembesöksprogrammet är orättvist och ojämlikt. Det går i grunden ut på att människor i vissa områden ska få ett bättre vårdutbud än människor i andraområden. Det strider mot allt som sjukvården egentligen ska innebära, alltså att sjukvård ska ges på lika villkor. Vi vill ge sjukvård på lika villkor. Vi tycker inte att en person som bor i ett visst område ska få sex besök av en barnmorska eller BHV-sjuksyrra medan en person i ett annat område bara ska få ett besök, bara på grund av var man bor. Det är inte rättvis vård.

Anförande nr 274
C h r i s t i n e L o r n e (C): Tänker ni inte att ni vill utöka det så att alla ska kunna få dessa besök? Om ni har läst på vet ni att det har uppvisat fantastiskt fina resultat.

Anförande nr 275
G a b r i e l K r o o n (SD): Självklart. Det är i grund och botten en kostnadsfråga. Frågan är om man kan ge sex besök till alla eller om man skulle kunna hitta en annan modell där man kanske har två besök eller inkluderar ännu fler områden. Det är klart att det blir fina forskningsresultat när en grupp får mer vård. Så är det. Jag tror att man kan rikta insatserna till vilket område som helst och se att resultatet blir en förbättrad hälsa. Jag tror att man måste bredda spektrumet.

Anförande nr 276
Regionrådet A l k u r d i (S): Gabriel, jag noterade precis att du inte står upp för hälso- och sjukvårdens portalparagraf om vård efter behov. Men det är inte detta som min fråga handlar om. Ni är väldigt vårdvalspositiva i er budget och i HSN. Men jag noterar att ni är med på att höja resultatkravet för vår egenregiverksamhet inom primärvården. Den säkerställer inte bara vårdcentraler utan också geriatriska vårdplatser och psykiatri. Varför står ni inte upp för den verksamhet som tar så stort ansvar för att säkra att vi inte har några vita fläckar i vår region?

Anförande nr 277
G a b r i e l K r o o n (SD): Tack för frågan! Hälso- och sjukvårdslagen stipulerar i grunden en god hälsa och vård på lika villkor. Vård på lika villkor innebär inte ett ojämlikt vårdutbud. Som svar på den andra frågan vill jag säga att vi tillskjuter resurser till primärvården. Vi gör en stor satsning på 100 miljoner. Vi satsar på husläkarjourer för bättre tillgänglighet.

Låt mig fråga dig, Talla Alkurdi: Hur kommer det sig att ni under hela valrörelsen talade om att satsa på en husläkarjour på Löwet i Sollentuna, men när det väl kom till kritan svek ni era ord och era väljare. De enda som stod upp för det de sade i valrörelsen var Sverigedemokraterna, och jag vill minnas att Vänsterpartiet också hade ett särskilt yrkande om detta.

Anförande nr 278
Regionrådet A l k u r d i (S): Det är jag som ställer frågor nu och du som svarar. Hälso- och sjukvårdslagens bedömning är att vård ska ges efter behov. Det är detta som alla våra anställda i hälso- och sjukvården arbetar efter. Varför vill du försämra deras arbetsvillkor genom att säga att de inte ska arbeta efter behov? Och varför vill ni höja resultatkravet för SLSO:s verksamhet? Jag fick inget svar på det.

Anförande nr 279
G a b r i e l K r o o n (SD): Vård ska ges efter behov. Vårdutbudet ska också vara lika. Det är det som är grunden. Den orättvisa som vi ser ökar är ett stort problem. Men vi satsar även på primärvården. Som jag var inne på tidigare handlar det inte bara resultat kraven utan om totalanslagen för primärvården. Där gör vi en satsning, till skillnad från Socialdemokraterna, som drar ned 75 miljoner på det totala anslaget till hälso- och sjukvårdsnämnden.

Jag måste även fråga dig, Talla Alkurdi — jag vågar ta mig friheten att ställa frågor också — hur kommer det sig att ni tror att ni redan första året ska kunna dra in 400 eller 500 miljoner på vårdvalen? Det innebär att vi går in i nästa år med slopade vårdval, mer eller mindre. Jag tycker inte att det är en seriös oppositionspolitik, Talla Alkurdi. Jag tycker att man som största oppositionsparti med 40 ledamöter och 20 tjänstemän i alla fall kan lägga fram en genomarbetad och fullfinansierad budget!

Anförande nr 280
J o n a s L i n d b e r g (V): Jag vill bara säga att 1 § 3 kap. hälso- och sjukvårdslagen säger att målet med häls-och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården.

Det man kan kritisera den här regionen för är snarare att områden med bättre hälsa har en överetablering av vårdverksamheter. Vad gör ni då? Jo, då gör Gabriel Kroon en piruett över att man riktar insatser till områden där hälsan är som sämst. Jag undrar: Varför riktar ni en projektil mot de insatser som vänder sig mot de områden där behoven är störst och där man behöver mer insatser än i friskare områden?

Anförande nr 281
G a b r i e l K r o o n (SD): I grund och botten handlar det om ett jämlikt vårdutbud, det vill säga att man kan ta del av de vårdtjänster som finns: Så blir det inte när ett visst område får många fler vårdtjänster än ett annat. Men valfriheten är också viktig, och man ska kunna välja själv. Det behöver inte alltid betyda att man måste välja en vårdgivare i närheten. Man kanske vill åka till andra sidan stan för att man föredrar en viss primärvårdsläkare som man tycker är lite bättre. Vi som politiker ska kunna ta fram plattformar och stöd som kan visa fram resultaten och kundnöjdheten hos olika vårdvalsaktörer för att medborgare ska kunna göra välgrundade val.

Anförande nr 282
J o n a s L i n d b e r g (V): Jag noterar också att hälso- och sjukvårdslagen säger att man kan stötta vårdgivare i områden med en högre sjuklighet. Det finns alls väldigt goda underlag för att göra riktade insatser för att förbättra hälsan i de områdena.

Jag skulle vilja veta vilka folkhälsorapporter eller forskare som du lutar dig mot när du säger att man ska erbjuda exakt samma vård för hela befolkningen oavsett behoven. Det är ju fullständigt vanvettigt att påstå detta! Sjukvårdspersonalen vet att man behöver prioritera. De som är sjukare behöver oftast fler besök, annan uppföljning och en annan form av resurser än de som är friskare. Det är ganska logiskt, men det är tydligt att du inte tycker det, Gabriel Kroon.

Anförande nr 283
Olle Reichenberg (M): Fru ordförande, fullmäktige! Jag tänker inleda mitt anförande i den här debatten med att berätta varför jag en gång engagerade mig politiskt. De var i mitten av 1980-talet mot bakgrund av den då ofta tydliga ideologiska politiska debatt som fördes. Det var den debatt om rätten för den enskilde att välja skola, barnomsorg och sjukvård i stället för att klåfingriga politiker skulle avgöra detta med begrepp som områdesansvar och upptagningsområden. Det var detta debattklimat som fick till konsekvens för mig att jag blev medlem i Moderata ungdomsförbundet.

I dag känns den där tidsandan ganska avlägsen. Regeringen Bildt 91–94 fattade flera banbrytande beslut som innebar att valfrihet och privat entreprenörskap inom skola, vård och omsorg kunde bejakas, ett arbete som sedan fördes vidare av de både Reinfeldtregeringarna genom införandet av exempelvis LOV, lagen om valfrihet. Borgerligt styrda regioner och kommuner runt om i landet har givetvis också dragit strån till stacken för att bygga valfrihet och mångfald, inte minst vi här i region Stockholm.

Men även om verkligheten nu är en annan, där vi på ett helt annat sätt sätter tilltro till den enskildes möjlighet att välja bland en mångfald av alternativ, lurar faran om hörnet. Socialdemokraterna i Region Stockholm konstaterar i sitt budgetförslag att vårdcentralernas områdesansvar ska återinföras. Man trycker också på vikten av ökad politikerstyrning. Och kompisarna i Vänsterpartiet hejar på. Här tycks inte finnas någon gräns för hur stor politikernas makt över sjukvården ska vara.
Den fria etableringsrätten ska avskaffas, och vårdvalen ska avvecklas inom exempelvis ASIH, förlossning och geriatrik. Dessutom ska driften av Stockholms kanske framgångsrikaste akutsjukhus, S:t Görans sjukhus återtas i egen regi.

Ordförande! 1980-talets politiska debatt känns förvisso avlägsen, men vi får aldrig ta förändringen för given. Det finns fortfarande krafter som vill avveckla, förbjuda, stänga och inskränka. Jag kan konstatera att den blågröna majoritetens budgetförslag här i Region Stockholm garanterar fortsatt mångfald och valfrihet i sjukvården med hög kvalitet. Förvisso saknas inte utmaningar och mycket att utveckla och förbättra, även inom till exempel vårdvalen, men vi lägger med vårt budgetförslag en god grund för en fortsatt positiv utveckling av hälso- och sjukvården i Stockholms län. Med detta yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag till budget för hälso- och sjukvården.

Anförande nr 284
Catharina Wahlgren (V): Ordförande, fullmäktige! Det enda som jag vill inskränka är möjligheten att göra sig rik på våra gemensamma pengar, som borde gå till sjukvård och kollektivtrafik. Hälsan i vårt län är inte jämlik. Hälsan är geografiskt ojämlik, men den är också ojämlik utifrån kön, klass, etnicitet och sexuell läggning.

Endometrios, fibromyalgi, struma och migrän – listan över sjukdomstillstånd som oftast drabbar kvinnor kan göras lång. Fyrkantiga och fragmentiserade vårdvalssystem missar ofta dessa tillstånd och kvinnor får lida i onödan. För att öka kunskapen vill vi ha en akademisk vårdcentral med särskilt fokus på kvinnors häls och vårdbehov. Vi har tidigare föreslagit rullande mammografi, huvudvärksskolor och IOP-lösningar för att värna verksamheter dit många kvinnor vänder sig. Vidare vill vi att alla chefer i vården deltar i utbildning om våld i nära relationer. Vi vill kvinnofridscertifiera mottagningar, så att kvinnor som kommer dit efter misshandel kan känna sig trygga med att bli tagna på allvar. Vi vill fortsätta att hbtq-certifiera våra mottagningar och utbilda personal inom primärvården så att de kan identifiera och stödja personer som lever i hedersproblematik. Vi vill också säkerställa att EU-migranter, asylsökande och papperslösa har rät till vård och akut tandvård oavsett ålder.

Hälsan i vårt län är inte jämlik. Vi arbetar för att omfördela makt och resurser och hålla ihop regionen med jämlik och jämställd vård. Det gemensamma ska styras demokratiskt och inte generera vinster till privata företag. Jag vill yrka bifall till Vänsterpartiets fullt ut finansierade budgetförslag.

Anförande nr 285
M a r g a r e t h a Å k e r b e r g (KD): Ordförande, ledamöter och åhörare! Vi har haft en diskussion om prioriteringar. De måste ju i grunden vara evidensbaserade. Det är vi väl alla överens om? De ska också vara kunskapsstyrda. Hur ska vi då prioritera de ändliga resurser som vi har för att nå målet jämlik och god vård. Det är frågan som vi hela tiden måste ha i fokus.

Under 2020 kommer detta att vara ett av de högprioriterade områdena, och den del av arbetet sker på nationell nivå, där vi är inne i en mycket dynamisk fas av nationell koncentrering i den högspecialiserade vården. Stockholm är här väl rustat för att ta hand om de områden som vi har ansökt om.

Även regionalt ska vi låta kunskapsstyrningen ligga till grund för våra beslut om hur vi ska strukturera sjukvården. Då kommer detta märkliga med Socialdemokraternas prioritering av den sjukhustunga vården genom att ta pengar från den öppna specialistvården och lägga den på sjukhus- och slutenvården. Man vill vrida klockan tillbaka. Vi har ju gemensamt kommit överens om framtidens hälso- och sjukvård och beslutat om detta. Nu vill man riva upp det och prioritera till exempel gamla Karolinskas slitna och radonangripna byggnader. Detta trots att patienterna har flyttat därifrån. De är ute i öppenvården.

Socialdemokraterna vill också, säger de, öka antalet geriatrikplatser. Men samtidigt ska man lägga ned vårdval geriatrik. Det betyder i så fall att ungefär 140 geriatriska vårdplatser försvinner.
Man vill också ta bort det fria valet när det gäller hörselhjälpmedel och möjligheterna för de patienterna att välja fritt. När det infördes försvann ju köerna till hjälpmedlen.
Sammantaget ä Socialdemokraternas budget inte verklighetsförankrad. Det gäller förutsättningar för alla nya satsningar som föreslås. Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 286
Regionrådet N ä s s é n (M): Ordförande! Som Olle Reichenberg sade tidigare här utgår Moderaternas politik från den enskilda människan. Vi tror på varje människas förmåga och vilja att ta ansvar och göra egna val. Precis detta kom till uttryck i lagstiftningen om lagen om valfrihet på hösten 2008. Vid det tillfället röstade Socialdemokraterna nej till denna lagstiftning. Jag vet inte om man har ändrat sig fram till i dag.

Ett flertal utredningar har studerat effekter av att kunna upphandla vården genom lagen om valfrihet, och slutsatser har ofta pekat på, vilket är naturligt, både fördelar och nackdelar. Vi ska nog vara försiktiga som politiker att tro att något system är fullständigt och alltigenom perfekt. Bland de positiva slutsatser som hälso- och sjukvårdsförvaltningen lyfter fram när man sammanfattar olika studier är bland annat detta: Tillgängligheten har ökat och köerna har minskat. Vi har fått en ökad mångfald av vårdgivare och valfriheten har ökad. Vi ser en attitydförändring hos vårdgivare att vilja träffa patienter med fokus på vad som är viktigt för patienten.

Bland förbättringsområden som lyfts fram nämns att volymerna har ökat mer än förväntat, det finns svårigheter att avgränsa uppdrag mot egenvård eller andra vårdområden eller vårdnivåers uppdrag, begränsade möjligheter att påverka utbudet eller anvisa geografisk placering. Därför har ett arbete startat med en vårdvalsutredning. Det framgår där av budgeten att vi ska ta med oss de positiva delarna och utveckla vårdvalen på så vis att de kan fungera ännu bättre än i dag och kanske komma till rätta med ett antal av de problem som vi har diskuterat i många år.

Kan man eventuellt ha sammanslagningar av befintliga vårdval? Kan husläkarverksamheten ta ett större ansvar genom att kompletteras med en del av det här innehållet? Hur jobbar vi med geografisk spridning och sammanhållna vårdkedjor? En annan viktig del är förstås att uppnå en god kostnadseffektivitet.

Vi har också ett branschråd med ett positivt samarbete med privata vårdgivare förra året, kallat Handslaget. Självklart ska de också kunna vara med och föra fram förbättringsförslag. Även patientföreträdare finns det kontakt med i dag, och det ska naturligtvis fortsätta under utredningen.

För vår del ska vi som moderater aldrig hamna i ett läge där vi försvarar ett visst system. För oss är det den enskilda människan och patienten som står i centrum.

Vi ska vara öppna för att utvärdera, förbättra och ompröva. Det enda vi vet säkert är att vi inte ska tillbaka till en tid när Domus var Domus och landstingets vård var den enda som fanns att välja, både för patienter och vårdpersonal. Alternativet till den blågröna budgeten är, som vi har hört här i dag, en kraftig och orealistisk besparing i den öppna specialistvården från Socialdemokraternas sida. Att säga upp ett vårdvalsavtal – det är tolv månaders uppsägningstid, och under tiden pågår vården och kostnaderna – ger dubbla kostnader om man ska ta hem besparingar på så här kort tid.

Att vi tjatar om detta från talarstolen är för att det är detta som är poängen med en budget: Siffror och åtgärder ska gå ihop. Om en part helt avviker från förutsättningarna blir politiken helt meningslös. Då kan vi alla kasta loss helt och prata om alla fantastiska saker som vi vill göra, utan någon hänsyn till begränsade resurser.

Några av oss kanske minns tv-serien Pojken med guldbyxorna från 70-talet. Det var skådespelaren Harald Hemrell som spelade pojken som hittade ett par byxor där man kunde dra upp sedel efter sedel ur fickorna. Men vår debatt här i dag är ju inte en repris av tv-serien. Vi har inga guldbyxor. Vi har begränsade resurser att arbeta med, och det borde avspeglas i våra budgetar.
Till sist: Jag tycker inte riktigt att vi har fått svar på frågan vilket av Socialdemokraternas besked det är som gäller. Är det den breda överenskommelsen om framtidens hälsoplan där vi flyttar ut vård i den nära vården, eller är det besparingar på den nära vården för att flytta tillbaka resurser till akutsjukhusen?

Anförande nr 287
T o v e S a n d e r (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! I den här salen pratar vi mycket om att välja. Men vad är att välja? Vem ska få välja? I vilka sammanhang ska man få välja, och vad ska man få välja mellan? Det pratar vi ganska sällan om, för majoriteten tycker att det är enklare att säga att minoriteten är mot valfrihet, i stället för att hitta vägar för att utveckla sjukvården i vår region.

Tyvärr har oförmågan att prata med oss, med professionen och med de sjuka lett till en ohållbar situation. Det beror kanske på att det är fler här inne än finanslandstingsrådet Svenonius som vill avskaffa sig själva. Det kanske inte är en tillfällighet att ni har skapat ett sjukvårdssystem som inte längre styrs av politiker? Det kanske inte är en tillfällighet att ni har lovat en jourmottagning i Upplands Väsby men inte kan leverera den, för ni har inga verktyg kvar i er låda när vårdgivarna säger nej tack. Men det var kanske det ni var ute efter, att marknaden ska styra vården och att vi förtroendevalda ska bli överflödiga.

Er politik har lett till att akutsjukhusen blöder, primärvården går på knäna medan vårdvalen växer och äter en allt större del av sjukvårdens pengar. Det är enkelt att få hjälp i Stockholm i dag om man har en enkel sjukdom. Att laga en höft, ta bort ett födelsemärke eller operera en fot gått fort och lätt. Men pröva att vara multisjuk, att vara gammal, att ha en komplicerad sjukdom eller ett komplicerat sjukdomsförlopp. Då finns det mycket övrigt att önska.

Men om jag har fel – och det hoppas jag – finns det några här nere som drivs av en tro på en bättre sjukvård och som faktiskt inte vill avskaffa sig själva. Är det så, då hoppas jag att ni verkligen funderar över våra förslag som bygger en starkare primärvård och låter våra sjukhus göra sitt jobb utan att riskera patienter och personal. Jag förstår att ni inte kommer att ändra er i dag, men jag hoppas att ni kan börja prata och att ni till nästa budgetfullmäktige är beredda att ompröva. Med detta yrkar jag bifall till det socialdemokratiska budgetförslaget.

Anförande nr 288
H e n r i k E r i k s s o n (C): Ordförande, ledamöter och åhörare! Den blågröna koalitionen fortsätter i budgeten för 2021 att ställa om Region Stockholm mot framtidens hälso- och sjukvård. De bärande principerna är att all sjukvård ska bedrivas på den effektivaste vårdnivån. I stället för

att den mest bedrivs på våra akutsjukhus ska den finnas nära patienten, på husläkarmottagningarna och i öppenvården. Det kommer att vara fokus på hög tillgänglighet, säkrad kompetensförsörjning och stärkt samordning och samverkan.

Det ska vara mer resurser till husläkarmottagningarna. Precis som Tobias Nässén sade här ser vi över vårdvalen och den öppna specialistvården. Vi ska använda skattebetalarnas pengar effektivt. Det är extra viktigt i ett sådant här läge, där vi har ett utjämningssystem som kommer och en eventuell lågkonjunktur är på gång. Då är det viktigt att vi värnar skattebetalarnas pengar. Ersättningen ska styra mot utfall och resultat, mindre detaljstyrning och mindre administration.

Det bästa sättet att stötta våra akutsjukhus är att patienter kommer till rätt vårdnivå i öppenvården. Det är så vi kommer att klara omställningen. De har en tuff utmaning. Trycket minskar genom att patienterna kommer till rätt vårdnivå. Det är detta vi ska göra i stället för att skjuta till pengar i efterhand år efter år, vilket verkar vara Socialdemokraternas lösning. Vi tar däremot ansvar i ett tufft läge. Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 289
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande, fullmäktige! Jag är kanske lite envis, men jag gör ännu ett försök att få veta hur Socialdemokraternas budget ska hänga ihop. Om man tar 400 miljoner från den öppna specialistvården och ger det till sjukhusen, som vi tycker borde ställa om, så att fler kan få vård utanför sjukhusen, för vilka pengar ska du då upphandla den vård som du säger att du vill upphandla fast på ett annat sätt än genom vårdval? Hur ska du kunna få vården att fungera, till exempel inom gynekologin? Jag återkommer till detta, för jag tror att varje kvinna i den här salen kan förstå hur intimt och viktigt det är att man faktiskt får välja själv och att man får vård i tid. Hur ska kvinnorna kunna få vård i framtiden med ert förslag, Talla Alkurdi? Jag vill gärna ha ett svar på den frågan.

Anförande nr 290
E d v i n B e r n h a r d s s o n (KD): Ordförande, ledamöter, åhörare! Som läkare till yrket är jag väl insatt i vad hälso- och sjukvårdslagen innebär. I korthet innebär den att vård ska ges på lika villkor, och de som behöver vården mest ska prioriteras. När jag arbetar på en akutmottagning måste jag vid varje tillfälle avgöra vem jag ska träffa härnäst genom att bedöma deras vårdbehov och vem som främst behöver vården.

Vi i den blågröna Alliansen tar ansvar för vården när den socialdemokratiskt ledda regeringen slår undan fötterna för regionen genom att kraftigt öka det bittra kostnadsutjämningssystemet och därmed svårt försämra regionens ekonomi. Merkostnaden motsvarar nästan 6 000 heltidsanställda sjuksköterskor sett över hela mandatperioden.

Precis som läkare dagligen behöver prioritera i vården måste även vi i region Stockholm prioritera i ekonomin, men vi kommer trots det att bedriva en vård i hög klass genom att vi tar ansvar för ekonomin genom att vi prioriterar de instanser som behöver pengarna mest.

Det är faktiskt behjärtansvärt att Socialdemokraterna ändå ser de brister som finns i vården och vill satsa ytterligare miljoner på akutsjukhusen och akutsjukvården. Men det går inte att plötsligt hitta på 500 nya miljoner i sin budget utan att ha en tydlig plan för vilka som i så fall inte ska få vård och vilka som drabbas av nedskärningar på andra ställen. Då oppositionens största parti Socialdemokraterna inte redovisar sina prioriteringar tydligt kan varken regionens invånare eller vi som jobbar inom vården lita på att Socialdemokraterna kommer att leverera sina löften eller ta ansvar när de vägrar att prioritera.

Socialdemokraterna säger sig vilja skära ned i vårdvalen med 400 miljoner kronor genom avveckling, införlivning av primärvård, införande av takkonstruktioner och så vidare. Men samtidigt kan de inte ge svar på hur detta ska uppnås med bibehållen tillgänglighet.
Samtidigt som man säger att man vill satsa på primärvården vill man lägga ett betydligt större ansvar på just primärvården genom att låta vården som bedrivs inom vårdvalen flytta in där. Då

kommer inte de 50 extra miljoner som ni satsar på vårdcentralerna att räcka. Det räcker inte ens till en heltidsanställd sjuksköterska per vårdcentral. Bördan hos primärvården minskar inte genom att man ger den merarbete, tvärtom.

Vi behöver fler specialister i allmänmedicin. Vi måste också möjliggöra för specialister på andraområden att uppbära egna patientlistor för att vara ett komplement till allmänspecialister. VI behöver också minska de administrativa bördorna för personalen i primärvården.
Jag noterar att Socialdemokraterna och Vänsterpartiet i sina budgetförslag vill avveckla vårdvalen inom stora delar av exempelvis kvinnosjukvården. Det handlar om förlossningsvården och gynekologin. Inte heller våra äldre som behöver tas om hand inom exempelvis geriatriken ska kunna få detta med bibehållen valfrihet i vården.

Utgångspunkten är att alla patienter ska få rätt vård i rätt tid och på rätt plats. Precis som det finns en mångfald av patienter med olika behov och önskemål är det viktigt att vi bibehåller och utökar möjligheten till en mångfald av vårdaktörer för att möta patienternas behov och önskemål. För att uppnå detta är vårdval i många fall den överlägset bästa avtalsformen. Vi behöver fler vårdaktörer, inte färre.

Genom ett utbyggt vårdval finns möjlighet för medborgarna att för många olika typer av vårdbehov och sjukdomstillstånd aktivt kunna välja den vårdgivare som passar dem bäst. Bifall till regionstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 291
Sandra Ivanovic Rubin (MP): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Miljöpartiet har med framgång fått igenom en grundlig översyn av vårdval i denna budget. Vi vill att vårdvalen samtidigt som de erbjuder frihet också är hälsofrämjande och jämlika. Det är problematiskt att vården ibland har fragmentiserats och ibland också lett till överkonsumtion.

Regionens vårdvalsmodell behöver utvecklas, precis som Susanne tidigare nämnde, mot en högre tillgänglighet efter behov, geografisk spridning, sammanhållna vårdkedjor och kostnadseffektivitet. Vi behöver säkra specialistutbildningsplatser, och vi behöver förstärka forskningsanknytningen. Patientens behov ska alltid stå i centrum oavsett socioekonomiska faktorer.

Den viktigaste övergripande inriktningen i primärvården är att den är nära och tillgänglig för alla vårdens invånare. Den ökande psykiska ohälsan hos befolkningen ska mötas med tidiga insatser i första linjens psykiatri. Strategin är ännu mer vässad och inriktad på att primärvården tydligare ska arbeta hälsofrämjande och förebyggande. Det kräver så klart kompetens och resurser, och därför ska nu ersättningen på flera områden ses över när det gäller primärvården. Samverkan med specialistvården ska förenklas och förbättras. Bland det viktigaste av allt är, tycker jag, att specialisttjänstgöringsplatserna i allmänmedicin nu också ska utökas.

När det gäller specialistvården har vi noterat att det finns ett kunskapsunderskott inom hälso- och sjukvården när det gäller sjukdomar som särskilt drabbar kvinnor. Miljöpartiet arbetar särskilt med att uppmärksamma dessa sjukdomar, som endometrios, lipödem, ME och utmattningssyndrom.
Regionen kommer inom kort att ansöka om att få nationellt högspecialiserad vård som just rör endometrios. Det är viktigt att kvinnor och män får en sjukvård som är anpassad efter deras biologiska olikheter, och det behövs mer forskning för att utveckla rekommendationer om rätt behandling för kvinnor respektive män.

Anförande nr 292
Daniel Carlstedt (S): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Ojämlikheten och vårdklyftorna i vår region fortsätter att öka. Medellivslängden mellan olika bostadsområden kan skilja med så mycket som 18 år. Och vårdcentraler där behovet är större har ofta mycket tuffa förutsättningar och sällan de resurser som de behöver.

En av de viktigaste insatserna för att skapa en tillgängligare och mer jämlik vård som faktiskt lever upp till hälso- och sjukvårdslagens portalparagraf om vård efter behov är att tillföra mer resurser till att stärka primärvården. Vi socialdemokrater vill därför bygga ut den nära vården och satsar därför nästan dubbelt så mycket på primärvården som den moderatstyrda majoriteten – 80 miljoner kronor. Det är pengar som kan användas till att förkorta väntetiderna, förstärka personalens villkor samt för att göra vården tryggare för patienterna genom att till exempel garantera rättigheten till en fast läkarkontakt för alla invånare.

Detta gör vi både genom att helt enkelt tillföra mer pengar, pengar som vi flyttar och styr om från de 39 dyra och uppsplittrande vårdmarknaderna, de så kallade vårdvalen. Vi gör det också genom att vi inte ger med ena handen och tar tillbaka med den andra handen, så som majoriteten gör genom att i sin budget i år igen skärpa resultatkraven för SLSO, vår egenregiverksamhet.

De åter en gång skärpta resultatkraven skapar stora problem och försvårar möjligheterna för SLSO att bedriva vård, bland annat har man tvingats att komma tillbaka till oss politiker i hälso- och sjukvårdsnämnden och meddela att man inte kan bedriva viss beslutad vård då man helt enkelt, med de höjda resultatkraven, inte kan bedriva den med tillräcklig lönsamhet.

Majoritetens fortsatta fokus på etableringsfrihet för vårdbolagen och höjda resultatkrav på regionens egna mottagningar kommer att späda på ojämlikheten i vårt län. Vi socialdemokrater föreslår i stället att vårdens resurser i ökad utsträckning ska gå dit där behoven är störst och att alla invånare ska ha närhet till vården samt att den förebyggande vården ska stärkas bland annat genom införandet av hälsosamtal.

Därför yrkar jag bifall till Socialdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 293
Soley Aksöz Lithborn (M): Ordförande, ledamöter! Till skillnad från Socialdemokraterna satsar vi i den blågröna majoriteten på primärvården. Husläkarmottagningarna ska vara navet i sjukvården i vår region. Vårt sjukhussystem ska utgå från primärvården och den öppna specialistvård som Region Stockholm erbjuder via vårdvalet.

Det syns med all tydlighet i Socialdemokraternas förslag till budget att de vill vrida tillbaka klockan. Alla ska tvångslistas, husläkarens områdesansvar ska återinföras och människor ska få välja mindre och helst enbart det som finns i regionens egenregiverksamhet.

Hur man kan vilja ta bort kvinnornas frihet att själva välja sin gynekologiska mottagning, sin barnmorskemottagning och kvinnornas möjlighet att välja förlossningsklinik kommer jag aldrig att förstå – särskilt inte med tanke på att förslaget kommer från ett parti som kallar sig feministiskt var femte minut.

Jag kommer heller aldrig att förstå hur Socialdemokraterna kan vilja sträva efter att bland annat inskränka männens rätt att välja sin urolog när och om det behovet uppstår. Allt detta vill ni socialdemokrater ta bort genom att spara in 400 miljoner kronor rakt av på vårdvalen och dessutom lägga ner vårdval gynekologi och vårdval förlossning – inte att förglömma att ni har 75 miljoner kronor mindre i anslag till HSN i ert budgetförslag.

Det blågröna budgetförslaget är baserat på att våra skattepengar ska räcka till mer vård, vilket innebär att vårdval är en viktig del av den här ekvationen. Det bygger på att ta emot rätt patienter på rätt nivå.

Ordförande och ledamöter, valfriheten inom allt som berör mitt och min familjs liv är en självklarhet för mig. Det är min rätt som skattebetalare i den här regionen, och jag kommer aldrig att kompromissa med det. Med det bifaller jag regionstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 294
M e h d i O g u z s o y (V): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Vården ska vara behovsstyrd i enlighet med sjukvårdslagen och inte avhängig av om man har tillräckliga ekonomiska muskler eller inte. Vården måste baseras på tillit mellan vårdgivare och patienter. Vårdpersonalen ska vara med och utforma och organisera vården.

Skattepengar som ska finansiera vården ska inte gå som profit till privata vårdutförare. De privata vårdgivare som bedriver vård åt regionen får icke äventyra patientsäkerheten genom att ge gräddfil till försäkringspatienter så att de går före i kön för att få vård.

Ta tillbaka vården i egen regi för att trygga framtidens kompetensförsörjning och för att säkerställa att vården behovsstyrs även i framtiden! Avskaffa vårdvalsmodellen som missar målen med att erbjuda de sjukaste patienterna adekvat vård! Vården måste styras demokratiskt för att återge makt och inflytande till personal, vårdtagare och patienter.

Högeralliansen har under valfrihetens mantra i tysthet genomfört systemskifte inom den gemensamt skattefinansierade sjukvården. Patienternas behov av vård är inte längre det som avgör om man får adekvat vård i rimlig tid. Har man till exempel tecknat privata försäkringar så kan man få gräddfil och gå före i sjukvårdsköerna.

Införande av vårdval inom specialistvården leder till att de mest kroniskt sjuka patienternas vårdbehov sätts ur spel. Alla här har ju fått brev från Reumatikerförbundet som varnar för införandet av vårdval för denna patientgrupp. Andra patientgrupper med liknande kroniska åkommor påtalar samma problem med vårdvalet. Konsulternas obegränsade rätt att organisera vården på bekostnad av professionens kompetens äventyrar patienternas hälsa betänkligt. 153 läkare på barnkliniken på Karolinska varnar i en artikel på DN Debatt för denna utveckling.

Det finns likheter mellan Macchiarinis experiment med operationer av konstgjorda luftstrupar på patienter och högeralliansens avreglering och privatisering av vården. Båda experimenten kan leda till döden. Det finns också skillnader. Macchiarinis experiment har hamnat på soptippen och han står inför juridiska prövningar. Men högeralliansen fortsätter sitt experimenterande.

Vänsterpartiet har som enda parti i den här församlingen varnat och varit motståndare till privatisering och avreglering av den gemensamt finansierade sjukvården. Bifall till vårt budgetförslag för år 2020!

Anförande nr 295
N i n o s M a r a h a (L): Ordförande och fullmäktige! Vilken hemsk politisk ideologi är det som har skapat en cynisk sjukvårdsreform som låter patienter står – hör och häpna – i landets kortaste vårdköer till specialistvården?

Så här hemskt utmålas vårdvalsreformen, som också är en valfrihetsreform för patienterna, av delar av oppositionen. Det tycker jag är synd, för vi vet att Region Stockholm år efter år hamnar högst i mätningar i landet när vårdgarantin mäts efter besök och behandling inom specialistvården. Kan det finnas ett samband mellan vårdvalen och de korta köerna?

Jag säger inte att vårdvalen är det mest perfekta system som finns för att öka valfriheten, för att förkorta vårdköer, för att utveckla vården utifrån patienternas behov. Men det är det bästa som vi har lyckats åstadkomma i den här församlingen i den här regionen. Låt oss inte förstöra det.

Låt oss i stället utveckla vården, vilket flera här är inne på, även delar av oppositionen. Jag yrkar bifall regionstyrelsens förslag! Vi ska kapa vårdköer, inte vårdval!

Anförande nr 296
P e t r a L a r s o n (S): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Det finns mycket som jag skulle vilja prata om när det gäller vårdval, det finns många områden som jag skulle kunna prata om när

det finns problem med vårdvalen, när de inte riktigt fungerar, allergologin, öron-näsa-hals, hud, eller neurologi där två verksamheter har lagt ned bara i år och där det är listningsstopp och köer på mellan 6 och 8 månader, ibland ännu längre.

Men jag kommer att fokusera ett område där vårdval ännu inte införts, reumatologin. Det här beslutet handlar enbart om ideologi och framför allt blå ideologi. Det handlar om att den moderatledda majoriteten vill privatisera vården till vilket pris som helst. Som närstående till en person med reumatism har jag sett hur den här sjukdomen drabbar inte bara individen utan hela familjen. Jag har sett hur komplicerat det kan vara och hur bra det blir när man har en läkare som har koll, följer upp och håller ihop vården och tar hand om hela individen.

Mer valfrihet och fler vårdgivare sade Anna Starbrink behövs inom vården för personer med reumatism. Hur går det ihop med att tjänstemännen på hälso- och sjukvårdsförvaltningen inte ser det behovet? Det gör inte professionen eller patientföreträdarna heller. Patientorganisationerna, forskningen och professionen har riktat massiv kritik mot införandet av vårdval reumatologi. Deras kritik handlar om att vårdkedjor slås sönder, att arbetet med personcentrerad vård riskerar att förstöras och att det hindrar utvecklingen av nya innovativa arbetssätt. I dag är läkemedelsanvändningen både säker och kostnadseffektiv. Hur skulle det se ut i ett vårdval?

Forskningen bedrivs nära vården. Forskningen har högt anseende inte bara i Stockholm utan i hela Sverige. Och vi har ett akademiskt specialistcentrum som effektivt kombinerar både klinisk forskning och utbildning. Det finns även god tillgång till vård med möjlighet att utöka kapaciteten. Att förändra vårdstrukturen på det här området finns det inget behov av, säger vår egen förvaltning.

Ert vårdval riskerar alltså att helt slå sönder en väl fungerande vård för personer med reumatism i Region Stockholm. Det anser vi socialdemokrater, men det anser framför allt professionen, forskningen och patientorganisationerna. Vi har alla fått ett brev från Reumatikerförbundet, och senast i går var det en senior professor och överläkare i reumatologi vid KI som skrev ett svar på en debattartikel, en replik till Tobias Nässén, om hur vårdvalet riskerar att förstöra kunskapsutvecklingen för Stockholm och för hela Sverige.

Vi socialdemokrater vill bevara en verksamhet som i dag har hög kvalitet, korta väntetider och som möjliggör utbildning och forskning. Vi vill patienternas bästa och vill därför åter en gång stoppa vårdval reumatologi. Bifall Socialdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 297
L a r s R å d é n (M): Ordförande! Jag tänker prata lite om vårdvalsdiskussionen som varit föremål för synpunkter här.

Jag måste ändå börja med att konstatera att Region Stockholm har de kortaste köerna till specialistvården i landet, och detta beror till stor del på att vi har en stor mångfald av aktörer och god tillgänglighet just genom de vårdval som vi har i regionen, vilket även Ninos berörde.

Det är en hel del smutskastning här och det talas illa om de här vårdvalen. Från Socialdemokraterna fick vi i början av debatten detta beskrivet som ett privatiseringsexperiment, och det har varit en återkommande term.

Vi kan också läsa i det socialdemokratiska budgetförslaget att de gör en stor neddragning inom vårdvalsområdena som också ska hanteras nästa år. Resultaten av en sådan besparing är givetvis längre köer, som det ofta blir när Socialdemokraterna får styra i sjukvården, men det är också en nedskärning som kommer att leda till färre sjuksköterskor och mindre vårdpersonal hos de vårdgivare och inom de vårdvalssystem som vi har, vilket leder till sämre verksamhet.

En ytterligare konsekvens som följer med en sådan nedskärning är också att fler patienter kommer att flytta även pengar och resurser inom sjukvårdssystemet till en högre och dyrare vårdnivå som finns på akutsjukhusen. Det blir helt enkelt mindre vård för pengarna med en sådan besparing. Det

kommer att drabba verksamheten och valfriheten, göra köerna längre och ge mindre vård för pengarna. Jag tycker att det är en osedvanligt dålig besparing och prioritering som Socialdemokraterna gör.

Det är väl också så att man får sätta detta i rätt perspektiv. Det här går tvärtemot den inriktning som vi har inom Framtidens hälso- och sjukvård, nämligen att vi ska försöka få fler patienter att söka sig till verksamhet som finns utanför akutsjukhusen. Då är det klart att vi måste se över möjligheterna att göra vårdvalen bättre och utveckla dem, men en så stor nedskärning som föreslås är inte vägen att gå.

Vi kommer ju under nästa år att göra en stor vårdvalsutredning som kommer att ligga inom avtalsutskottets arbete, och jag tror att man kan titta jättemycket på kostnadseffektivitet, hur vi kan styra att volymutvecklingen sker där den verkligen behöver ske och hur vi kan stärka styrningen av vårdvalen på många sätt och vis. Självfallet finns det alltid saker som kan göras bättre inom vården och genom vårdvalssystemen, självklart är det så. Vi ska alltid jobba för att göra systemen bättre.

I grund och botten gör vi ändå detta för att stärka och utveckla våra vårdval och inte för att lägga ned några av dem och skära ned i dem som föreslagits här.

Med det, ordförande, yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 298
Robert Johansson (S): Herr ordförande, kära ledamöter och åhörare! Förut jobbade jag på infektionen på Huddinge, på natten var vi två sjuksköterskor och en undersköterska. Det var en vanlig infektionsavdelning, men vi fick många patienter med missbruksproblematik. Att ligga på sjukhus skapar oro för många, framför allt om du inte har ett socialt skyddsnät med släkt och vänner som besöker dig. Om du dessutom får abstinens i allt detta är risken för psykomotorisk agitation och oro hög. Många gånger fick jag sitta hela nätter med en patient och hålla henne i handen för att hjälpa henne ur sin ångest och abstinens. Sedan började jag på infektionen på Danderyd. Där var vi på lika många patienter två sjuksköterskor och två undersköterskor på natten. Där hade fler patienter ett starkt socialt skyddsnät och anhöriga som kom på besök. Antalet missbrukare var i princip noll. Där kunde jag ta en fikarast utan att känna att jag svek en patient.

Så här sade en sjuksköterska till mig. Hon jobbar i dag inom en annan specialitet, så det kan vara annorlunda på infektion på Huddinge och Danderyd i dag, men hennes historia grep tag i mig och lämnade mig med ett antal frågor: Är detta vård som ges efter behov enligt lagens intentioner? Vilken är nästa avdelning som blir av med en undersköterska i och med varslet? Vilket vårdproffs tror ni vill jobba i en miljö där hen känner att hen sviker kravet på god och säker vård?

Ordförande, varslet på Karolinska är ett yxhugg mot sjukvården i Stockholm. Vi socialdemokrater lanserar därför ett räddningspaket för akutsjukhusen. Det handlar inte om att backa från framtidsplanen. Det är från majoritetens håll att slå blå dunster i medborgarna. Vi är de som försvarar nätverkssjukvården genom att vilja stoppa yxhugget. Nätverkssjukvården förutsätter en struktur, ett nätverk. Vårdvalen är i mångt och mycket raka motsatsen.

Vårdgivarna blir i vårdvalssystemet som fria radikaler som riskerar att förstöra vården på samma sätt som kroppens motsvarighet förstör celler. Valfrihet är bra. Vi socialdemokrater är för den, om den är på riktigt och för patienterna och inte för marknaden. Men vårdvalen är ett varumärke för ett ersättningssystem, ett system utan styrning som gröper ur sjukhusen och primärvårdens resurser eftersom systemet premierar enkla åkommor framför komplexa eller multipla.

Jag undrar, majoriteten: hur tänker ni säkerställa patientsäkerheten på våra akutsjukhus?

Till personalen på våra akutsjukhus vill jag säga: Vi Socialdemokrater hör er oro, vi delar den och vi vet att ni är proffsen. Därför föreslår vi ett räddningspaket. Bifall till vårt budgetförslag!

Anförande nr 299
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Herr ordförande, kära fullmäktige och åhörare! Vi har en otrolig utveckling av vården i vårt län, i Sverige och i världen. Det som patienter tidigare kunde få ligga inne på sjukhus för i veckor, i dagar, ingrepp som var väldigt omfattande, det är sådan vård som i dag utförs på helt andra sätt. Det innebär att vården förändras.

Vi ser också forskning som skapar nya läkemedel, som leder till att vi botar allt fler tidigare dödliga sjukdomar. Vi ser här i Stockholms län med våra fantastiska sjukhus hur de varje dag utvecklar vården för patienterna, klarar alltmer komplicerade ingrepp, räddar allt fler liv, men också hur vården bedrivs och att den då förändras. Vi ser på Karolinska Universitetssjukhuset hur hjärtsjukvården och hur strokesjukvården närmast har revolutionerats eftersom man inte längre behöver göra öppen kirurgi och spräcka hela bröstbenet vid komplicerade hjärtoperationer utan med avancerad teknisk utrustning som vi som län har investerat i gör helt andra lösningar möjliga. Detta är lösningar som är otroligt mycket mer skonsamma för patienterna, som minskar infektionsriskerna och som gör att återhämtningen går mycket fortare.

Denna positiva utveckling som vi ser, och som jag tycker att vi ska vara stolta över, har gjort att vi i dag klassas som en av världens bästa städer när det gäller sjukhusvård enligt externa rankningar, inte enligt mig. Det är någonting som vi ska framhålla. Vi ska inte bara prata om att vi är dåliga på allting, att ingenting fungerar. Jag tycker att det har varit för mycket halvtomma glas i den här salen hittills i dag.

Jag vill ta fasta på den utveckling som vi är inne i där allt fler patienter får sin vård någon annanstans än inne på ett akutsjukhus för att det är möjligt, för att det är bra för patienterna, för att akutsjukhusen kan koncentrera sig på de svårast sjuka och finnas tillgängliga för dem, men också för att det är bra för skattebetalarna.

Anna Starbrink berörde en knäoperation. Varför ska man betala mycket mer för en knäoperation än som faktiskt är nödvändigt när det är skattepengar som används, när vi med lägre kostnader för just de ingreppen kan frigöra resurser för att betala för de allt dyrare läkemedel som behövs för att rädda fler liv i cancervården? Det gäller ju att ta hela det ansvaret.

Hela utvecklingen av Framtidens hälso- och sjukvård som vi har jobbat med i det här länet och varit överens om har ju också gjort stora avtryck på nationell nivå där man har haft utredning efter utredning som har studerat hur vi ska organisera sjukvården. Det har varit Anna Nergård, det har varit Göran Stierstedt, alla har kommit fram till att den svenska sjukvården är alldeles för sjukhustung. Vi måste klara av att flytta ut vården närmare patienterna, skapa nätverkssjukvård där primärvården tillsammans med specialistvården kan söka konsultationer inne i sjukhusen. Vi måste förstärka den nära sjukvården, skapa en trygg kontakt för patienter med en fast husläkare med en trygg fast vårdcentral som ska vara navet för patienten. Den trygga hamnen, skulle några säga.

Allt handlar om att ge rätt vård i rätt tid och på rätt plats. Det är precis den omställning som vi är uppe i i Stockholms län, här och nu. Jag säger verkligen inte att det är lätt att göra detta, men det är rätt. Och vi är först ut av alla län med att genomföra det som Anna Nergård har skrivit om, det som Göran Stiernstedt har skrivit om och som varenda människa i den här salen när det inte är budgetdebatt säger är rätt: Det är klart att vi måste flytta resurserna närmare patienterna. Det är klart att vi måste bli mindre sjukhustunga, att vi måste effektivisera vården för att pengarna ska räcka till fler då vi också får allt fler äldre invånare och där verkligen rätt plats för vården inte är inne på ett akutsjukhus.

Jag tycker därför att det är sorgligt med den väg som Socialdemokraterna i denna budgetdebatt har valt, nämligen att föredra kortsiktig populism framför att ta ansvar för den långsiktigt riktiga utvecklingen för Stockholms läns hälso- och sjukvård för att det ska bli riktigt bra för patienterna.

Ni väljer den kortsiktiga vägen som innebär att ni lägger mer pengar på den vård som vi faktiskt har på just Karolinska. 20 procent av vården har flyttat någon annanstans, patienterna är hos andra vårdgivare, men ni tycker att det är rimligt att antalet anställda ökar. I stället anser vi att pengarna ska vara där patienterna är. Jag tycker att det är ynkedom av er!

Ni vill avveckla vårdvalen, ni vill spara 400 miljoner kronor på vårdvalen. Det låter ju väldigt bra, här sparar vi pengar. Men det handlar ju om pengar som köper vård. Det är patienter av kött och blod som behöver vård, och utöver att det är patienter av kött och blod säger ni nu att vi vill hindra varsel. Varslen på Karolinska hindras för övrigt inte av att ni lägger 500 miljoner kronor på fem sjukhus. De pengarna hindrar inga varsel på Karolinska, tyvärr. Ni lyckas inte ens med den operationen i er budget.

Men utöver de patienter som inte längre ska få någon vård i gynekologin eller av logopederna eller vad det nu kan vara, så jobbar ju läkare, sjuksköterskor, undersköterskor också hos de vårdgivarna, både hos de privata vårdgivarna och hos SLSO som också agerar inom vårdvalen. Är det de varslen som ni tycker är bättre? Och vilka patienter är det, precis som Anna Starbrink har frågat flera gånger utan att få svar, vilka kvinnor är det som inte ska få gå till sin gynekolog? Vart ska de ta vägen? Jag yrkar bifall med stolthet till den blågröna koalitionens förslag till budget!

Anförande nr 300
Regionrådet Alkurdi (S): Irene, det är ingen ynkedom att lyssna på patientorganisationer och professionen när de säger att vi ska stoppa vårdval reumatologi. Vi lyssnar på proffsen. Jag undrar när du kommer att börja göra det.

Människor av kött och blod, sade du. År 2017 hamnade Karolinska i en så besvärlig situation att 20 patienter med svår cancer inte fick operationer i tid och därmed drabbades av obotlig cancer. Flera av dem har också gått bort. Jag undrar därför, Irene, hur du tänker göra för att säkerställa patientsäkerheten på våra sjukhus, för det här är människor av kött och blod.

Det är så att vi fortsättningsvis kommer att behöva de där canceroperationerna, canceroperationer som inte kunde utföras i tid på grund av personalbrist. På en dag, på en dag har ni varit med om att varsla 600 anställda på Karolinska, just det sjukhus som utförde de canceroperationerna. Hur tänker du säkerställa patientsäkerheten?

Anförande nr 301
Regionrådet Svenonius (M): Det är så påtagligt att Talla Alkurdi och Socialdemokraterna tycker att det är plågsamt att svara på frågan om hur många varsel som ska läggas inom den öppna specialistvården, hur många varsel som ska läggas inom primärvården, inom SLSO och hos de privata vårdgivarna som måste stänga. Då blir det många patienter som inte får vård.

Vi tar ansvar för att de patienter som ska ha vård på akutsjukhusen också får det, och det tar vi genom att se till att det i de sjukhusavtal som gäller finns resurser för den vård som ska bedrivas på akutsjukhusen. Den vård som ska finnas utanför akutsjukhusen ska ha sina resurser.

Cancerköerna på Karolinska är gröna, som man säger, det sade sjukhusdirektören senast häromveckan när vi hade ägardialog i Region Stockholm tillsammans med Karolinska. De läxorna gjorde man redan år 2017. Det som hände är förfärligt, det får aldrig upprepas! Nu sänker man dock kostnaderna på Karolinska och ska minska antalet anställda eftersom man bedriver 20 procent mindre vård, och man ökade antalet anställda med 1 procent. De anställda som måste lämna Karolinska behövs i vården, men på någon helt annan plats.

Det här är ingen lätt omställning. När man ska göra det i verkligheten så är det plågsamt och svårt för alla inblandade att göra det, men det är fortfarande rätt för patienterna.

Anförande nr 302
Regionrådet Alkurdi (S): Nej, det är ingen lätt omställning. Trots detta är det så att ni inte ens ger rätt förutsättningar för den öppna specialistvården när vård läggs ned. Ni ger inte rätt förutsättningar till primärvården och inte heller när ni höjer resultatkraven på SLSO.

Min fråga kvarstår. Hur tänker du säkerställa patientsäkerheten på våra sjukhus när de har överbeläggningar på över 105 procent? Det är människor av kött och blod som behöver vård där. Samtidigt är ni med på rekordstora varsel på våra sjukhus.

Det här handlar om prioriteringar, och jag vill veta hur du tänker prioritera för att säkerställa patientsäkerheten.

Anförande nr 303
Regionrådet Svenonius (M): Sjukhusens ledning har garanterat att patientsäkerheten står i främsta rummet. Det är deras ansvar. De har lagt varslen inom den ram som behövs för att man ska klara patientsäkerheten, och det är vägledande framåt för dem.

Jag konstaterar ändå att nu, när vi står inför genomförandet av det som Göran Stiernstedts utredningar och Anna Nergårds utredningar har sagt är den enda viktiga vägen för hela den svenska sjukvården och det som alla partier har stått bakom, då sviker Socialdemokraterna. De orkar inte ta ansvar fast det skapar långsiktig nytta för patienterna. Den här förändringen ser till att personalen är där patienterna är, i den nära vården med utbyggda närakuter, geriatriska vårdplatser och utbyggd primärvård. Jag tycker att det är ynkedom!

Anförande nr 304
Helen Schoultz (SD): Ordförande, ledamöter och övriga åhörare! Personalen är vårdens viktigaste resurs. Personal ska vilja stanna på sina arbetsplatser för att lösa vårdkrisens stängda vårdplatser och ökade köer. En del i detta är att kunna ge personalen den uppskattning som de förtjänar, inflytande över sin arbetsplats och arbetsmiljö.

Arbetsplatsen måste vara trygg för såväl anställda som patienter och anhöriga. Denna trygghet har de senaste åren försämrats rejält. I dag möts man på vårdavdelningar och mottagningar av information på olika språk, om nolltolerans mot hot och våld i vårdmiljön. Men trots dessa lappar inträffar det dagligen att vårdpersonalen känner sig otrygg. Vad har vi för lösning på det här? Jo, för att kunna säkerställa att regionens sjukhus och vårdcentraler är trygga vill vi inventera och utreda var och hur det förekommer hot och våld och hur man bäst kan trygga personal, patienter och anhöriga.

Sverigedemokraterna vill se ett bättre skalskydd vid nybyggnad inom sjukvården. Vi vill se bättre skyddsutrustning och mer omfattande skyddsutbildning för vårdpersonal och särskilt inom den prephospitala vården.

Vi vill införa särskilda vårdplatser för kriminella, hotfulla eller aggressiva patienter där dessa hålls borta från andra patienter och deras anhöriga.

För oss sverigedemokrater är trygghet alltid ett nyckelord som genomsyrar hela samhällsbygget. Det gäller särskilt inom sjukvården. Trygghet kräver att vården är tillgänglig när den behövs för våra barn och deras föräldrar, för alla som behöver vård. Trygghet kräver av oss politiker att vi reagerar och ligger före i vår planering. I motsats till hur det kan upplevas i dag. Man reagerar endast när behovet redan är trängande stort. Hur mycket måste vi exempelvis bygga ut barnsjukvården för att klara framtiden?

Vi politiker måste agera proaktivt och redan nu för att ta höjd för framtidens behov och planera efter verklighetens förutsättningar på riktigt.

Alldeles för ofta möts vi av rubriker om barnmorskor som flyr sina arbetsplatser, om personalbrist och skenande kostnader för inhyrd personal och vårdplatser som hålls stängda på grund av personalbrist. Hur operationsköerna växer och väntetider ökar på grund av brist på personal.

När vi har mött vårdens personal och våra vardagshjältar och lyssnat på dem och deras beskrivningar av sin verklighet, av hur en dag kan se ut, så är det inte svårt att förstå att personalen är nyckeln till att få en bra och trygg sjukvård.

Från denna församling, från våra nämnder och beredningar talas det ofta om att Region Stockholm ska vara en attraktiv arbetsgivare. För många av de vårdanställda är detta i dag bara tomma ord. Det är personalen som får ta konsekvensen av neddragningar och besparingar som sker här. Det är deras arbetsmiljö som blir ohållbar, både kort- och långsiktigt. Och vad har vi för lösningar här? Vad kan vi göra? Jo, vi tror på att införa en trohetsbonus, ett sätt att belöna lojal och trogen personal, att visa uppskattning för det arbete som de gör varje dag i alla situationer. Vi sverigedemokrater vill därför utreda hur en trohetsbonus kan se ut för att belöna personal som stannar på regionens sjukhus och vårdcentraler.

Genom att införa en regional personalpool där vårdens anställda ges större flexibilitet till arbetsväxling och högre ersättning kan vi kraftigt reducera antalet inhyrda. Personalpoolen ska drivas i regionens egen regi och ses som ett komplement till det sjukhus som har egna bemanningsresurser för att täcka upp både korta och snabbt uppkomna vakanser.

Sverigedemokraterna vill minska kostnaderna för inhyrd personal genom att införa en regional personalpool där regionens sjukhus och vårdcentraler kan få låna personal vid behov. Vi ska värna och underlätta för vårdpersonalen som i dag jobbar inom Region Stockholms verksamheter, och vårdpersonalen kan alltid räkna med att Sverigedemokraterna kommer att stå vid deras sida.

Anförande nr 305
Karin Adolfsson (C): Ordförande, ledamöter, åhörare! Vården består av många olika områden, den består av livets början när blivande föräldrar tar emot ett nytt barn. Min vision som politiker och som barnmorska med mångårig erfarenhet, är att alla som önskar ska få välja att ha samma barnmorska under graviditeten, under förlossningen och i eftervården. Ingen ska heller behöva känna sig ensam eller otrygg under sin förlossning. Alla ska få det stöd som de behöver.

S:t Görans sjukhus kommer att öppna en ny förlossningsklinik inom en snar framtid, vilket gör att antalet förlossningsplatser kommer att öka betydligt.

Vi inom Centerpartiet vill ge större möjlighet för förstalinjechefer inom vården att ha ett närvarande ledarskap med ett rimligt antal medarbetare. Vi önskar att Region Stockholm ska vara en attraktiv arbetsgivare där medarbetarna trivs och utvecklas och känner sig sedda av kollegor och chefer.

Vården består även av vård vid livets slut. Det pågår just nu ett arbete för att utarbeta en handlingsplan som garanterar att ingen ska behöv vara ensam i livets allra sista skede.

Anförande nr 306
Aram El Khoury (KD): Ordförande, ledamöter, åhörare! Att föda barn ska vara förknippat med glädje och förväntan. Nästan vart fjärde barn som föds i Sverige i dag föds i Stockholmsregionen. Det är en fantastisk utveckling men detta är också förknippat med utmaningar.

Förlossningsvården är en form av akutsjukvård. Akutsjukvårdens karaktär är sådan att den är svår att planera, men organisationen runt förlossningsvården måste fungera sömlöst. Vi behöver en fungerande vårdkedja mellan mödravård, förlossningsvård och barnhälsovård. Det är viktigt att trygga förlossningskapaciteten långsiktigt, och därför bygger vi ut förlossningsvården med en ny enhet och nya förlossningsplatser på S:t Görans sjukhus.

Förutom trygg förlossningsvård och tillräcklig kapacitet måste hälso- och sjukvården kunna tillgodose behov som kan uppstå under ett barns hela uppväxt. Den blågröna koalitionen har rejäl reformkraft och en lång rad förslag som vi vill genomföra. Vi tänker inte luta oss tillbaka. Sjukvården i regionen är i ständig utveckling och det håller inte att luta sig tillbaka och leva på gamla meriter. Det krävs hårt arbete och konkreta förslag, och det är tyvärr en rejäl bristvara i oppositionens politik.

Bifall till den blågröna majoritetens budgetförslag för år 2020!

Anförande nr 307
Petra Larsson (S): Herr ordförande, ledamöter, åhörare! Jag pratade nyss om vårdval, och det tänker jag göra nu också, ett som inte heller fungerar särskilt väl, vårdval förlossning.

Vi har ett ökande antal utomlänshänvisningar. Hur många som har fått föda sitt barn i ett rum som inte räknas som en vårdplats ska vi inte ens tala om. Klart är att förlossningsvården behöver utvecklas och satsas på, och det vill vi göra för personalens skull och för de blivande föräldrarnas skull och förstås för de nyfödda barnens skull.

Vi vill se en sammanhållen vårdkedja som håller ihop mödravård, ultraljud, förlossning och eftervård. I dagsläget är det tre vårdval. Vi vill satsa på enkelhet och kontinuitet för de blivande föräldrarna, vi vill införa en garanti för att det ska finnas en barnmorska per födande kvinna i aktiv förlossning för att skapa en trygg och säker förlossningsupplevelse för både föräldrar och profession.

Vi vill utveckla eftervården med kontroll hos barnmorska och fysioterapeut. Vi vill att alla ska få tillgång till kurativa samtal för att bearbeta förlossningsupplevelsen och fånga upp psykisk ohälsa. Vi vill också ha ett centrum som kan stötta forskning och utbildning. Vi vill ge personalen rimlig arbetsmiljö genom att införa nya flexibla arbetstidsmodeller och satsa på kompetensutveckling. Det här och mer därtill kan ni läsa om i vårt budgetförslag som jag yrkar bifall till!

Anförande nr 308
Catarina Wahlgren (V): Ordförande, fullmäktige! Hör och häpna! Fler kvinnor födde på den förlossningsmottagning som de själva hade valt innan vårdval förlossning infördes. Det fanns alltså både vård och val innan det fanns vårdval.

I Vänsterpartiet är vi glada över att vi snart får nya förlossningsplatser, men vi vill också bibehålla den tidigare planerade utbyggnadstakten och inte skriva ned den, vilket nu har skett efter ganska osäkra prognoser som förutspår minskat antal födslar. Om det nu skulle födas något färre barn i vår region så skulle det ge personalen ett välbehövligt andrum.

Vi vill avskaffa vårdval förlossning och ta ansvar för att det finns tillräckligt antal förlossningsplatser i vår region.

Anförande nr 309
Victor Harju (S): Ordförande, ledamöter, personal på akutsjukhusen, åhörare! Att vara för omställningen till nära vård handlar inte om att svälta ut akutsjukhusen. Karolinska ska i de blågrönas budgetförslag spara nästan 2 miljarder kronor nästa år, om man räknar in effektiviserings- och besparingskrav, samtidigt som övriga sjukhus står inför liknande utmaningar även om inte storleken är lika omfattande, och samtidigt som inflyttning pågår till nya och dyrare lokaler.

Vårt förslag om hyreslättnader för nästa år handlar om att ge sjukhusen ett andrum. Ingen kan med hedern i behåll påstå att styrningen av våra akutsjukhus har fungerat tillfredsställande de senaste åren, framför allt inte Karolinska. Ingen kan påstå att detta inte på något sätt kommer att påverka patienterna.

Jag skulle ha haft större respekt om den här omställningen skedde successivt och inte med det yxhugg vi ser i dag. Då hade jag trott på riktigt att det var för att värna omställningen till den nära vården.

Vi socialdemokrater är för omställningen till den nära vården, men den får inte ske på patientsäkerhetens bekostnad. Nu ska jag ge ett konkret förslag som skulle underlätta både omställningen och underlätta för de krisande sjukhusens ekonomier: Låt sjukhusen delta i vårdvalet, låt sjukhusen själva vara med i omställningen för att få ut delar av vården från sjukhusen! Det skulle på riktigt både ge valfrihet och öka tillgängligheten och förenkla omställningen. Bifall till Socialdemokraternas förslag!

Anförande nr 310
Regionrådet B o h l i n (KD): Ordförande, presidium, ledamöter och åhörare! Alla ska få en likvärdig och evidensbaserad vård i vår region, och för att säkerställa detta behöver vi mer kunskapsstyrning. Nu när vården ges på flera olika nivåer så kommer efterfrågan på kunskapsstyrning att öka.

Med god kunskapsstyrning ser vi till att våra gemensamma resurser används på ett optimalt sätt. Nu kommer en rad medicintekniska produkter att introduceras. Det kommer nya läkemedel inklusive särläkemedel och nya innovationer. I den situationen är det avgörande att ha kunskap för att regionen ska kunna göra rätt prioriteringar. Vi behöver framför allt mer kunskapsstyrning i primärvården och kunskapsutveckling.

Jag har nu varit ordförande i den nya kunskapsstyrningsnämnden i ungefär ett år, och det har varit en väldigt spännande resa. Nu kommer vi att fatta de första besluten om att ansöka om områden som blir föremål för högspecialiserad vård.

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd leder regionens arbete med den nationella och regionala nivåstruktureringen. Antibiotikaresistens och vaccin klassas av WHO som en av världens fem största utmaningar för framtidens hälsa. Nämnden ansvarar för att Region Stockholm når antibiotikamålet, och vi minskar för varje år antalet utskrivna recept per tusen invånare. Nu i höst nådde vi den magiska gränsen 299, men vi ska fortsätta att arbeta tills vi kommer ner till 250, som är det nationella målet.

Vårdskador kostar ungefär 1 miljon kronor per år. Vårdskador innebär stort lidande för den enskilda patienten men också för samhället. Vårdens kunskapsstyrningsnämnd har under hösten fattat beslut om en ny patientsäkerhetsplan. Planen kommer att antas av regionfullmäktige och implementeras under år 2020. Det här är ett viktigt arbete som jag ser fram emot att fortsätta att leda. Bifall till regionstyrelsens förslag gällande kunskapsstyrning!

Anförande nr 311
L a r s B r y n t e s s o n (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill börja med att tacka Ella Bohlin för gott samarbete i vårdens kunskapsstyrningsnämnd, det är ju en ny nämnd som har ansvar för bland annat cancer- och läkemedelsfrågor men också för kunskapsstyrning, och nivåstruktureringen är ju nära slutet. Jag återkommer till den frågan.

Det är en glädjande utveckling som redan tidigare har belysts här i talarstolen. Låt oss ta som exempel blodcancer, detta förfärliga som då det drabbade människor förr i tiden innebar en minskad medellivslängd med 22 år. Den som i dag drabbas av blodcancer kan räkna med minskad medellivslängd om två år. Så stora är forskningens och läkemedelsutvecklingens framsteg! Det kan

vi alla glädjas åt. Jag har själv sett på nära håll hur cellterapi inom cancerbehandlingen ger fantastiska resultat. Tidigare dödliga cancersjukdomar är numera någonting som man överlever.

I den här debatten har vi mycket statistik som återges fram och tillbaka, och det är många som slår sig för bröstet för att vi är väldigt duktiga i vår region jämfört med läget i andra delar av Sverige som har helt andra förutsättningar.

Det har också upprepats att vi har högst skattekraft, bäst tillväxt och inte minst – vilket inte har sagts lika ofta – störst täthet. Den tätheten gör att vi har överlägsna förutsättningar och måste vara bäst i klassen för att kunna leva upp till det som våra medborgare förväntar sig av oss. Det är tyvärr inte så med allting om vi jämför oss med oss själva och vår egen utveckling.

När det gäller till exempel cancervården så har väntetiderna mellan åren 2018 och 2019 ökat på 15 av 26 cancerområden, bland annat leukemi, bröstcancer och prostatacancer. Trots betoningen av livmoderhalscancer, som vi hörde Ella tala om i sitt inledningsanförande tidigare i dag, så är det bara 6 procent av kvinnorna med just livmoderhalscancer som får operation i tid. Vi har stora utmaningar framför oss.

Det som handlar om kunskapsstyrning är att bästa möjliga kunskap ska finnas tillgänglig och enkel att använda vid varje möte mellan vårdens personal och patienten, vid patientmöten. Det handlar också om en nivåstrukturering, om att hitta lämpligaste nivå för olika insatser. Högspecialiserad vård kommer att kräva centralisering, mer vardagliga insatser förs ut till primärvården, nära patienterna. Nära vård står vi socialdemokrater hundraprocentigt bakom. Allt annat är osant.

I den modell som vi har i vår region finns det dock ett problem. Det finns en konflikt som vi måste erkänna. Det är att det finns en konflikt mellan kunskapsstyrning och vår styrmodell. Vi måste erkänna att principen om bästa möjliga kunskap vid varje patientmöte står i konflikt med eget val. Kunskapsstyrning står i konflikt med marknadsstyrning. Det handlar om just respekten för kunskap. Marknadsmodellen må vara oöverträffad när det gäller att välja pommes frites, bil eller till och med frisör där tycke och smak spelar in – i de frågorna kan man själv hantera information om olika alternativ – men när man är patient, när man behöver hjälp, när man inte är den starka då måste man också ha hjälp för att lita på att den bästa kunskapen finns tillgänglig vid varje patientmöte. Det är det som tillit och tillitsreformen handlar om.

Strukturförändringar är sådant som vi måste kunna hantera. Det gör vi inte på det sätt som sker med Nya Karolinska i dag. Det är kaosartat, det är panikartat. Vi måste hitta modeller för att som koncern kunna flytta såväl patienter som resurser på ett anständigt sätt. Det kräver samarbete med professioner, med fackliga organisationer och med patientorganisationer. Dagens marknadsmodell försvårar arbetet med kunskapsstyrning och nivåstrukturering. Men vi socialdemokrater vill också ha alternativa former.

Därför vill jag avsluta mitt anförande med att yrka särskilt bifall till nr 14, 18 och 34 i det socialdemokratiska förslaget som samtliga handlar om att också uppmärksamma den idéburna sektorn på sätt som vi tidigare har resonerat om. Bifall till resten av det socialdemokratiska förslaget!

Anförande nr 312
A n n i k a S a n d s t r ö m (M): Herr ordförande, ledamöter! Jag undrar om ni vet vad den här församlingen ska ägna sig åt de närmaste tre åren. Några har varit inne på det. Det är något som heter nivåstrukturering, nationell sådan. Det låter ju inte direkt som en kioskvältare, men det handlar alltså om det långsiktiga och den högspecialiserade vården, och den kommer att kräva omfördelningar. Vi kommer att tvingas att göra andra prioriteringar, vi kommer att ställas inför många stora och svåra frågor för att vi ska kunna genomföra de uppdrag som vi vill ha, och som vi förhoppningsvis också kommer att få.

I den här regionen har det länge funnits en ambition att vara väldigt skickliga när det gäller den kliniska forskningen och att kunna ge vård i världsklass. I vissa områden har vi nog lyckats ganska bra med det, men det finns, som man brukar säga numera i de politiska sammanhangen, viss förbättringspotential.

Det här var också en gång, för närmare tjugo år sedan, bakgrunden – jag var med då – till att vi fick en investeringsplan för de tegelhögar som var från 1930-talet då vi konstaterade att det var bättre att bygga ett nytt hus. Men det var inte huset som var det primära, det var i stället det förhållandet att man skulle kunna bedriva, samlat och koncentrerat, mycket kvalificerad forskning och kvalificerad vård för de allra mest sjuka.

Det här handlar om ungefär 150 diagnoser som vi ska hantera under de närmaste tre åren, och de ska fördelas till 1–5 regioner. Vi hoppas väl att vi ska kunna få en hel del av dessa. En del är väldigt små, men de har stor betydelse för forskning och vård för väldigt många andra, och där är ju det viktiga att vi är med på den banan.

Teoretiskt sett skulle vi kanske kunna ta alla de här diagnoserna, men det handlar om ifall vi har kapacitet, att det inte tränger ut andra angelägna saker, att vi får betalt, att vi har koll på kostnaderna och helst känner till dem i förväg. Och sedan är frågan naturligtvis om detta är *value* för vården i Stockholm, för våra medborgare, våra uppdragsgivare. Detta kräver, och det kanske var någon som försökte säga det, en politisk styrning, ja, en form av ägarstyrning, men den kan vi återkomma till för den behöver en egen mässa, särskilt i den här salen.

Anförande nr 313
B r i t t - M a r i C a n h a s i (SD): Ordförande, ledamöter och övriga åhörare! Oavsett de medicinska framstegen så innebär cancer en kris i tillvaron för den som blir drabbad. Och för alla dem som drabbas av cancer är det viktigt att sjukvården kan erbjuda så bra vård som möjligt för att patienterna ska kunna bli friska igen. Allra bäst är det ändå om cancern håller sig borta eller att en begynnande cancersjukdom upptäcks i ett tidigt skede så att vårdinsatserna inte behöver blir så omfattande. Det är bäst för patienten och bäst för de anhöriga och det tär minst på våra gemensamma sjukvårdsresurser.

Screening är ett effektivt sätt att upptäcka en eventuell cancer, och vi är positiva till den pågående utredningen och positiva till att införa organiserad PSA-screening. Forskning tyder även på att bröstcancerscreening bör individualiseras eftersom dagens mammografi missar en tredjedel av all bröstcancer. Vi vill därför se nya riktlinjer så att fler kvinnor kan få sin bröstcancer upptäckt i ett tidigt skede.

I Sverige tar vi för givet att vi ska ha tillgång till cancervård i världsklass. Därför är det oroande när Cancerfonden rapporterar att cancerforskningen nu halkar efter i Sverige i förhållande till andra länder. Från en plats i toppen har vi hamnat på en fjortondeplats, och det är illavarslande. Den patientnära forskningen i form av kliniska prövningar har minskat med 70 procent sedan början av 2000-talet, vilket indikerar att det inte tycks finnas tillräckligt stort utrymme för patientnära forskning i sjukvården.

Detta leder också tankarna till problemet med Nya Karolinska och deras högspecialiserade vårduppdrag som har kritiserats för att inte ha tillgång till tillräckligt antal patienter för att bedriva klinisk forskning i tillräckligt hög grad.

Vårdskador kostar omkring 1 miljard kronor om året, och därför står en patientsäkerhetsplan på tur att antas av fullmäktige och driftsättas under år 2020. I den bästa av världar kommer den att fungera som ett styrstag när alltmer vård trycks över till i många fall pressad primärvård och öppenvård.

Flytten av vården av diabetes typ II till primärvården är ett sådant exempel där det uppstår vårdskador. Primärvården som har svårt att rekrytera och behålla allmänläkare mer än någon vecka eller två, och de har därför svårt att hantera patienter tillräckligt bra. Det resulterar ofta i

vårdskador. Det är inte ovanligt att patienter kommer från primärvården till sårmottagningen när de har gått en längre tid med sår som inte läker, ofta alldeles för sent och då blir amputation oundviklig. Vi förespråkar en återflytt av hela eller delar av patientgrupper till sjukvården för att minimera vårdskador och därmed också kostnader.

Tillgången på läkemedel är också en aktuell fråga. Å ena sidan har kostnaderna ökat och det har gjort det angeläget att hantera den frågan för att säkerställa tillgången, å andra sidan kan vi inte längre vara säkra på att medicinen finns när man behöver den. Tillfälliga brister på läkemedel ökar, och i år kan det handla om tusen läkemedel. Dessutom hotar antibiotikaresistens folkhälsan, och vi måste arbeta för att balansera överförskrivningarna mot risken för sepsis, det vill säga blodförgiftning.

Det är egentligen svårt att vet vad som är värst, överförskrivningen av antibiotika eller att förskrivna antibiotika inte finns att tillgå när man verkligen behöver den. Det finns en del problem att lösa.

Anförande nr 314
Christine Lorne (C): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Att se till att bästa möjliga kunskap finns tillgänglig vid varje patientmöte är inte det enklaste när det är 2,3 miljoner invånare i länet, men kanske desto viktigare.

Region Stockholm ska erbjuda en vård som är evidensbaserad, håller hög kvalitet och ger tillgång till samma behandling oavsett var i länet patienten söker vård. Våra ambitioner är höga här i Stockholm. I vår regionala cancerplan, som VKN har ansvar för, har vi högre satta mål än vad som finns i den nationella cancerplanen. Fokus ligger dessutom med stor tyngd på de förebyggande insatserna och ett strukturerat friskvårdsarbete, något som vi i Centerpartiet är lite extra glada över.

Just nu pågår antibiotikaveckan som WHO med flera står bakom. Syftet är att sätta fokus på vikten av att ha fungerande antibiotika även i framtiden och hur överanvändning i dag leder till resistensutveckling. Även om Sverige är ett av föregångsländerna när det gäller arbetet mot antibiotikaresistens måste vi fortsätta att arbeta brett, långsiktigt och strukturerat med dessa frågor både nationellt och här i Stockholm.

Världshälsoorganisationen klassar antibiotikaresistens som ett av de största hoten mot människors hälsa på det globala planet. Det är därför viktigt att vi har välfungerande samverkan så att vi kan minska antibiotikaförskrivningarna. Om vi inte längre har verksam antibiotika så kommer sjukvården inte att vara sådan som den är i dag. Vi i VKN följer noga den här utvecklingen så att vi har koll på läget, och det går åt rätt håll.

Med detta yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag gällande kunskapsstyrningen!

Anförande nr 315
Regionrådet Starbrink (L): Ordförande, fullmäktige! Vi har ju skapat en ny nämnd för kunskapsstyrning som min kollega Ella Bohlin leder. Det är förstås spännande att skapa en ny verksamhet, en ny nämnd och se hur vi i regionen kan ta ansvar för det här viktiga fältet som ju utvecklas starkt på nationell nivå liksom här i vår region.

Det finns så många angelägna frågor för den här nämnden att bevaka, och detta finns även tydligt angivet i budgetförslaget. Läkemedel är en brännande fråga, *både* hur vi ska hantera dem i vården för att se till att människor får rätt läkemedel och inte fel kombinationer eller på annat sätt kan bli skadade *och* hur vi ska hantera nya läkemedel som introduceras i hälso- och sjukvården.

Kunskapsstyrningen, nivåstruktureringen och de svåra frågorna om vårdens prioriteringar är sådan att frågor som ligger på nämndens bord, och det ska bli spännande att följa utvecklingen. Rent konkret vill jag särskilt framhålla nämndens arbete med att utveckla en hållbar struktur för

äldres vaccinationer. Så sent som i går var det ju premiär för vaccinationskampanjen för året, och det finns all anledning att se hur vi kan stärka vaccinationsskyddet för äldre. Det anser jag vara en viktig del av det budgetförslag från regionstyrelsen som jag yrkar bifall till!

Anförande nr 316
Regionrådet B o h l i n (KD): Ordförande, presidium, ledamöter och åhörare! Andelen personer som är äldre än 80 år i Sverige beräknas öka med 250 000 till år 2028. Den här demografiska förändringen ställer mycket höga krav på regionernas planering.

För den äldre patienten med många vårdkontakter stärker vi nu samordningen mellan Region Stockholm, kommunerna och vårdgivarna, bland annat genom en ny överenskommelse om samverkan vid utskrivning från slutenvården. Husläkare, hemtjänst, hemsjukvård, äldreboende och geriatrik ska erbjudas i en sammanhållen vårdmodell med fokus på ett sömlöst omhändertagande av den äldre patienten oberoende av huvudman.

Behov av äldrepsykiatri ska också kunna tillgodoses. Den äldre patienten ska inte behöva besöka akutsjukhusen akutmottagningar om detta kan undvikas. Valfrihet och självständighet vid sjukdom är viktigt för alla patienter, även för den som är äldre. Vårdval geriatrik har nu införts, och arbetet fortsätter för att införa en sammanhållen seniorvård.

74 nya vårdplatser tillkommer nu vid Vårbergs sjukhus i Skärholmen. Det här blir den tredje verksamheten inom vårdval geriatrik och är ett mycket välkommet tillskott till de platser som vi redan har, särskilt nu inför jul- och nyårshelgerna.

På akutsjukhusen och i den palliativa vården pågår ett arbete för att utarbeta en handlingsplan som syftar till att garantera mänsklig närvaro i livets allra sista skede, för vi vill inte att någon ska dö ensam. Detta är en viktig vision som vi arbetar för att uppnå, och vårdens kunskapsstyrningsnämnd utreder nu en ny struktur för äldrevaccin. Vi studerar frågan om ett samlat äldrevaccinpaket med målet att samla ansvaret för äldrevaccinering i primärvården och på äldremottagningar, allt detta för att nå högre täckningsgrad. Bifall regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 317
A n n i k a L i n d e (L): Herr ordförande, presidium, fullmäktigeledamöter och övriga! Vi lever i en tid som talar om det omätbaras renässans, om mjuka värden. Men för att kunna garantera våra invånare en god vård måste vi få en regelbunden uppföljning av kvaliteten på den vård som vi finansierar. Inom ramen för budgeten för 2020 kommer därför en modell för kvalitetsuppföljning att utvecklas. Den ska vara ett verktyg för ett systematiskt arbete med att utveckla vårdkvaliteten tillsammans med vårdgivare och patienter. Modellen ska resultera i kvalitetshöjning av vården till gagn för stockholmarnas hälsa och regionens ekonomi.

God vård är kunskapsbaserad, ändamålsenlig, säker, effektiv, tillgänglig och har fokus på patienten. Vi tror att alla vill kunna välja en husläkare som ger god vård. Därför vill vi ge patienterna tillgång till information som gör de möjligt att göra ett rationellt husläkarval. Kvalitetsdata, inklusive patienterfarenheter, bör kunna presenteras på ett lättillgängligt sätt som stöd för det valet.

Den som ger vård måste också kunna följa sina egna behandlingsresultat och jämföra med andra och följa upp patientnöjdheten och kunna ändra sina rutiner när resultaten är otillfredsställande. Det är alltid professionen som ska sköta förändringsarbetet, men medicinen utvecklas nu i en rasande takt. Vi som politiker måste se till att det finns tillräckligt stöd för den kvalitetsutveckling som behövs i form av traditionell fortbildning och kunskapsutbyte men också i allt högre grad genom digitala stödsystem.

Sjukvårdsförvaltningen och vi politiker måste också regelbundet försäkra oss om att den vård som finansieras med offentliga medel faktiskt är av god kvalitet. Vi måste ha underlag både för att kunna kräva förändring om det rör sig om vård i egen regi, upphandlad vård eller etablering inom ramen för vårdval. Vi måste kunna utvärdera den vård vi finansierar.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens budgetförslag.

Anförande nr 318
T u v a L u n d (S): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag vill börja med att yrka bifall till Socialdemokraternas budgetförslag. Vi blir äldre som äldre. Det är en framgång. Gruppen multisjuka äldre utgör mindre än 5 procent av alla patienter i Sverige men står för mer än hälften av kostnaderna. För att de äldre ska få en trygg vård och vi ska använda våra resurser effektivt behöver vi få till en sammanhållen vårdkedja för våra sköra äldre. Vi socialdemokrater är inte ensamma om att lyfta fram vikten av sammanhållen vård, men tyvärr är det från de blågröna mer vackra ord som klingar tomt.

Nyligen lämnade revisorerna en skarp rapport med svidande kritik av den blågröna majoriteten, med budskapet att den sammanhållna vården inte fungerar. Den rapporten lämnades helt utan åtgärd, och det duger inte. Dessutom genomför man en politik som leder till en mer splittrad vård för seniorer. Man inför vårdval utan analys av hur det påverkar vårdkedjorna. Man vill sälja Bromma sjukhus utan att säkerställa att de 129 geriatriska vårdplatserna blir kvar i mer än fem år — detta trots att vi har en plan som visar att det behövs mer än 100 nya vårdplatser inom geriatriken.

Underfinansieringen av vårdcentraler och akutsjukhus slår allra hårdast mot de multisjuka äldre. Det är därför som vi tillför mer resurser till vårdcentralerna och sjukhusen. Allt annat vore ovärdigt.

Anförande nr 319
Regionrådet N ä s s é n (M): Herr ordförande, fullmäktige! Här har vi ett viktigt block som vi nu diskuterar, och det kommer i vårt samhälle att märkas väldigt tydligt de närmaste åren, då vi kommer att ha ungefär 50 procent fler äldre över 80 år de närmaste tio åren. Den grundton som jag vill slå an handlar om att påminna oss om att bara för att man blir över 65, 75 eller 80 eller så förändras inte lusten och det ansvar man själv vill ta för sina egna val i den mån man kan det.

Vi är på väg framåt i ett arbete med sammanhållen seniorvård, där steg 1 kan sägas vara vårdval geriatrik. Nu har vi arbetet med primärvårdssatsningen med ett större sammanhållet ansvar för våra husläkarmottagningar, och vi har också precis avslutat en upphandling av Sollentuna sjukhus geriatriska verksamhet, som jag återkommer till. Vi har också vårdvalsutredningen, där vården av äldre självklart är en viktig del. Det handlar om att se hur vi kan få till den ännu bättre än i dag.

Vad gäller upphandlingen, där Capio har lämnat det vinnande anbudet, är det spännande att ha en mer sammanhållen seniorvård där den geriatriska kliniken tar ett större och mer långsiktigt ansvar för de äldre som de har som patienter. Det kommer också att finnas rehabilitering och palliativ vård, och man har ansvaret under en förlängd utskrivning. Jag tror att det kommer att vara väldigt viktigt att följa upp och utvärdera detta för att som en det är något som vi kan arbeta ytterligare med.

Anförande nr 320
B e n g t L a r s s o n (V): Ordförande, ledamöter och åhörare! Ibland säger en bild mer än ord. I den här artikeln, som är hämtad ur DN i början på sommaren, säger Ingrid så här: Jag orkar inte vara patient längre. Det ställer ju en del frågor, naturligtvis. Hur kan det komma sig att vi har byggt ett system där patienterna, framför allt de äldre, inte orkar vara patienter?

Vi blir allt fler äldre, och vi blir friskare. Men samtidigt kommer allt fler av de personer som uppe i åldrarna blir sjuka och kanske får fler än en diagnos att bo kvar i sitt eget hem. Detta kommer naturligtvis att ställa oerhörda krav på regionens olika sjukvårdsinsatser. Detta i ett läge när vi vet att det är oerhört stora brister i vården av de sjuka äldre. Bristerna inom exempelvis primärvården drabbar särskilt multisjuka äldre som är i behov av kontinuitet, samordning och trygghet.

Vi har styckat upp vården i olika vårdmarknader, och det drabbar framför allt de personer som har komplexa vårdbehov och svag förmåga att orientera sig i systemet. Detta är inte något som jag bara står här och säger, utan det är väl dokumenterat av bland annat de FoU-miljöer på äldreområdet som regionen själv driver.
Vi måste skapa förutsättningar för ett hälsosamt och meningsfullt åldrande med hög livskvalitet för de personer som behöver det.

I vårt förslag till budget har vi i Vänsterpartiet lagt fram ett antal förslag. Jag vill bara lyfta fram några av dem. Det ena gäller att inrätta äldrecentraler med specialistkompetens. Närsjukvården ska organiseras så att äldre människor inte i onödan tvingas söka sig till akutsjukhusen. Förbättra samarbetet med kommunernas äldrevård, så att vårdkedjorna fungerar. Multisjuka äldre ska få en medicinskt ansvarig läkare. Kunskaperna om läkemedelspåverkan på äldre kvinnor behöver öka och implementeras ute i verksamheterna. I dag saknar man i mycket den kunskapen. Som ni vet prövas ju läkemedel oftast på män som är betydligt yngre än jag. Vi måste också återuppta diskussionen om att kommunalisera hemsjukvården. Vi måste lösa det en gång för alla.

Har man också en mer sammanhållen vård för äldre kommer det att bidra till ett mer effektivt sjukvårdssystem, och därigenom kommer vi på sikt att spara och få lägre kostnader som gör att vi kan använda pengarna på ett helt annat sätt. Med detta vill jag yrka bifall till Vänsterpartiets förslag till budget.

Anförande nr 321
K e n t I v a r s s o n (C): Herr ordförande! Jag vill börja med att säga att vi står inför en gigantisk utmaning när det gäller vården av våra äldre. Antalet äldre, framför allt åldersgrupperna över 80+ år, kommer att öka kraftigt under decenniet framöver, och vi vet att redan i dag vet vi att närmare 5 procent av våra besök inom öppen- och slutenvården gäller gruppen 65-plus. De största behoven hos äldre finns hos de multisjuka och multisviktade.

Ett område som vi särskilt måste uppmärksamma när det gäller äldre sjuka är deras återkommande besök på våra akutmottagningar. Det är inte värdigt att äldre ska ligga på akutmottagningarna när det finns möjlighet att hotta andra lösningar.

Utveckling av samarbete mellan akutsjukhusen, primärvården och kommunerna är en viktig faktor för att säkra en trygg hemgång och ge de äldre en god vård. En ny utskrivningslag har nu funnits i två år, och vi har gjort en överenskommelse med kommunerna när det gäller utskrivningsklara patienter.

Äldre ska vara trygga med att vården fungerar, där husläkare, hemsjukvård och geriatrik verkar i ett sammanhållet nätverk. Det är också viktigt med tillgången tull psykiatrisk kompetens för våra äldre. Vi vet att självmorden ökar, inte minst bland äldre män. Vi vet också att ofrivillig ensamhet är en stor hälsorisk band våra äldre. Det drabbar många människor i dag.

Ett annat område som ofta glöms är anhörigvården. Det är ett samspel mellan omsorg och sjukvård. Det är den vanligaste vårdformen när det gäller äldre kvinnor eller män som vårdar sin partner. De gör en enorm insats för vården, inte minst.

Det är också viktigt att vi har fasta och namngivna läkarkontakter för våra äldre. Det är en viktig åtgärd för att säkerställa god och kvalificerad vård för äldre.

Ordförande! Vi står inför en gigantisk utmaning, precis som många andra talare har sagt. Det är viktigt att vi ser de äldres hela livssituation och att vi har ett helhetstänkande kring våra äldre patienter, en sammanhängande seniorvård. En sammanhållen vårdkedja är grunden för våra äldres hälsa. Våra äldre förtjänar detta, tycker jag.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 322
Catarina Carbell (S): Ordförande, fullmäktige, åhörare! För att fler ska kunna leva längre med bra hälsa behöver vården ställa om till mer förebyggande och hälsofrämjande insatser. Trots fina ord från de blågröna går det väldigt långsamt. Vi föreslår i stället konkreta åtgärder, som införandet av regelbundna hälsosamtal på vårdcentralen och hälsofrämjande och sociala mötesplatser för äldre — det senare är inte minst viktigt för att möta den växande utmaningen med ofrivillig ensamhet. Bifall till vårt förslag!

Anförande nr 323
Lars Rådén (M): Ordförande! Jag tänkte börja med att tala lite om kvalitetsrådet, som är ett viktigt nytt organ som vi jobbar med här i Stockholms läns landsting. Under det här året har vi påbörjat ett arbete med att sätta mer fokus på kvalitetsfrågorna i vården. Mycket fokus har hittills legat på diabetesvården, där vi har jobbat med att belysa kvalitetsförbättringen inom det området.

I nästa års budget finns ett förändrat uppdrag där man förstärker kvalitetsrådets roll, så att man ska jobba mer med kvalitetsuppföljning, avtalsuppföljning och även mot akutsjukhusen, vilket jag tycker är bra. Jag tror att det finns en nyttighet i att vi sätter mer fokus på kvalitetsfrågorna i styrning, uppföljning och utveckling av de vårdavtal och sjukhusavtal som vi har. Uppföljningen ska också vara ett verktyg för systematisk kvalitetsförbättring i all vårdverksamhet.

En annan viktig sak som finns med i den här budgeten är den vision vi har om en bredare avtalsmodell via vårdvalet, där vård- och omsorgskedjan för den äldre patienten ska bli mer sammanhållen. Jag tror att mycket av det arbete som ska fortsätta när det gäller ett vårdval för en sammanhållen seniorvård är en viktig utveckling framåt.

Jag är också kommunpolitiker vid sidan av detta. På längre sikt är det en jättestor utmaning att vi ska klara av att både ekonomiskt och resursmässigt leverera vård och omsorg för de äldre patienterna. Att vi kan skapa en gemensam och sammanhållen vård härifrån underlättar också samarbetet nedåt, mot kommunerna, vilket jag tror är en nödvändig och viktig framtidsfråga.
Jag vill yrka bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 324
Ann Mari Strömberg (V): Ordförande, fullmäktige! Det finns en trend inom både sjukvård och socialtjänst att använda metoder som inte är utarbetade för och inte passar för vård av människor. New public management, NPM, och den värdebaserade vår som tillämpas på Nya Karolinska är i synnerhet inte anpassa efter äldre människor och deras behov. Värdebaserad vård bygger på att patienter har endast en åkomma och en diagnos och därmed följer en snitslad bana genom systemet för att i bästa fall komma ut friska och nöjda. Detta system fungerar inte för människor som har flera åkommor, är multisjuka eller har dålig prognos. De passar inte in i de tjusiga flödesschemana. Det blir konflikter om vart de hör och vem som ska betala. Det är ofta komplexa behov, och det fungerar inte med digital vård heller.

Min partikompis Bengt Larsson sade just att vi i Vänsterpartiet vill ha äldrecentraler där den vård som äldre människor behöver samlas under samma tak Det är oerhört viktigt. Jag skulle också vilja belysa frågan om att äldre vårdas i hemmet trots stora behov av sjukvård och omvårdnad. Det är positivt i sig, men det kräver också att samarbetet mellan sjukvården och den kommunala hemtjänsten fungerar. Projekt Trygg hemgång är ett positivt exempel, och det behöver byggas ut. Det krävs också att större hänsyn tas till anhöriga, speciellt sammanboende som ofta själva är till

åren och får dra ett alltför tungt lass. Detta att frivilligt vårda anhöriga i hemmet är ofta en frivillighet som man kan ifrågasätta. Oftast känner man sig tvingad, och det blir väldigt tung ibland.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets förslag till budget. För övrigt anser jag att politiken ska lyssna på professionen.

Anförande nr 325
Ulf Wester (SD): Ordförande, ledamöter och åhörare! Ensamhet, nämligen den ofrivilliga ensamheten hos äldre, är en ensamhet som inte kan eller ska botas med läkemedel eller samtal hos psykologen. Sverigedemokraterna vill i stället möjliggöra upprätthållandet av sociala nätverk bland äldre, där sysselsättningen bestäms av deltagarna själva. Tyngdpunkten kommer att ligga på det sociala samspelet, och vad man gör för aktiviteter är sekundärt i sammanhanget. Att få umgås med andra i en trygg och lugn miljö är det viktigaste.

Jag tänker dela med mig av ett exempel från mitt privata liv, där just det sociala nätverket står i fokus. Själv är jag trivselrådets ordförande på seniorboendet där jag bor, och jag är även till exempel värd för ett gäng herrträffar varje termin. Då brukar vi träffas över ärtsoppa eller gubbröra med något gott att dricka till. Trevligheterna startar vid 14-tiden och fortlöper ett par timmar. Vårt arrangemang har blivit så uppmärksammat att också damerna har börjat med uppskattade damluncher. Det ska även sägas att allt sker till självkostnadspris.

För oss är detta ett sätt att hänga med i vad som händer i samhället runt omkring oss och dela med oss av våra tankar och bara få umgås under trevliga former med andra. Sverigedemokraterna föreslår därför att Region Stockholm tillsammans med relevanta kommuner upprättar ett äldrecentrum. Detta för att motverka den ofrivilliga ensamheten och skapa utrymme för fler sociala nätverk för seniorer inom Region Stockholm. Att vara människa är att få känna samhörighet och ha tillgång till ett socialt umgänge. Det är en prioritering från Sverigedemokraternas sida. Hoppas att allt fler hänger med! Bifall till SD:s budget!

Anförande nr 326
Susanne Nordling (MP): Ärade ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Hälften av alla besök till vårdcentralen beror helt eller delvis på psykisk ohälsa. Det är varannan patient! Därför är vårt huvudfokus på 2020 på det fortsatta arbetet med att bygga ut den tidiga vården vid psykisk ohälsa. Det är Miljöpartiets allra viktigaste hälso- och sjukvårdsfråga under mandatperioden, och vi jobbar idogt med den hela tiden.

Stockholmsregionen är enligt EU-kommissionen Europas konkurrenskraftigaste storstadsregion. I dagens kunskaps- och informationssamhälle är vår viktigaste egenskap vår kognitiva förmåga, vår förmåga att tänka. I psykisk ohälsa finns det begränsad förmåga till innovativa tankar och utveckling, och när många mår dåligt får det en påverkan på Stockholmsregionens förmåga att vara konkurrenskraftig.
Den psykiska ohälsan har OECD identifierat som den största utgiftsposten för OECD-länderna år 2030, och något som vi måste hantera här och nu.

Vi kan inte vänta när så många mår dåligt. Utbyggnaden av första linjen är därför en nödvändig utveckling för att bygga jämlik hälsa och hållbara förutsättningar för ett bra liv för hela befolkningen. Människor i socioekonomiskt utsatta områden drabbas oftare än välutbildade med god inkomst. Forskningen visar dock att förutsättningarna för psykisk hälsa inte huvudsakligen handlar om hur höga inkomster en person har utan hur man upplever sin ekonomiska situation i relation till omgivningen. Vi vet att psykisk ohälsa är vanligare hos hbtq-personer, funktionsnedsatta och personer med flykterfarenheter. Vi vet också att växande klyftor i samhället driver den psykiska ohälsan. För oss blir därför psykisk hälsa en rättvisefråga och en förutsättning för en hållbar utveckling för Stockholmsregionen.

Ny forskning visar dessutom att klimatförändringarna inte bara påverkar oss utifrån utan också triggar biologiska faktorer inuti oss som försämrar vår psykiska hälsa. Psykisk hälsa får därmed en direkt koppling till ekologisk hållbarhet.

Naturligtvis kan inte all psykisk ohälsa vårdas bort. Vi måste också arbeta förebyggande. Enligt beräkningar kostar den psykiska ohälsan i vårt län 60 miljarder, exklusive statens kostnader. En del belastar kommuner och en del Region Stockholm. 50 procent belastar arbetsgivare, både oss som offentliga arbetsgivare och de privata arbetsgivarna i vårt län. Målsättningen är nu att få aktörerna i länet att dra åt samma håll.
Arbetet börjar med att bygga ut den förebyggande undervisningen om psykisk hälsa i skolor, som vi ska erbjuda i skolorna i hela länet. Under 2020 ska nya vårdplatser för psykiatrisk slutenvård öppnas. Hjälpen till de allra svårast sjuka och mest utsatta, som ofta lider av både beroendesjukdom och annan psykiatrisk diagnos ska förstärkas.

För oss i Miljöpartiet har alla dessa åtgärder samma mål, att ge människor stöd och hjälp för att leva ett aktivt och självständigt liv och kunna livsglädje och tro på framtiden. Bifall till regionstyrelsens budgetförslag!

Anförande nr 327
Ellinor Odeberg (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Fina ord räcker inte hela vägen. Hemlösheten ökar i dag, och över hälften av de hemlösa lider av psykisk sjukdom. I början av 2000-talet var det var sjätte person. Det handlar om missbruk, psykoser, trauma — inte sällan i kombination. Personalen på härbärgena vittnar om en oerhörd frustration över att varje dag ta emot människor som är i uppenbart behov av psykiatrisk vård.

Den här utvecklingen är politisk. Den är en frukt av en borgerlig politik som har pågått i ett decennium: i Stadshuset genom utförsäljningar av allmännyttan och bantade boendeplatser, på nationell nivå genom attacker på sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen och här i regionen genom att ni konsekvent prioriterar vårdvalsmarknader för de relativt friska framför vården för de svårast sjuka.
Trots överbeläggningar inom den psykiatriska slutenvården, rättspsykiatrin, barn- och ungdomspsykiatrin, beroendevården, ätstörningsvården, psykosvården och de vita fläckarna i öppenvården väljer ni i ert budgetförslag att lägga fram ytterligare sparbeting på vården i egen regi.

I vilket parlament som borgerligheten än verkar tycks den allenarådande principen vara att underminera den offentliga välfärden, och den yttersta och mest ovärdiga konsekvensen av detta är psykos- och traumapatienterna som samlar burkar på Plattan. När allvarlig psykiatrisk sjukdom kan leda till hemlöshet snarare ön till samhällets stöd får det vara nog med nånannanismen och det borgerliga styret i politiken.
Vi socialdemokrater står stolta upp för vår offentliga välfärd. Vi vill satsa på första linjens psykiatri, vi vill öppna de stängda vårdplatserna och lägger totalt sett 45 miljoner mer på psykiatrin. Vi förstår att vi behöver kraftsamla med kommunen för att på allvar komma åt den psykiska ohälsan i allmänhet men också samverka för de psykiskt allra svårast sjuka i synnerhet. Så bygger vi välfärden stark.

Bifall till Socialdemokraternas budgetförslag och ändringsyrkanden!

Anförande nr 328
Regionrådet Broberg (M): Herr ordförande, ledamöter, åhörare! Den psykiska ohälsan är vår tids största samhällsproblem. Senast i morse läste hag i Svenska Dagbladet att psykiska orsaker är den vanligaste bakgrunden till att människor i Sverige är långtidssjukskrivna, i samtliga län. Vi vet också att många av de sjukskrivna är kvinnor och troligen även mammor. Hur påverkas familjer och barn av att deras mamma inte mår bra under långa perioder? Det är oerhört höga kostnader på det personliga planet men även för samhället som helhet.

World Economic Forum har gjort beräkningar på totalkostnaden för en psykiska ohälsan. Susanne Nordling nämnde här tidigare att det kostar Stockholms läns landsting — förlåt, det heter ju Region Stockholm numera — hela 60 miljarder kronor i direkta kostnader per år. Enligt beräkningarna från World Economic Forum som även Skandia har tittat på och räknat om till svenska förhållanden hamnade kostnaden år 2010 på 142 miljarder kronor., och den beräknas år 2030 vara uppe i 345 miljarder kronor.

Om vi utgår från att Region Stockholm har en fjärdedel av landets befolkning handlar det om en kostnad på över 86 miljarder. Som en jämförelse kan nämnas att den budget som nu ligger på bordet omfattar 108 miljarder, även om alla kostnader för den psykiska ohälsan är utspridda och inte landar direkt i vår budget.

I Region Stockholm har vi över 250 första-linjen-mottagningar inom psykiatrin, vilket är betydligt mer än någon annan region. Den näst bästa regionen har 40 mottagningar, och flera regioner har endast en mottagning enligt data från SKL. Nästan 80 procent av dessa bedrivs i fristående regi. Det är dock ofta mindre enheter med färre patienter, vilket gör att man inte kan säga att det är 80 procent av patienterna som handläggs i den privata vården. Men det är en väldigt stor andel.

Både Socialdemokraterna och V har gjort väldigt tydligt att de både vill spara in och avskaffa vårdvalen, och jag undrar då vad som är ert besked till dessa sköra patienter. Vart ska de ta vägen? Ska de ställa sig i kön och vänta medan deras problem förvärras?

Jag är därför glad över att kunna stå bakom en budget där vi står för satsningar och mångfald inom psykiatrin. Allt detta gör vi utifrån grundförutsättningen att alla ska få vård och ges de bästa förutsättningarna att lyckas i livet. Bifall till den blågröna majoritetens budget!

Anförande nr 329
M a r i t N o r m a s d o t t e r (V): Ordförande, ledamöter, webbtittare! Det var med stor nyfikenhet jag gått igenom majoritetens förslag till budget för att se vad ni tänker göra för gruppen patienter med psykisk ohälsa och beroende. Jag blev mycket besviken. En dryg sida av detta dokument på 822 sidor är vikt till psykisk ohälsa och psykiatri. Inget eget stycke tar upp beroende. Jag tycker att det säger mycket om den blågröna majoritetens prioriteringar.

I Vänsterpartiets välfinansierade budget finns det fler förslag till verkliga förbättringar av denna vård. Det handlar om att förstärka primärvården med psykologer, liksom äldrepsykiatrin. Vårdgarantin bör dessutom gälla även inom psykiatrin. Både slutenpsykiatri och beroendevård är underdimensionerade. Psykiatrisk slutenvård hade förra året över 100 procents överbeläggning. Därför bör psykiatriakuten och beroendeakuten byggas ut med 16 nya vårdplatser vardera. Med personalmiljarden, som Vänsterpartiet vill införa, klarar vi av att bemanna dessa. Inga stängda platser på beroendeakuten på sommaren.

Vi behöver vidare permanenta avdelningen på beroende akuten för kvinnor och transpersoner. Det bör även införas en egen avdelning för kvinnor och icke-binära inom slutenpsykiatrin. Dessa patienter är redan i dag i en så utsatt position. Vi måste kunna säkerställa att alla är trygga i vården.

Vi är väldigt glada över att det öppnades ett nytt sprututbyte på Prima Maria tidigare i år, men det är inte nog. Det bör därför införas ett sprututbyte i Södertälje för att bättre kunna nå patientgruppen även i södra länet.

Sist men inte minst bör psykiatriambulansen utökas med ytterligare en enhet. Ingen som mår så dåligt att de riskerar att ta sitt eget liv ska mötas av någon annan blåljuspersonal än sjukvårdens. Hur ska man då genomföra detta? Jo, det är ganska enkelt: Rösta bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 330
H e l e n e S c h o u l t z (SD): Ordförande, ledamöter och åhörare! Den psykiatriska sjukvården såväl inom öppenvård som slutenvård har samma personalproblem som andra delar av vården. Svårigheter att rekrytera personal leder till stängda vårdplatser och alltför långa köer för att få kontakt med psykiatrin. För att kunna erbjuda våra invånare en bra och trygg psykiatrisk vård är en av de viktigaste lösningarna även här att behålla kompetent och bra personal. Tillgången till en snabb och effektiv vård påskyndar tillfrisknande och minskar effekterna av sjukdomen. Psykisk ohälsa är ett växande folkhälsoproblem. Folkhälsomyndigheten redovisar att mer än en fjärdedel av befolkningen lider av psykisk ohälsa. Under sin livstid beräknas varannan svensk att drabbas av psykisk ohälsa på något sätt.

I Region Stockholm tar mellan 250 och 300 patienter sitt eget liv varje år. Den psykiska ohälsan är utan tvekan en av samhällets stora utmaningar på folkhälsoområdet. Vi vill se krafttag mot suicid med en verklig nollvision som fungerar, genom att låta utreda och kartlägga de bakomliggande orsakerna till varje enskilt självmord kan vi tillsammans kanske hitta vägar till en nollvision.

Sverigedemokraterna vill därför införa regionala självmordsutredningar för att förbättra suicidpreventionen och därmed minska självmordshandlingarna i Region Stockholm för att på sikt uppnå en nollvision.
Sedan regionens psykiatriska PAM-ambulans började rulla i mars 2015 har verksamheten varit lika viktig som efterfrågad. Regionens PAM-ambulans gör ett mycket viktigt arbete i det akuta omhändertagandet av allvarliga psykiatriska tillstånd, till exempel vid suicid eller självmordstankar.

Genom sina insatser har PAM-ambulansen kunnat minska trycket på den psykiatriska akutvården, på annan ambulanssjukvård och på polisen. PAM-ambulansens uppdrag är väldigt tidskrävande. Man kan bara vara på en plats i taget. Med tanke på den fantastiska vård och det omhändertagande som PAM-ambulansens personal bedriver är detta förståeligt.

Under besök och samtal hos ambulanssjukvården har man från verksamhetens sida varit tydlig med att fler PAM-ambulanser skulle kunna förbättra det akuta omhändertagandet och öka tryggheten för patienter med psykiatriska sjukdomar.

Inom den psykiatriska vården är samverkan med andra samhällsaktörer särskilt värdefull. För barn och unga med psykiatriska sjukdomar är det viktigt med samverkan mellan en bra skolhälsovård och barn- och ungdomspsykiatrin. Det måste fungera friktionsfritt, och man har också jobbat tillsammans med missbruksvård och annan sjuk- och hälsovård. I vissa fall har man även arbetat med kommunernas socialtjänst; där behöver man samverka mycket bättre.

För vuxna invånare med psykisk ohälsa är behoven av samverkan precis lika viktiga. Genom vård som samverkar skapas förutsättningar för en psykiatri som fungerar och skapar trygghet. Sverigedemokraterna vill börja med att införa ytterligare en PAM-ambulans och också öka de tider då dessa tjänstgör, så att det finns minst en enhet i tjänst dygnet runt. Man kan tycka att en nolltolerans mot suicid borde ha varit en självklarhet för länge sedan. Sverigedemokraterna kommer inte att ge sig förrän detta är verklighet. Vi vill verkligen ta kampen mot suicid på allvar.

Anförande nr 331
M a r i a B o j e r u d (C):Ordförande, ledamöter och åhörare! De flesta av oss känner eller känner till någon som drabbats av psykisk ohälsa. Den psykiska ohälsan ökar och är i dag den främsta orsaken till långtidssjukskrivningar över hela landet. Det innebär ett stort lidande för dem som drabbas och deras anhöriga. Vi behöver möta detta med tidiga insatser, så att så många som möjligt får hjälp i ett tidigt stadium medan det rör sig om lätta eller måttliga besvär.

Psykiatrin är högprioriterad för Region Stockholm. Därför skjuter vi i koalitionen till 45 miljoner kronor, främst till första linjens arbete med en utbyggnad av mottagningar i ett länstäckande nätverk. Vi i Centerpartiet välkomnar särskilt digitaliseringen som ett verktyg att nå dem som har

svårast att ta sig utanför dörren och säkerställa att de får hjälp även i sitt förts besök i sjukvården. Jag yrkar därför bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 332
Anna Horn (L): Ordförande, ledamöter och åhörare! För ett tag sedan fick jag frågan av en kollega: Anna, hur vågar du vara politiker och ta beslut för alla regionens patienter? Hur vet du att du har rätt?

Det finns två svar på den frågan. Det första är att jag är övertygad om att liberala idéer som sätter alla människors lika värde och individens intresse först är idéer som gör vårt samhälle bättre.
Det andra svaret är längre: Mitt politiska engagemang finns till för dem vars röst inte hörs, för dem som sällan eller aldrig söker vård, för människor som är fast i ett narkotikaberoende och kanske utan boende, för människor som tvingas lämna allt, som bryter upp och börjar på nytt i vårt land, för människor som dagligen vågar bryta normer och därmed krossar strukturer, för unga som vågar tala ut och söka hjälp — för mig är ni hjältar! För er vill jag lyfta tre punkter.

Att vi i år öppnade ytterligare en sprututbytesmottagning och att vi har en mobil enhet som aktivt söker upp människor i behov. Att vi i budgeten fastslår att vi ska göra en utredning om traumavården, se över dess struktur och kötider. För att erbjuda tidigare vård ska vi se till att ha ett rikstäckande nät av nottagningar för första linjens psykiatri. Detta, herr ordförande, är varför jag vågar ta beslut och yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 333
Eva von Wowern (KD): Ordförande, ledamöter och åhörare! Psykisk ohälsa är ett samhällsproblem, och det är allt fler som drabbas av det någon gång i livet. Därför är det viktigt att sjukvården kan vara rustad för detta. Den psykiska ohälsan kryper allt längre ned i åldrarna. En viktig satsning i budgeten är att se över och utveckla första linjens psykiatri.

Tanken med första linjen är att tröskeln till att söka hjälp ska vara låg. Psykisk ohälsa drabbar människor i alla åldrar. Därför lyfter vi i vårt budgetförslag även äldrepsykiatri. Psykisk ohälsa kan ibland vara svår att upptäcka hos äldre personer, då symtombilden ibland ser annorlunda ut än hos yngre. Samordningen med andra vårdaktörer runt den äldre patienten behöver stärkas.
Även digitala tjänster och nätbaserad behandling, som är framtiden, behöver byggas ut inom psykiatrin. Den ska vara tillgänglig för alla. Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 334
Liselott Vahermägi (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Vi ser det som oerhört viktigt att barn och unga i vårt län kan få stöd i tid när de drabbas av psykisk ohälsa av olika slag. Jag hoppas att vi är överens om den målsättningen i den här salen. Vi vet också att fortsatt marknadsstyrning och fri etableringsrätt för vårdgivarna tyvärr leder till ojämlik vård och dränerar resurserna. Vi har helt andra förslag i vår budget Vi vill åstadkomma sänkta trösklar för barn och unga med psykisk ohälsa. Vi föreslår därför en förstärkning av elevhälsan med personal med psykosocial kompetens och stöd. Vi vill också se en mer jämlik geografisk spridning av första linjens psykiatri i vårt län. Det kan ske genom vår etableringsstrategi.

Vi vill också utreda möjligheten att i samverkan med kommunernas elevhälsa införa hälsosamtal för unga med just inriktningen psykisk ohälsa. Det ska vara lätt när man är barn eller ung att få stöd om man drabbas av psykisk ohälsa, och det gäller oavsett om man bor i Nynäshamn eller på Östermalm.

Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 335
Christine Lorne (C): Ordförande, ledamöter och åhörare! Som folkhälsoberedningens ordförande får jag tillsammans med mina sjukvårdssekreterare förmånen att träffa många kunniga människor, alltifrån forskare till föreningar och människor som jobbar med folkhälsa på alla möjliga sätt. Det som är slående och som vi lär oss av alla dessa fantastiska möten är hur små förändringar i livet kan göra stor skillnad. Små doser av vardagsmotion, någorlunda bra kost och måttlighet kring alkohol gör stor skillnad när det gäller att leva ett längre och friskare liv — och så klart att inte röka. Detta försöker vi nu att omsätta i politik, och jag är glad över att vi i denna budget har många satsningar på just dessa områden.

Vi kommer att fortsätta utveckla samarbetena mellan Region Stockholm och länets kommuner, till exempel när det gäller att se över det så kallade utökade hembesöksprogrammet, det som även kallas Rinkebymodellen, som vi ju vet att SD vill avskaffa trots att det har fantastiska resultat. Barnen har färre hål i tänderna och säker mindre akutsjukvård. De hoppar inte av skolan och föräldrarna har i lägre grad försörjningsstöd. Det är alltså fantastiska resultat.

Även samarbetet med öppen förskola och familjestöd på familjecentralerna ska fortsätta att utvecklas, likaså det mellan BVC och de kommande mottagningarna för första linjens psykiatri.

Jag vet inte om ni är lika smärtsamt medvetna som jag om att vardagsmotionen minskar mer och mer i vårt samhälle. Inom bara några år kommer övervikt att vara den största orsaken till cancer. Numera behöver vi ju inte ens resa oss ur soffan för att byta kanal på tv:n eller gå till telefonen för att svara, utan vi har bekvämlighetsanpassat hela livet så att vi knappt behöver röra oss alls. Då gäller det att hitta sätt att enkelt få in lite mer i rörelse, som att gömma rulltrappan bakom den vanliga trappan.

Jag vet inte hur många av er som passerar Slussens tillfälliga bussterminal, men jag har börjat tro att den är en hemlig folkhälsokupp. När alla andra raskt går upp för trapporna där gör jag det också. Gör det någon skillnad, tänker man då? Ja, det gör det. Nyligen publicerade forskare på Gymnastik- och idrottshögskolan en studie som visar att människor som cykelpendlar till jobbet får betydligt bättre hälsa med lägre risk för hjärtinfarkt. Det gäller även dem som bara har 5—19 minuters cykeltur och inte tränar i övrigt. Det är just här regionen har sådan potential när det kommer till folkhälsoarbetet. Vi påverkar många människors liv varje dag.

Under nästa år kommer vi att arbeta fram en ny folkhälsopolicy där alla aspekter av folkhälsan finns med, liksom hur vi kan utveckla samarbetet inom och utom regionen. Jag är stolt över att vi i den blågröna majoriteten prioriterar det livsviktiga folkhälsoarbetet. Det sägs att goda råd är dyra, men från vår sida är goda råd billigare en alternativkostnaden för att inte ta trapporna i Slussen eller cykla till jobbet.

Med detta yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 336
Hanna Jokio (S): Ordförande, ledamöter, åhörare och webbtittare! För mig är det tydligt att det hos den styrande majoriteten saknas idéer och ambitioner för att skapa mer jämställda och folkhälsofrämjande förutsättningar för våra invånare i Region Stockholm. Det socialdemokratiska budgetförslaget visar vilken riktning som vi vill att regionen ska ta. Jag läser i den blågröna majoritetens förslag många vackra ord om utredningar och handlingsplaner, men jag saknar nya konkreta förslag på hur vi arbetar förebyggande och folkhälsofrämjande i den utsträckning som faktiskt behövs.

Vi socialdemokrater föreslår reformer för att minska de gigantiska klassklyftor som finns i vår region. Varför vill vi det? Jo, för att kvinnor i Rinkeby dubbelt så ofta drabbas av hjärtinfarkt som kvinnorna i Vaxholm. Lågutbildade kvinnor är den enda grupp vars medellivslängd inte ökat de senaste åren. Detta vill vi göra något åt.

Låt mig bara nämna några exempel: Vi vill införa regelbundna hälsosamtal på vårdcentralerna. Erfarenheterna av hälsosamtal i flera regioner har påvisat väldigt goda effekter, bland annat en effektiv metod för att minska förekomsten av folkhälsosjukdomar som hjärt- och kärlsjukdomar och cancer. Vi vill också införa hälsomottagningarna igen. Inte minst vill vi se till att vård ges efter behov. Vården ska finnas nära i hela länet, inte bara där vårdbolagen kan maximera sin vinst.

Inte heller blir väl någon jätteförvånad när jag säger att jag inte blir gladare av att läsa Sverigedemokraternas budgetförslag. Ni har inte ens ett eget avsnitt i er budget som berör folkhälsa! I stället föreslår ni att vi ska avveckla hembesöksprogrammet och den så kallade Rinkebymodellen — det som ni i ert förslag väljer att kalla ett förtäckt invandringsbidrag. Vi vet att våra invånare med mindre resurser och sämre ekonomi i betydligt högre grad avstår sjukvård. Fördelat på kön, utbildning och födelseland avstår kvinnor, personer med icke-akademisk bakgrund och utrikesfödda i högre grad. Vi alla i den här salen har ett ansvar för att förhindra att de som bor i Rågsved, Alby eller Södertälje dör i förtid, för skillnaderna i vår region är alldeles för stora.

Anförande nr 337
Ann-Mari Engel (V): Ordförande fullmäktige! Tänderna är en del av kroppen och ska självklart ingå i sjukförsäkringen, vilket mitt parti driver nationellt. Det borde inte synas i munnen vad man tjänar eller var man bor, men på den här grafen kan ni se att det gör det. Det är nio gånger fler treåringar som har dåliga tänder i Spånga-Tensta som i Älvsjö.

I stället för att spara 38 miljoner kronor på tandvården, som majoriteten gör, lägger vi i Vänstern ökade resurser på uppsökande verksamhet i de områden där barn och unga har sämst tänder. Vi vill också utvidga den medicinskt nödvändiga tandvården till människor med psykisk ohälsa och beroendesjukdomar. Det är en mycket viktig folkhälsofråga.

Den största delen av tandvården drivs av enskilda tandläkare, och de har fri prissättning. Vi vill att större del av tandvården ska drivas i offentlig regi, och vi vill också ha bättre kontroll. Det har visat sig att dagens system möjliggör ett omfattande fusk med felaktiga behandlingar och luftfakturor. Vi har mycket högre kostnader i vår region än i andra delar av landet. Vi vill stärka arbetet mot fusket, spara lidande för patienterna som blir felbehandlade och också spara pengar till regionen. Vi vill att man ska polisanmäla och stänga av från framtida avtal. Så sker inte i dag. Det är, precis som på alla andra vårdområden, politikens uppgift att se till att resurserna går till vården och inte till vinster.

Bifall till Vänsterpartiets förslag!

Anförande nr 338
Antonella Pirrone (KD): Jag börjar med att yrka bifall till regionstyrelsens förslag. Friska tänder är en försäkring för att behålla en god munhälsa och förebygga sjukdomar. Tandhälsan hos barn och unga i vår region har förbättrats. Utvecklingen går i rätt riktning. Det är positivt, men det finns fortfarande utmaningar. Det är oroande att barns tandhälsa skiljer sig så mycket mellan olika områden och delar av vår region. Det är väldigt viktigt att göra något åt det. I vår budget fokuserar vi på bättre samverkan och ett tätare samarbete mellan barnavårdscentralerna och barntandvården. Jämlikheten ska stärkas och de med sämst tandhälsa ska prioriteras.

Anförande nr 339
Galina Monsalves Leal (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! 8,2 procent av våra treåringar i Rinkeby-Kista har karies; här på Kungsholmen är siffran under 1 procent. Av denna anledning vill vi socialdemokrater stärka folktandvårdens förebyggande insatser och ge uppdrag att i samverkan med förskolorna inrätta tandborstningsprojekt i områden där det behövs som mest. Ett exempel är Jönköping. Vi vill också stärka det förebyggande arbetet och utveckla Rinkebyprojektet, så att barn tidigt får goda förutsättningar för en bra uppväxt, helt enkelt. Detta minskar även risken för att utveckla tandproblem i framtiden. Vi får inte glömma att en jämlik tandvård också leder till en bättre folkhälsa.

Anförande nr 340
K a r i n F ä l l d i n (C): Herr ordförande! I vårt folkhälsoarbete i regionen är tandvården en viktig del. Det är både lätt och svårt att vara ordförande i tandvårdsberedningen. Å ena sidan har vi en väldigt välfungerande tandvård här i Stockholmsregionen. Valfriheten för patienten är stor. Kvaliteten och tillgängligheten är hög. Hälsotalen har en uppåtgående trend och kostnadskontrollen är god. Å andra sidan har vi också problem. Vi vet och vi ser att socioekonomiska faktorer är en indikator på att våra barn har mer karies. Sedan decennier har vi också riktat våra resurser till de grupper som har sämst tandhälsa. Men våra metoder är inte tillräckliga, och det är därför som vi i budgeten satsar på akademiskt barntandvårdscentrum, som forskar och driver projekt på kariesförebyggandeområdet.

Sedan några år tillbaka har vi tandhälsocoacher som håller kontakt med familjer där barnen har riktigt hög kariesprevalens. Vi har nu också satt igång ett projekt med just tandborstning, kan jag meddela Socialdemokraterna, och tandvård ingår också i hembesöksprogrammet. Det är genom ABC vi kan utveckla nya metoder. Den uppföljning av hembesöken som har gjorts visar väldigt goda resultat.

Att hela tiden prova, utvärdera och utveckla metoder som ger bevisad effekt är vad som behövs för att nå de barn som har mest karies. Återigen kan vi notera att Sverigedemokraternas galna ambition om att avskaffa hembesöksprogrammet samtidigt som de i sin budget skriver att de vill se en god tandhälsa för alla inte går ihop. Om ni inte vill tillämpa vetenskapliga metoder och rikta resurser till dem som behöver det mest undrar jag vad ni har för mirakelkurer för att nå barn i socioekonomiskt svaga områden.

Vår andra stora målgrupp i regionen är biståndsbedömda äldre. Vi är en av de regioner i landet som är allra bäst på att nå dem med munhälsobedömningar, men vi har tyvärr sett övervård och överdebiteringar på efterföljande nödvändig tandvård. Vi har nu under drygt ett års tid ökat kraven och granskningen av dem som utför nödvändig tandvård för att säkerställ patientsäkerheten och kvaliteten för våra äldre.
Vänsterpartiets budgetskrivning om fusk är alltså något som vi redan har tagit tag i och fortsätter att följa upp. Vi polisanmäler alltid fusk.

Den blågröna koalitionen kommer att lägga fortsatt fokus på att förbättra tandhälsan i hela länet. Kärnan i vår tandvårdspolitik är att tid och resurser riktas till dem med störst behov och att det förebyggande arbetet och metodutveckling genom forskning står i centrum. Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 341
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Hälsa är frihet. Så inledde jag dagens debatt, och i det sammanhanget känns det angeläget att ta upp några av de viktiga hälsoutmaningar som vi har i vår region. Jag vaknade i morse till den sorgliga nyheten om en man som har hottats död i en lägenhet på Södermalm, där han hade legat i tre år, saknad av ingen och alldeles ensam. Den ofrivilliga ensamheten är en mycket stor plåga för många enskilda människor, men det är också ett samhällsproblem. Det leder till kraftigt försämrad hälsa. Jag är glad över att vår region nu arbetar för att utveckla modeller. Vi måste söka oss fram för att kunna motverka den ofrivilliga ensamheten genom ett samarbete mellan vårdcentraler, civilsamhälle, kommuner och andra som vill vara med och bidra.

Men i dag är också en glad dag, för i dag kan vi fira 30-årsjubileum av FN:s barnkonvention, som ju blir lag häri Sverige vid årsskiftet. Och barns och ungas hälsa passar i det sammanhanget bra att lyfta fram, också därför att det är så många kraftfulla insatser som vi gör i vår region och som betonas i den budget vi snart ska fatta beslut om. Hembesöksprogrammet har flera redan nämnt. Det vill jag verkligen framhålla betydelsen av. Det är verkligen ett sätt att stödja hälsa hos dem som är allra skörast, de allra minsta barnen.
Att utveckla fler samarbeten med familjecentraler är ett annat sätt att stärka barns hälsa. Amningsstödet, som nu utvecklas mer och sprids runt om i länet, är ett tredje exempel. Och

utvecklingen av den nära psykiska hälsovården, första linjens psykiatri, är ytterligare ett exempel. Det finns många fler.

Jag tycker att vi ska vara stolta över det arbete vi i regionen gör för hälsa för människor i alla åldrar.

Anförande nr 342
Pia Helleday (M): Ordförande och ledamöter! Varje dag sker det tusentals möten i hälso- och sjukvården. Patientnämnden är en fristående instans som är viktig för regionen men framför allt för Stockholms invånare. Där kan man få hjälp när mötet med vården inte blivit bra och det finns synpunkter och klagomål att framföra.

Den information som kommer oss i nämnden till del via brev, telefonsamtal och mejl är viktig kunskap som ger oss en betydelsefull insyn i hur vården fungerar i ett patientperspektiv. Men nämnden är också en viktig del i Region Stockholms arbete i att säkra invånarnas möjlighet till valfrihet, delaktighet, god tillgänglighet och hög kvalitet i hälso- och sjukvården.

Vi i den blågröna majoriteten har en tydlig ambition att stärka arbetet med att tillvarata patientnämndens data för en mer långsiktig uppföljning. Vi vet att det ibland tyvärr uppstår vårdskador efter behandling. För dem som drabbas orsakar det naturligtvis stort lidande, men vårdskador innebär också en betydande kostnad för regionen. Därför har vårdens kunskapsstyrningsnämnd i enlighet med det uppdrag som gavs av fullmäktige hösten 2019 fattat beslut om en ny patientsäkerhetsplan. Implementering och uppföljning av planen ska ske i samverkan med hälso- och sjukvårdsnämnden och särskilt med patientnämnden, som kan bistå med kvalificerad samlad information såväl som analyser, till exempel vad gäller vårdskador.

Jag ser fram emot det arbetet, den utvecklingen och implementeringen, och att få vara en del i att utveckla vården. Tillsammans säkrar vi en trygg och god vård för Stockholms invånare.

Jag yrkar bifall till de blågrönas förslag till budget.

Anförande nr 343
Christina Enocson-Mårtensson (S): Ordförande, fullmäktige! Patientnämndens viktiga uppdrag är att göra patienternas röster hörda, för sjukvården behöver förbättras.

Ett utvecklingsområde gäller informationen, vart man kan vända sig med synpunkter och klagomål, till exempel 1177. Där är uppgifter om patientnämnden knappt sökbara i dag. De måste bli tydliga. Patienternas upplevelser måste alltid tas i beaktande, och deras synpunkter ska vara en självklar del i vår utveckling av hälso- och sjukvården. Äntligen kommer patientnämndens principärenden alltid upp i hälso- och sjukvårdsnämnden, för det är där besluten om vårdens utformning fattas. Det är där man har möjlighet att göra en konkret handling av det som framkommer av vad patienterna säger. Exempel på det är vårdplatsbrist och slussandet av sjuka barn mellan olika vårdinstanser.

Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 344
Lars Harms-Ringdahl (MP): Ordförande och ledamöter! Patientnämnden är en viktig aktör genom att vara en länk mellan patienten och vården när det uppstår problem. Jag håller med dem som tidigare talade om nämnden. Det var en väldigt bra sammanfattning, och det verkar råda stor enighet om vart vi är på väg. Jag vill särskilt lyfta fram nämndens förebyggande roll och betydelse för patientsäkerheten.

För det första tar nämnden varje år emot ca 7 000 klagomål från patienter när det blivit fel på något sätt. Ganska ofta lyckas man hjälpa till och skapa en bättre kommunikation med vårdgivaren. Man kan hjälpa de enskilda individerna.

För det andra ska nämnden uppmärksamma vårdgivarna när det finns problem i deras verksamheter. Nämnden skriver ofta till vårdgivaren och säger: Här finns ett problem, hur ska ni lösa det? Ibland får vi bra förslag, mer eller mindre omfattande, och det påverkar vårdgivarna.

För det tredje ska särskilt viktiga ärenden, principärenden kallar vi dem, tas upp i hälso- och sjukvårdsnämnden och i högre instans, till exempel styrelsen för Södersjukhuset eller styrelsen för Karolinska, för att uppmärksamma dem på problem. Det gör man exempelvis när flera vårdgivare är inblandade eller när vi tror att systemfel kan uppstå.

För det fjärde ska patientnämnden bidra till handlingsplanen för bättre patientsäkerhet. Den ligger formellt inom ansvarsområdet för vårdens kunskapsstyrningsnämnd, men det ska ske samarbete med andra nämnder. Här kan patientnämnden på ett kvalificerat sätt lyfta fram patientperspektivet genom att vi har ett annat sätt att tänka — vi tänker mer som patienterna, tror jag — och genom vår stora erfarenhetsbank av patientklagomål. Vi har över 20 000 exempel på problem inom vården.

Planen är inte klar ännu, men vi ser fram emot ett mer strukturerat och effektivare arbete med patientsäkerheten. Jag tror att man kan vinna mycket på det. Vi har 20 000, kanske 30 000, ganska allvarliga vårdskador inom regionen. Om vi kan komma åt dem och förbättra dem är det ett stort steg framåt.

Jag har under året varit vice ordförande i nämnden, och jag vill passa på att tacka ledamöterna för ett väldigt bra och konstruktivt samarbete. Det har fungerat väldigt bra. Jag vill även passa på att tacka en mycket engagerad förvaltning, som gör att det är ett nöje att vara med i denna nämnd. Tack!

Anförande nr 345
Olle Reichenberg (M): Herr ordförande och fullmäktige! Sjukvården i Norrtälje kommun är organiserad på ett sätt som skiljer sig från övriga Region Stockholm. I Norrtälje bedrivs nämligen en sammanhållen vård och omsorg genom ett kommunalförbund, KSON, där Region Stockholm och Norrtälje kommun är medlemmar. Kommunalförbundet bedriver vård och omsorg som beställs dels av det helägda bolaget Tiohundra AB, dels av privata vårdgivare i Norrtälje. Det sättet att arbeta på ger möjligheter att överbrygga de gränsdragningsproblem som annars ofta uppstår om vad som är kommunal verksamhet, omsorg, och vad som är regionens verksamhet, sjukvård. Arbetssättet lägger också en god grund till att hitta innovativa arbetssätt. Det är därför ingen slump att verksamheten i Norrtälje genom åren tilldelats många utmärkelser och väcker stort intresse såväl inom som utanför Sverige.

Verksamheten i Norrtälje fungerar generellt väl och är uppskattad bland invånarna. Det finns dock utmaningar även här. En utmaning är att befolkningen i Norrtälje kommun har jämförelsevis höga ohälsotal, och antalet äldre är betydligt högre än i andra delar av regionen. Därtill kommer ett stort antal sommargäster. Det ställer givetvis höga och ökade krav på vården och omsorgen.

Vidare är det ekonomiska läget ansträngt. Regionen och Norrtälje kommun har gemensamt fattat beslut om en så kallad kapitaltäckningsgaranti till kommunalförbundet, vilket gör att den mest akuta situationen är under kontroll. Men det kommer att krävas tydliga prioriteringar för att ett liknande läge inte ska uppstå framöver. Vi kommer att se över kommunalförbundets organisation för att säkerställa att så stor del som möjligt av medlemsbidragen går till verksamheterna och inte stannar inom kommunalförbundets organisation. Parallellt med det arbetar bolaget Tiohundra AB med att renodla och effektivisera sin verksamhet, där Norrtälje sjukhus är och ska vara grunden i bolagets verksamhet.

Herr ordförande! Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 346
Hanna Stymne-Bratt (S): Ordförande, fullmäktige! Jag vill börja med att yrka bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Sammanhållen vård, vårdkedjor som fungerar, inga färdigbehandlade äldre som tvingas ligga kvar på sjukhuset, kortaste väntetiderna på akuten i regionen, närmare hundra procent uppfylld vårdgaranti, snabbspår, Silverstig, prisbelönt modell. Jag talar såklart om Tiohundra och Norrtälje sjukhus. Men de blågrönas privatiseringsexperiment har dränerat sjukhusen, även Norrtälje sjukhus och Tiohundra.

I Norrtälje har vi, som Olle sade, en demografi med en stor andel äldre på en yta som är en tredjedel av Stockholms län. Då behövs ett fullvärdigt akutsjukhus. Här är också behovet av sammanhållen vård extra viktigt, och där är sjukhuset navet. Vårt förslag är att omfördela resurser från dyra privatiseringar, konsulter, administration till satsningar på sjukhusen och primärvården.

Vården behöver bli mer sammanhållen. Kontinuiteten behöver stärkas. Därför vill vi inte se ytterligare privatiseringar. Vi föreslår en primärvårdsreform och spridning av Norrtäljemodellen. Vårt budgetförslag innebär mer resurser till vården, till sjukhusen, till primärvården. Det är viktigt för alla, för våra sköra äldre, för den nyblivna familjen. Det är viktigt för en Stockholmsregion som håller ihop från Herräng till Hölö.

Anförande nr 347
Catarina Wahlgren (V): Ordförande, fullmäktige! Samarbetet inom Norrtäljemodellen har vid det här laget sparat många miljoner åt regionen. Med en kostnadsökningstakt på 1,1 procent och den lägsta DRG-ersättningen i landet har man effektiviserat och utvecklat metoder, samarbetat i stället för konkurrerat. Det blir inte billigt att låta det haverera. Vi ska minnas att modellen startades med ett stort sparbeting, och det verkar tyvärr ha permanentats in när modellen permanentades 2016.

Den ekonomiska situationen är bekymmersam. Nu har Olle och Hanna redan berättat hur gamla och sjuka vi är i Norrtälje, och vi utnyttjar även mer medicin än vad modellen ersätts för. Det är en utmaning att tillhandahålla kvalitet och tillgänglighet med ett litet patientunderlag. Vården blir skör, och nedskärningar kan få stora konsekvenser.

När vi i våras ställde en fråga om den ekonomiska situationen i Norrtälje blev vi uppläxade med att vi skrämde upp människor i onödan, att det inte fanns något hot mot vården i Norrtälje eller Norrtälje sjukhus. Men nu föreslås försäljning av vårdcentraler, stängning av en av fyra avdelningar på sjukhuset, att Tiohundra lämnar all hemtjänst till assistans och stänger äldreboenden. Det är ett axplock av de förslag som läggs fram för att undvika ytterligare underskott. Det är en total slakt av den sammanhållning som Norrtäljemodellen står för, och det är ett hot mot Norrtälje sjukhus.

Jag vet att alla väntar på en utredning, eller om det är något samtalsunderlag, ett dokument som skulle ha varit klart i maj, och medan vi väntar svälter vården i Norrtälje. Det finns inga ärmar kvar att kavla upp, som en i personalen uttryckte det.

Vänsterpartiet föreslår ytterligare 150 miljoner till vården i Norrtälje. Det är seriöst. Det behövs inte ens en skattehöjning för att ha råd med det i en budget på 108 miljarder. Ni kan rösta på vårt säryrkande. Att inte skjuta till dessa pengar är oansvarigt. Det finns inga ärmar kvar att kavla upp.

Anförande nr 348
Britt-Mari Canhasi (SD): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag har suttit i Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje för Sverigedemokraternas räkning i snart ett år. En återkommande fråga under året har varit en ekonomi som inte räcker till på grund av ökande kostnader. Fokus har landat på KSON:s helägda vårdbolag Tiohundras ekonomi. Det är en

ekonomi i kris, och den krisen är tyvärr inte ny. I år räddades verksamheten genom ett tillskott för att hjälpligt täcka hålet i budgeten.

I Norrtälje tidning har regionrådet Irene Svenonius uttalat sig: ”Vi är väldigt noga med att vi behandlar Norrtälje på samma sätt som alla andra kommuner.” Det vore rimligt utifrån att skattekollektivet i Norrtälje har samma skattesats för sjukvård som övriga kommuner i regionen. Men så är inte fallet när kostnadsersättningen för Norrtälje sjukhus är lägre än för andra jämförbara sjukhus. Tiohundra jämför sig med Södertälje som har ca 20 procent högre ersättning än Norrtälje för motsvarande vårdinsats. Varför har Norrtälje ett avtal med lägre ersättning?

Nu står neddragningar för dörren samtidigt som befolkningen i Norrtälje ökar. Verksamheten har redan slimmats, men ändå väntar ett underskott på 100 miljoner under nästa år om ingenting görs. Situationen för KSON och Tiohundra är inte unik på något sätt. Vi är en del av en svensk sjukvård i kris. När en svensk läkare tar emot tre gånger färre patienter än en snittläkare bland OECD-länderna och använder en dag i veckan åt administration och andra sidouppgifter, som skulle kunna skötas av annan personal, handlar det om strukturella problem.

Vi vill ha vård för pengarna. Vi som lever och bor i Norrtälje vill ha en långsiktig och hållbar hälso- och sjukvård. Vi vill inte ha en organisation som förbrukar mer resurser än nödvändigt, utan alla ska kunna erbjudas en jämlik vård av hög kvalitet. Om vi ska nå dit är det dags att ta tag i de strukturella frågorna. Det duger inte att bara fylla på med mer pengar. Vi kan inte fortsätta att vända blad för varje nytt budgetår. Det är dags att se över KSON:s ändamålsenlighet, och jag ser fram emot att läsa regionledningskontorets utredning.

Anförande nr 349
H a n s A n d e r s s o n (L): Ordförande, fullmäktige! Rubriken på det här avsnittet är lite missvisande när det står Tiohundra. Egentligen borde det stå Norrtäljemodellen, för Tiohundra är ett helägt bolag.

Det har sagts här att vi har ekonomiska utmaningar när det gäller Norrtäljemodellen. Det finns en utredning någonstans i regionen som skulle ha varit klar någon gång före sommaren men som inte har kommit ännu. Jag hoppas verkligen att den tar med alla parametrar. Vi rospiggar är vana att göra rätt för oss. Vi vill inte ha mer än andra. Men frågan är om förutsättningarna för Norrtäljemodellen ligger rätt när det gäller exempelvis kostnaden för läkemedel och DRG-poäng på vårt sjukhus. Det måste redas ut. Jag har varit med från början, och vi har haft ständiga diskussioner med tidigare landstinget, nu regionen, om hur kostnadsbilden ser ut och vad som är det rätta, om det nu finns något som är rätt. Var någonstans ska man hitta konsensus? Det är jätteviktigt.

Vi är ungefär 60 000 invånare i Norrtälje på vintern men närmare 200 000 på sommaren. Det måste man ta med i beräkningen när det gäller vård och omsorg, alltså den belastning vi har på sommaren i Norrtälje.

Någon nämnde att vi är gamla. Vi har en demografi som övriga Sverige nästan är rädd för att möta. Den har vi i vårt knä i Norrtälje. Inte nog med att vi är gamla, vi är feta också. Nu kanske jag inte är ett exempel på det, men vi har hört att vi har problem med övervikt, rökning, unga kvinnor blir gravida och sådant. Vi har ohälsotal i klass med de sämre områdena i vår region.

Jag hoppas att utredningen verkligen tar reda på var kostnadsbilden ligger på denna tredjedel av Stockholms läns yta och med 2,5 procent av populationen.

Anförande nr 350
Regionrådet A l k u r d i (S): Jag vill avslutningsvis i debatten om hälso- och sjukvården tacka för bra inlägg, bra diskussioner.

Apropå Norrtäljemodellen vill jag säga att det är en modell som verkligen visar att det går att skapa en sammanhållen vård. Det är viktigt att kunna sprida det exemplet. Jag har hos många ledamöter i fullmäktige noterat en önskan och en vilja att skapa den sammanhållna vårdkedjan, den jämlika vården, att insatserna ska riktas på vård efter behov, det som våra anställda kämpar med dag ut och dag in.

Det är min förhoppning att vi alla här i salen, folkrepresentanter som vi är, inser att politikens vilja och politikens kraft inte har nått vägs ände. Vi kan prioritera. Vi kan prioritera sjukhusvården, den nära vården och den öppna specialistvården och sammanlänka dem på rätt sätt så att vårdens pengar verkligen går till vård och att vi säkerställer bra arbetsvillkor för dem som gör arbetet, vårdpersonalen.

Förutom att återigen yrka bifall till Socialdemokraternas budgetförslag och ändringsskrivelse, som har justerats i säryrkandebilagan, vill jag också yrka bifall till säryrkande 44.

Anförande nr 351
H e n r i k E r i k s s o n (C): Ordförande, fullmäktige! Jag vill bara betona att för oss i den blågröna koalitionen är det av yttersta vikt att Norrtälje sjukhus finns kvar. Det är ett fantastiskt sjukhus. Situationen är bekymmersam, men vi kommer inte att tillåta att det läggs ned eller något sådant.

Anförande nr 352
C a t a r i n a W a h l g r e n (V): Ordförande, fullmäktige! Det är härligt att alla tycker så mycket om Norrtäljemodellen. Det är synd att ingen visar det i sina budgettillskott till modellen. Utan pengar kommer de inte att kunna fortsätta. Då rustar man ned den vården. Ni har chansen att rösta på våra säryrkanden här i dag, som innebär mer pengar till Norrtäljemodellen. Det finns som sagt inga fler ärmar att kavla upp. Tack alla för en bra debatt!

Forskning och innovation

Anförande nr 353
Regionrådet N ä s s é n (M): Herr ordförande, fullmäktige! Då tar vi nya tag i debatten, den här gången på forskningsområdet. Det centrala i majoritetens budget på forskningsområdet är det som vi valt att kalla för forskningslöftet, ett fokuserat arbete för att Region Stockholm ska bli en av världens fem främsta life science-regioner. Vi har kommit en bit på väg, och det finns stora styrkor i vår region, men mer arbete behövs för att klara en väldigt tuff konkurrens på det här området. Det ska vi arbeta med under de kommande åren.

En viktig del är att öka de kliniska prövningarna vad gäller den medicinska forskningen, att öka dem med 50 procent under de närmaste åren. Det är ett ambitiöst mål som kommer att bli spännande att följa. En del i det arbetet skedde härom veckan när forskningsberedningen ordnade en problemlösarkonferens tillsammans med den medicinska forskningsbranschen. Det var mycket välbesökt, mycket spännande och en mycket bra början på det arbetet. Tanken är att problemlösarkonferensen ska återkomma årligen. Det jag tar med mig därifrån är bland annat föredragningen och berättelsen från en av våra skickliga forskare på cancerområdet vid Karolinska Institutet, att höra henne berätta om vilken resa det rent administrativt har varit för att kunna genomföra den forskning som hon bedriver. Hon gav ett väldigt tydligt exempel på hur mycket vi måste underlätta genom att minska administrationen, också med hjälp av nya digitala lösningar.

Ytterligare en del är Centrum för hälsodata, som vi inrättat under hösten och som ska arbeta med att samla in, tillgängliggöra och lämna ut kvalitetssäkrad forskningsdata. Det är ett jättespännande område, och även där kommer vi att behöva göra mer framöver. Eftersom vi i dag debatterar budgeten vill jag framhålla att de mål, medel och indikatorer finns med på det här området i budgeten. Vi har målet att 85 procent av intresseförfrågningarna ska besvaras inom tio dagar. Det gäller att korta tiden för tid är pengar. Vi behöver alltså korta tiden och hjälpa våra forskare och forskningsföretag att snabbt få ut data.

Vi pratar om att öka kliniska prövningar. Vi har också indikatorer och mål om att Stockholms tre universitet — Karolinska Institutet, Stockholms universitet och Kungliga Tekniska högskolan — ska vara bland topp tio när vi mäter mot andra huvudstäder.

Vi har också mer vardagligt arbete, som vi pratat om tidigare i dag. Alla vårdgivare ska delta i forskning och utbildning. Det är en del av sjukvårdens kärnuppdrag. Vi har vissa beslut på plats i hälso- och sjukvårdsnämnden, att man på anmodan av Region Stockholm ska delta i forskning och utbildning, men det kommer att krävas mer, preciseringar och planläggningar, för att det ska fungera ännu bättre än det gör i dag.

Från halvårsskiftet i år har vi också nya universitetssjukvårdsenheter. De är i dag 61 till antalet och ska utvärderas vart fjärde år. Vi är inte riktigt nöjda i Region Stockholm med hur vi hamnat i de senaste utvärderingarna. Senast hamnade vi på tredje plats efter Västra Götalandsregionen och Region Skåne. Här finns således mer arbete att göra.

Det som står på forskningsberedningens agenda den närmaste tiden är att skapa en ny forsknings- och utvecklingsstrategi. Här har vi påbörjat det förberedande arbetet och kommer att hålla en workshop inom kort. Sedan tillkommer också visst remissarbete.

På forskningsagendan finns alltså väldigt många spännande saker. Jag vill passa på att tacka för ett gott samarbete i forskningsberedningen hittills och ser fram emot fortsatt arbete.

Anförande nr 354
D a n i e l F o r s l u n d (L): Herr ordförande! Digitaliseringen beskrivs som den största förändringen av samhället sedan den industriella revolutionen. Med samma sprängkraft som dynamit, ångkraft och elektrifiering ändrar digitaliseringen nu samhället på alla olika områden. Det är mer än bara datorisering, det vill säga att gå från papper till digitalt, för nu tar vi steget till att inte bara ta in ett papper på en skärm utan helt och hållet ändra logiken i hur vi hanterar information och hur vi bedriver samhällsservice och vård i vårt samhälle.

Ett exempel på det är att vårdbesök nu inte bara definieras som något som sker i ett fysiskt rum där läkaren och patienten befinner sig på samma plats. Nu kan du som läkare träffa en patient på en skärm, via en chatt eller via sensorer helt oberoende av fysisk plats. Här har vi från Region Stockholm börjat en offensiv satsning. SLSO tar emot patienter alla veckans dagar 07—21, då appen alltid är öppen. Den används av allt fler. Våra ungdomsmottagningar, våra vårdcentraler, våra barnmorskemottagningar och våra specialistcentrum kan nu nås via video, chatt och smarta e-tjänster.

Det är inte bara primärvården som använder den typen av tjänster. Också våra sjukhus utvecklar smarta sätt att kunna göra återbesök på, att ge kontinuerligt stöd för personer med kronisk sjukdom där tekniken kan bli ett frihetsverktyg, att tack vare tekniken kunna leva så friskt och så självständigt man kan med sin sjukdom.

Utvecklingen går alltså framåt, och allt fler vårdgivare börjar ansluta sig till dessa tjänster. Våra egna e-tjänster på 1177 Vårdguiden ökar i användning med flera hundra procent varje år. Men det räcker inte, utan vi måste börja kräva att all hälso- och sjukvård är digital och fysisk samtidigt, det vill säga digifysisk. Därför beslutar HSN nästa vecka, enligt det uppdrag som fullmäktige gav i budgeten för innevarande år, om en digital vårdgaranti som gör all hälso- och sjukvård i Region Stockholm digifysisk. Den måste finnas tillgänglig på samma villkor i både digitala och fysiska kanaler.

Om vi ska klara den stora omställningen till den digifysiska vården krävs mer än appar och e-tjänster till patienter. Det krävs en helt ny bottenplatta för hälso- och sjukvården. Det får vi genom framtidens vårdinformationsmiljö, den största satsningen på digital arbetsmiljö vi någonsin gjort i den här regionen. Upphandlingen är inne i slutspurten. Vi ska gå i mål strax efter årsskiftet. Det här är den största förändringen vi kan se för sjukvården, förutom att ha byggt nya lokaler.

Men nyttan kommer inte av sig själv. Den kräver att vi arbetar med ett stort omställnings- och förändringsarbete ute på varje vårdenhet och inne på centrala förvaltningar. Annars blir den stora upphandlingen förgäves.

Vi måste också jobba med ledarskap, med ägarskap av tekniken och med en systematik att förbättra och förändra verksamheterna och ta till vara den digitala möjligheten. Den kan vi stärka i ett nytt styrdokument som vi ska fatta beslut om i dag, nämligen en ny strategi för IT och digitalisering, som biläggs vår budget. Där stärker och höjer vi ambitionsnivån för den digitala omställningen och ger ett tydligt mandat till våra ledare att jobba med det arbetet.

Om vi ska investera i ny teknik, i ledarskapet och i de bättre verktygen för verksamheten krävs det också att vi investerar lika mycket i det humankapital vi har, det vill säga i utbildning av personalen och i att involvera dem i utvecklingsarbetet. Det gör vi genom vår innovationsfond. Över 800 ansökningar har kommit in under de år som fonden funnits. Vi satsar stort på digital kompetens så att vårdpersonal och tjänstemän ska ha god kännedom om och känna trygghet i att använda de digitala verktygen.

Herr ordförande! Dessa satsningar är inte bara nya verktyg för vården, att göra den säker, tillgänglig och mer effektiv. Det handlar också om att ge resurser och möjligheter till forskning och innovation. Mycket av det handlar om data, patient- och hälsodata. För patienten innebär det tillgång till journaler via nätet, vilket på kort tid har blivit vår mest använda e-tjänst. I januari 2017 hade vi 50 000 inloggningar per månad. Nu har vi 550 000 inloggningar per månad. Det visar på kraften i data när den kommer i människors händer, som ett verktyg för patientmakt.
Centrum för hälsodata nämndes. Det har nu inrättats enligt uppdrag av fullmäktige. Det är en unik kraft för utvecklingen av nya verktyg i vården, nya läkemedel, nya behandlingsmetoder och ny kunskap till vårdens ledare att förbättra verksamheten.

Nästa år gör vi också en satsning på AI, artificiell intelligens, genom att omsätta den data vi har i kraftfulla och intelligenta beslutsstöd som vässar kompetensen hos vår vårdpersonal.

Med detta yrkar jag bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 355
V i c t o r H a r j u (S): Ordförande, ledamöter, innevånare! Framtiden kan bli fantastisk. AI kommer att ge er bättre diagnosmöjligheter, smartare it-system och en bättre arbetsmiljö. Personal som får använda sin innovationsrikedom kommer att göra regionen smartare.

5G är snart här Det ska vi utnyttja. Självkörande bussar och smartare kollektivtrafik kommer att komma på bred front. Därför yrkar jag bifall till Socialdemokraternas budget.
Innovationsfonden ger möjlighet för flera nya arbetssätt, men i dag är det bara vårdpersonal som får ta del av dessa pengar. Vi socialdemokrater tycker att den ska användas av alla verksamheter, och därför skjuter vi också till mer pengar. Busschauffören, biljettkontrollanten och pendeltågsföraren ska också ges möjlighet att utveckla sin arbetsmiljö. Jag förstår inte var skon klämmer. Vi har ju diskuterat den här frågan många gånger. Det kanske är Tamsons som inte vill ha några gudar jämte sig själv på trafikområdet, men jag hoppas att vi kommer framåt.

Forskningen måste bli mer patientnära. Hur får vi mer forskning i primärvården? Omställningen till nära vård, som vi har talat så mycket om under dessa dagar, måste också ske där. Här görs det alldeles för lite. Regionen ställer för låga krav och ger för dåligt med resurser.

Det är i primärvården vi kan följa de stora patientflödena och de stora patientgrupperna. De akademiska vårdcentralerna är en bra tanke, men de har alldeles för dåliga förutsättningar. Det är ofta en halvtidstjänst som både ska bedriva forskning, söka forskningsmedel och ha ansvar för ett femtiotal andra vårdenheter och se till att de får ta del av forskningsresultaten. Det är ohållbart. Vi måste ställa högre krav på alla vårdgivare att delta i forsknings- och utbildningsuppdraget. Det ska inte vara valbart. Det måste finnas sanktioner och viten när man inte deltar i uppdragen när så krävs, också i vårdvalen.

Samtidigt får personalen på flaggskeppet Karolinska inte tid att genomföra den forskning som de har rätt till i sin anställning. Det är allvarligt. Jag återkommer till det i den personalpolitiska debatten.

Nästa år ska vi anta en ny strategi för forskning. Regeringen kommer också att lägga fram en ny forskningsproposition. Jag tror att vi kan ta i hand över blockgränserna om att vi vill tillgängliggöra mer forskning och att vår personal ska få bättre förutsättningar. Jag hoppas att vi kan sträva dit gemensamt.

Låt mig avsluta med digitaliseringen. När Moderaterna tog över styret av regionen fanns knappt smartphonen. Vården är fortfarande väldigt dåligt rustad för att klara av den omställning som övriga samhället nu går igenom. Vi väntar oss att vår bank ska vara tillgänglig för att jag ska kunna betala mina räkningar dygnet runt. Vården har inte riktigt detta för vare sig personalen eller invånarna. Man har inte samma mogenhet, så att säga. Digitalt ska inte vara valbart för vårdgivarna, men man ska inte heller kunna välja att bara vara digital. Vi måste få ihop hela vårdkedjan – det digifysiska, som Göran Stjernstedt har landat i i sin utredning. Vi ska inte bara ha nätläkare som inte tar ansvar för den övriga delen.

Den upphandling som vi nu gör med nytt journalsystem och nya stödsystem är en förutsättning som kan bli fantastisk, men vi får inte fästa för mycket tilltro vid att vi kommer att spara enorma resurser utan mer se det som en fråga om arbetsmiljö och därigenom kunna göra besparingar. Det är det som måste vara huvudfokus.

Bifall till Socialdemokraternas budget!

Anförande nr 356
S t a f f a n N o r b e r g (V): Ordförande, fullmäktige! Centrum för hälsodata är en viktig nyckelfråga för Region Stockholm. Tillgänglighet till data är en förutsättning för innovationer och forskning om hur sjukdomar uppstår och sprids i vårt samhälle. Modern teknologi kan allt bättre skräddarsy olika behandlingsformer. Det är viktigt att våra forskare då har tillgång till alla data på samma villkor och att samhällets kontroll av tillgängligheten går att lita på. Patientdatasäkerhet har högsta prioritet, och svenska hälsoregister får aldrig lagras utanför Sverige eller bli en handelsvara. Vi har sett många dåliga exempel. Därför är regionens sekretess och integritet central för oss i Vänsterpartiet. Det är viktigt att alla avtal med vårdgivare ytterligare gås igenom.

Forskning inom primärvården är ofta eftersatt. Därför behövs fler tjänster som kombinerar klinisk verksamhet med forskning. Vi stöder även att ett innovationsråd inrättas, med representanter för regionpolitik, forskning, branschorganisationer, fackföreningar och patienter. Vi gillar också den innovationsfond som gett många smarta lösningar på olika problem. Vi gillar särskilt att ansökningarna anonymiserats, vilket har en positiv inverkan ur ett jämställdhetsperspektiv.

Vänsterpartiet står även bakom den digitalisering vi ser utvecklas inom det system som brukar benämnas framtidens vårdinformationsmiljö, som vi ser som helt nödvändigt inom en snar framtid, naturligtvis med alla integritetsaspekter som tagits upp. Vi känner dock en genuin osäkerhet om huruvida finansieringen av framtidens vårdinformationsmiljö är tillräcklig utifrån dagens kunskap.

Med detta yrkar jag bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 357
S i m o n S o l b e r g (SD): Herr ordförande! Stockholmsregionen utgör hela Sveriges drivkraft inom forskning och innovation. Som politiker i Region Stockholm har vi ett stort ansvar att ta vara på den innovationskraft och kompetens som finns här. Vi har i dag ledande aktörer inom bland annat ICT, Fintech och life science hör i vår region, men vi har börjat tappa fäste internationellt. Många företag flyttar nu härifrån, och våra talanger plockas upp av internationella storföretag.

För att säkra forskningens och innovationens fortsatta utveckling i Stockholmsregionen är det viktigt att vi fortsätter att framstå som en attraktiv region. Det är vårt ansvar att förse dessa företag med en infrastruktur och ett ekosystem där de kan växa och blomstra, till exempel genom långsiktiga regionala strategier för att främja och utveckla klusterbildning, såsom Kista Science City och Hagastadens life science-kluster.

Det mest förekommande område som vi i regionen diskuterar inom ramen för forskning och innovation är såklart hälso- och sjukvården. Medarbetarledd innovation är grunden för ett effektivt användande av vårdens resurser. Vi vill därför att Region Stockholm avsätter medel i en särskild innovationspott för att ge chefer och medarbetare möjlighet att utveckla nya arbetsmodeller, som Silverstigen.

För att stödja den ökade digitaliseringen i samhället måste regionens digitala vårdsystem vara moderna och innovativa. Det saknas i dag ett enhetligt journalsystem mellan regionens vårdgivare i slutenvård och öppenvård. För att framtidens informationsutbyte mellan vårdgivare ska ske på ett patientsäkert sätt bör framtida upphandlingar innebära att ett gemensamt journalsystem införs, där samtliga vårdens aktörer ingår. It-system ska underlätta personalens arbete, inte tvärtom.

På senare tid har vi kunnat inse nyttorna med att vården också flyttas närmare patienterna, vare sig det sker på närakuter eller direkt i hemmet, Men vi behöver förbättra tillgängligheten ännu mer. För de tusentals bofasta invånarna i Stockholms skärgård är det ofta mycket svårt att ta sig till husläkaren eller vårdcentralen. Att använda mindre, rörliga och uppsökande sjukvårdsgrupper och i mindre samhällen i regionens landsbygd skulle underlätta vårdkontakterna. Möjligheterna att ta prover och bli undersökt i det egna hemmet skulle innebära en ökad trygghet och tillgänglighet, samtidigt som den snabba utvecklingen inom den digitaliserade vården med stor fördel kan användas i de här miljöerna. I samband med detta kan vi också börja arbeta mer med egenvård och digitala mätinstrument, vilket gör det möjligt för patienten att i högre grad vårdas på sina egna villkor.

När det kommer till forskningen i vår region är vi ledande. Men vi måste bli ännu bättre. Vi vill bland annat utveckla hälso- och sjukvårdens verksamhet med forskning i kombination med praktik. Vi föreslår därför särskilda satsningar i samråd med universiteten för att läkare ska kunna genomföra forskarutbildning parallellt med kliniskt arbete. Vi föreslår också en dubblering av anslagen till de åtta akademiska vårdcentralerna i regionen.

En annan utveckling på forskningsfronten som vi skulle vilja se gäller CSD, Centrum för sällsynta diagnoser. Det är i dag ett administrativt kunskapscentrum. För att avlasta den ordinarie sjukvården samtidigt som bemötandet av diagnoser med sällsynta sjukdomar skulle förbättras bör CSD utvecklas till en specialanpassad vårdcentral med forskande läkarteam. Vi föreslår därför ett utökat vårduppdrag för CSD här i Region Stockholm. Dessutom kan vi nu med Centrum för hälsodata, som infördes tidigare i år, fortsätta att stimulera Stockholm som en ledande forsknings- och innovationsregion. Jag ser med spänning fram emot hur dess verksamhet kommer att utvecklas.

Utöver vården och forskningen skulle jag vilja prata lite om trafiken och innovationsfrågorna i trafiken, även om det formellt sett inte ligger under det här blocket. Vi behöver vara pragmatiska gällande framtidens tekniska lösningar. I första hand ska vi ta hänsyn till de ekonomiska och effektivitetsrelaterade perspektiven, i stället för ideologiska övertygelser. Vi sätter målen, och operatörerna står för de tekniska implementationerna. En försiktig anpassning till nya tekniker som är kostnadseffektiv och samhällsnyttig är avgörande för att se till att investeringarna görs på ett välavvägt sätt.
Vi vill till exempel på trafikområdet utreda möjligheten att genom flexiblare biljettsystem erbjuda mobility-as-a-service-lösningar, som gör kollektivtrafiken attraktivare och mer tillgänglig. Vi måste se till att vår kollektivtrafik uppfattas och uppskattas av en alltmer digitaliserad befolkning. Vi vill också utreda möjligheten med smart kameraövervakning för att motverka otrygghet.
Vi är glada över att Region Stockholm ligger i framkant inom forskning och innovation, men vi får aldrig bli lata och nöjda i det arbetet.

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas budget.

Anförande nr 358
T a g e G r i p e n s t a m (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Först vill jag tacka Tobias och Daniel. Jag tyckte att ni hade väldigt bra inlägg i den inledande debatten.

Stockholmsregionen rankades nyligen på första plats av EU-kommissionen som den mest konkurrenskraftiga regionen i hela EU. När vi nu går mot en ekonomisk avmattning behöver vi vässa konkurrenskraften för att inte halka efter och bevara vår ställning inom EU och i världen. Innovationsföretagen, till exempel fordonsindustrin. Jag kan nämna Södertälje som exempel eftersom jag känner den industrin väl. Där har man 6 000 personer som forskar på att utveckla industrin och motorer, och man utvecklar faktiskt också system för förarlösa bussar. Man gör det på olika platser i världen, och vi jobbar också tillsammans med dem i olika sammanhang.

Andra stora områden som har nämnts är it i Kista. Det är medicinområdena. Alla dessa branscher är viktiga för Stockholmsregionen och för hela Sverige och till en del för hela världen också.
Vi har fortfarande en urstark tillväxt, och detta kan bli en motvikt till lågkonjunkturen om man kan hitta personal och våga satsa. Därför är det viktigt att vi får en bostadsmarknad som fungerar bättre, att vi slår vakt om en fungerande arbetskraftsinvandring och stärker matchning, utbildningskvalitet och integration. Det kanske inte är detta vi i första hand brukar ta upp i en diskussion om forskning om innovation, men utan denna stora resurs kommer vi inte att lyckas.

Region Stockholm ansvarar för att stimulera regional tillväxt och utveckling i länet. Vi vill tillhöra världens mest innovativa regioner år 2025, fem i topp. Då måste vi bli bättre på att attrahera talanger som kan möjliggöra utveckling och tillämpning av till exempel artificiell intelligens. Det krävs samverkan med näringsliv och offentlig sektor och akademi för att få fram de mest kvalificerade talangerna

Jag nämnde Science Park. Det är en viktig del där vi har behov av att samarbeta över regiongränserna. Ett exempel på ett sådant projekt är Matlust, som en del känner till, som binder ihop innovation och hållbarhet för att utveckla en hållbar livsmedelsnäring. Man jobbar med små och medelstora företag i livsmedelsbranschen. Vi är med och stöttar det genom vårt partnerskap i strukturfondspartnerskapet. Det är ett konkret exempel på vad regionen kan vara med och bidra till på olika områden, inte bara på sjukvårdssidan.

Innovation och digitalisering öppnar stora möjligheter till bättre, tidigare och mer personanpassad vård i hemmet eller i sjukvården. Framtidens vårdinformationsmiljö är naturligtvis till för att stärka denna möjlighet och förenkla arbetet och förbättra arbetsmiljön för läkare, sjuksköterskor och undersköterskor och naturligtvis förbättra för patienterna.

Region Stockholms it-system och applikationer ska så långt möjligt bygga på etablerade standarder och gemensamma principer som möjliggör en integrerad och samspelt informationsmiljö genom hela vårdkedjan. Med detta vill jag yrka bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 359
S a m u e l K l i p p f a l k (KD): Herr ordförande! Jag vill lyfta fram tre saker inom det här området. Det är läkemedelsprövning, Centrum för hälsodata och Innovationsfonden. Jag börjar med läkemedelsprövning.

Vi kan konstatera att vi här är överens mellan partierna om att forskningen är viktig, framför allt för patienterna men också för vårdpersonal, som tycker att arbetet är mer stimulerande om de deltar i forskning och utveckling, och för hela samhället med utökade arbetstillfällen och exportmöjligheter. Det spiller alltså över på andra delar. Därför har vi goda förutsättningar för att ligga i topp inom life science, men tyvärr har vi i Region Stockholm halkat efter på detta område. Det har mycket att göra med läkemedelsprövningen. Det är den enskilt viktigaste delen för att få hit forskare och för vår förmåga att behålla tätpositionen inom forskning. De samhälleliga

konsekvenserna kommer att bli kännbara om vi förlorar arbetstillfällen och små snabbt växande företag inom life science.

En förklaring till de minskade läkemedelsprövningarna i vår region är att dagens system för att införa nya läkemedel är komplext och inte så lätt att förstå. Vi kan jämföra med Danmark. Där är det en process som ger tillstånd för hela landet, och den processen tar ungefär två månader. I Sverige får man göra det på 21 ställen eftersom vi har 21 regioner i landet, och en process tar ungefär två år. Var tror ni själva att man då väljer att etablera sig som life science-företag?

Det handlar också om finansieringen. Läkemedlen är ofta väldigt dyra. De är dyra, och godkännandet från TLV är något som den enskilda kliniken får betala. Det gör att klinikerna inte gärna vill ha läkemedelsprövning, för det blir en kostsam historia för dem själva.
I budgeten för 2020 har vi lagt ett uppdrag om att förbättra förutsättningarna för prövningarna i regionen. Det innebär att patienter, läkemedelsindustri, vård och förvaltningen ska finnas med i det arbete. Man ska se över finansieringen och lägga ett större ansvar på läkemedelsbolagen.
Vi vill också att fler ska delta i forskning inom vårdvalen. Därför har vi ett krav på det i upphandlingarna.

Nu ska jag säga något om Centrum för hälsodata. Det är ett exempel på hur vi kan använda våra resurser mer effektivt än i dag. Det finns nämligen synergier mellan centrumet och regionens kvalitetsregistreringscentrum QRC som behöver utnyttjas. Detta ska vi också utreda närmare under 2020. Centrumet underlättar också för forskare och verksamhetschefer att få tillgång till hälsodata. Det gör att forskare kan få forska i stället för att hålla på med administration. Det är mycket bra.

Avslutningsvis ska jag säga något om Innovationsfonden. Det är ett väldigt lyckat exempel på vårdnära innovationer, där vi för nästa år avsätter ungefär 15 miljoner, som fördelas två gånger per år till pågående och nya projekt. Några exempel som har kommit ut ur det är SMS-livräddare, som innebär att man skickar SMS till folk som har registrerat sig som livräddare som då kan springa dit och göra livräddande insatser. Det har gjort att HLR-insatserna har ökat med uppemot 30 procent jämfört med tidigare.

Jag yrkar ännu en gång bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 360
Susanne Nordling (MP): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Vi kan inte använda gamla lösningar på nya problem. Vi behöver förbättra hälsan i befolkningen för att klara de demografiska utmaningarna och säkra tillgången på vård på lång sikt. Det är extra påtagligt när vi talar om att tillvarata den digitala utvecklingen.

Digitaliseringen öppnar stora möjligheter att förebygga psykisk ohälsa och möjligheter till vård vid lindrig till måttlig psykisk ohälsa samt främst psykiatriska behandlingar. De digitala möjligheterna ger oss chansen att bygga ett system där fler människor slipper lida av psykisk ohälsa och där vårdens ekonomi går ihop. Samtidigt får vi aldrig tappa fokus på de patienter för vilka digitaliseringen utgör ett hinder i kontakten med vården. Det är en balansgång som vi måste klara av.

I den strategi för psykisk hälsa som vi i Miljöpartiet ansvarar för och som går hand i hand med det digitala innovationsarbetet siktar vi på att kunna erbjuda evidensbaserade digitala verktyg för förebyggande psykisk hälsa för hela befolkningen i vårt län. Under 2020 ser vi fram emot att kunna testa en portal med tjänster där människor får stöd att bygga sin mentala hälsa. Det handlar inte om att utveckla digitala verktyg utan om att samarbeta och skapa en struktur för kvalitet. Det är alltså inte Appstore som är den bästa kvalitetskällan vid val av hälsoverktyg.

Digital utveckling är avgörande för att vi ska kunna bygga en hållbar framtid för vården, för patienternas tillgång till vård och för en god arbetsmiljö för vårdpersonal. Därför är det den systematiska digitala utvecklingen som vi lyfter i budgeten. Den är av största vikt för vårdens utveckling i Region Stockholm. Bifall till regionstyrelsens budgetförslag!

Anförande nr 361
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Herr ordförande! Om Sverige ska ha världens bästa sjukvård, en life science-industri som slår världen med häpnad och ett skarpt forsknings- och innovationsklimat måste Stockholmsregionen tänka globalt. Regionen ska konkurrera med världens främsta stöder och urbana områden, inte med sådana regioner som har sämre förutsättningar och villkor än vi själva.

Men världens bästa sjukvård kommer enbart att utvecklas om vi lyckas se sambandet mellan en sjukvård som samhället lyckas leverera och den utveckling i form av innovationer och ekonomisk tillväxt som vi förmår att skapa förutsättningar för. Antalet kliniska prövningar i Sverige har minskat, introduktionen av nya läkemedel och ny medicinteknik går till viss del långsammare än tidigare. Det är naturligtvis en utveckling som vi måste vända, både för patientgrupper som väntar på ny medicin och för den svenska konkurrenskraften.

Vården i Region Stockholm är till följd av brist på krav på forskning och utveckling i vårdvalen uppdelad i stuprör som försvårar för en sammanhållen forskning i länet. Att skapa goda förutsättningar för forskning, innovation och samverkan med life science-industrin kommer att vara en av socialdemokratins prioriteringar under den här mandatperioden.

Mitt löfte till medborgarna och företagen i Region Stockholm är att jag som politiker i dialog med näringslivet, professionen och akademin vill verka för att stärka vår regions samlade styrka och konkurrenskraft. Stockholmsregionen behöver fler och växande företag, fler jobb och en stark life science-industri.

Anförande nr 362
P e r G r a n f a l k (M): Herr ordförande! Det är extra glädjande att höra det nya oppositionsrådet sluta upp kring den linje som Daniel och flera andra har varit inne på här. Det råder som sagt en stor samsyn i dessa frågor. Det syns inte minst i bristen på säryrkanden. Därför är det också viktigt att alla sluter upp och jobbar med de här frågorna även i verksamhetsbesök och ute på fältet.

Det finns en sak som är värd att lyfta fram när det gäller detta, framför allt det som är forskningslöftet som fler har talat om här tidigare. Det innebär ambitionen att göra så att Stockholmsregionen är en av de fem bästa life science-klustren i världen. Det är det som vi har talat om tidigare. Det handlar om öppna data och Centrum för hälsodata, som på ett helt nytt sätt ger oss en möjlighet och konkurrenskraft att använda de data som vi har samlat här i Stockholmsregionen och Sverige, till skillnad från väldigt många andra regioner. Det handlar om att tillgängliggöra detta både för forskningen och för näringslivet och göra det på ett sätt som är patientsäkert och också säkrar att man tidigt och snabbt i processen får besked om man kan använda dessa data. Ambitionen är att kunna svara inom tio dagar.

Med detta vill jag yrka bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 363
B e k i r U z u n e l (V): Ordförande, ledamöter! Forskning måste få den dignitet som den förtjänar i regionen. Regionen är en strategisk resurs av yttersta vikt för forskning. Den forskningspolitik som bedrivs i regionen är i allt högre grad avgörande för att skapa hållbar välfärd baserad på forskning och hållbar utveckling. Från att ha varit ledande på forskning har Sverige halkat efter, och regionen har inte presterat som den borde med de förutsättningar som den besitter.

Som en av de viktigaste faktorerna när det gäller forskningens eftersatthet i regionen nämnas av produktionen, alltså den sönderslagna hälso- och sjukvård som Alliansen är ansvarig för. Forskningsvärlden är komplex. En kontinuerlig dialog mellan olika organisationer och myndigheter som påverkar forskningspolitiken måste föras, bland annat när det gäller behov av forskning ur ett samhällsperspektiv. Samspel med andra aktörer är viktigt. Regeringens forskningsberedning saknar till exempel en representant för regionen, vilket är väldigt viktigt.

För att bemöta de stora samhällsutmaningar som regionen står inför bör det forskas om regionens egen organisation, som är alltför förlegad och omodern. Därmed yrkar jag bifall till Vänsterpartiets budget.

Anförande nr 364
Ola Hägg (S): Ordförande, ledamöter! Jag vill börja med att yrka bifall till Socialdemokraternas förslag till budget.

Jag tänkte ta upp en aspekt inom forskning som man kanske inte alltid tänker på, och det är personalen. En dåligt reglerad vårdvalsmarknad ger även konsekvenser för personalens möjligheter att forska. Det visar sig att beställaren egentligen inte kan beställa forskning till de företag som bedriver primärvård. Man har inte tillgång till de pengarna, som Aida sade. Det finns i ett annat stuprör.

Forskningen ger utveckling för personalen och gör att de stimuleras att stanna på sin arbetsplats. Det kan i sig innebära att forskningen till en del blir självfinansierad, det vill säga att kostnader för konsulter och rekrytering kan föras över till att aktivt användas till vård.

På problemlösarkonferensen kom det uppgifter från Maria Fagerkvist från LIF, de forskande läkemedelsföretagen, om att 62 procent av dem som arbetar med forskning själva uppger att de får en förbättrad förståelse för de sjukdomar som de behandlar. 58 procent säger att de blivit bättre på att ta hand om patienter. 49 procent säger att forskningen gjort dem bättre på att rapportera och dokumentera arbetsflöden och 43 procent säger att det gjort dem bättre på att strukturera patienternas behandlingsplan. Det finns alltså en ömsesidig vinst. Dessutom säger man att alla de patienter som är med i ett forskningsprojekt, oavsett om de får placebo eller aktiv medicin, förbättras i sin sjukdom. Det finns alltså väldiga vinster att få med här.

Det är dags att lägga pengarna i rätt budgetrör. Bifall till Socialdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 365
Daniel Forslund (L): Herr ordförande! Data är källan till all ny kunskap, och därför satsar vi nu på Centrum för hälsodata. Användningen av data för forskning och utveckling omgärdas av många och strikta etiska riktlinjer. Vi måste också fråga oss om det ens är etiskt försvarbart att inte använda de data som vi har och som vården genererar varje dag. Det är data som kan rädda liv. Det är i ljuset av detta som vi ska se satsningen på framtidens vårdinformationsmiljö och på Centrum för hälsodata. Genom modern teknik och moderna processer kan vi också få en säkrare lagring och ett bättre skydd av känsliga data och en tydligare och säkrare process för att lämna ut data till olika ändamål.

Informationssäkerhet och dataskydd kommer att vara ett stort fokus i satsningarna framöver och kommer också att följas upp av innovations- och utvecklingsutskottet under de kommande åren. Med detta vill jag tacka för en bra debatt och en bred uppslutning kring dessa frågor. Jag ser fram emot det fortsatta arbetet!

Anförande nr 366
Lars Harms Ringdahl (MP): Ordförande, ledamöter! Regionen är en viktig aktör inom forskningsområdet. En ny forskningsstrategi ska tas fram för de kommande fyra åren. Det har inte nämnts här. Jag tror att den blir viktig, för bra forskning kräver l långsiktighet.

Vi har hört mycket om ambitiösa planer när det gäller den medicinska spetsforskningen, life science och sådant. Det är mycket bra, men det finns behov av kunskap och vetenskap för andra delar av regionens verksamheter, till exempel miljö och transporter. Vi ska inte glömma dem.

Inom vården behövs en djupare kunskap om den patientnära verkligheten och morgondagens vårdsystem. Just nu tror vi väldigt mycket om morgondagen, men den behöver backas upp som kunskap, så att man gör rätt saker även i morgon. Detta gäller även förebyggande av ohälsa, sjukdomar och skador, som vi traditionellt har skött om väldigt väl i regionen.

Jag tycker att vi ska känna ett särskilt ansvar för det som direkt orsakas av vården, alltså vårdskador. Jag uppfattar att det finns en ganska stor politisk enighet om att det finns behov av forskning om patientsäkerhet. Förhoppningsvis kan den nya strategin också ta ett bredare grepp och fundera på hur vi ska förebygga vårdskadorna bättre.

I dessa besparingstider kan man invända mot att detta kostar. Men ser man på kostnaderna för vårdskador vill jag invända att vi inte har råd att låta bli. Vi behöver ha råd och bli effektivare. Tänker man krasst har vi skador som kostar minst 1 ½ miljard varje år, och detta enbart inom den somatiska sjukhusvården inom regionen. Man kan få väldigt mycket vård för de pengarna. Det går att förebygga detta effektivare. Mellan 10 och 50 procent är det inte orealistiskt att sänka vårdskadorna. Forskningen skulle kunna bidra till en sådan framgång. Jag tror att det är lönsamt.

Anförande nr 367
Alfhild Petrén (S): Ordförande, ledamöter! De blågröna har storstilade planer som vi verkligen instämmer i. Det handlar om biomedicinsk forskning och livsvetenskap. Vi håller verkligen med.

Forskning är ett ansvar, inte bara för regionens patienter och för vår export och vår nation utan också för mänskligheten. Där håller jag med Daniel Forslund. Vi har ett ansvar för att ta vara på de fantastiska möjligheter vi har. Forskningen framöver är helt revolutionerande. Den inriktar sig alltmer på preventionen. Den banar väg för att bygga på det friska och därigenom förebygga sjukdom. Samtidigt kan vi precisera boten. Vi kan göra en individanpassad och skräddarsydd behandling som minimerar alla negativa effekter. Detta är fantastiska utvecklingsmöjligheter med människan i centrum, och människan kan själv börja styra över sitt liva på ett helt annat sätt än någonsin tidigare.

Det finns faror med detta, självklart, men det är fantastiska möjligheter. Inte minst gäller det oss äldre. Det är med vår egen historia och våra egna data som vi också kan påverka våra liv.

Men räcker nu denna politiska vilja? Det är väl frågan. Klarar vi i regionen verkligen att undanröja alla hinder med en splittrad vårdbild och så vidare, som vi har diskuterat i dag? Kan vi stärka styrningen. Blir den tillräckligt effektiv och är incitamenten tillräckliga? Det är frågan vi ställer oss.

Vi har talat mycket om behovet av mer klinisk forskning och av att hitta testbäddar och så vidare. Vi har talat en del om hur vi ska hantera persondata. Vi kommer att behöva massor av data. Vi är en ganska begränsad befolkning. Ska vi verkligen ha tillräckligt underlag av data för forskning kommer vi att behöva hantera och organisera det. Det är absolut nödvändigt att upphandlingen av den nya informationsmiljön går rätt till, så att vi inte floppar med ytterligare en plattform som inte funkar ordentligt.

Det är bra med Centrum för hälsodata också. Vi måste följa detta noga nu, så att det inte blir några misstag. Det andra gäller samverkan.

Nu är min talartid slut. Vi ser fram emot den nya forskningsstrategin.

Anförande nr 368
Regionrådet N ä s s é n (M): Herr ordförande! Det är spännande att vi på många sätt är eniga. Det sista medskick jag skulle vilja göra är att vi i den grönblå majoriteten har ett antal ingångar och goda relationer med Regeringskansliet och så vidare, men det finns kanske ett antal partier vid sidan av majoriteten som också har fina kontakter där. Det är viktigt att tala om att det även behövs justeringar i nuvarande lagstiftning när det gäller biobanker och hur de kan användas på ett sätt som är både säkert och effektivt.

Vi ska naturligtvis göra det vi kan för vårt ansvarsområde, men goda kontakter och påtryckningar för en moderniserad lagstiftning kommer också att behövas. Tack för en bra debatt!

Kompetensförsörjning

Anförande nr 369
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Herr ordförande! Kära fullmäktige! Medarbetarna i Region Stockholms alla verksamheter är de som är avgörande för att vi ska nå resultat mot medborgarna. Det är också alla medarbetare som finns hos de privata entreprenörer och privata vårdgivare som arbetar på vårt uppdrag.

Det är viktigt att vi är en attraktiv arbetsgivare för alla de 45 000 anställda som finns i vår region, oavsett var de är anställda någonstans. Vi har anställda inom kulturen, trafiken och regional utveckling. Vi har ett antal tjänstemän som arbetar med beställning av hälso- och sjukvård. Vi har hela den förvaltning som stöder regionstyrelsen och regionfullmäktige. Fokuset har en tendens att landa på hälso- och sjukvården i Region Stockholm när vi talar om medarbetarbetarfrågor, men vi får inte glömma att vi ska vara goda arbetsgivare för alla våra anställda som ska trivas och känna meningsfullhet i arbetet och kunna få en personlig utveckling och bidra till alla länets invånares god kvalitet i våra tjänster.

Det är naturligtvis självklart att tyngdpunkten landar i hälso- och sjukvården. 95 procent av regionens anställda arbetar ändå med hälso- och sjukvård. I tider som dessa med stora förändringar, som vi har talat om under andra block, är det extra viktigt att måna om vår personal. Detta handlar om att vi ska ha rätt medarbetare på rätt plats och där patienterna söker sin vård. Det är också detta som omställningen innebär. Omställningen av hälso- och sjukvården och hela genomförandet av Framtidens hälso- och sjukvård innebär ju inte att vi inte behöver medarbetare i vården. Vi behöver alla medarbetare i vården fast på lita andra ställen än tidigare.

Vi behöver ha respekt — vi som är med och fattar beslut och alla vi som är chefer och ledare i våra hälso- och sjukvårdsverksamheter — för att förändringarna skapar oro. Man själv kanske inte vet om man ska behöva byta arbetsgivare eller om man kommer att vara kvar där man är. Mitt besked är att det är trygghet i förändring. Förändringarna sker trots allt ganska långsamt, och alla behövs i hälso- och sjukvården.

Vi behöver fler anställda som jobbar i den goda nära vården. Vi behöver fler anställda i den öppna specialistvården. Vi behöver fler som jobbar med geriatrisk vård utanför akutsjukhusen

Jag konstaterar, som jag även gjort tidigare, att Socialdemokraterna här har valt att plötsligt säga att man inte tycker att Framtidens hälso- och sjukvård ska genomföras, att alla anställda ska vara exakt på den plats där de i dag. Det tycker jag är djupt olyckligt. Hela vår verksamhet finns till för patienterna, och när vården flyttar ut från akutsjukhusen, helt i enlighet med den plan som vi har och alla de nationella utredningar som är gjorda av Anna Nergård, Göran Stiernstedt och andra, och som alla partier också på nationell nivå står bakom, måste också medarbetarna följa med. En del av dem kommer att finnas i landstingets verksamheter och andra kommer att hitta andra goda arbetsgivare. Det tycker jag också är en poäng med den modell för hälso- och sjukvården som vi har i Stockholms län.

De som är anställda inom vården har många arbetsgivare att välja mellan, och man är inte bara hänvisad till en monopolarbetsgivare. Det innebär att det blir konkurrens också om att vara den goda arbetsgivaren. Här måste vi självkritiskt säga att vi som offentlig aktör har mycket att lära av de privata vårdgivarna när det gäller att ha nöjda medarbetare. Vi behöver göra mer som de, inte mindre, när det gäller att se enskilda människors prestationer. Det handlar om individuella löner, snabbhet i beslutsfattande och att idéer som fångas i en verksamhet ganska snabbt också kan prövas och om minskad toppstyrning.

Jag noterar också att vi har en socialdemokrati som uppenbart hellre vill se uppsägningar hos andra vårdgivare, där patienterna ska vara, än att vi minskar lite i taget hos de vårdgivare där patienterna ska vara i minskad utsträckning. Det handlar som sagt om att vi ska ge patienterna rätt vård på rätt plats och i rätt tid. Då måste också personalen vara där. Vi gör detta av omtanke om patienter. Vi ska ha en god nätverkssjukvård, och pengarna måste räcka till många fler.

Antalet äldre över 80 år ökar kraftigt framöver, Då måste den goda nära vården, som är viktig för dem, också byggas ut och bedrivas på ett sätt som gör att den har ekonomiska resurser.
Vi vet också att inom bara några få minuter, medan jag står här, kommer en riksdagsmajoritet att fatta beslut om att rikta ett dråpslag mot Region Stockholm som gör att vi kommer att betala 4,2 miljarder i skatteutjämning från år 2023 med början inom mindre än en månad.

Som sagt, vi ska genomföra trygghet i förändring, och det är också därför som vi fortsätter att satsa på våra anställda med individuell lön, kompetensstegar och 200 miljoner i särskild kompetensutveckling som kan hjälpa de anställda att utveckla sig vidare och komma in på de områden där vi behöver fler vårdanställda. Vi betalar för utvecklingsinsatser för både undersköterskor och sjuksköterskor när de ska specialistutbilda sig.

Jag har själv med SKL tagit upp vikten av att deras omställningsfond, som vi betalar till, också finns tillgänglig för läkare som vill och behöver ställa om. Vi behöver fler allmänspecialister, fler specialister inom psykiatrin och fler allergologer. Då måste omställningsfonden fungera också för dem. Det är detta det handlar om när det gäller att vara en god och attraktiv arbetsgivare, och det är viktigare än någonsin.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 370
Robert Johansson (S): Herr ordförande, kära ledamöter och åhörare! Jag vill börja med att säga: Tack, Irene, för att du sade att det var riksdagsmajoriteten! Det känns betydligt hederligare än att säga regeringen, speciellt som alla partier här har synpunkter på hur våra partier nationellt hanterar skatteutjämningssystemet.

Vi står bakom framtidsplanen. Jag har sagt det förut. Men vi ser behov av att personaltätheten på våra sjukhus är fortsatt hög. Det har att göra med enkelrum och tyngre patienter – det är inte samma sak. Och ett yxhugg är inte lite i taget.

Med detta sagt: Droppen urholkar stenen. De senaste två mandatperioderna har vi socialdemokrater åtskilliga gånger lyft fram behovet av fler AT- och ST-platser och att sjuksköterskor och undersköterskor måste få betald specialistutbildning. Vi har också i våra budgetförslag åren 2014–2018 avsatt 3 miljoner per år för detta. Inför 2019 insåg även majoriteten detta och sköt till 200 miljoner, främst på grund av riktade statsbidrag till betald specialistutbildning för sjuksköterskor. Men det räcker inte.

Vi har just nu 228 AT-block. Ert mål är närmare 300, men vi skulle behöva komma upp i 400. Väntetiden för AT är mer än 18 månader, och enligt Sveriges yngre läkares förening, Sylf, funderar en tredjedel på att byta yrke. Det är alltså inte bara att vi utbildar för få, utan de vi utbildar funderar också på att lämna.

Vi är alla här motståndare till riksdagsmajoritetens förslag till skatteutjämning, men vi får inte glömma att resten av landet förser oss med läkare. Vi klarar inte ens att vara självförsörjande. Fler undersköterskor skulle också behöva ges möjlighet att gå betald specialistutbildning. Därför skjuter vi socialdemokrater till 75 miljoner mer, främst till AT-platser och betald specialistutbildning för undersköterskor. Snart kommer ni också att inse behovet av det. Droppen urholkar stenen.

Något ni inte har insett är att yxhugget mot våra akutsjukhus är något som kommer att påverka långt fler än de 600 personer som varslet berör. Sannolikt kommer varslet att drabba nybakade specialistläkare, läkare som är mellan AT och ST och läkare som väntar på AT-plats. Detta kommer i sin tur att riskera att kunskaps- och generationsväxlingen sabbas. Erfarna läkare tappar inflödet av kollegor underifrån som de kan lära upp för en säkrad kompetensförsörjning. Det kommer den här regionen att få betala för i ett eller två decennier framöver.

Det är samma sak på undersköterskesidan. Kvar blir de äldsta och mest erfarna. Det är de som ska stå för kunskapen vid generationsväxlingen. Men vem ska ta över om det inte finns ett inflöde underifrån? I kombination med hög personalomsättning på sjuksköterskesidan riskerar vi i stället att dessa undersköterskor på goda grunder tröttnar och drar eftersom de hela tiden måste lära upp nya sjuksköterskor och läkare och aldrig får arbetsro.

Detta yxhugg är dock ett mynt med två sidor. Den ena sidan av myntet är yxhugget. Den andra sidan är en växande byråkrati där den centrala förvaltningen har ökat med 10 procent på två år, från ca 3 000 anställda år 2017 till 3 300 år 2029. Där har ni något att flytta resurser från, och det gör vi i vår budget.

Men alla goda tjänstemän till trots lyckas ni ändå inte kräva av dessa den enklaste av avtalstexter som förbinder och förpliktar vårdvalsföretagen att ta sin del i utbildnings- och forskningsuppdraget. Det finns inte ens påföljder om vårdvalsföretagen struntar i detta. Era älskade vårdvalsavtal var så katastrofalt dåliga att ni på öron-näsa-halsområdet var tvungna att öppna en egenregiverksamhet på Danderyd för att trygga kompetensförsörjningen.

Gång på gång sätter ni systemet framför patienterna och ekonomin, och ni försöker sedan hävda att vi hotar valfriheten. Faktum är att er brist på ordning och reda i avtalen hotar hela kompetensförsörjningen.

Vi kan således konstatera att vi utbildar för få. De vi utbildar får inte stanna kvar på sjukhusen, vilket i sin tur försämrar arbetsmiljön för dem som blir kvar. Och vad gör ni åt detta? Ni säger att det inte är ert ansvar och pekar på sjukhusledningarna.

Vänner, åhörare, fullmäktigeledamöter! I min Stockholmsregion håller vi ihop. Vid en kris sätter vi oss ned och funderar på hur vi ska lösa detta på bästa sätt. Det är något som vi socialdemokrater ar gjort. Vi har ett räddningspaket för sjukvården. Det räcker inte att skylla på skattesystemet, vars hela effekt slår igenom först om tre fyra år. Den båt ni sitter i är resultatet av er egen politik i över ett decennium.

Slutligen: Tack alla medarbetare! Vi socialdemokrater hör er. Vi kommer att fortsätta kämpa med er och för er och för en bättre personalpolitik.

Anförande nr 371
M e h d i O g u s z o y (V): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Fortbildning, bra arbetsvillkor, god löneutveckling och bra möjligheter att påverka utformningen och ha inflytande över hur arbetet organiseras och bedrivs inom våra verksamheter är viktiga faktorer för att skapa god kvalitet och bra patientvård i alla sektorer.

Men alla dessa faktorer sätts ur spel när allt ska privatiseras och avregleras. Då uppstår problemet att ta ansvar för framtida kompetensförsörjning. Vems ansvar är det när allt privatiseras och avregleras? Är det privata vårdutförare, eller är det vi – vilka är det som ska ansvara för framtida personalförsörjning inom regionen.

I ett svep avskedar man 600 medarbetare – läkare och undersköterskor – med motiveringen att de inte behövs. Det är inte så att andra sjukhus öppnar famnen för dem som omfattas av uppsägningen. Tvärtom går de andra akutsjukhusen också med underskott och har anställningsstopp.

Alla vet att man på grund av personalbrist och kompetensbrist har ställt in operationer i Stockholm. Man har tvingat patienter till andra landsting och till och med till andra länder för att de ska få vård inom rimlig tid. Vi stämmer inte in i hallelujakören och tror inte på att privatiseringar kommer att lösa alla problem. Vi tror inte på den modellen. Tvärtom tror vi att mer inflytande, mer utbildning och bättre lönevillkor för personalen kan minska oron och stoppa den ohejdade rullningen när folk tröttnar på taskig arbetsmiljö och hög belastning, som i sin tur leder till sämre kvalitet för patienterna.

Nyss hyllade Irene valfriheten, privatiseringarna och de goda exempel som de står för. Men det är inte de som står för framtida personalförsörjning. När vi inte har egna verksamheter, hur ska vi över huvud taget prata om kompetensförsörjning? Det går ju inte. Jag önskar, Irene, att din boktitel inte handlade om att avskaffa dig själv utan om att avskaffa din egen politik, för den har lett till vägs ände.

Anförande nr 372
B r i t t - M a r i e C a n h a s i (SD): Ordförande, ledamöter och åhörare! Att lösa kompetensförsörjningen och personaltillgången är en ödesfråga för alla i det här landet som håller på med sjukvård, oavsett om det är i staten, regionerna eller kommunerna. I dag ser vi en sjukvård under stress där ofta överbelastad personal väljer att lämna sin fasta anställning för att i stället gå över som inhyrd personal eller helt lämna vårdgivarna. Många går över till privata bemanningsföretag som kan erbjuda högre löner och goda arbetsvillkor, om de nu inte tvingas bort genom nedskärningar för att anpassas till ett krympande sjukvårdsuppdrag.

I vårt budgetförslag går vi fram med omfattande satsningar på sjukvårdens personal, då vi vill att läkaren ska få tid till patienten och kunskapsrelaterat arbete. Alla ska arbeta på toppen av sin kompetens i en effektiv vårdkedja där läkarsekreterarna avlastar läkarna, undersköterskorna avlastar sjuksköterskorna och vårdservicepersonal avlastar undersköterskorna. Erfarenhet av arbete ska premieras. Vi sverigedemokrater vill att Region Stockholm ska införa en trohetsbonus och karriärvägar för personal och anställda i den egna verksamheten. Personalen ska kunna känna att man vill stanna.

Region Stockholm har haft fördelar av att vara en huvudstadsregion med goda ekonomiska förutsättningar och en hög läkartäthet. Men trots att läkarna bor där de arbetar väljer 20–30 procent att arbeta som hyrpersonal, och kostnaden närmar sig i dag 1 miljard kronor.

Vi vill se en bättre arbetsmiljö, bättre arbetsvillkor och en löneutveckling som främjar karriärvägar för att lyfta Region Stockholm ur en negativ spiral som förlänger vårdköerna. Vi vill utvidga möjligheterna att ge sjuksköterskor och undersköterskor möjlighet till specialisering under betald tid. Vi vill också se en satsning på AT- och BT-tjänster i en omfattning som motsvarar det planerade fortsatta behovet av läkare med specialistkompetens i klinisk verksamhet, något som regionerna enligt lag kommer att bli skyldiga att erbjuda. AT- och BT- tjänster kommer dessutom att behövas parallellt fram till 2029. Enligt läkarförbundet kommer ungefär 400 utlandsutbildade att vara aktuella för bastjänstgöring från 1 juli 2020.

Från 2018 till 2019 ökade AT-tjänsterna från 226 till 228. Platserna har ökat, som styret lovade i budgeten, men om ökningen fortsätter att ligga på två tjänster per år har vi tio platser till först om fem år, och det duger inte!

En av de viktigaste åtgärderna för att förbättra läkarbemanningen inom primärvården är att öka antalet ST-, AT- och BT-tjänster i Region Stockholm. Jag har själv en dotter som går tredje året på läkarprogrammet. Hon frågar mig om hon har valt fel utbildning. I dag får man vänta mellan ett och två år på att få en AT-tjänst i Stockholm, och i stället för att minska riskerar väntetiderna att öka.

Min dotter kommer troligen, när hon är klar, att flytta från Europas snabbast växande huvudstadsregion, Sveriges tillväxtmotor. Hon kommer inte att ha tid att vänta.

Anförande nr 373
T a g e G r i p e n s t a m (C): Det finns två ledord som vi brukar använda. Det ena är ”toppen av sin kompetens” och det andra är ”att jobba i fred”. Vi i Centerpartier har använt dessa uttryck i valrörelsen bland annat. Det står väldigt väl för vad vi egentligen tycker om det här med personal. Alla ska kunna få jobba på toppen av sin kompetens, och så ska man få jobba i fred. Vad menar vi med detta?

Personalen är vår absolut viktigaste resurs. Det är också den dyraste resurs vi har. Det är dessutom en resurs som står inför ständiga förändringar, de förändringarna måste man kunna acceptera, och man måste få känna trygghet när de sker. Irene berörde det.

Det här är en verksamhet som aldrig stannar, som alltid rullar på, som alltid förändras. Det är en väldigt stor verksamhet, det går inte alltid så fort. Jag ska bara nämna en siffra. Jag tror att de flesta känner till den. Vi har i princip 44 000 anställda i vår egen regi-verksamhet och 96 procent av dem arbetar inom vården.

När vi står inför den nu pågående omställningen när det gäller att få till stånd den utvecklade nära vården så måste det få konsekvenser i den här stora apparaten, och det därför blir förändringar. När vi nu har nya sjukhusavtal som våra chefer på sjukhusen, framför allt akutsjukhusen, ska jobba med så måste de få jobba i fred för att de ska kunna genomföra det här arbetet. De förutsättningar som vi har givit när det gäller kompetensutveckling, en systematisk kompetensutveckling, innebär att man alltid kan önska mer resurser och mer pengar som är riktade, men nu måste sjukhusen få jobba i fred med det också. Det är det långsiktiga sättet att lyckas.

Chefsskapet är helt avgörande för om vi ska ha god arbetsmiljö, om vi har personal som trivs och personal som vill vara kvar i våra egna verksamheter. Vi märker alltför ofta, inte jämt, men alltför ofta, att det är andra som jobbar åt oss för våra skattepengar som faktiskt lyckas med det här. Vad kan vi lära av dem och hur ska vi göra det?

Personalen är vår viktigaste resurs och vi måste göra allt vi kan för att ge chefer och ledningar det stöd som de behöver i vår primärvård och på våra sjukhus men också i kollektivtrafiken i den del som vi själva står för.

Det här tycker jag är det väsentliga när vi jobbar med personal och personalutveckling. Jag tycker att vi arbetar med detta på ett bra sätt i den blågröna majoriteten.

Någon som jag tycker är lite rolig är Robert Johansson. Han är en väldigt duktig retoriker och han talar bra i talarstolen, men var det någon som hörde hur många gånger han sade ordet sannolikt? Han har en helt egen sannolikhetslära när det gäller vad som kommer att hända i framtiden. Det är väl kul, det kan man ju ha, och så kan man ju säga i en politisk debatt om man befinner sig i opposition. Men hur mycket stör det våra verksamheter, och vilka signaler ger vi när den ena talar om att vi är beredda att slänga in mer pengar, vi förstår att ni behöver dem. Det finns självklart ingen verksamhet som inte vill ha mer pengar och resurser!

Det är en tuff omställning som vi står inför. Jag vill faktiskt be fullmäktige att lita på de chefer och VD:ar som vi har i vår organisation, att lita på att de faktiskt kan genomföra det uppdrag som vi har gett dem.

Återigen: Personalen är vår viktigaste kompetens! Med detta yrkar jag åter en gång bifall till regionstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 374
M a r g a r e t h a Å k e r b e r g (KD): Ordförande, ledamöter och åhörare! För att regionen ska kunna fortsätta med det oftast förnämliga och professionella arbete som all personal inom hälso- och sjukvården utövar dagligen alla dagar på året så måste vi se till att inspirera, uppskatta och se till att behålla vår personal. Det är en fråga som engagerar många, inte bara oss här i Region Stockholm utan även många på det nationella planet och kanske också på det internationella planet.

Som ordförande i kompetensförsörjningsrådet vet jag att vi i rådet har diskuterat och funderat på frågan om vilka insatser som skulle behövas för att inspirera till exempel ungdomar att söka sig till olika vårdutbildningar.

Kanske är detta inte ett primärt problem, för utbildningsplatserna är oftast fyllda. Det som är svårt är att avhoppen ökar oroande mycket inom nästan alla vårdutbildningar. Det är någonting som vi måste ta ad notam, och vi måste försöka förstå varför det är så. I den här frågan menar jag att både professionen och vi politiker har ansvar och ett arbete att göra. Vi kanske på ett tydligare sätt måste förklara vad studenterna har givit sig in på, vad den här utbildningen betyder, vilka arbetsuppgifter de kommer att utföra och i vilken miljö.

Avhoppen är som sagt oroande många, och det är ett bekymmer. Kompetensförsörjning talar vi ju om inte bara inom sjukvården. Det är ett brett behov inom olika områden, men just nu talar vi om sjukvård. Jag skulle önska att professionen, medier och vi politiker får fram en mer nyanserad beskrivning av hur det är att arbeta inom hälso- och sjukvården.

Jag har själv lång erfarenhet som både chef och annat inom sjukvården, och det krävs chefer som vågar, vill och har mod att vara chefer, som någon sade nyligen. Det är ingenting som ska vara ett slags lönetrappa. Det krävs speciella insatser och speciella förmågor att vara chef, menar jag. Det finns många goda exempel bland våra arbetstagare i dag inom vårdinrättningarna. Det är stolt personal som varje dag hjälper, stöder och tröstar medborgare som har sökt hjälp inom sjukvården. Tack för era insatser!

Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 375
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Herr ordförande, ledamöter, åhörare! Personalfrågor och kompetensförsörjningsfrågor är av oerhörd strategisk betydelse och avgörande för våra möjligheter att utveckla vården i den riktning som nog alla vi här i salen önskar.

Men vårt uppdrag handlar inte om att detaljstyra medarbetarnas arbete. Scheman, löner, arbetstider med mera är och ska vara en fråga som hanteras mellan fack och arbetsgivare och mellan medarbetare och chefer. Vårt uppdrag här i salen handlar i stället om att sätt upp mål och ge verksamheterna förutsättningar som krävs för att uppfylla de målen, samt förtroendet och verktygen att arbeta.

I det här budgetförslaget pekar vi i den grönblå majoriteten ut en tydlig politisk riktning. För det första ska vi stärka det lokala ledarskapet. Både på våra sjukhus och i den öppna vården ska organisationen präglas av tydliga beslutsled med tydliga mandat och tydligt ansvarsutkrävande. Alla medarbetare i Region Stockholm har rätt till en närvarande chef och årliga medarbetarsamtal. Ett exempel på detta arbete är nu den förändring i organisation som genomförs på Karolinska sjukhuset: chefsled kapas, mandat och ansvarsfördelning tydliggörs.

Jag ska vara tydlig. Som politiker detaljstyr jag inte hur man organiserar sitt arbete, men det är naturligtvis en självklarhet att samtliga fackliga organisationer ska höras i detta arbete, inte bara när det handlar om organisationen på Karolinska, utan även på alla andra sjukhus och naturligtvis i alla andra verksamheter också.

Vårt andra fokus är att säkerställa långsiktig kompetensförsörjning. Arbetet med att minska beroendet av hyrpersonal behöver intensifieras. Region Stockholms sjukvårdsverksamheter ska klara av att bemanna hälso- och sjukvården med rätt kompetens, på rätt plats och naturligtvis vid rätt tidpunkt. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska därför utarbeta långsiktiga prognoser över behov och tillgång till samtliga legitimations- och icke legitimationsyrken i hälso- och sjukvården i Stockholmsregionen. Region Stockholm ska också fortsätta satsningen på AT- och ST-utbildningar och erbjuda såväl undersköterskor som sjuksköterskor specialistutbildning med bibehållen lön.

För det tredje, mina vänner, ska tryggheten för våra medarbetare i vården öka. Ingen medarbetare i Region Stockholm ska behöva känna sig otrygg på jobbet. Nolltolerans ska råda mot alla former av trakasserier och kränkningar.

Ordförande, det är en stram budget som vi i majoriteten presenterar för år 2020. Jag är väldigt stolt över alla de medarbetare i vården som varje dag utför livsavgörande insatser för invånarna i vår region.

Avslutningsvis. Det är vi som politiker som skapar förutsättningarna, men makten ligger hos medarbetarna. Jag hoppas verkligen att vi om ett år har sett en ljusning i den situation som vi nu har.

Anförande nr 376
P e t r a L a r s s o n (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Regionrevisorernas rapport Patientflöden i en förändrad vårdstruktur publicerades för en månad sedan. De konstaterar att stora förändringar har genomförts i vården de senaste åren. Generellt finns behov av att stärka styrningen och uppföljningen av patientflödena så att gränssnitten mellan de olika uppdragen fungerar. Hälso- och sjukvårdsnämnden behöver bland annat utvärdera vilka effekter förändringarna har fått för flödet av patienter mellan olika vårdområden och hur incitamenten i avtalen påverkar patientflödena i sjukvårdssystemet.

Revisorerna bedömer alltså att det finns behov av att stärka styrningen och uppföljningen av patientflödena. Det gäller både de sjukhus och de vårdval som är granskade i rapporten. De kritiserar flödena mellan vårdvalen och sjukhusen och internt mellan akuten och vård-avdelningarna. Granskningen visar också att mångfalden av aktörer med delvis olika uppdrag gör att det är väldigt svårt att remittera patienter på ett korrekt sätt. Det är svårt att identifiera rätt mottagare, och detta komplicerar utskrivningsprocessen från vårdavdelningarna på sjukhuset. Så säger revisorerna.

Statistiken talar också sitt tydliga språk. I genomsnitt har beläggningarna på sjukhusen i regionen legat på 105 procent! Det är dessutom en ökning sedan förra året. Rekommenderad beläggning är 85 procent för att patientsäkerheten ska vara hög och arbetsmiljön bra.

Hittills i år har 20 procent av vårdplatserna varit stängda, och i september motsvarade det nästan 600 vårdplatser. Det här är inget nytt. Så här är det år efter år.

Nästan hälften av patienterna väntar längre än fyra timmar på akutmottagningen, och även om det är ett mått som kan diskuteras så är detta känslan hos personalen på akutmottagningen – där det ligger kvar 10–20 patienter på kvällen och lika många ligger kvar på morgonen och väntar på vårdplats. Den känslan är något som vi måste ta på allvar.

Det måste vara attraktivt att arbeta inom vården! Det måste vara en god arbetsmiljö! Och nu kommer nyheten att Södertälje sjukhus stänger en akutmedicinsk geriatrisk avdelning med 14 platser. Den har avlastat akuten – och den öppnade i januari! Besparingarna får effekter.

Det är överbeläggningar, det är platsbrist, det är stängda vårdplatser. Patienter hamnar fel i systemet, och i detta system vill den högst ansvariga politikern avveckla sig själv!

Jag hoppas att de politiker som vill vara kvar och ta ansvar satsar på ägarstyrningen och vågar fatta beslut och styra den här regionen. Jag vet att vi socialdemokrater både vill och vågar! Bifall till vår budgetreservation!

Anförande nr 377
J o n a s L i n d b e r g (V): Ordförande! Det pratas om att svensk sjukvård är sjukhustung och att den omställning som nu pågår är helt nödvändig. En omställning till nära vård tror jag att vi alla anser är nödvändig, men att ha dåliga ekonomiska förutsättningar för akutsjukhusen som behöver spara, menar jag inte är en del i en sådan omställning.

Om man studerar svensk sjukvård och jämför med internationella mått så ser man att andra länder som har väldigt stark nära vård har ungefär 4,7 vårdplatser per tusen invånare. I det här landet ligger vi på mellan 2,2 och 2,7 vårdplatser per tusen invånare. Det här med att vi har en väldigt sjukhustung vård är kanske lite mer komplext än att bara tala om var resurserna hamnar.

Jag tänker att det är lite slående att det ytterst ansvariga regionrådet knappt talar om sjuksköterskebristen i sitt inledningsanförande. Sjuksköterskebristen är det som är hela den våta filten över situationen i akutsjukvården i dag, alltså kronisk brist på sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor i 24/7-verksamheter. Vi har också väldigt svårt att få fler allmänläkare i den här regionen att orka jobba heltid på våra vårdcentraler.

Vad betyder det då att vara en attraktiv arbetsgivare? Det står ju om detta i ert budgetförslag på flera ställen, och har gjort så i många år. Jo, en sak är lönen. Vi är nog eniga om här inne att man ska ha god löneutveckling. När du, Irene, säger att man behöver många arbetsgivare att välja mellan för att höja sin lön, och frågar varför man bara ska ha en arbetsgivare. Det är ni som har omöjliggjort för regionen att tillåta konkurrens med lön inom våra egna verksamheter. Det skulle ju kunna vara en metod. Om man går från en verksamhet till en annan så får man högre lön. Då skulle vi behålla personal.

Vi har arbetstider som sliter ut vår vårdpersonal. Jag har sett väldigt få försök i den här regionen att göra någonting åt de ohälsosamma treskiftsanställningar som präglar våra akutsjukhus.

Jag tror att vi behöver vända på steken för i dag är det så att du tjänar mer ju lättare patienter du tar hand om och ju bekvämare arbetstider du har. Egentligen borde det vara tvärtom. Om man jobbar på de enheter där patienterna är sjukast och där du måste jobba på julaftons natt så bör du rimligtvis tjäna mer, men jag ser inte någonstans i ert budgetförslag hur sjukhusen ska få möjligheter att rusta sig för det.

Vi är också bekymrade över hurdan arbetssituationen är för våra allmänläkare. Det är den vårdnivå som ni säger att ni vill belasta eller föra över mycket mer ansvar till. Det är den grupp i Region Stockholm som har minst fortbildning av alla läkare i hela Sverige. Jag tycker att man behöver rikta sina insatser till dels den kroniska bristen på specialistsjuksköterskor och sjuksköterskor, dels möjligheten för distriktsläkare och annan profession att verka under goda arbetsvillkor på vårdcentralerna.

Vi behöver både fler vårdplatser och förstärkt nära vård. De sakerna går hand i hand.

Anförande nr 378
Regionrådet B r o b e r g (M): Det är ju intressant att ni vill ha mer nära vård, och jag märker att du också har läst på lite om hurdant det är i övriga världen. Det har jag också.

Enligt OECD, som jämför världens sjukvård, så är det så att vi i Sverige har hela 85 procent av våra läkare är på akutsjukhusen men i övriga världen är det 50 procent. Ändå säger ni att vi ska behålla alla läkare på Karolinska sjukhuset trots att 20 procent av vården har flyttat därifrån. Hur får ni det att gå ihop?

Det hänger inte ihop, man kan inte prioritera allt. Vi vill fortsätta omställningen av Framtidens hälso- och sjukvård och i det läget måste vården komma närmare patienterna och det måste läkarna också göra.

Anförande nr 379
Jonas Lindberg (V): Jag ska svara kortfattat på det. Jag tycker att Moderaterna har en ganska låg kunskapsnivå, måste jag säga, om hur det svenska sjukvårdssystemet står sig vid en internationell jämförelse.

Vi har många läkare på sjukhusen, ja, men de jobbar också i mottagningsverksamhet som i övriga Europa finns ute på stan. Det finns fördelar med att ha det som i Sverige, det har vi också sett eftersom våra medicinska resultat ligger i framkant.

Det är också så, skulle jag vilja hävda, att sjukare patienter men färre patienter kan generera mer personal. Detta är också en anledning till att Karolinska sjukhuset kanske behöver ha kvar sina läkare, eftersom ökad vårdtyngd kräver mer personalresurser.

Anförande nr 380
Regionrådet Broberg (M): Faktum kvarstår! Vi har redan i dag 85 procent jämfört med övriga världens 50 procent. Det kanske kan förklaras delvis med de faktorer som du nämner, men inte helt och hållet.

Vi behöver fler läkare i den nära vården.

Anförande nr 381
Jonas Lindberg (V): Då kan ni avveckla vårdval primärvård, för det är någonting som har försämrat möjligheterna för primärvårdsläkare att jobba.

Anförande nr 382
Tage Gripenstam (C): Det som slår mig lite i den här diskussionen är att man nu börjar tala om ägarstyrning av sjukvården. Därför blir ju min fråga omedelbart: Hur kortsiktig ska regionen vara i ägarstyrningen? Ska regionen vara så kortsiktig som Socialdemokraterna är eller ska regionen vara så långsiktiga som vi i majoriteten är i Framtidens sjukvård? Det är bara en fråga.

Frågan om Södertälje sjukhus kom upp i debatten. Det kom ju en glädjande nyhet i morse. Det tyder ju på ett gott ledarskap på det sjukhuset, att man nu har ekonomin i balans det här året. Där har man gjort precis det man ska.

Så kom nästa nyhet. En del i det är åtgärder. Ja, kanske inte så konstigt. Geriatriken förändras. Det går från 72 till 66 platser. Ingen personal varslas. Man kan ju ha en sannolikhet kring det också och säga att kvaliteten blir bättre på de platser som blir kvar eftersom personalstyrkan inte förändras.

Det finns lite olika sätt att jobba med det här, och den här så kallade silverexpressen påverkas inte.

Anförande nr 383
A n n a - L e n a J o h a n s s o n (L): Ordförande, ledamöter och åhörare! Att Region Stockholm är landets största arbetsgivare känner vi till. Medarbetare är det viktigaste vi har. Utan medarbetare som trivs kan vi inte ta hand om de patienter eller de kollektivtrafikresenärer och allt annat som finns i vår region.

När regionen växer och i takt med att den medicinska utvecklingen också leder till att vi får mer avancerad behandling och till att vi kan erbjuda mer avancerad behandling till fler sjuka och kroniskt sjuka patienter, så ställs det också krav på att regionen ska vara en attraktiv arbetsgivare som har kompetent personal som verkligen jobbar på toppen av sin profession, som många har nämnt här tidigare.

Hur gör man detta? Det är särskilt viktigt, ska jag säga, när vi nu likt andra regioner och kommuner i landet går in i ett betydligt kärvare ekonomiskt läge några år framåt. Detta gäller oavsett vem som styr. Oavsett om det är ett rött eller ett blågrönt styre så kommer det att bli tuffare i hela Sverige.

För att lyckas behålla medarbetare, att utveckla medarbetare, att få medarbetarna att känna sig glada när de går till jobbet och förhoppningsvis glada när de också går hem från jobbet då krävs det ett väldigt gott ledarskap. Satsar vi våra resurser främst på ledarskapet så tror jag att vi har väldigt mycket att vinna.

Jag är ju kommunpolitiker främst, kommunalråd i Sollentuna med ansvar för vård och omsorg, och vi brukar ofta säga: Tänk, om vi kunde upphandla cheferna i stället för vårdföretagen! Då skulle vi vinna väldigt mycket.

Ett gott ledarskap är faktiskt A och O. Där har politiken inte något att göra. Vi ska inte lägga oss i detaljerna, utan det goda ledarskapet sköts bäst av professionen. Sedan ska vi givetvis ge förutsättningar för att man ska kunna bedriva en bra verksamhet.

Jag tänker också på att många nu säger att det är förfärligt, det som händer med uppsägningar och annat. Jag har själv ett förflutet inom sjukvården. I mitten på 1990-talet styrde Socialdemokraterna i Stockholms läns landsting, jag kollade upp det. Då jobbade jag på Karolinska sjukhuset. Då bestämde sig den röda majoriteten för att göra sig av med undersköterskor. Sjuksköterskorna skulle jobba nära patienterna, så ett stort antal undersköterskor sades upp på Karolinska sjukhuset. Tyvärr visade det sig att det inte var en så jättebra idé, och undersköterskorna hade heller inte fått vidareutveckling, de gick till andra jobb. Många jobbade på hotell och andra dagtjänster som visade sig vara betydligt trevligare än jobbet på sjukhuset. Vi fick svårt att rekrytera. Jag jobbade själv på neurologen på den tiden och minns att det blev ganska problematiskt när vi stod där ett antal sjuksköterskor utan undersköterskor.

Det gäller att vi tar hand om de undersköterskor som vi har anställda och även ser till att de får specialistutbildning likaväl som sjuksköterskorna.

Detta är också viktigt när vi nu ställer om en hel del av sjukvården så att den ska finnas i högre grad där människor faktiskt bor, ute i kommuner och i regionen. Det är den sjukvården som vi ska stärka. Det här är en resa, det är en kulturförändring, skulle jag vilja påstå, som medarbetarna i regionen gör.

Det är ganska fint att jobba på Karolinska sjukhuset, det tycker personalen fortfarande. Det är inte lika fint att jobba på en primärvårdscentral i Edsberg i Sollentuna, det kan jag lova.

Det är vi som måste se till att den här resan faktiskt blir bra. Och den blir inte bra om inte personalen får vara med. Därför ska givetvis de fackliga organisationerna och medarbetarna vara med på den resan. Jag tror att det är helt rätt väg att gå.

Den specialiserade sjukvården ska ges på sjukhusen. Den andra sjukvården ska ut på närsjukhusen, närakuterna och ut på primärvårdscentralerna. Vi kan inte klara de utmaningar som vi står inför i framtiden med en åldrande befolkning utan en mer avancerad läkemedelsforskning och annat som ger oss metoder som gör att vi absolut kan ta hand om de svårast sjuka och bota fler och fler från sjukdomar, för det är väl det som är själva uppdraget.

Det kommer att vara jobbigt några år. Det är aldrig roligt med förändringar, men ibland är de faktiskt helt nödvändiga.

Jag skulle också vilja ta upp frågan om samverkan. Vi samverkar naturligtvis med andra regioner rörande en del av specialistvården, men vi ska också samverka med kommunerna. Riksdagen har nyligen antagit en lag om samverkan vid utskrivning, LUS:en som den kallas, för att få ut patienterna snabbare från sjukhusen ut till kommunerna. Det är ju jättebra, men det krävs också ganska mycket av personalen och våra medarbetare. Det arbetet ska fortsätta.

Visst står vi inför utmaningar, men jag är helt övertygad om att vi klarar av dem om vi gör arbetet tillsammans.

Med detta vill jag yrka bifall till regionstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 384
Samuel Klippfalk (KD): Herr ordförande, åhörare, ledamöter, medborgare som eventuellt tar del av den här debatten! Regionens största tillgång är de tusentals medarbetarnas insatser och kompetens inom vitt skilda områden. Vi är Sveriges i särklass största arbetsgivare. Som sådan har vi tillsammans med fackförbund, regiondirektören och vårdens chefer ett ansvar för att arbetsmiljön ska vara attraktiv och för att tillräckligt många arbetar i vården.

Utmaningen ligger dels i att få tillräckligt många nyutbildade både inom grundutbildningar och inom specialistutbildningar för att täcka behovet, dels i att få erfaren personal att stanna kvar. Framför allt har vi två stora utmaningar: att få fler specialistutbildade sjuksköterskor och att få den erfarna personalen att stanna kvar i vården.

För att vi ska komma till rätta med den första utmaningen lägger vi nu ett starkare krav på alla vårdvalsaktörer att tillhandahålla utbildningsplatser och delta i klinisk forskning. Vi betalar också specialistutbildning för sjuksköterskor inom områden där vi ser att det råder brist. För läkare fokuserar vi på geriatrik, allmänläkare och psykiatri.

Den andra utmaningen, att få erfaren personal att stanna, är på sätt och vis den svåraste utmaningen. Det handlar om lön men också om att utvecklas och delta i förbättringsarbete och forskning. Därför har vi infört ersättningar som ger vårdpersonalen incitament att bedriva ett kontinuerligt förbättringsarbete. Det ska inte vara kortvariga projekt utan ett kontinuerligt arbete. Det är det viktiga.

En väldigt viktig faktor för trivseln på arbetet är chefsskapet. Det är en viktig faktor.

Att personalen har möjlighet till arbetsplatsförlagd utbildning, fortbildning och vidareutbildning, att personalen kan få arbeta på toppen av sin kompetens och att utbildningen också leder till mer pengar i plånboken är sådana faktorer som skapar en attraktiv arbetsmiljö.

Anförande nr 385
Staffan Norberg (V): Ordförande, fullmäktige! En viktig lärdom för mig är att vi måste lita mer på personal och patienter än på konsulter. Att lita på professionen mer än på oss folkvalda brukar ju vara något som framhålls från borgerligt håll, men det som vi har sett i Region Stockholm borde snarare göra att det är vi i oppositionen som borde våga lita lite mer på professionen. Allt det som jag har sett det senaste året bär syn för sägen.

Alltför mycket fokus har hamnat på de hundratals miljoner som sorgfälligt gått förlorade till konsulter på Boston Consulting Group. Det som kanske är viktigast för att förstå det nuvarande problemet är sådant som handlar om hur man går till väga för att minimera fortsatta förluster både av kunskap och av pengar.

Det är viktigt att Region Stockholm är en attraktiv arbetsgivare. Därför är sjukvårdens personalsatsningar den allra viktigaste pusselbiten för att säkerställa att vi får personal för att bedriva verksamheten i regionen. Det är inte precis det som vi har sett i Region Stockholm det sista året.

Den akuta personalförsörjningen är ju allvarligt hotad av att utbildningsplatser för både sjuksköterskor och läkare är otillräckliga eftersom en stor och växande del av rutinsjukvården bedrivs hos privata vårdgivare som inte ingår i akutberedskapen. Möjligheten att utbilda sig till specialist är viktig. Att detta dessutom kan ske med bibehållen lön är viktigt. Om vi monterar ned akutsjukhusen så monterar vi också ned utbildningsmöjligheterna för våra medarbetare.

Allmänläkare i Stockholm har faktiskt sämst möjligheter till fortbildning i dagens läge. Kompetensförsörjningen i Region Stockholm måste förstärkas! Bifall till Vänsterpartiet budgetreservation!

Anförande nr 386
Victor Harju (S): Ordförande, ledamöter, åhörare, personal i vården! Med 6,4 procent ökade vårdvalens kostnader förra året. Samtidigt fick sjukhusen uppräkning med 1,5 procent i avtalet. Sjukhusen får ej delta i vårdvalen. Det är grunden i vår kritik. Nu nog om vårdval.

Det råder anställningsstopp på våra akutsjukhus, samtidigt som massuppsägningar görs på det ena. Det råder brist på vissa specialiteter på Södertälje sjukhus, Danderyds sjukhus och på SÖS. Det handlar om personer som kommer att få kicken från Karolinska och vars kompetens det skulle vara bra att kunna ta till vara vid de andra sjukhusen. Svenonius talade lite tidigare om omställning lite i taget. Men massuppsägningarna är inte lite i taget, utan brist på styrning över lång tid. Det är det som blir tydligt.

Professionen flaggar för att de som nu tvingas lämna sina anställningar kommer att hamna i läkemedelsindustrin och i *life science*-sektorn, inte i primärvården. Det är jättebra för den sektorn, men det är dåligt för vården.

Vi kommer att ha väldigt svårt att locka tillbaka de här personerna, som ofta är de yngsta läkarna, när vi ser pensionsavgångarna och den pensionspuckel som vi ser framöver. Jag vill även slå ett slag för personalens möjligheter till forskning. Det är viktigt för att bli en bättre arbetsgivare.

I den senaste medarbetarundersökningen svarar 40 procent på forskningsflaggskeppet Karolinska att de inte har tid att genomföra den forskning som redan finns som en del av deras tjänst. Det är allvarligt, och det lär inte bli bättre med de senaste veckornas besked.

Jag vänder mig till både Nässén och Svenonius: Det här går inte att skylla på sjukhusledningen. I det här fallet bär ni ansvaret för att vidta långsiktiga åtgärder i den situationen. Möjligheten till forskning, innovation och utveckling är en förutsättning för god personalpolitik. Yxhugget kommer att påverka både forskningen och personalen negativt. Bifall till Socialdemokraternas räddningspaket för vården!

Anförande nr 387
Robert Johansson (S): Vi socialdemokrater har alltsedan det första vårdvalet infördes år 2007 krävt att de måste delta i forsknings- och utbildningsuppdraget. Nu påstår ni att ni inför det. Men ni har inga sanktioner. Det är ungefär som att SL skulle utfärda arga lappar till plankare i stället för böter.

Vi socialdemokrater stöder nivåstruktureringen och vill också betona den nära vården. Vi håller med om att den innebär en strukturförändring. Sådana har vi god erfarenhet av i det här landet från varvsindustrin, tekoindustrin med flera. Men strukturförändringar måste genomföras genomtänkt, planerat och med ett helhetsgrepp tillsammans med de fackliga organisationerna.

Vi förstå faktiskt inte varför regionstyrelsen måste slå svenskt rekord i snabb och ogenomtänkt strukturförändring. Sådant skapar bara rädda medarbetare, och det hotar hela vårdsystemet.

Anförande nr 388
Regionrådet Svenonius (M): Herr ordförande, fullmäktige! Omställningen, förändringen är inte lätt – men jag vidhåller fortfarande att den är helt rätt. Och den är inte oplanerad, Robert Johansson. Det här har diskuterats i ett decennium i den här salen med allt större konkretion av hur det här ska genomföras!

Vi har genomfört investeringar i varenda sjukhusbyggnad för att förbättra arbetsmiljön och för att kunna modernisera vården. Allt detta har varit en del i den stora Framtidens hälso- och sjukvårdsplaneringen som också har tagit sikte på en utflyttning av vård så att den kommer närmare patienterna, för att den som inte behöver ligga på sjukhus inte ska ligga på sjukhus.

Om man kan få vård någon annanstans så ska man få det, trygg och nära vård, även vid trygga geriatriska enheter. Vi har byggt ut närakuterna men också vårdvalen där man kan genomföra ett antal ingrepp mer kostnadseffektivt. Vårdens pengar räcker till mer vård för de sjuka patienterna. Det tycker jag är otroligt viktigt.

Vi får heller inte glömma att vi behöver de här anställda inom andra delar av vården. På de ställen där det råder anställningsstopp, där sker det också en särskild anställningsprövning av de befattningar som är särskilt kritiska. Sjukhusdirektörerna har fått eget mandat att genomföra detta.

Vi ska då komma ihåg, slutligen, det vi redan har pratat om flera gånger om. Karolinska har minskat vårdproduktionen med 20 procent. Det varsel som nu är lagt innebär 4 procents personalminskning. Det innebär att man verkligen inte har minskat personalstyrkan lika mycket!

Man har ännu inte gått från varsel till uppsägning, och jag vet ju att åtminstone Robert Johansson är väl förtrogen med den skillnaden. Vi vet inte hur många som de facto lämnar vården och hur många som kan flytta in på andra jobb i den naturliga omställning som sker med personalomsättning.

Slutligen vill jag tacka för att vi har haft en bra och belysande personalpolitisk diskussion. Jag vill särskilt rikta mig till våra anställda: Stort tack för det fantastiska arbete som ni utför och för att ni är med i den stora omställningsresa som kommer att ge en ännu mer fantastisk vård till länets invånare! Tack!

Anförande nr 389
Robert Johansson (S): Herr ordförande! Ja, det sker ombyggnader på våra sjukhus, och det sker utflyttning av vård, men det som också sker är inflyttning till enkelrum. 520 tjänster övertid bara på Kommunals område på Karolinska. Det är inte siffror från Kommunal, det är siffror från Karolinska Universitetssjukhuset.

Om det här är en genomtänkt omstrukturering, varför sker då den här delen så himla snabbt? Om det här är genomtänkt så får jag faktiskt ont i magen!

Tack för debatten! Bifall till den socialdemokratiska budgetreservationen!

Fastighet och service

Anförande nr 390
Regionrådet B r o b e r g (M): Herr ordförande! Den som väntar på något gott kan ju aldrig vänta för länge! Men nu är det äntligen dags för lite fastighets- och servicedebatt här i salen.

Jag tror att alla politiker från höger till vänster, oberoende av i vilket hörn av GAL–TAN-skalan som man befinner sig i, så vill man gott, man vill väl. Man vill åstadkomma bra saker för väljarna. Alla som sitter här inne vill säkert ha bra sjukvård för alla invånare i Stockholms län, en sjukvård som gör människor friska och en kollektivtrafik som är världsbäst, inte bara näst bäst.

Men grunden för allt detta handlar om att vi måste vårda ekonomin och ha en budget i balans. Men tyvärr verkar oppositionen inte ta så allvarligt på sådana saker som en fullt ut finansierad budget. Under dessa två dagar har vi sett många exempel på ofinansierade förslag. Från oppositionen hör vi också ständigt och jämt ropen skalla: skär ner eller ta bort vårdvalen.

Men vårdvalen innebär ju vård. Vem ska ta hand om dessa patienter? Är det beskeden ”var god dröj” och ”ställ dig i kön” som gäller? Och de långa vårdköer som vi ser i andra regioner utan blågröna styren runt om i Sverige, är det dem ni vill ha hit?

I dag röstar dessutom riksdagen, med Socialdemokraterna i spetsen, igenom ett förslag som innebär att vi om mindre än sex veckor ska betala 1 miljard mer till andra delar av Sverige, och de kommande åren tycks miljarderna som Region Stockholm ska betala till andra delar av Sverige bara ut att öka. Om några år är kostnaden hela 4,2 miljarder kronor per år.

Att bara vilja räcker inte, politikens uppgift är svårare än så. Politik är att prioritera och inte att ge allt till alla, för då räcker pengarna inte till. Det är en tuff uppgift att prioritera eftersom prioritera också betyder att välja bort för att kunna finansiera det man står för, åtminstone om man sitter i majoritet.

Som opposition kan man ju – och det har vi också sett många exempel på – lägga fram förslag utan finansiering eller använda samma pengar flera gånger om. Socialdemokraterna har bland annat planer på att bygga fyra nya närsjukhus och avsätter 1 miljarder kronor till detta, men när Ersta bygger ett sjukhus så kostar det 2 miljarder. 1 miljard räcker inte till ett sjukhus, än mindre till två eller fyra sjukhus! Det går inte ihop!

Men det innebär ju ingen större katastrof så länge man inte har några akuta planer på att sitta i majoritet. Här i Region Stockholm har vi ett stabilt styre, så jag tror att ni kan ta det lugnt. Ni kan luta er tillbaka, vi tar hand om det här.

Vi har dock fullt upp. Vi bygger och rustar för framtidens vård. I Region Stockholm har det under den senaste tiden varit flera invigningar runt om i regionen. För Södertälje sjukhus invigde vi en ny vårdbyggnad, på Karolinska sjukhuset i Solna invigdes Gävlegatan 55, och senare i veckan invigs en ny akutvårdsbyggnad på Danderyds sjukhus och även nya psykiatriska vårdplatser på Nacka sjukhus.

Förra året vann en av våra nya sjukhusbyggnader på SÖS pris som Årets miljöbyggnad. Nu har även akutvårdsbyggnaden på Danderyd och den nya behandlingsbyggnaden för operation, intervention och röntgen på Karolinska Universitetssjukhuset Huddinge nominerats till Miljöbyggnad guld. Miljöarbetet fortsätter framåt.

En bärande princip för fastighets- och servicenämnden är också att Region Stockholm ska bli effektivare. Varje skattekrona ska användas på ett sätt som ger maximal nytta. Jag noterar, när jag läser oppositionens budgetförslag, att vissa partier inte ens har bemödat sig om att skriva om detta. Men fastighets- och servicenämnden har en mycket viktig uppgift som består i att få mer pengar till vård och kollektivtrafik och med kraft motverka skatteutjämningens långtgående effekter.

Vissa här i salen verkar se alla effektiviseringar som något av ondo, men det finns exempel på att vi kan göra samma saker till lägre kostnad. Ett exempel är lönehanteringen. I dag kostar en lönespecifikation i en av regionens verksamheter 78 kronor, medan kostnaden i en annan av regionens verksamheter endast är 60 kronor. Bara genom att använda sig av *best practice* och använda det billigaste arbetssättet kan vi spara flera miljoner kronor. Detta är bara ett litet exempel men nog så viktigt på hur vi faktiskt kan spara pengar. Och många bäckar små… som ni vet.

De hemtagningar som vi nu kommer att göra med serviceförvaltningen kommer att tjäna stockholmarna väl under lång tid framöver. Med prioritering som grund har vi i koalitionen lagt det här budgetförslaget i samförstånd och med ansvarstagande. Vi lovar inte allt till alla, vi finansierar det vi lovar och vi genomför det vi lovar. Jag yrkar bifall regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 391
Rolf Lindell (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Dessvärre, Charlotte Broberg, så kan vi ju inte bra sitta stilla och i lugn och ro se på hur ni bygger och ordnar upp det hela. Det är ju så här. För tre mandatperioder sedan i samband med att landstinget diskuterade den nya sjukvårdspolitiken och Framtidens hälso- och sjukvård så började vi diskutera på allvar här i salen frågan om fastigheter och investeringar. Vad ska vi göra och hur ska det här hänga ihop? Ni har alltså haft tre mandatperioder plus ett år i den här mandatperioden på er att försöka göra någonting åt det faktum att ni vill ändra strukturen mellan det stora sjukhuset i fronten och alla andra.

Det har varit en period av ryckighet och av dålig styrning, och det har till exempel visat sig i att ni lägger ner fastighetsinvesteringsberedningen, men så kom den tillbaka så småningom.

Det här är naturligtvis någonting som vi har kritiserat löpande. Äntligen får vi en fastighets- och servicenämnd, en renodlad nämnd som har möjlighet att fatta de samordnande beslut som behövs för att vi ska få ihop fastighetsbyggnad med sjukvårdsutveckling.

Men den här beslutsprocessen är alltså fortfarande ryckig. När ni kommer i beråd och behöver mer pengar, då sätter ni i gång en försäljningsprocess. Det är alltså ad hoc-mässigt och det är ryckigt i den planering som ni har.

Byggen försenas och de fördyras. Det är nu efter dessa tre mandatperioder plus ytterligare ett år i den här mandatperioden som vi äntligen står i ett läge då vi får avlastande investeringar i nya byggen på olika akutsjukhus. Det har vi alltså väntat på i flera år. Det är därför ingenting som man då kan slå sig för bröstet med och påstå att man har gjort på ett bra sätt.

Jag skulle vilja säga som så, att jag skulle gärna vilja höra av fastighetsregionrådet vad du egentligen har för visioner med att äntligen få till stånd en samlad syn på fastighetsinvesteringar och vårdutveckling. För det är det som behövs – både bra fastigheter och vårdutveckling. Det efterlyser vi fortfarande.

Anförande nr 392
Thomas Magnusson (V): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Charlotte inleder den här debatten med orden Den som väntar på något gott väntar inte för länge, eller vad du sade. Jag har väntat länge på den här diskussionen och därför blir jag lite överraskad när du börjar diskussionen med att också diskutera vårdvalen. De är ingenting som vi i fastighets- och servicenämnden egentligen ska ägna oss åt.

Däremot är det så att vi behöver använda den här tiden för diskutera viktiga saker som vi hanterar. En sådan sak är det projektavtal som finns mellan Region Stockholm och Swedish Hospital Partners angående NKS. Det är ett avtal som kostar mycket, ett avtal som vi kan föra en diskussion om huruvida det var bra eller dåligt att ingå. Det verkar nu som om även Moderaterna tycker att det inte är något bra avtal, men som Charlotte säger är politik inte bara att vilja, man måste göra

någonting också. Det är därför som vi i vårt budgetförslag från Vänsterpartiet säger att vi vill tillsätta en opartisk utredning för att undersöka vad det kostar att säga upp OPS-avtalet och vilka konsekvenser det i så fall skulle få.

Detta är nämligen ett ekonomiskt åtagande som sätter sin prägel på all övrig fastighets- och serviceverksamhet. Charlotte väljer att använda begreppen runt skatteutjämningen som skäl till att vi måste tänka på ekonomin. Jag tycker att det är otroligt mycket viktigare att vi funderar på vilka egna insatser vi gör i den här regionen och vilka egna beslut vi har fattat som också kan påverka ekonomin.

Det är därför ganska logiskt från majoritetens sida att man nu av penningskäl vill försälja gamla Karolinska sjukhuset, Jakobsberg, Beckomberga och så vidare. Ni skyller på skatteutjämningen, men ni vände inte på varje skattekrona när ni fattade OPS-beslutet.

Vi i Vänsterpartiet vill i stället ge ett uppdrag till regionstyrelsen att analysera behovet av vårdlokaler och därför behålla gamla Karolinska tills vidare. Vi tror att det skulle vara nyttigt att i stället fundera på hur vi ska kunna säkerställa de fastigheter som vi behöver för vården.

Vi brukar prata om att öppna stängda vårdplatser. Det är inte en fastighetsfråga, för de platserna finns redan. Däremot var det som man diskuterade i avsnittet före detta, om kompetensförsörjningen, alltså huruvida personalen finns.

Med de orden, herr ordförande, yrkar jag bifall till Vänsterpartiets budgetreservation!

Anförande nr 393
L e o n i d Y u r k o v s k i y (SD): Ordförande, ledamöter och åhörare! Region Stockholms investeringsstrategier och fastighetspolitik uppnår årligen mångmiljardbelopp och utgör en väsentlig del i såväl hälso- och sjukvårdsverksamheten som kollektivtrafiken.

Sverigedemokraterna verkar för att tillämpa ett konservativt tillvägagångssätt som innebär en försiktig och säker utveckling samtidigt som vi värnar om tidigare investeringar som regionen redan har tagit skattebetalarnas pengar i anspråk för. Regionens investeringar delas upp i två huvudsakliga kategorier. Det är strategiska investeringar, som står för strukturella förändringar och utökning av regionens verksamhet, och ersättningsinvesteringar, som säkerställer den nuvarande verksamheten och bevarar värdet på regionens tillgångar. Både strategiska investeringar och ersättningsinvesteringar är nödvändiga för att uppfylla regionens syfte, men fördelningen mellan dessa två är en politisk prioriteringsfråga. Det är mer kostnadseffektivt att underhålla redan genomförda investeringar och i samband med det, och det mer komplicerade läge som regionen nu står inför, blir ersättningsinvesteringar en sund prioritering enligt oss sverigedemokrater.

Vi vill även omvärdera förhållningssättet när det gäller ägandet av våra gemensamma fastigheter. Regionens fastighetspolitik kan inte bara handla om att klara av ett tillfälligt behov, ett projekt, ett verksamhetsår eller en mandatperiod, utan det måste handla om att skapa en trygghet som sträcker sig över generationerna.

Det råder inget som helst tvivel när det kommer till den efterfrågan som finns på fastigheter i Stockholmsområdet, och vi bör heller inte agerar som om vårt gemensamma innehav är något slags börda. Vi ska inte sälja ut fastigheterna för att sedan hyra dem igen. I stället bör det vara vi som hyr ut fastigheterna, och på så sätt skapar vi trygghet för Stockholms läns alla invånare, både ekonomiskt och när det kommer till att säkra framtida regional verksamhet. Sverigedemokraterna föreslår därför att Region Stockholm genomför en övergripande utredning för att undersöka hur fastighetsinnehavet kan förvaltas kostnadsneutralt genom eget ägande.

Ett konkret exempel på en fastighet som vi vill bevara är byggnaden för det som brukar kallas Gamla Karolinska. Jag är väldigt glad att höra att vi inte är det enda partiet som värderar den byggnaden. Det finns mycket som pekar på att den byggnaden kan komma att behövas även i

framtiden, för Stockholms län växer och med det även kraven på sjukvården. Hittills har vi haft verksamheten på Karolinska Sjukhuset som redan från början har vuxit, och det finns inga tecken på att detta skulle förändras inom en överskådlig tid. En försäljning av byggnaden skulle inte bara minska dagens kapacitet utan även försvåra en framtida expansion av sjukhusverksamheten. Flera exempel är fastigheterna för Jakobsbergs sjukhus och Bromma sjukhus. Här vill vi att en ordentlig analys av framtida vårdbehov genomförs innan regionen avyttrar ännu fler lämpliga lokaler.

Vidare på Sverigedemokraternas konservativa linje och förvaltarskapstanke kommer vi till frågan om Berga naturbruksgymnasium, som är en unik och värdefull del av Region Stockholms verksamhet. Förutom att vara länets enda gymnasieskola med naturbruksinriktning är det också ett värdefullt och fullt fungerande lantbruk med tillhörande stallar, ladugård, ridhus och internat. Naturbruksgymnasiet verkar för att arbetsmarknaden ska få tillgång till kompetent personal inom de gröna näringarna med unika utbildningarna. Det är därför enligt vårt synsätt relevant ur tre perspektiv: arbetsmarknadspolitiskt, miljöpolitiskt och kulturpolitiskt.

Ett levande lantbruk i Region Stockholm innebär stora klimatvinster då transporterna minskar med en större andel närodlat i mataffärerna, något jag tror att vi alla här kan ställa oss bakom. Bristfälliga upphandlingar är tyvärr för Region Stockholm en av de största orsakerna till förlorade skattepengar. Det är något som med all rimlighet äventyrar medborgarnas förtroende och i förlängningen också vår roll som offentlig förvaltare.

Det är inte alltid möjligt att från politiskt håll isolera och åtgärda enskilda problem i de regionala upphandlingsprocesserna, men samtidigt kan vi konstatera att det finns ett stort utrymme för förbättringar. Sverigedemokraterna anser därför att en generell kvalitetshöjning måste göras, exempelvis genom att utöka antalet relevanta anställningar, rekrytera kompetens som i dagsläget saknas eller genom att finansiera utbildningsmöjligheter för redan berörda personer. Därför anslår Sverigedemokraterna 20 miljoner kronor till att just förbättra upphandlingsverksamheten.
Med detta yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas budgetalternativ.

Anförande nr 394
D a n i e l S u n e s s o n (C): Herr ordförande! Sveriges samtliga regioner har tuffa tider just nu, särskilt också Region Stockholm, som går in i tuffa tider med vikande skatteunderlag och sämre konjunktur. Dessutom kommer vi i större utsträckning att ekonomiskt stötta våra kompisar i alla andra regioner runt om i landet. Som Charlotte sade behöver vi för att klara av vårt åtagande med en nära sjukvård i världsklass, attraktiv och modern kollektivtrafik, klimatrobusta fastigheter och att vi klimatneutralt tillsammans med en levande landsbygd och en livsmedelsproduktion på hemmaplan jobba smartare.

För oss i Centerpartiet är det självklart att försöka vända den ekonomiskt tuffa utmaningen till en möjlighet att bli mer innovativ och att med verksamhetens främsta ögon göra det bästa av det vi har i stället för att bygga nytt. Det skonar både ekonomin och miljön.
Regionen genomför därför just nu en genomgripande organisationsförändring med att samla gemensam administration, service, upphandling och inköp i centrala enheter. Genom denna förändring minskar vi den gemensamma overheadkostnaden, får bättre kostnadskontroll när det gäller inköp och upphandling och låter personalen arbeta tillsammans i ändamålsenliga och moderna lokaler. Vi samlar kompetens och resurser och stärker därmed organisationen och blir inte lika sårbara som tidigare. Personalen gör just nu en fantastisk resa i den här förändringen.

Som tidningarna i stora rubriker med rätta har uppmärksammat behöver vi hela tiden bli allt bättre på upphandling genom att fortsätta det arbete som nu är igång med att jobba i dialog med leverantörerna och för att få det vi verkligen vill ha och till bästa pris.
För att bli ännu effektivare och minska kostnaderna måste vi hela tiden se över fastighetsbeståndet. Vi måste säkerställa att vi har ändamålsenliga lokaler i dag och också för framtidens behov. Vi behöver i regionen dessutom mer effektivt hantera tomställda lokaler och hitta alternativa intäktsmöjligheter. Vi behöver till och med vara lite kluriga — kanske centerpartistiskt kluriga — i idéerna om hur vi kan använda lokalerna på allra bästa sätt.

Det vi framöver även behöver göra är att ta ytterligare steg för att klimatanpassa och fortsätta den resa som fastighetsbeståndet genomgår och klimatomställa dem för att uppnå de högt uppställda klimatmål som vi har i regionen. För regioner i allmänhet och Region Stockholm i synnerhet måste varje skattekrona utnyttjas med maximal kostnadseffektivitet. Det vill Centerpartiet och majoriteten uppnå med denna budget.

Därmed yrkar jag bifall till majoritetens förslag.

Anförande nr 395
N i n o s M a r a h a (L): Ordförande, fullmäktige! I den här debatten vill jag ta upp tre viktiga frågor för regionen, för den blågröna koalitionen och för Liberalerna. Vad gäller psykiatrin är vi medvetna om att lokalerna på flera håll är eftersatta och att det finns ett stort investeringsbehov. För Liberalerna är det viktigt att göra vad vi kan också på kort sikt innan de nya investeringarna är på plats. Därför har vi drivit igenom ett uppdrag till Locum att som hyresvärd ha dialog med vårdgivarna för att se över vilka mindre åtgärder som kan genomföras på kort sikt men ändå förbättrar vårdmiljön.

Vad gäller Karolinskas lokaler är det fastighets- och servicenämnden som har ansvaret att iordningsställa Gamla Karolinska inför en kommande försäljning. Från Liberalerna ser vi det som angeläget att en sådan försäljning snart kan komma till stånd. Karolinska betalar i dag omkring 1/2 miljard kronor om året i hyra för lokaler på Gamla Karolinska. Det är naturligtvis inte hållbart. Tills vidare är det också viktigt att nämnden undersöker alla möjligheter att hyra ut lokaler inom Gamla Karolinskas område för att fastigheten inte bara ska generera utgifter för regionen utan också intäkter.

Vad gäller konstnärlig gestaltning är det viktigt att utgå från att vården behöver erbjuda läkande miljöer, framför allt för dem som vårdas under längre perioder. Vi är väldigt stolta över 2-procentsmålet, det vill säga att 2 procent av alla investeringskostnader ska gå till konstnärlig gestaltning. Arbetet med konsten görs av Kulturförvaltningen, men det är fastighets- och servicenämndens ansvar att säkerställa att så sker, alltså att målet uppfylls. Som exempel kan nämnas konsten vid Nya Karolinska Solna, som har Sveriges största offentliga konstinvestering på ca 118 miljoner kronor. Flera av konstverken har blivit prisbelönta, bland annat Christoffer Zetterstrands keramikmosaik, som skildrar den medicinska utvecklingen genom århundraden. Den vann också Stora kakelpriset 2013.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 396
J o n a t a n H e d i n (KD): Herr ordförande! Med ansvar för framtiden — det är titeln på Region Stockholms budget för 2020. Framtiden handlar naturligtvis om nästa år och året efter det. Men när vi tittar över fastighetsbeståndet måste vi ha mycket längre planeringshorisont än så. När vi lägger upp planen för fastighetsbeståndet när det gäller regionens vård- och omsorgsfastigheter är vi beroende av prognoser som sträcker sig över decennier. För att klara den förändringsprocess som vi nu står inför i Stockholm, där vi har en väldigt kraftig befolkningstillväxt. Vi har en demografisk omvandling med allt fler äldre, och därtill allt större krav på tekniskt avancerad vård. Då måste vi planera och investera på ett hållbart sätt.

Den enskilda stockholmarens bästa är utgångspunkten för all verksamhet som vi bedriver i Region Stockholm. De lokaler som vi förfogar över måste på bästa sätt se till den enskilda stockholmarens behov. Utformning och dimensionering måste styras av behov, ekonomi, teknik, hållbarhet och med hänsyn till vad vi gör bäst respektive vad privata aktörer gör bäst.

Digitalisering och nya innovationer möjliggör ett effektivt lokalutnyttjande som vi i ännu större utsträckning måste ta vara på. För den som vårdas under en längre period är det särskilt viktigt att vistas i läkande miljöer. Inte minst inom barnsjukvården ska lokalerna vara anpassade till barnens

behov av trygghet och ge plats för utforskande och kreativitet. De om- och nybyggnationer som görs ska säkerställa goda vårdmiljöer där kapaciteten är anpassad efter vårdbehovet och tas till vara i regionens alla verksamheter, så att varje insatt krona blir effektivt använd.

Region Stockholm ska varken ha en för trång eller en för stor kostym. Vi måste ha ändamålsenliga lokaler. Lika lite som vi ska göra oss av med strategiska fastigheter — det ska vi verkligen inte göra — ska vi ha verksamheter i överdimensionerade lokaler eller konkurrera med privata fastighetsägare om uthyrning av lokaler med låg ändamålsspecificitet. Akutsjukhus — ja. Gymnasieklassrum — nej.

Planeras nya sjukvårdsbyggnader med större volym än nödvändigt innebär det hyreskostnader som kan tränga undan personal. Samtliga investeringar måste hålla den givna ekonomiska ramen, annars riskeras tidsplanen i andra viktiga projekt. Regionen har inte råd att äga eller bygga nya fastigheter för byggandets skull. Finns stort intresse från den privata marknaden att investera i sjukvårdsfastigheter med låg specificitet, låt då dem göra det och äga de lokalerna. Vi i regionen ska fokusera på sådana investeringar som andra aktörer inte ka göra. Det är att ta ansvar för framtiden. Bifall till majoritetens förslag.

Anförande nr 397
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Herr ordförande, ledamöter, åhörare! Med tanke på att vi nu närmar oss uppploppet i den här debatten är det lätt att den här viktiga verksamheten hamnar lite i skymundan av de övriga stora debatterna om vård och trafik. Men faktum är att fastighets- och servicenämnden är av stor och strategisk betydelse för den här regionens möjlighet att klara att genomföra sitt uppdrag under de kommande åren. I arbetet med att införa en enhetlig och effektiv regionorganisation för att säkerställa att så mycket som möjligt av våra pengar i regionen går till rätt saker blir fastighets- och servicenämnden en nyckelaktör i att effektivisera landstingets verksamhet.

Fastighetsbolaget Locum, som ligger under nämnden, har också en nyckelroll att spela, inte minst för att man förvaltar det fastighetsbestånd som är förutsättningen för att vi ska kunna bedriva vårdverksamhet Men detta betyder inte att Locum eller regionen har som huvudsyfte att vara en fastighetsförvaltare. Som min företrädare i den här talarstolen sade: Vi ska ha ändamålsenliga lokaler, och vi ska ha de lokaler som vi behöver till den verksamhet som vill bedriva.

Vi har i dag ingen lokalbrist generellt sett i regionen. Däremot har vi naturligtvis stängda vårdplatser. Vi fortsätter också ett arbete med att bygga ut och renovera våra sjukhusfastigheter. I det arbetet är det även en viktig del att minska regionens miljö- och klimatpåverkan genom att minska energiåtgången och inrätta nät av läkande miljöer. Utbyggnaden av egenproducerad el ska återupptas när modellen för genomförande är framtagen tillsamman med Skatteverket. Och policyn för miljöbyggnad ligger kvar.

Jag vill avsluta det här inlägget med att svara på den fråga som Thomas Magnusson kastade upp: Vi jobbar med ett strategiskt uppdrag kopplat till att utreda om det ligger i landstingets intresse att förvärva SHP. Att göra som Vänsterpartiet vill skulle troligtvis, med stor sannolikhet, leda till större kostnader än nytta för Region Stockholm. Vi kommer att återrapportera detta uppdrag när det är färdigt.

Anförande nr 398
S v e n - I n g e N y l u n d (S): Ordförande, fullmäktige! Socialdemokraterna föreslår att det byggs närsjukhus i Barkarby och Handen. Detta är vård på rätt ställe, i regionala stadskärnor som vi gemensamt har pekat ut i RUFS. Och Locum har byggt upp en bra kompetens för att driva sjukhusbyggande.

Nu är ju ny- och ombyggnader på fler av våra sjukhus klara, och investeringsvolymen kommer att minska. Då har vi bra förutsättningar för att bygga de sjukhusfastigheter som behövs där de behövs och när vi behöver dem.

Den blågröna majoriteten skriver i sin budget att investeringsverksamheten ska fokusera på sådana investeringar som andra aktörer inte kan genomföra. Det vill säga att investeringar som kan lämnas över till andra parter bör regionen själv undvika att genomföra. Jag tycker att det är fel inställning. Det är en passiv inställning som tyder på dåligt självförtroende om Locums kompetens. Dessutom: Även om investerare möjligen uttryckt intresse för det är det ännu ingen som satt spaden i marken. Barkarby är kanske det tydligaste exemplet där det fortfarande inte har skett något.

Sjukvårdsfastigheter är strategiskt viktiga för Region Stockholms verksamhet. Region Stockholm har nu en kvalificerad organisation för att bygga och förvalta dem. Region Stockholm kan finansiera dem billigare än vad privata aktörer kan. Vi har en bättre rating och kan låna billigare. Och i sista ändan kommer verksamheten i fastigheterna att betalas ur regionens kassa.
I stället för att vänta på att någon privat investerare ska bygga någon gång och någonstans är det dags att bygga det som behövs där det behövs och när det behövs, bland annat ett närsjukhus i Barkarby och ett i Handen.

Anförande nr 399
Lars Rådén (M): Ordförande! Den blågröna majoriteten har för avsikt att ta steg för att minska onödiga kostnader och byråkrati i Region Stockholm. Därför är det arbete som vi har i fastighets- och servicenämnden med att bygga upp gemensamma tjänster centralt i regionen inom en ny serviceförvaltning ett väldigt viktigt arbete.

Jag tror i grund och botten att det är en sund princip att vi försöker bygga upp mer centrala funktioner och därmed kan driva dem eller upphandla dem på ett mer effektivt sätt än i dag. Det säkerställer en hög kompetens i tjänsterna och mer effektivitet i en sådan organisation. Det gör också att andra verksamheter i regionen kan fokusera på sina kärnuppdrag i stället för HR, it och andra saker som bäst görs i en central organisation.

Detta leder också till att vi har ganska omfattande samlokaliseringar som pågår i regionen. Även om besparingarna kanske inte visar sig i nästa års budget ser vi på längre sikt framför oss att det kommer att leda till lägre kostnader och en effektivare kostym för de olika administrativa tjänster vi har. Man kan också konstatera att effektiviseringstrycket de kommande åren kommer att vara tufft.

Min kollega från Solna, Thomas Magnusson sade att vi inte ska skylla allt på skatteutjämningen. Det må så vara, men vi ska däremot betala för den. Det kommer vi inte undan. Den kommer att öka till 4 miljarder under bara den planeringsperiod som vi tittar på i den här budgeten. Viss finns det ett effektiviseringstryck som måste hanteras, till stor del på grund av den kommande skatteutjämningen.

Jag är glad över att vi har ett uppdrag i den här budgeten att jobba vidare med att effektivisera administration, lokalanvändning och inköp. Det ska jag med glädje fortsätta att jobba med i fastighets- och servicenämnden!

Anförande nr 400
Lowisa Anderzon (S): Herr ordförande! Kära församling, lyssnare och medborgare! Nu pratar vi om det som vi har runt vården, nämligen husen, våra fastigheter — dem vi borde ha, dem vi inte borde ha och dem vi borde bygga. Sedan har vi frågan var vi borde bygga dem; det är ju inte allt vi är överens om, men det är mycket vi har att göra.

Jag är sjukt stolt över Locum och att jag har fått vara med och lära mig otroligt mycket. Personalen tar alltid hand om oss på bästa vis och förklarar och visar och har en ofantlig kompetens som vi faktiskt inte kan hitta någon annanstans. Det är viktigt att behålla den kompetensen hos oss i Locum i stället för att behöva köpa sådana tjänster.

På den här lilla bilden ser ni den ena delen av denna förvaltning som vi talar om. Det ena är Locum och våra fastigheter, men det andra är ett av de stora uppdragen. Uppdraget har kommit i två omgångar. Det handlar om en landstingsgemensam serviceorganisation för ekonomihantering, sedan blev det tjänster inom lön, personal och ekonomi. Det blev administration, it, upphandlingsstöd med flera administrativa stödverksamheter. Dessa personer är de som ser till att vi vet vad de som jobbar i våra verksamheter får för lön, hur många semesterdagar man har kvar, hur man gör när man vabbar, vart man ska skicka nästa grej. Dessa människor ser hela tiden till att vi andra kan funka. Det är de som är navet i våra upphandlingar.

Vi har väldigt många gånger i den här salen talat om att vi inte är helt nöjda med hur upphandlingar sker, och därför har vi, precis som Lars sade, samlat dem för att vi själva ska ha kompetensen på hemmaplan och kunna bli bättre, och framför allt ska vi bli mycket mer effektiva och professionella. Men de här människorna ska faktiskt få sitta tillsammans. De är arbetskamrater. Vi har en samlokalisering på vårt bord. Dock har tidsplanen förskjutits. Under tiden har hela förvaltningen lyckats växa, vilket har gjort att hyrorna går upp som allt annat, och vi har behövt sluta olika tilläggsavtal. Men alla får ändå inte plats.

Detta är en nöt som behöver knäckas. Det är något vi behöver tänka på tillsammans, men framför allt hoppas jag att vi gör det tillsammans, Charlotte.

För övrigt yrkar jag bifall till Socialdemokraternas förslag.

Anförande nr 401
R o l f L i n d e l l (S): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Jag skulle vilja problematisera lite kring detta med NKS och själva NKS-konceptet. Den riktigt besvärliga frågan i det här sammanhanget har överläkaren Michael Broomé vid NKS nyligen fört fram i en debattartikel i Svenska Dagbladet.

Han ställde den grundläggande frågan så här: Är det kanske i själva verket så att grundtanken med NKS som avgränsat högspecialiserat sjukhus är feltänkt? Det är en fråga som jag tror att vi måste fundera på ordentligt, även om vi inte kommer till något slutgiltigt svar. Men han hävdar alltså att tanken med högspecialiserat sjukhus där rutinsjukvård skalas bort är felaktig. Han skriver: ”Rutinsjukvård är i själva verket fundamentet för varje sjukhus och utgör förutsättningen för inte bara forskning och utbildning utan också för att upprätthålla kompetens.” Han fortsätter: ”Den nya sjukhusbyggnaden räcker nätt och jämnt för att inhysa det befintliga högspecialiserade uppdraget, och det är otänkbart att dessutom klara av utbildning, forskning och rutinsjukvård i lokalerna.” Slutligen säger han att det därför är mycket ödesmättat att sälja ut Gamla Karolinskas lokaler för att kortsiktigt spara pengar.

Där någonstans är vi också när det gäller Gamla Karolinska. Jag noterar att man håller på hanen i majoritetens budget. Det var för några år sedan på vippen att man skulle sälja, men jag tror att det är en klok idé att i avvaktan på att vi ser hur detta går vidare — om vi klarar av det hela och om det är ett bra beslut — ha möjligheten öppen. Vi kan ju hyra ut lokalerna en stund innan vi vet om vi ska sälja eller inte.

Herr ordförande! Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 402
Regionrådet B r o b e r g (M): Ni i oppositionen tycker inte att jag ska prata om att ni inte har en fullt ut finansierad budget, men jag tycker att det är jätteviktigt. Så ser det ut. Oppositionen har inte en fullt ut finansierad budget, och det är faktiskt prio 1. Det är prio 1 om man ska bygga nya sjukhus. Då måste helt enkelt ekonomin gå ihop. I Region Stockholm byggs faktiskt hälften av alla vårdlokaler i hela Sverige. Det är 50 procent av alla vårdlokaler i Sverige som byggs här. Vi har inte 50 procent av invånarna. Vi bygger alltså verkligen för fullt och gör vårt jobb.

Ni fortsätter att lova allt åt alla och investerar inte fullt ut. Era investeringar räcker inte till ett nytt sjukhus och än mindre till två. De räcker absolut inte till fyra nya sjukhus, som ni står här och pratar om.

Därtill säger ni nej till ett antal försäljningar som ger mer pengar till regionen. Hela oppositionen — det vill säga Socialdemokraterna ihop med Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna — förenas också i att vi ska behålla Gamla Karolinska. Redan innan beslutet om att bygga ett nytt sjukhus fattades — och det är över 20 år sedan — kom man fram till att det gjordes för att det var mycket billigare än att renovera de gamla lokalerna. Men nu tycker ni att de är i så fint skick att det väl bara är att flytta in och bedriva vård. Ni har ingen verklighetsförankring! Så ser det inte ut.

Vi har också sedan flera år klassat ett antal fastigheter som marknadsfastigheter, och lagt kort ligger. Det betyder att vi har för avsikt att sälja dessa fastigheter om inget annat kommer att anges framöver och när vi har tillgodosett att den vård som bedrivs där i dag kan tas om hand på andra ställen i regionen.

Till sist vill jag till Lowisa säga att när beslutet om samlokalisering fattades fanns inte serviceförvaltningen. Därför är det faktiskt en tillkommande del som vi inte kunde hantera då. Men även detta kommer vi att se till att hantera framöver. Jag vill också instämma i ditt tack till Locum som har hand om fastighetsdelen under fastighets- och servicenämnden och även till serviceförvaltningen och alla de goda medarbetare som varje dag gör ett hästjobb för Region Stockholm. Stort tack till dem och till er för den här debatten!

Anförande nr 403
T h o m a s M a g n u s s o n (V): Herr ordförande! Vi kan konstatera att vi vill ha det nya Karolinska sjukhuset. Vi ville inte ha en OPS-lösning som dränerar pengar. Vi vill ha vårdlokaler, och så länge vi inte har löst vårdlokalsbehovet vill vi behålla det vi ha. Med andra ord: Bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Revisorskollegiet

O r d f ö r a n d e n : Då är vi redo att gå vidare till nästa del av budgeten, som är revisorskollegiet. Jag vill påminna om att det finns en särskild process för fastställande av revisionens budget. I enlighet med kommunallagen är det fullmäktiges presidium som bereder den delen av budgeten, vilket kan te sig ganska naturligt med tanke på att regionstyrelsen själv ju inte ska bereda detta. I vår gemensamma klokskap har vi lämnat ett dokument åt er att ta del av, innehållande tre beslutssatser, som vi tycker ger rimliga förutsättningar för revisionen under det kommande året och också pekar ut planåren framöver. Det har ni alla kunnat ta del av.

Avslutning

Anförande nr 404
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Kära vänner! Nu har vi haft två dagars mangling av en budget, och vi har ett resultat. Det känns otroligt roligt att vi har en stark och bra budget att driva regionen vidare med, där vi just kan ta ansvar för framtiden.

Jag vill naturligtvis särskilt tacka mina kollegor i koalitionen för ett gott arbete med budgeten. Jag vill också tacka oppositionen för livaktiga diskussioner. Särskilt vill jag hälsa Aida varmt välkommen, som nu har fått begå sina jungfrutal här i salen. Vi kommer säkert att ha många debatter framöver. Det känns otroligt roligt.

Jag vill avslutningsvis rikta ett särskilt tack till alla andra som har gjort det möjligt att ta fram den budget som vi nu ska genomföra under 2020. Det är naturligtvis alla medarbetare runt om i Region Stockholm som har tagit fram underlag, inte minst Regionledningskontoret, som har tagit fram underlag, liksom alla stödfunktioner i fullmäktige, regionstyrelsen, allt vaktmästeri, it-service, våra

säkerhetsvakter — alla som gör det möjligt att genomföra både en budgetprocess och en sådan här ordentlig budgetdebatt. Tack för det!

Anförande nr 405
Regionrådet H a d z i a l i c (S): Fru ordförande! Socialdemokraterna tror på en framtidsinriktad Stockholmsregion där välfärden och sjukvården är trygga, tillgängliga och i världsklass och där såväl vårdcentraler som sjukhus står starka och ger en jämlik och nära sjukvård över hela regionen och där vårdens pengar går till just vården.

Ordförande! Socialdemokraterna bejakar valfriheten i sjukvården. Vi vet att det finns en palett av seriösa vårdbolag som ger god sjukvård och förbättrar tillgängligheten, men vi menar att dagens vårdvalssystem, som leder till krångel och slöseri, behöver förbättras och att varje skattekrona ska vägas på guldvåg. Så är det inte i dag, och det har vi framfört under debatterna. Den här regionen har Sveriges allra bästa förutsättningar, och då ska vi också se till att vi har den starkaste och mest välskötta ekonomin men också den bästa och mest jämlika sjukvården.

Samtidigt har det varit samstämmighet om att Region Stockholms konkurrenskraft och tillväxt ska fortsätta utvecklas. Vi har pratat och enats om att vi behöver fler och växande företag, en infrastruktur som håller ihop regionen och bland annat en flygkapacitet som tar Stockholmsregionen till världen och världen till oss och också möjliggör en grön omställning. Detta ska vi ta vara på, för vi behöver politisk samling när det kommer till dessa viktiga utvecklingsfrågor.

I och med att detta har varit min första budgetdebatt vill jag tacka samtliga här för att ni har bidragit. Jag vill också tacka för välkomnandet. Från den socialdemokratiska gruppen vill vi också rikta ett varmt och hjärtligt tack till samtliga tjänstemän, både politiska och opolitiska, som har hjälpt oss i det arbetet. Vi vill tacka restaurangpersonalen som har gett oss god mat under de här dagarna, liksom it-avdelningen och vaktmästeriet, som har sett till att detaljerna och grunderna i vårt demokratiska arbete har fungerat väl. Framför allt vill jag tacka även majoriteten för en god diskussion. Vi ska kunna diskutera politik lite hårt och vasst där det behövs, men jag ser fram emot gott samarbete och kamratskap där vi också kan mötas konstruktivt och klokt, för det är detta som stärker vår demokrati i Stockholmsregionen och i Sverige.

Anförande nr 406
C a t h a r i n a W a h l g r e n (V): Ordförande, fullmäktige!

Den nyblivna författaren Irene startade debatten med kirurgisk precision
Om orättvisa miljarder och med en smått förorättad ton.
Sen hade Aida hittat lite nya slantar som hon in i vården baxar.
Anna Starbrink har dock svårt att se var hon funnit dessa laxar:
Är det säkert att du inte sålt min privata gynstol
för att bemanna sjukhusen och verka populär och cool?
Vi försvarar sjukhusen mot era yxhugg, menar Talla
och samtidigt får vi ju chansen att verka lite balla.
Jag förstår fortfarande inte, säger Ella,
er budget är en gåta.
Och Vänsterpartiet har gjort en önskelista — ska jag skratta eller gråta?
Sen tyckte Gustav att det är dumt att svartmåla.
Här ska vi vara glada, vi får både frukt, mat och Cola.
Det är sannerligen en utmaning att få ihop vackra ord med faktiska pengar
nästan lika svårt som att ordna utbildad personal och lediga vårdsängar.

Vad är vi överens om, och var finns åsikter som oss delar?
Även här finns säkert de som sitter och velar.
Men i en votering är vi alla trogna vårt parti och vårt budgetförslag.
Så blev det igår, och så blev det i dag.

Tomas Eriksson drömmer om en ljusning:
Vill han avveckla sig själv, eller vill han ha nyval?
Vissa personer och partier lider säkert större kval.

Nu är det dags för budgetdebatten att utvärderas, och arbetsordningen ska ses över.
Är det kanske bättre med arga lappar, eller är det långa debatter vi behöver?
Medan Kristoffer Tamsons räknar sandkorn i Sahara och hoppas att de inte ska ta slut,
vill vi i Vänsterpartiet dra i nödbromsen och ett klimatnödläge basunera ut.

Tack allihop!

Anförande nr 407
G a b r i e l K r o o n (SD): Det är inte helt enkelt att steppa upp efter den fantastiska dikten! Men jag vill tacka både majoritet och opposition för två väldigt givande och intressanta dagar, inte minst för att detta kanske ger oss alla något att gå hem och fundera över: Hur kan vi utveckla vår egen politik och bli lite bättre.

Men jag vill även komma med lite kuriosa. Som ni kanske har märkt slutar vi ju lite tidigare än planerat. Ni kanske även har märkt att Sverigedemokraterna bara hade ett tiotal säryrkanden när Socialdemokraterna och Vänsterpartiet hade tett sjuttiotal var. Jag har räknat på detta och kommit fram till att tack vare att vi minskade våra säryrkanden till tio kan alla gå hem 30 minuter tidigare, samtidigt som vi fortfarande röstar budget mot budget sedan! Ni kan alltså fortfarande rösta på alla våra förslag! Detta är ett jättebra exempel på hur vi i politiken kan börja med att leda och visa att även vi kan vara effektiva.

Med detta sagt vill jag tacka er alla för en bra debatt och hoppas att vi kommer att få höra många bra rim i decemberfullmäktige.

Anförande nr 408
Regionrådet H e m m i n g (C): Jag inledde den här debatten med att tala om vikten av att inte svartmåla och uttryckte en förhoppning om att vi någonstans skulle hitta en gemensam handlingsinriktad optimism genom att också söka mera samverkan även i våra debatter. Det var förstås en retorisk inledning på debatten utan någon realistisk möjlighet att uppnå det i en budgetdebatt, för en budgetdebatts karaktär är att det finns olika förslag och att framhålla styrkorna i den förda politiken från majoritetens sida och att hitta brister och undersöka dem. Om man nu tycker att det är försiktigt från oppositionens sida kan man kanske inte vänta sig en situation där man tar fasta på det som förenar.

Med detta sagt vill jag ändå sammanfattningsvis säga att jag tror att det är viktigt att vi när vi går ifrån den här fullmäktigedebatten kommer ihåg att vi är i världens kanske bästa region och kanske har de bästa förutsättningarna all lösa våra egna problem och bidra genom föredömets makt till att lösa världens problem. Det betyder inte att man är glad eller nöjd med allt, men det innebär att man ser vår potential och våra möjligheter.

Jag tror också att det är viktigt att vi tar med oss att vi är starkare när vi tar fasta på det som förenar i stället för det som skiljer. Det betyder inte att man inte ska undersöka de olika perspektiv vi står för eller, för den delen, ta kamp för de saker man tycker är viktiga. Men jag tror nog att vi kan säga att vi som region inte fullt ut har uppnått den potential till samverkan med den nationella nivån — och det är inget vi ensamma kan rätta till, utan det beror lika mycket på den nationella nivåns intresse av samverkan med oss — och att hitta samverkan inom vår region. Det hoppas jag att vi efter detta fullmäktige ska kunna se att vi har ett gemensamt ansvar för. Där har också oppositionen ett ansvar.

Med detta vill jag tacka för en debatt som kanske i vissa avseenden varit förutsägbar. Jag vill tacka fullmäktiges majoritet för väldigt kloka beslut. Jag ser fram emot att vi ska göra verkstad av det vi nu har beslutat. Jag tror också att vi från alla partier har kärt oss något som vi kanske inte visste och kanske hört något bra i något som partier på den andra sidan har sagt. Tack!

Anförande nr 409
Regionrådet S t a r b r i n k (L): Ordförande! Alla brukar vara så roliga när vi tackar varandra, men det ligger inte riktigt för mig. Jag tänkte i stället att jag ska vara riktigt folkpartistisk och tacka er för ett långt sammanträde. Underbart att få träffas så här mycket! Och tack för alla fantastiska beslut vi har fattat! Alla tycker kanske inte att allt var lika fantastiskt, men på det hela taget kan vi väl vara medelnöjda, då.

Mycket har sagts, en del tycker att det är för mycket. Men jag vill ändå förlänga debatten lite grann. Det är ju rätt högtidligt att vi får träffas så här. Det är hundraårsjubileum för demokratins införande. Det råkar också vara Selma Lagerlöfs födelsedag i dag, så det är liksom alla rätt för en lite nördig folkpartist.

Selma Lagerlöf skrev ju böcker och fick nobelpris och så vidare, men hon var också kommunalpolitiker. Hon satt också på sådana här härliga sammanträden och diskuterade sig fram, vred och vände på argument och var inlyssnande på motståndarna innan hon tog ställning. Detta var före regionreformen. På den tiden ägnade man sig åt lite vad man ville i kommunen, verkade det som. Hon var väldigt engagerad i en del sjukvårdsfrågor, och när människor inte hade råd att betala sina patientavgifter hände det ibland att fakturorna fick gå direkt hem till Selma Lagerlöf när fattigvårdsnämnden inte ville bidra.

Men mest av allt verkade hon vara intresserad av kollektivtrafik och att få igång en busslinje. En privat aktör hörde av sig att de ville starta en linje, och det fick man inte göra hur som helst, utan då skrev man till landshövdingen. Det är en av anledningarna till att vi sedan gjorde en regionreform, för då kunde vi själva ta över ansvaret för den här typen av beslut. Detta var före Berlinmuren, men det var efter avrättningen av Joe Hill. Då vet ni.

Hon skrev till landshövdingen och sade att det var vad de ville göra. Landshövdingen orkade inte med att säga nej till fru Lagerlöf, som redan på den tiden var en mycket uppburen och berömd person. Därför blev det en busslinje så att man kunde ta sig från Östra Ämtervik till Karlstad. Det lönar sig alltså att ägna sig åt kommunalpolitik.

Men framför allt var Selma Lagerlöf kanske rösträttskämpe. Jag vet inte, ni får döma vad ni tycker, men hennes fråga, när hon grubblade på detta med rösträtten och om det skulle bli bra, var: Skola kvinnorna bli besatta av samma olater som komma över männen i det politiska livet, eller skola de vara i stånd att höja både dem och sig själva? Skola de förbli hederliga?

Det får ni avgöra. Tack för en god debatt!

Anförande nr 410
Regionrådet B o h l i n (KD): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill också börja med att tacka för en god debatt under dessa dagar och säga ett extra välkommen till Aida, som gör sin debut i budgetfullmäktige. Det blir förmodligen många fler sådana framöver. Jag vill även rikta ett varmt tack till all personal såväl politisk som opolitisk, kanske lite extra till IT-, säkerhets- och restaurangpersonalen samt till administrationen som ser till att demokratins hjul kan snurra.

En sådan här dag när vi debatterar och diskuterar i timmar går tankarna lätt till de länder som inte har den demokratiska friheten. Jag tänker särskilt på Hongkong. I morse kunde vi läsa att tusen studenter togs ut från polytekniska universitetet i handbojor, och anhöriga vittnade om att de fruktade för deras liv. De trodde att slutet var nära för dem. Jag tänker också på andra länder som kämpar för sina demokratiska rättigheter men förvägras dem. Det är en ynnest att vi får leva i ett

fritt land med en demokrati som vilar på en stat som respekterar rätt, där vi har fungerande institutioner och fungerande rättsväsende och rättssystem.

Jag hade ett inledningsanförande vad gällde hälso- och sjukvården, och då påminde jag om hur mycket vår livslängd har förändrats under 200 år. Som ni kanske hörde lever vi ungefär en och en halv dag längre per vecka. Vad kan då passa bättre än att tillbringa dessa extra dagar i budgetfullmäktige, eftersom vi förlängt våra liv så mycket? Det har vi nu gjort, och sedan kan man fundera över om det är en lämplig prioritering i livet eller inte. Vi har i alla fall lite mer tid att spela med när vår hälsa blir allt bättre och vi lever allt längre.

Tusen tack för dessa dagar och på återseende!

Anförande nr 411
Regionrådet E r i k s s o n (MP): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Den här stunden i slutet på dagordningen ankommer det på oss gruppledare att tacka och sammanfatta debatten som varit. Det har varit en historisk debatt, och därför tänkte jag, i den andan, att även min avslutning skulle vara historisk.

Precis som Berlinmurens fall tydligt kan kopplas till beslutet att upphandla kollektivtrafiken i stället för att driva den i egen regi, och precis som Joe Hill har sin givna koppling till dagens sjötrafik, finns det även andra historiska händelser kopplade till dagens datum, vilka icke ska förglömmas. Det gäller naturligtvis även det vi gör här i dag.

I dag har vi talat mycket om vårdval. Som oppositionen brukar föra fram har det öppnats flest vårdinrättningar på Östermalm sedan vårdval infördes. På Östermalm ligger Narvavägen, och därför vill jag ta tillfället i akt och påminna fullmäktige om att det i dag är exakt 319 år sedan slaget vid Narva då svenska armén under ledning av Karl XII vann en stor seger.

Vi har även haft en tandvårdsdebatt i dag, och under tandvårdsdebatten vill man förstås gärna prata om tandtroll. Därför ska vi inte heller förglömma att det i dag är precis 101 år sedan som konstnären John Bauer avled när ångfartyget Per Brahe förliste i Vättern. Det är alltså han som illustrerat *Bland tomtar och troll*.

Slutligen, vilket Anna redan uppmärksammat, är det i dag Selma Lagerlöfs födelsedag. Man kan säga att Selma Lagerlöfs berättelse om herr Arnes penningar lätt kan kopplas till dagens debatt om kostnadsutjämningen.

Det historiskt återkommande i debatten är behovet av att tacka, och för Miljöpartiets räkning vill jag tacka vårt fantastiska presidium för hur de fördelat ordet under den här debatten, samtliga företrädare för oppositionen och naturligtvis mina kollegor i majoriteten och, icke att förglömma, alla tjänstemän som hjälpt till genom att se till att vi kunnat genomföra det här mötet rent praktiskt, både ni som serverat mat i restaurangen och ni som hjälpt oss med handlingar liksom alla tjänstemän på våra förvaltningar, vilka på olika sätt bidragit till budgetarbetet.

Som avslutning skulle jag härmed bara vilja säga till alla er som ska färdas söderut efter sammanträdet: Passa på att ta vägen över Västerbron och betrakta Stockholm i kvällsljus. I dag är det exakt 84 år sedan denna historiska möjliggörare av transporter mellan norra och södra Stockholm öppnades.

§ 190 Delårsrapport per augusti 2019 för Region Stockholm

Anförande nr 412
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Vi har i två dagar diskuterat ekonomi fram- och baklänges, så vi har nog god koll på det ekonomiska läget. Vi kan glädja oss åt att delårsrapporten visar att också 2019 är på väg mot ett bokslut i balans. Det pågår mycket hårt arbete i våra nämnder och styrelser, och inte minst i våra verksamheter, för att det ska bli så.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag till beslut. När det gäller det särskilda kapitaltillskottet till Tiohundra behöver vi ha det med omedelbar justering för att det ska bli så bra som möjligt. Jag yrkar därför även på det.

Anförande nr 413
Regionrådet S e h l i n (V): I regionstyrelsen har Vänsterpartiet lagt fram ett förslag till tilläggsbeslut. Det har förändrats, och därför läser jag upp det:

Vi vill uppdra åt regionstyrelsen att ta fram en plan för att Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje och Tiohundra AB får en långsiktigt hållbar ekonomi, genom att göra en översyn för att höja DRG-ersättningen samt ersättas för faktiska läkemedelskostnader.

Vi välkomnar såklart kapitaltillskottet till Tiohundra, och vi välkomnar att Region Stockholm tar ansvar för att verksamheten inte försvinner, men det är inte en långsiktig lösning på den ekonomiska problematik som Tiohundra har. Någonting mer och annat måste också göras för att vi inte åter ska hamna i precis samma situation som den som vi i dag står i.

Vi har diskuterat Tiohundra, och vi har också diskuterat att det nu pågår en nedmontering av verksamheten för att hålla budget. Det är inte en långsiktig lösning. Vi hoppas att ni kan stödja vårt förslag till tilläggsbeslut för att ge Tiohundra långsiktiga ekonomiska förutsättningar.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets förslag till tilläggsbeslut.

Anförande nr 414
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Fru ordförande! Det pågår ett arbete inom ramen för det samråd som finns mellan Norrtälje kommun och Region Stockholm som ju har det gemensamma huvudmannaskapet för KSON, den gemensamma kommunala nämnden.

Det är en strukturerad process som pågår för att se över vad som sker och hur vi kan få en långsiktig ordning med hela målbilden. Det ska vara en väl fungerande hälso- och sjukvård från vår sida och en väl fungerande omsorgsverksamhet från kommunens sida.

Det sker i en process där tjänstemän tar fram två olika rapporter med analyser som underlag för besluten. De måste få verka. Det är alltså KSON, inte fullmäktige, som ger resurserna till Tiohundra AB. Jag nämner det så att vi är medvetna om rågången i den här lite mer komplicerade modellen.

Anförande nr 415
Regionrådet A l k u r d i (S): Socialdemokraterna yrkar bifall till Vänsterpartiets förslag till tilläggsbeslut. Den rapport som skulle ha kommit i juni har ännu inte lagts fram. Det är anmärkningsvärt att den dröjt så länge.

Jag yrkar alltså bifall till Vänsterpartiets förslag till tilläggsbeslut.

Förteckning över talare
(siffrorna avser anförandets nummer)

Regionrådet Svenonius (M) 7:1, 10, 12, 14, 17, 19, 20, 22, 62, 64, 299, 301, 303, 369, 388, 404, 412, 414
Regionrådet Hadzialic (S) 7: 2, 9, 11, 21, 23, 25, 28, 30, 33, 35, 37, 39, 41, 78, 196, 198, 361, 405
Regionrådet Sehlin (V) 7:3, 13, 15, 44, 46, 84, 93, 95, 97, 99, 115, 117, 119, 121, 413
Gabriel Kroon (SD) 7: 4, 16, 18, 24, 26, 48, 50, 52, 54, 66, 163, 240, 248, 250, 273, 275, 277, 279, 281, 407
Regionrådet Hemming (C) 7:5, 27, 29, 31, 47, 49, 80, 164, 169, 179, 408
Regionrådet Starbrink (L) 7:6, 32, 34, 77, 79, 236, 245, 247, 249, 251, 252, 254, 289, 315, 341, 409
Regionrådet Bohlin (KD) 7:7, 36, 38, 51, 53, 242, 260, 262, 310, 316, 410
Regionrådet Eriksson (MP) 7:8, 40, 42, 43, 45, 73, 82, 98, 100, 102, 104, 375, 397, 411
Regionrådet Alkurdi (S) 7:55, 57, 59, 237, 244, 246, 253, 255, 257, 259, 261, 263, 264, 266, 276, 278, 300, 302, 350, 415
Regionrådet Nässén (M) 7:56, 58, 76, 238, 256, 258, 265, 267, 269, 271, 286, 319, 353, 368
Regionrådet Tamsons (M) 7:60, 81, 90, 92, 94, 96, 105, 107, 109, 118, 120
Jonas Lindberg (V) 7:61, 63, 65, 239, 268, 270, 280, 282, 377, 379, 381
Daniel Forslund (L) 7:67, 184, 354, 365
Karl Henriksson (KD) 7:68, 88, 110, 112, 122, 124, 143
Regionrådet Sjöström (S) 7:69, 83, 89, 91, 101, 103, 106, 108, 111, 113, 229
Benjamin Dousa (M) 7:70, 126
Catarina Wahlgren (V) 7:71, 284, 308, 347, 352, 406
Samuel Klippfalk (KD) 7:72, 194, 359, 384
Robert Johansson (S) 7:74, 165, 187, 210, 214, 234, 298, 370, 387, 389
Regionrådet Broberg (M) 7:75, 328, 378, 380, 390, 402
Msciwoj Swigon (SD) 7:85, 123, 125, 129, 140
Michaela Haga (C) 7:86, 145
Sara Svanström (L) 7:87, 114, 116, 135, 160
Elof Hansjons (S) 7:127
Maria Mustonen (V) 7:128, 148
Stefan Bergström (C) 7:130
Lena Hallerby (L) 7:131
Fredrik Wallén (KD) 7: 132, 152, 156, 162, 209, 227, 233
Bawer Kevir (S) 7:133
Lina El Yafi (V) 7:134, 144, 182
Ahmed Ali Salad (S) 7:136
Sven-Inge Nylund (S) 7:137, 398
Erika Ving (M) 7:138
Marta Aguirre (V) 7:139
Nicolas Nikander (L) 7:141
Märta Martin-Åkesson (C) 7:142, 183
Ayla Eftekhari (S) 7:146
Maria Elgstrand (M) 7:147
Roland Johansson (SD) 7:149, 158
Carl Johan Schiller (KD) 7:150, 172
Alexander Petersson (S) 7: 151
Arne Närström (S) 7:153
Lennart Kalderén (M) 7:154
Veronica Kallander (V) 7:155, 157
Henrik Juhlin (KD) 7:159
Malin Karlsson (MP) 7:161
Leif Gripestam (M) 7:166, 175, 177, 192
Ann Mari Engel (V) 7: 167, 216, 222, 224, 235, 337
Christina Wallmark (SD) 7:168, 170, 207
Helena Mischel (L) 7:171
Malin Fijen Pacsay (MP) 7:173, 189, 195, 197
Hanna Svensson (S) 7: 174, 176, 178, 180

Christina Eklund (M) 7:181
Anette Hultåker (KD) 7:185
Staffan Olsson (M) 7:186
Lars Bryntesson (S) 7:188, 190, 311
Marie Bladholm (M) 7:191
Stellan Hamrin (V) 7:193
Anton Fendert (MP) 7:199, 212
Mervi Mäkinen Andersson (S) 7:200
Fredrik Saweståhl (M) 7:201, 203, 205, 226
Kerstin Amelin (V) 7: 202, 204, 206
Daniel Sunesson (C) 7:208, 394
Magnus Persson (C) 7:211
Cecilia Elving (L) 7:213, 218, 220, 232
Rickard Wessman (M) 7: 215, 230
Leonid Yurkovskiy (SD) 7:217, 219, 221, 223, 225, 393
Tomas Melin (MP) 7:228
Anne-Marie Strömberg (V) 7: 231, 324
Christine Lorne (C) 7:241, 272, 274, 314, 335
Susanne Nordling (MP) 7:243, 326, 360
Olle Reichenberg (M) 7:283, 345
Margareta Åkerberg (KD) 7:285, 374
Tove Sander (S) 7:287
Henrik Eriksson (C) 7:288, 351,
Edvin Bernhardsson (KD) 7:290
Sandra Ivanovic Rubin (MP) 7:291
Daniel Carlstedt (S) 7:292
Soley Aksöz Lithborn (M) 7:293
Mehdi Oguzsoy (V) 7:294, 371
Ninos Maraha (L) 7:295, 395
Petra Larsson (S) 7:296, 307, 376
Lars Rådén (M) 7:297, 323, 399
Helen Schoultz (SD) 7:304, 330
Karin Adolfsson (C) 7:305
Aram El Khoury (KD) 7:306
Viktor Harju (S) 7: 309, 355, 386
Annika Sandström (M) 7:312
Britt-Marie Canhasi (SD) 7:313, 348, 372
Annika Linde (L) 7:317
Tuva Lund (S) 7:318
Bengt Larsson (V) 7:320
Kent Ivarsson (C) 7:321
Catarina Carbell (S) 7:322
Ulf Wester (SD) 7:325
Ellinor Odeberg (S) 7:327
Marit Normasdotter (V) 7:329
Maria Bojerud (C) 7:331
Anna Horn (L) 7:332
Eva von Wowern (KD) 7:333
Lise-Lotte Vahermägi (S) 7:334
Hanna Jokio (S) 7:336
Antonella Pirrone (KD) 7:338
Galina Monsalves Leal (S) 7:339
Karin Fälldin (C) 7:340
Pia Helleday (M) 7:342
Christina Enocson-Mårtensson (S) 7:343
Lars Harms Ringdahl (MP) 7:344, 366
Hanna Stymne Bratt (S) 7:346
Hans Andersson (L) 7:349

Staffan Norberg (V) 7:356, 385
Simon Solberg (SD) 7:357
Tage Gripenstam (C) 7:358, 373, 382
Per Granfalk (M) 7:362
Bekir Uzunel (V) 7:363
Ola Hägg (S) 7:364
Alfhild Petrén (S) 7: 367
Anna-Lena Johansson (L) 7:383
Rolf Lindell (S) 7:391, 401
Thomas Magnusson (V) 7:392, 403
Jonatan Hedin (KD) 7:396
Lowisa Anderzon (S) 7:400